

LÕUNAVEPSA HÄÄLIK-AJALUGU

LAURI KETTUNEN

II

VOKAALID

REFERAT:

SÜDWEPSISCHE LAUTGESCHICHTE

II. VOKALISMUS

TARTU 1922

Soome Kirjanduse Seltsi trükikojas, Helsingis, 1922

Sisukord.

II. Vokaalid	1
A. Esimeses silbis	1
1. Lühikesed	1
(<i>a, ä</i> 1, <i>o, õ</i> 2, <i>ɛ</i> ja <i>e</i> 3, <i>u, ü</i> 4, <i>i</i> ja ? <i>i</i> 5).	
2. Pikad	6
(<i>ā</i> 6, <i>ā, ō, ȫ</i> 7, <i>ē</i> ja <i>ē, ū, ū, ī</i> ja ? <i>i</i> 8).	
3. Diftongid	10
a. <i>i</i> -lõpuga	10
(<i>a</i> <i>i</i> 10, <i>ä</i> <i>i</i> , <i>o</i> <i>i</i> , <i>õ</i> <i>i</i> 11, <i>e</i> <i>i</i> ja <i>e</i> <i>i</i> , <i>u</i> <i>i</i> 12, <i>ü</i> <i>i</i> 13).	
- <i>i</i> kadu <i>s</i> :i eel silbi lõpul	13
b. <i>u</i> - ja (oletatud) <i>ü</i> -lõpuga	14
(<i>au</i> , <i>äu</i> , ? <i>äü</i> 14, <i>ou</i> , <i>eu</i> 15, <i>eu</i> , ? <i>eü</i> 16, <i>iu</i> ja ? <i>iü</i> 16).	
B. Järgsilpides	17
a. Üksikvokaalid	17
1. Säilinud või muutunud kujul pärandatud	17
<i>a</i> (ja ? <i>ä</i>)	17
<i>o</i>	23
<i>u</i> (ja ? <i>ü</i>)	26
<i>ɛ</i> ja ? <i>e</i>	29
(Assimilatsioonid: a. <i>h</i> järel 32. b. Üksikjuhtumusi	
33. c. Labialiseerumine 33. Analoogiline <i>i</i> <i>ɛ</i>	
ja <i>e</i> asemel 34. Järelvaade: <i>e</i> - rühmad 35).	
<i>i</i> (?) ja <i>i</i>	36
(1. <i>i</i> ja <i>i</i> esinemine 37. 2. Assimilatsioonid 38.	
3. <i>ɪ</i> ja <i>ī</i> esinemine teiste keelte <i>i</i> asemel 39).	
2. Sisekadu	42
a. Üleüldine	42
(Teises silbis 42. Neljandas silbis 46).	
b. Kadu <i>h</i> eel	46
c. <i>i</i> (<i>i</i>) ja <i>e</i> (<i>ɛ</i>) kadu	48

d. u kadu	50
Sisekadu vanadus	50
(a. Sisekadust nooremad muutused 50. b. Sisekadust vanemad muutused 51).	
3. Lõppkadu	51
Iseäraldusi	54
Lõppkadu vanadus	56
b. Diftongid	57
(a _i ja ?ä _i 58, o _i 60; Vahekord <i>hahkõd' : hahkoïd</i> jne.	
53. e _i ja ?e _i 64. u _i ja ?ü _i 66).	
Assimilatsiooni vanadus. Possessiivsuffiksitest sündinud diftongid	
i kadumine s _i eel, silbi lõpul	67
Diftongid vepsa teisis murdeis	68
Lisa: Tähevokaalide muutused tunnuse i eel. Diftongi järelkomponent kinnises ja lahtises silbis	69
	70

Referat.

II. Vokalismus	74
A. Die vokale der ersten silbe	74
B. Die vokale weiter im wort	75
a. Die einzelvokale	75
1. Die in erhaltener oder veränderter gestalt ererbten	75
2. Vokalsynkope	78
3. Vokalapokope	79
b. Die diphthonge	79
Sõnaregister	82
Lisa: Kolm keelenäidet	130
1. <i>rebūžen, hānđ'ikhan da koñđ'iam pouhe</i> (Lõunavepsast)	130
2. <i>kaks sanad ānīšen randaipai</i> (Äänis-vepsast)	132
3. <i>reb'oi i kuksin</i> (Lüüdi segamurdest)	132
Trükivigu ja täiendusi	134
Kaart	

II. Vokaalid.

A. Esimeses silbis.

1. Lühikesed.

251. Esimese silbi lühikesed vokaalid on ülepää muutumata kujul püsinud. Vaatame igaühte eraldi.

a.

Näit. *kaha* 'kokkuseotud kaselatid heinakuhja pääl (kaitseks tuule vastu)', *aĵab armaz ad'ivõne* 'tuleb armas külaline', *tagapā* 'tagant', (*seīnad*) *vast* '(seina) vastu', *valada* 'valada', *varha* (*ombōda*) 'varuks, tagavaraks (õmmelda)', *varbišt* (Krl.) 'varvik', *pahkuz* '(puu) pahk', *tahkištšar* (pn.); tähele panna ka *saŭbata* (< **salpaltak*) 'sulguda', *sarivaimez* (< **sarihalme-*) (pn.) — juhtumused, kus keskvepsa murdeis a järgmise labiaalvokaali mõjul näikse labiaalseks assimileerunud olevat (*saŭbata* jne.).

rägend 'lüpsik' (eesti murd. 'raandas', s. *rainta*), *tarāta* 'põratada' (s. *tärähtää*). — Hästi arusaadav assimilatsioon: *päläg* 'päälagi'.

ä.

252. Näit. *vägi* 'vägi', *kädekar* 'osav' (s. 'kätevä'), *tähine* (Krl.) 'siinne', *täht* 'pärast' (s. *tähdēn*), (*en*) *vändiške* '(ma ei) mänginud', *särähaug* 'lõmmupakk' (s. 'pärepõlkk'), *lämpšibad* 'soojenesid' (s. *lämpisivät*).

mändä 'minna', vrd. soome, vadj *mennä*; idasoomes kui ka karjalas ning osalt aunuses ometi ä-lisel kujul.

tönün 'sel ööl', < **tāna ōna*. *ō* järelikult regressiivse labialisatsiooni tagajärjel. Sellevastu *tenehtan* (Krl.) 'sel õhtul', < **tāna ehtana*.

Tähele panna ka *järv*, gen. sg. *iärven* 'järv', mis kohanimede järgliitena *jár*v või *ar*v kuju on saanud, esimese silbi vokalismi nõuetele mугanedes, näit *šidjárʃ* (Šdj.), *maigarv*, *końdarv*, *nabarv* (< *napajärvi*), aga *süvärv* (< *süväjärvi*). Isegi üksikult võib esineda *jár*v (Tšl.), *járʃ* (Šdj.), mis võib olla — hoolimata sellest, et ta ka väljaspool vepsa

keelt *a*-kujul on kohati konstateeritud — just kohanime järgliikmest *a*-kujulisena abstraheeritud. Ometi ka *järed* 'järe' (s. *järeä*) ~ *iarēd*, nagu ka *iahtuda* ~ *iahtuda* ning *ü* ~ *u* allpool.¹

253. Tähenдатagu veel, et *ä* asemel ka natuke kinnisem (kõrgem) ja veidi esisem häälik, peaaegu *ε*, võib lõunavepsaski ette tulla, ja nimelt neil, kel *ö* ja *ü* delabialiseeritult kõlab (vt. allpool 256, 265).

o.

254. Samati nagu karjala-aunuses ja soomes, ei tule vepsaski *o* jagunemist *o* ja *õ* vokaalideks nähtavale, mille eestis ja vadjas (osalt ka liivis) tuttava nähtuse põhjus seni küllalt selge ei ole¹. Näit. (*paimen*) *torho tordab* '(karjane) pilli ajab', *torv* ~ *tord*² 'toru' (s. *torvi*), *sopelkogo* 'tattnina' (vrd. 'kogu', s. *koko*), *kodavävu* 'koduväi', *kod'nik* 'kodakondne', *hong* 'mänd' (s. „h on k a“), *ohkitan* 'ohkan', *oja* 'oja', *oksakaz* 'oksaline', *tora* 'sõda' (s. „t o r a“), *oza* 'õnn', *lohjāne* 'forell' (?) (vrd. s. *lohi*), (*minu*) *kohtāž* '(mind) rabas haigus', *sorā* (< **sorava*) 'sõre', *orhāne* 'oras', *oraž* (Maksimägi) 'orik', *orā* 'orav', *orasorm* 'esimene sõrm', *ouud* 'õlu', *toži* 'tõsi', *soba* 'riie' (eesti murd. 'sõba'), *korv* 'kõrv', *polv*, gen. sg. *poŋven* 'põlv', *kobahtada* '(kergesti, ruttu) üles karata', jne.

ö.

255. *o*-le vastav esivokaal näikse algsoomes võrdlemisi haruldane olnud olevat. Nõnda tuleb ta vepsaski enamasti onomatopoeetilis-deskriptiivseis sõnus ette, millede algupära teatavasti õige hiline ja isegi juhuline võib olla; näit. *hõlskutada* (Krl.) 'loksutada' (s. *hõlskyttää*), *rökötädä* 'plärada', (*nagrdä*) *hõksühtin* '(ma korraga) naerda lagistasin', *hõtskähtädä* (Jer.) 'võpatada' (s. *hytkähtää*), *hõpsütädä* '(käia) tatsutada', *hõtskütädä* 'laisalt joosta, lonkida', (*minun*) *örgäzõt* '(minul) käisid rõhitised', (*tohi*) *körpištub* '(tohi) tõmbab kipra, kokku', *kõmbiš-tub* 'jääb kangeks', *mõlgištada* (*perze*) 'paljaks teha (tagumik)', *kõlgõtüb* (*ištta*) 'kekkitab (istuda)', *kõmbörehtazhe* '(sagedasti) roomakile kukkuda' (s. *kõmpyröidä*), (*hārg*) *pölähtöt* (*paskata*) '(hārg) sittus korraga',

¹ Muidugi on ka selles vahelduses astmevahelduse järgi püütud näha, nagu tumedais hääliksuhteis ülepää (vt. SETÄLÄ, Über quantitätswechsel im finn.-ugr. 50). Igatahes näikse eesti-vadja *õ* teiste *o* vastena sekundaärne, ulatades ainult nende keelte ühisajani. On tõenäone, et eesti-vadja ühisajal keeleala leidus, kus *ö* > *õ* järjekindel oli või igatahes selgesti piiratud, aga pärastised murrete segiminekuud ja lainud on praeguse olukorra sünnitanud.

² Viimases *d* selgesti vastava verbi mõjul (*tordab* < **torvotapi*, vt. 230).

(*koñd'i*) *örgähtäb* '(karu) röögatab', (*lämō*) *lōtkäb* '(tuli) vinskleb', *lōpshäñe* (Krl.) 'koun', *pōlkhäñe* 'pakukene' (s. pōlkk y) 'pakk', *kōhki-tada* '(valjusti) kõhida', (*hebo*) *hōrhōiäb* '(hobune) hirnub (tasa', s. hōr-höttää), *rōhkäzōtta* 'rõhitsema ajada', *kōkōtāb* 'kükitab' (s. kōkōttää).

256. Siis aga on tähele panna, et kohati (jaolt Arsk.), noorematel kaunis laialtki, *õ* oma labiaalvokaali iseloomu on kaotanud, esinedes enam-vähem selgena *e*-na, näit. *reketädä*, *hetškitädä*, *heksähtlñ*, *ergäzōt* ~ *ergastōt* jne.

ę ja e.

257. Algsööme taga-*e*, mis veel eestis, vadjas ja liivis ligikaudu algkujul leidub, on vepsas, nagu karjala-aunuses ja soomes, esi-*e* sarnaseks saanud. Näit. *terv* 'tõrv', *šega* 'sõel', (*ku*-)*verž* '(kui)-võrra', *ver-kōta* 'võrkudega (kalu) püüda' (Krl.), *veza* 'võsa', *mela* 'mõla', (*i* *hän*) *kehtand* (*rata*) '(ei ta) viitsinud (tööd teha)' (s. *keh d annut*, vrd. eesti 'kõhtama'); niisama *kerd* 'kord' (s. *kerta*), *hebōñe* 'hobune' (s. *hevonen*), *vehk-oja* (pn.).

258. Esi-*e* säilinud, näit. *regi* 'regi', *ken* 'kes', *tera* 'tera', *ema-järvi* (pn.), *keza* 'suvi', *enambäñe* 'natuke enam', *kesk(-madaläñe)* 'kesk (-madal)', *metsnik* 'metsastaja, jahimees'. Niisama *heñg* 'hing' (s. *henki*), *keñktazhe* 'saapad jalga tõmmata' (vrd. *keñg* 'king', s. *kenkä*).

Sõna *vārō* 'välis-uks', *vārāš* 'väljas' (e. „väravas“) liitub oma vokalismi poolest vadja-eesti-liivi rühma, kuna teistes keeltes ja osalt põhjavepsas *e* ilmub (s., karj. *veräjä*, aun. *veräi*: *verjäd*; vepsP *teräiä* 'väljas'); vahe võib oleneda originaalsõnast (v. *вepeя*¹), jaolt vahest kohalisist muutusist. Sõna *kārda* 'kerida' vist teise sõnaga kokku satunud (vrd. eesti 'käärida', s. *kääriä*). — Üksik assimilatsioon keeld-sõna imperatiivis: *ala* (< **ela*) 'ära', *augat* 'ärge' (vrd. *en, ed, i*).

259. Mõned labialisatsioon-juhtumused 'on tähele panna. Nõnda on *e* (ka taga-*e*-st sündinud) järgmise *u*-hääliku (< *u*) mõjul laialt õ:ks arenenud, näit. *vōng* (~ *veug*) 'võlg', *pōūd* 'põld', *pōiñvez* 'lina' (s. *pellava*), *kōu* (~ *keu*) 'kel'. Ka mõned üksikud progressiivsed assimilatsioonid, *mi* või *p* mõjul: *mō* (~ *me*) 'me, meie'² (vist selle ana-

¹ MIKKOLA, BFS 96, 97. Siin on võimalik veel mainida, et OJANSUU on sõnale tšna hiljuti leedu algupära oletanud (Vähäisiä kirjelmia XLIX). Aga tema seletus on sellepärast veidi isäraline, et koguni viis sugukeelte vahelist lainu oletatakse (e. 'värav' — lain soomest, vadja *värjü* — lõunaeestist, liivi *vārāv* — eestist, aun. *veräi* — soomest, veps. *veräi* — aunusest; ei tea, kust lõunaeesti *ä*-kuju võiks lainatud olla?). Analogilised lõpud on ju niivõrd harilikud, et s. murd. *verävä* ning e. murd. *värak* sõnade pärast ei ole tarvis asja nii keeruliseks teha.

² Ometi näit. *meja* 'meile', *meiden* 'meie'.

loogial ka *tõ* pro *te* 'te, teie'), *põlgästõlta* 'heidutada' (s. pelästyt-tä ä), *mõr* 'meri' (Šdj.: *kiven mä mõrhe, mõr minie sojad* 'kivi ma viisin merde, meri mulle soola' — laste loos). Samasuguseid assimilatsioonid tuleb ka pika *e* ajaloos ette.

260. Pronoomen *se*, mitm. *ne*, liitudes hämardunud tähendusega otsekohe sõnade otsa, millede vokaal *s-*, *n*-konsonandi pääle palataliseerivalt ei mõju, tuleb *se*, *ne* kujul nähtavale, näit. *om io händ mat se* 'on ju seda maad (küllalt)', *mida antta se* 'mida (tarvis) anda?', *upakod ne* '(kas) need saapad', *teia omat sigā iärved ne* 'kas teil on säääl (niisugused) järved?'. Aga: *päivõ se io libū* 'päike juba tõusis', *mise* 'et'. — Seesama *se*, *ne* peitub ka demonstratiivpronoomeneis *neš se* 'see', *nenēd* 'need', vt. 112.

261. Huvitav on küsimus, kui palju võiks vahetõrge nagu *mela* 'möla', aga *elan* 'elan' kahesugust esimese silbi *e:d* peegeldada. On ju esimese silbi *e* tingimata progressiivselt palataliseerivat mõju avaldanud (vt. 245), ja kui see mõju küllalt vana seaduse pääle põhjeneb, siis võiks tüübis *mela* tõesti endine *e* takistanud olla *äi* tekkimist; vrd. ka part. pl. *melid* (mitte **melid*). Ometi teeb kindlama otsuse tegemise raskeks see, et *l* võib ka analoogiline olla ja et midagi järjekindlat palatalisatsiooni ei ole ka esivokaalide järel võimalik konstateerida („balansseadus“ — järgneva tagavokaali takistav mõju), ja koguni *a* võib esi-*e* järel mõnikord ette tulla (*velak* 'kas veel', *öugotō* < **eageŋtoin* 'kõlvatu'). Kõigest hoolimata ei ole vist paljas sattumus, et palatalisatsiooni algup. taga-*e* järel kunagi ette ei tule.

Sõnaalgulise affrikaada järel esineb mõnikord *e*: *tšebuda* 'kükuda', *tšem* '(ree) kodaravits', *tšepak* 'ennatu (inimene)' — sõnad, mis igatahes midagi säilinud *e:d* ei saa peegeldada, sest et nad keele omapäraste hulka ei kuulu (vt. affrikaatade ajalugu).

u.

262. Näit. *kuk* 'kukk', (*mužik io*) *ukokaz* '(mees juba) vanamehelik', (*iä*-)*purisēd* '(jää-)purikad', *surm* 'surm', *uñi* 'uni', *mudahine* (Tgl.) 'kurat', *sugad* 'soad', *augen* 'loen', *kudon* 'koon', *iudāda* '(käskides) karjuda', jne.

ü.

263. Näit. *süvä* 'sügav', *sütüb* 'sütib', *südäkeraspä* 'südamest', (*nel*-) *küme* '(neli-) kümmend', *külg* 'küljekont', *külbeŋ* 'suplusele', *külbet* 'saun', *külemba* 'küllasemaks', *üks* 'üks', *ülhaks* 'ülevale', *hüvä* 'hää küll', *pühä* 'paast'. — Mõnikord näikse ü olevat labialisatsiooni teel tekkinud: *püžub* 'püsib' (s. p y s y), j. t., millede üle *i* ajaloos.

264. Mõnikord tuleb ette vaheldus *ü* ~ *u*, näit. *iüged*, kohati *iuged* 'raske' (vrd. s. j y k e v ä), *nügüd*, Šdj. *iugud* 'nüüd', *nurkta* 'rusikaga nüsida' (vrd. s. n ü r k k i), *iurištāb* ~ *iurāda* 'müristab' (s. j y r ä j ä ä),

jurahtab '(korraga) müristab' (s. j y r ä h t ä ä), *muhu* 'naeratus, muhamine' (s. h y m y), *muhab* 'muheleb' (s. h y m y i l e e). Oleks asjata niisugusist vaheldusist midagi algvaheldusi otsida; jaolt on *i* mõju (vrd. eesti 'janu' ~ 'jānu' jts.), jaolt kirjeldavaile sõnule omane vankuvus nende sünnitajaks.

265. Juba *õ* ajaloost tuttav delabialisatsioon tuleb kohati, iseäranis noorematel, nähtavale: *sivä*, *sitib*, *sidä*, *kime* jne. Muutus ei või muidugi vana olla — seda osutavad ka niisugused näitused nagu *pihkta* 'pühkida', mitte **pihkta*; vrd. järgsilpide *a* ajalugu.

i (ja ? *i*).

266. Et algkeeles kord nii esi- kui taga-*i* on olnud — niisama nagu *e* ja *ē*, — selle juures vist keegi ei kahtle (vrd. näit. s. isä, aga visa, niisama nagu näit. pesä, aga mela). On ainult oletatud, et algsome aegu taga-*i* oli juba esi-*i* sarnaseks muutunud, nagu pärastpoole ka *ē*:ga mitmes keeles sündis. Selle oletuse aluseks on olnud *i* puudumine Läänemere-soome keeltes. Tuleb aga meeles pidada, et puudumine praegustes keeltes kaugeltki mitte alati puudumist algkeeles ei tähenda, ning et isegi puudumine õieti mitte täielik ei ole: setu murdeis tuleb *i* ette ja isegi vepsas ei ole ta tundmatu. Nõnda näit. (pea igalpool lõunavepsas) *sizar* 'sõsar, õde' (s. s i s a r), *šizlik* 'sisalik', *šiblin* ~ *šilbin* 'harutan lahti, ködritsen' (s. s i l v o n), *išitškō* 'sõsarakene, sõtse', *išihista* 'sihiseda' (s. s i h i s t ä), *tjrskahtada* 'pröksatada', *tjrahtada* 'libiseda, komistada', *riškta* (Krl.) 'hargub lahti', *tjrskta* 'õnge hakata'. Aga sagedasti ka selgeis vene lainudes: *rindazhe* 'kallale tormata', *tsip* 'kanapoeg' (v. цып), *švirhta* 'liugu lasta, sõita', (? v. швыр-), *širikaz* 'niiskevõitu' (v. сыроватый), *riŋk* 'turg' (v. рынок), *riž* 'punakas (he-bune', v. рыжий), jne. Vahest on meil siis vepsas (nagu ka setu keeles) ainult hilise *i*:ga tegu, millest jaolt vene mõjule, jaolt otsekohe eelkäivale sibilandile võlgname. Vrd. ka *šizäl* 'põu', kus *i* on delabialisatsiooni teel ü:st tekkinud (vanematel *šüzäl*), ja niisama alg-esivokaalne *kirvezvaržnik* (Krl.) 'kirvevarre pikkune'. Parem võiks juba vahetõde *siyd* 'sild', aga *silm* 'silm' midagi kahesuguse *i* suhtes tunnistada.

Kõige rohkem tunnistaks aga *i* võrdlemisi hilist olemas-olu vahetõde nagu soome (või lõunaeesti) isä, aga visa. Kui nimelt allpool esitatud arvamine õige on, et järgsilpide *ä* alles päälle algsome (vanemat), ajajärku esimese silbi esivokaali mõjul tekkinud, siis ei või esi-*i* ka tüübis visa kuigi vana olla, sest sel puhul oleks *visa* > **visä* (nagu *isa* > *isä*).

267. Nõnda võiks meil põhjust olla, algsome keelejärjest välja minnes, *i*- ja *i*-rühmi lahutada, aga esitame nad ometi koos. Näit. *rindazau* 'rinnaluu', *tik* 'rähn, tikk' (s. t i k k a), *tin* 'tina', *sidäta* '(ruttu) siduda', *vigad* 'vead', *sižadan* 'paigutan' (s. s i j o i t a n), *pigutte* (Krl.) 'pea', *ižand* 'isand', *ižšē* 'ise', *niža* 'nisa', *ližada* 'lisada', *sibižāne* 'kõdi-tõbi,

sügelised', *silm* 'silm', *miitah* 'mistahes', jne. Nii *š*:i kui ka *tš*:i järel on, nagu eel tähendatud, enamasti *i*, aga on ka *i*, näit. *širāta* 'siriseda', *tšidab* 'tibab vihma', *tširistõlta* 'viriseda'.

r:i eel näiks *i*l tendents olevat alaneda: *hernub* 'aevastab' („hironub“), *peft* (~ *péft*) 'tuba' (s. pirtti). Ometi *hír*, *irdatē*, *kirota*, *kirjutab*, *nirvišk*, *pīrāda*, *virkan* j. t., nõnda et millestki korrapärasest muutusest ei või vähemalt meie murdeis kõnet olla.

Tähele panna ka *pirmūne* 'põrmukene' (liivi *pern*), kus aga sõna iseloom ei lase kindlamat „oodatavat vastet“ ära määrata.

268. Pääle eelmainitud *šūžal* < **sūžal* < **sisal*, tuleb *i* labialiseerumine ette ka sõnus *pūžub* 'püsib' (s. pysyy), *pūštā* 'püstitada', *pūštūt* 'püsti'; juba *s* > *š* näitab, et siin *i*:st tuleb välja minna¹. — Labialisatsiooni kaudu on *ü* sündinud ka sõnas *pūhlām* 'pihlakas' ja võib olla ka sõnas *iuvāne* 'ivake'. Sõnas *kūtkā*, pr. *kūtkin* 'kitkuda' näikse *ü* ka vepsast kaugemale ulatavat.

2. Pikad vokaalid.

269. Esimese silbi pikad vokaalid on lõunavepsas, nagu vepsas ülepää, lühenenud.

ā.

Näit. *ma* 'maa', *san* 'saan', *sada* 'saada', *radabad* 'teevad tööd' (vrd. s. raatavat), *sar* '(jāme) palgimets, laas' („saar“), (*nagriž*-)*nal* '(nairi)vars, ladv, pääline' (s. naatti), (*te*) *sar* '(tee) haru' (s. haara, aga ka saara 'adra haru'), *vate* '(villane) riie' (s. vaate 'riie'), *labaz* (? < *ā*, vrd. vepsalsai. *lābas*) 'puude najale (metsa) tehtud lava', *laar* 'viljasalv' (s. laari).

Terminatiivseks käändelõpuks kujunenud postpositsioon *-sā* (näit. *ehthassā* ~ *ehthasā* 'õhtuni'), mis vastab eesti 'saadik', s. saakka sõnadele (vist **sātik*, millest rõhutumas asemes **sāik* > **saik* > *sa* > *sā*), on sellest *a* > *ā* muutusest osa võtnud, mille üle teise silbi vokalisimis; näit. *tāhässī* ~ (Krl.) *tāhāsā* 'siinamaani' (s. tähän saakka), *pūihässā* 'päevani'.

¹ See edustus sunnib mind loobuma arvamisest, et näit. eesti *ü* vastavais sõnus juba algsoomest pärandatud on (vt. Kod. dial. 172). Päälegi ei ole neil tõendustel, mis „vokaalharmoonia“ tekkimislugu tol korral näis selle arvamise kasuks pakkuvat (Kod. vok. 128), enam maksvust, sest teise silbi *ü* tahaksin, nagu hiljem näeme, igas keeles õige hiliseks oletada.

ä.

270. Näit. *iä* 'jää' (subst.), *iän* 'jään', *iädä* 'jääda', *pä* 'pää', *sä* 'ilm. ilma seis' (s. sää), *vändän* 'mängin' („väänan“), *vändutada* 'ära vee-delda, võrgutada'. *säsk* 'säask', *särd* 'säärt', *än* 'hääl' (s. ääni), *änud* dimin., *käp*, plur. *käpud* (Arsk.) '(vanaaegne) haud, kääbas'.

õ.

271. Näit. *so* 'soo', *toda* 'tuua' (s. tuoda), *nor* 'noor', *hol* 'hool', *vož* 'aasta' (s. vuosi), *toręz* 'rõske, toores', *rod* '(kala) rood', *vodab* 'tilgub läbi' (s. vuotaa), *somuz* 'soomus', *tom* 'toomingas', *tomits* 'toome-mari', *kor* 'koor', *mod* 'nägu' (s. muoto), (*pezen*) *modon* '(ma pese) näo, nägu', *not* 'noot', *po* 'naister. suguelund' (vrd. s. Ir. puo 'föds-ladelarne').

Pandagu tähele ka õieti juba käändelõpuks kujunenud postposit-sioon *lon*, *lompä*, *lost* 'juures, juurest, juurde' (s. luona, luota, lu o), näit. *mamalon* 'ema juures', *meid'elompä* 'meie juurest', *minulost* 'minu juurde'. Kohati *-lest* (~ *-lest*), mis nähtavasti eelmiste esivokaalide mõjust oleneb.

õ.

272. Näit. a) *šön* 'söön', *södä* 'süüa', *lödä* 'lüüa', (*heng*) *löşę* '(süda) tuksub', *mödä* 'müüa', *tõ* 'lina' („töö“, s. o. algup. naiste näputöö), *võ* 'vöö', *võtazhe* 'ennast vööga köita, võtada' (s. vyöttäytyä), *röstän* 'kisun lahti, riisun' (vrd. s. ryöstän), *pörüb* 'käib ringi, pöörib', *öpöräne* (~ *öpäräne*, *eperäne*, < **ö-pöräinen*) 'nahkhiir', *öbok* 'põhja ilmakaar' („öö külge“), *önik* 'öövõõras', *ö* 'öö', *polö* (< **pöli-ö*) ~ *pohpol* 'põh-jakaar'.

b) Ka õ:st lühenenud ö on sellest *ö* > *e* muutusest osa võtnud, mida lühikese ö ajaloos nimetasime; näit. *šen*, *šedä*, *tedä*, *te*, *te* (*ka'Ve* < *kadža-võ*) jne.

273. Postpositatsioon 'mööda' (s. myöten, myö) on kujunenud kään-delõpuks *-mu* ehk (natuke vanem) *-mud*, näit. *pädmu* 'pääd mööda' (resp. 'pääga'), *tedmu* 'teed mööda', *hangemu* 'hange mööda', (*ištumā*) *lämoštmu* '(istume) tule valgusel' („tuld mööda“), *melhištmu* 'armsa-maga', *vašsamu* (*mořžā*) 'raskejalgne (naine)'. Nõnda siis **mō* > **mō* > *mu* — tagavokaaliga lõpp sellepärast, et õ:d järgsilpides ei leidu-nud ja et ta (ning ü) praegugi ainult väga piiratud juhtumustel ette tuleb.

ē ja ē.

274. Muidugi on ē (nagu e:gi) ē:ks muutunud ja arvatakse juba nii vara, et vokaalide lühendamise ajajärgul ainult üks ē oli, millest e sai. Näit. *veraz* 'võõras' (s. vieras), *resk* (*maid*) 'rõõsk (piim)', *venošti* 'vaikselt, tasa' (s. vienosti 'mahedalt, tasa', vrd. vadja *vēno* 'aeglane'), (*prihad*) *henod* '(poisid) nõdrad' (s. hienot 'peened'), *te* 'tee', *tedan* 'tean' (s. tiedän), *tedā* (*mez*) 'teadja (inimene)', *señ* 'seen', *veda* 'viia' (s. viedä), *veretuda* 'veeretuda', (*sein-*) *veres* '(seina-) ääres, veeres', *kel* 'keel', *meletõšob* 'hullab', *pel* 'peel', *lemuz* '(kala-) supp, leem', (*bungutaškandēt*) *perda* '(hakkad) peeretama'.

275. Mõned iseäraldused: *võba* 'viivad', *võgat* 'viige' (Krl., mujal *vebad*, *vegat*, vrd. s. vievāt, viekää), *võu* (alati lauserõhuline) ~ rõhutuma *vou*, *võ*, *vo* (< **vēla*) 'veel'. Vrd. vastavaid labialisatsioone *e* ajaloos. — *šerm* '(nina) sõõre' (s. sierain) kõrval tuleb ette ka *šärm*. Sagedamini *i* oodatava *e* asemel: *piñ* 'peenike', *piñikāne* 'väiksekene' (meelitussõna), *iib* '(saab) küllalt', ka 'saab olema', *liniž* 'saaks olema', *ribu* 'narts, narm' (? = s. riepū; vist parem = eesti 'riba'). Nagu märgata, ei saa viimastele „erandeile“ juba sõnade iseloomu pärast suurt tähtsust anda.

ü.

276. Näit. *su* 'suu', *nu* 'luu', (*kaks*) *kud* '(kaks) kuud', *kudēn* 'kuue' (arvus.), *kuzēn* 'kuuse', *kuuē* 'kuule', *puspā* 'puust', *su'* 'suur', *juured* 'juured', *iutuda* 'lâkastada' (vrd. s. juuttua), *už* 'uus', *murhāne* 'sipelgas' (s. muurahainen), *uuditšob* 'pühib luuaga', *urdamnik* 'uuristamisraud', *putustadazhe* '(enesel) nõõbid kinni panna'.

ü.

277. Näit. a) *pü* 'püü', *pünikad* 'püüde ostjad', *tün* 'vaikne' (s. tyyni), (*bardan*) *hüdäb* '(habeme) härmatab ära' (vrd. s. hyytää).

b) *pi*, *tiñ*, *hidäb* sääli, kus ka lühikene ü oli i:ks muutunud.

ī (ja ? ī).

278. Näit. *hi'* 'hiir', *niñ* 'niin', *ükspikō* (*kangaz*) 'kare linane riie' (s. piikko, vrd. pii), *pi* '(reha) pulk' (s. pii), *viž* 'viis', *vidas* '(tihedas) männikus' (s. viidassa), *hi'* (*-hayd*) 'sõe (-auk)' (s. hiilihauta), (*lindud*) *kimibad* '(linnud) on mängul', *kimaz* (Krl.) 'kiimaaeg, mänguaeg', *tiñhed* 'tiined', *viłda* 'lõigata riiet' (s. viillä), *likutada* 'liigutada', *ripta* 'riippuda', (*hämüšanguñ*) *sim* '(ämbliku võrgu) niit' (vrd. s.

siima), *nítid* 'niidid', *nítud* 'niidud, heinamaad', *nítan* 'niidan heina', *lín* 'kanep', *línma* 'kanepimaa' (s. *liinamaa*), *kíttá* 'kiita', *rišt* (*projd'i*) 'kaua aega (läks)', *rištan* 'kaua' (Ingeri karj. *rissan*, vt. PORKKA, Ingr. Dial. 141)¹, *sirjätši* (< *siri-*) 'mööda'. Onomatopoeetne *ihotada* (~ *ihotada*) 'hirnuda' ei teeni suurt tähelepanu.

279. Nagu näha, on pikkade vokaalide lühenemine järjekindel, käsitades ka kõrged vokaalid (*ū, ū, i*), mis Äänis-vepsas näikse alati väljaspoole lühenemisseadust jäänud olevat. Muidu on ju lühenemine üldvepsa omadus, mis juba selle häälikmuutuse kõrgevõitu vanadusest tunnistust annab. Nõnda on loomulik, et esimese silbi diftongidest sündinud pikad vokaalid (*sōñ, sēžun, sēbaz* j. t.), mida kohati ette tuleb (vt. allpool), ei ole muutusest osa saanud võtta. Kohalistes vene keele murdeis on vokaalide kvantiteet vist kaunis ebamäärane — on tahtudki vepsa vokaalide lühenemises just vene mõju näha, mis aga õige küsitavaks jääb —, ja selle pärast ei paku ka lainsõnad neid kriteeriume. milledest muidu vahest võiks abi olla. — Ka võib sõnale sattunud lauserõhk (tunde rõhk) vokaali pikaks venitada, näit. *nítmas mä āni paha* 'niitma ma väga agar'; et ta aga juhusliseks jääb, ei ole ta suutnud seda mõju keele sõnastiku päälle avaldada, nagu seda lauserõhutuse tagajärjel sagedasti oleme näinud.

Üks kriteerium lühenemise relatiivse vanaduse määramiseks jääb ometi ja nimelt niisugused sõnad nagu *h* ajaloos esitatud *tohi* '(kase) toht' (s. *tuohi*), *uhi* 'aastane tallekene' (s. *uuh*), *mōhā* 'hiline aeg' (s. *myöhä*) (*rih* 'rehetäis vilja', vist analoogiline, pro *rihi*). Kõrvu seades *tohi* < *tōhi* ja näit. *kel* < *kēli* näeme, et lühenemine *h* eel varem sündinud, s. o. enne lõppkadu, mis ainult pika vokaali järel võimalik oli, üldine lühenemine aga hiljem, ja nimelt pärast lõppkadu, sest et lõppvokaal kadunud (vrd. SETÄLÄ, ÅH 329), ja samuti pärast sisekadu, nagu *tednūž* (< **tētanu*), *surmad* (< *sūrimat*) jts. osutavad. — Lühenemine *h* eel ongi üks vanemaist muutustest, vahest koguni — selle päälle vaadates, et ta ka vadjas ja eestis, kohati ka soome murdeis esineb — juba algsoome hilisemast ajajärgust pärit.

¹ See huvitav sõna (vrd. *riist* 'tarbeasi', s. *riista* 'vili, metsloom', vahepääline tähendus vist 'hää tükk' > 'tükk aega') lasebki meil vist mõista, miks 'rist' sõna vaste mitte **rišt* : **rištan* ei ole, vaid *krist* : *kristan* (vrd. 8). Igapäevne usuterminoloogia sõna, mis nähtavasti *risti* või *rista* kujulisena keelde kord ilmunud, sai seda kergemini venelisema kuju poolt kõrvalc tõrjutud, et hoopis teise tähendusega *rišt, rištan* (*i rištad* jne.) oli vahepääle keelde arenenud.

3. Diftongid.

280. Esimese silbi diftongide eelvokaal, sonant, on ülepää miisamasugusel järjel kui vastav esimese silbi lühike vokaal, joonekene, mis lõunavepsa, nagu allpool näeme, põhjapoolsemaist murdeist tublisti lahutab, mis aga teiste sugukeelte seisukohalt suurt iseäraldust ei paku. Diftongi järelvokaali („konsonandi“) kohta võime ütelda, et *i* ja *u* on ülepää ka säilinud, kuna oletatud *ü* asemel enamasti *u* esineb; ainult kohati ja enamasti noorema põlve keeles on järelkomponent madalamaks redutseerunud, kuni täielise assimilatsioonini oma sonandi sarnaseks (*päiv* > *päv*, *naaab* > *nāaab* j. t.¹). Kuid võtame küsimuse üksikasjalisemale selgitusele.

a. *i*-lõpuga.

ai.

281. Näit. *aid'nik* (*hebōne*) 'aidadest ülekargaja (hobune', s. 'aituri, aitumus'), *maid'nik* 'hää lüpsiga (lehm)', *naid'* 'veeväli' (ka kohalises vene murdes *наида*), *naida* 'naist võtta' (s. *naida*), *kaid'* 'kitsas' (s. *kaita*), *aig* 'aeg', *aiga* 'juures-olekul', (*lehm*) *raigab* '(lehm) ammub', *taignāne* 'tainanõukene', *vaigatab* 'tilgub läbi',² *taijn* 'pooleli kedratud värten', *maim* (Jer.) 'kalakene, maimukene', *mai'hāne* (Tgl.) 'õrnake', *taimen* 'taimeke', *vaikne* 'vaikne', *vaikištu* 'jää vait', *vaičše* 'parajasti', *kaičšen* 'kaitsen', *haikar* 'karm' (s. *haiku*), *vaihud* 'sõnakene', *kaiiv* Koiguši pagasta vepsakeelne nimi, *kaiivan*, plur. *kaiivanod*, vepslaste sõimunimi ümbruskonna venelastel, *paipatada* 'tänitada, suure häälega laulda' (vrd. s. *paipattaa*).

Tähele panna *tsarínāne* 'keisriproua', < *-nainen* (vt. järgsilpide diftongid); muidu ainus juhus, kus veel 'naine' ette tuleb. — Lause-rõhutu partikel *vai* võib esineda ka *vā*, *va* kujul (= 'või').

282. *ai* on ülepää noorematelgi püsinud. Ainult põhja piirkülas (Šdj.) on üles tähendatud (*lehm*) *raegub*, *taegnāne*, *vačkištu*, *kačščen* jne.; isegi *nāništāb* 'lainetab'. Aga selle kõrval näikse mainitud külale omase-mana edustusena esinevat pikk vokaal, mida foneetiliselt tuleb *a* ja *i* vahemoodustuseks pidada: miski õieti tagane *ā*, mille *ā*:ga kirjutame, olgugi, et vokaal vähemalt lõpposalat natuke kõrgemal artikuleeritakse, nõnda et temasse midagi *ō* taolist seganeb. Näit. *rāgub*, *vāčkištu*, *vāhud* (< *vaihud*), *ādas* 'aias', *sān* 'sain'. Seesama maksab mutatis mutandis ka teiste Šidjärve diftongide kohta, kus ühesugune tagavokaali + *i* assimilatsioon sündinud.

¹ Sel puhul leiab SETÄLÄ (TSK 10, lk. 848), mitte korrapärast arenemist, vaid hilissündinud astmevahelduse jälgi. Nõnda siis isegi teine kiht seda kõikeasetavat nähtust, aga ikka ainult „jälgede“ näol!

² Karjala *vaičattau* < **vaičatta*-, nagu *poijat* < **poiijat*.

äi.

283. Näit. *täi* 'täi', *päiv* 'päev', *päiväd* 'päevad', *säigiž* 'õlekord rehe pörandal', *päiduda* 'lahtuda' (näit. soojus ahjust), *läikitazhe* 'lainetada', *läikähtädä* '(korraga) läigatada', *räimähtädä* 'plaksatada', (*silmad*) *hääimäkod* '(silmad) sumedad, kirjud'. — Täitsa tundmatu ei ole ka kõrgem ä artikuleerimine (näit. *tei*, tükati Arsk.).

Huvitav on suhe *täi*, plur. *täjääd*, niisama *täjekaz* 'täiline, täitanud'. Nähtavasti on siin ainult geminaada häälikseaduslik lühenemine sündinud: **täijät* (vrd. eesti 'täiad') > *täjääd*. Vrd. allpool ka *nevon* < *nevon* < *neuvon*.

Korrapäraselt *kägentä* < -*täi* 'puutäi' (nagu *tsatināne* 281); vrd. ka *tämbä* (< **tāna päivana*) 'täna', *tombä* (< **tōna päivana*) 'hiljuti'.

284. Noorematel alanenud *i*, kuni täie assimilatsioonini: (*säegiž* ~) *sägiž*, (*läekitšesē* ~) *läkitšesē*, *päv*, *päväd*. Ka Šidjärves selge *ä*: *päf* 'päev', *tü* 'täi', jne.

oi.

285. Näit. *poig* 'poeg', *koir* (~ *koir*) 'koer', *koinab* 'koinab', *hoiketa* 'peenendada' (vrd. s. *hoikentaa*), *loitho* 'kaugele' (s. *loitolle*). Muidugi niisama ka sõnus, kus eestis *oi*, näit. *oiged* 'sirge', *õige*, *oigen* (*ačamha*) 'läks (sõitma)', *toine* 'teine' ('tõine'), *tožō* (Laht) 'uuesti', *voi* 'või', *loim* '(kanga) lõim', *poikpolne* (< *poikkipolinen*) 'põikpuu (rees)', *oivaz* 'linavihk' (vrd. eestL 'rõivas' = riie), *poimetiž* 'iluõmblus' (vrd. 'põimida'), *roimahtada* 'prantsatada', *toivotuz* 'töötus, lubadus', *koiv* 'kask, kõiv'; niisama (*toda*:) *toin* '(tuua:) tõin', *join* 'jõin', (*noda*:) *noin* 'lõin (kangast)', (*so*:) *soid* 'soid' — vormid, mis eesti omade kriteeriumide järele juba näitavad, et vepsa edustus siin algupärasem on.

Verb *voida* 'võida' on keeldsõnaga kokku liitudes oma häälikulise ja tähenduslise iseseisvuse kaotanud: *embō* (< *en voi*) 'ma olen haige', *embōškandēn* 'hakkan haigeks jääma', *ivō* 'ta on haige' (vrd. *ile* 'ei ole'). Samuti *puvō* 'paastuõli' < *pū-voi*. Vt. diftongid järgsilpides.

286. *oi* näikse ka mujal ülepää säilinud olevat, väljaarvatud (Tgl., Tšl.) *tōne* 'teine' (ka *tōžid* 'teisi') ja *join* 'jõin', kus vahest *n*:i palatalisatsioon assimileerivalt on mõjunud. Šidjärves aga *tō* 'tõi', *i vō* 'ei või', *tōvotada* 'töötada'; ometi *poeg*, *koer*, *poimetiž* — vahest peegeldus millestki põhjapoolsemais murdeis ettetulevast häälikseaduslikust edustusest.

õi.

287. a) Enamasti säilinud, näit. (*sōdā*:) *sōin* 'sõin', (*lōdā*) *lōin* 'lõin', (*mōdā*) *mōin* 'müüsin', (*vō*:) *vōid* 'võid, vöösid'.

b) *õ* delabialisatsioon sääl, kus ülepää *õ* > *e*, *ü* > *i*: *sein*, *lein*, *mein*, *veid*.

c) Oige laialt põhjakülades (noorematel ka Tgl. ja Tšl.) *sõn*, *lõn*, *mõn*, *võd*.

d) Kortlaht'i iseäraldus *õi* > *üi*: *süin*, *lün*, *müin* (ometi *võid* — kas lain või analoogiline *õ*).

ei ja *ei*.

288. *ei* muidugi *ei* sarnaseks saanud. Edustus järgmine:

a) Enamasti säilinud, näit. *seizutada* 'asetada, seada', *leikōda* (< **leikkeltak*) 'lõikuda', *heim* 'sugukond, hõim', *peigō*, pl. *peigaod* 'põial' (s. murd. *peikalo*), *heikembāne* 'nõrgem', *seibaz* 'teivas', *sein* 'sein', *heidits* 'õitses', *hein* 'hein', *leiban* 'leiva', (*te*:) *teid* 'teid, teesid', *teilpā* 'teilt' (pron.), *neiš* (*ambhāspā*) 'neist (lambaist)', *heid* 'neid', *heil* 'neil. neilt', (*veda*:) *vein* 'viisin'.

Keeldsõna *ei* (ains. 3. isik) on kiirtempo tagajärjel alati *i*:ks saanud, näit. *hän i anda* 'ta ei anna', *i-id'ā* 'mitte idanev', *i-bohat* 'vaene'. Samuti *ile* (Arsk. *ile*) < *ei ole* 'ei ole', *iklīš* (< *eik-olīš*) 'kas ei oleks'; kujukas näitus sellest, kuidas iseseisvad sõnad võivad kokku sulada¹. Tuttav lühenemine *ei* > *e*: *eka* (ometi ka *eika*) („ega“), näit. *anda eka otan* 'anna, muidu ma võtan'.

b) Põhjapoolseis külades (noorematel ka Tgl. ja Tšl.) *ei* > *ē*: *sēzun* 'seisan', *lēkōda*, *hēm*, *pēgō*, *sēbaz*, *sēn*, *lēban*, *hēd* jne.

c) Kortlaht'i edustus *ei* > *i*: *sīzun*, *līkata* ('lõigata'), (*hamez-*) *hīn* (< **halmehheina*), *sibaz*, *sīn*, *liban*, *vīš* 'nuga, veits'. (Ometi *heidita*, *seitsmen*). Labiaalkonsonandi järel on sündinud *ei* > *üi*: *viü* 'viis', *miül* 'meil', *müid* 'meid'. (Viimase analoogial ka *tüid*, *hüid*, elat. *müš*, *hüš*).

289. Viimaks olgu tähendatud, et *seitsmen* 'seitse' näikse kohati (Arsk., vanh.) *seitsmen* kujul esinevat. Vististi miski jäänus *s*:i järel sündinud *e* > *ē* muutusest. Šodjärve murdes ka *seibaz* 'teivas', *sein* 'sein'².

ui.

290. Igal pool säilinud, näit. *huiktatō* 'häbematu', *uindelīn* 'uinusin, magasin', *puik*, pl. *puikod* 'pilbas, pulk' (s. *puikko*), *kuiv* 'kuiv', *kuivits* 'kuivanud puu', *muili* 'muidu', *kiid* '(lina) kiud' (s. *kiitu*),

¹ Kujukas iseäranis selle tõttu, et esineb ka normaalarhuga *ei ole*, kuid tähenduses 'ei tunne ennast kodus, ei saa läbi' (vt. Näytteitä etelävepsästä I, lk. 76, rida 3: *hän kanāšiaon ei ole*).

² Kahjuks tuli teade ainult ühe naabriküla elaniku läbi, sest Šodjärvele ei olnud mul võimalik saada; teisi iseäraldusi ei teatud murdes ette tulevat.

puine 'puine', (*orā*) *puitab* '(orav) kargab puid mööda' (s. *puittaa*), (*ku:*) *kuid* 'luid', (*ku:*) *kuid* 'kuid', (*su:*) *suid* 'suid', *kuiñe* 'missugune'; liitsõnaline lühenemine: *kaikuiñe* 'igasugune, igaiüks'.

Partikel *kui* lauserõhutu oleku tõttu järelkomponendi kaotanud, näit. *bašip_ku hambhūtō* 'kõneleb nagu ilma hammasteta (inimene)'.

üi.

291. Märgitud ainult üks näitus: (*pü:*) *püid* 'püid, püüsid', *püile* 'püüdele, püile'.

-i kadumine s:i eel silbi lõpul.

292. See juba s:i ajaloost tuttav nähtus (kusjuures $s > š$) käib kõikide i-diftongide kohta. Näit. *paštab* 'küpsetab' (s. *paistaa*), (*nogi*) *loštōtab* ~ *läštātāb* (? < **läjštä-*) '(nõgi) läigib', *muštābād* 'mäletavad (surnuid)', *uštē* 'lant, vedel' (s. *uiste*), *lašk* 'laisk' (hobuse kohta), (*maiñe:*) *mašt* 'maist', (*puine:*) *pušt* 'puist', *luš* 'luist', *tošt* 'teist', *toštān* 'kesteab, vahest', (*vejššēn:*) *vešt* 'veist, nuga'.

Harukordselt tuleb ette ka üldistunud diftong: *neiš kuiš* 'neis kuudes' — sest et see kääne nähtavasti väga haruldane on näit. plur. partitiivi (*neiđ kuiđ*) kõrval. Samuti *seišta* (pro **sešta*) 'seista'. Ainult ühes kohas (Krl.) on analoogilist i:d laiemalt näha: *puiš*, *toiš*, (*vīššēd:*) *vīšt* (kuid *paštab*, *laš* jne.).

Sõnadest *vestta* 'vesta' (s. *veistää*) ning *pāstār* 'linatolge' (s. *pāistār*) vt. s:i ajalugu.

293. Diftongi kadumise vanaduse kohta on olemas kaks toetuspunkti. Eeldades, et tüüp (*paižē:*) *paiškekaz* 'paiseline', (*heiže:*) *heiškēd* 'kõhuussid' või *seišmen* (mitte **paškekaz*, **heškēd*, **setšmen*) mitte üldistunud diftongi ei edusta — ja *maiñe*: *mašt* suhet silmas pidades tuleks tähendatud tüüpi küll häälikseaduslikeks pidada —, on diftongi lühenemine sündinud enne sibilandi saamist silbi lõpphäälikuks, s. o. enne sisekadu. Teiselt poolt on š häälik saanud ainult i mõjul tekkida, s. o. diftongi lühenemine on sündinud pärast tuttavat $s > š$ muutust (kui mitte ühel ajal sellega). Et järelikult diftongi i kadumine v a n e m on kui sisekadu, noorem aga kui $s > š$, siis peab viimane muutus ($s > š$) omalt poolt v a n e m a k s arvatama kui sisekadu — oletus, mida teisedki nähtused (*entiškš* < **entiški* < *entisi*) kui ka muutuse ulatamine üle kogu vepsa-aunuse keelkonna ainult kindlustab.

Agaga diftongi i kadumine on üle kogu vepsa keele ja isegi aunuses tuttav, nõnda et ka selle kohta käiv vanaduskriteerium igapidi ustav on.

b. *u-* ja (oletatud) *ü-lõpuga*.*au*.

294. a) Enamasti säilinud, näit. *haug* 'haug, havi', *raudad* 'raudad (ometi *kuzirādad* 'tagemed'), *laud* 'laud', *haudnik* 'hautamiskoht', *laulab* 'laulab', *hauskādan* 'hammustan, haukan' (s. *haukkaan*), *raukõhud* 'vaesekene', *laik* 'sibul', (*elan mamān*) *kaüt* ~ *kaud* '(elan oma ema) juures', (*nime k.* 'nime järele'), *laüt* '(õngitsemis-)parv' (s. *lautta*), *naugutada* (*višā*) 'peksta (vitsaga)'. Niisama ka *iauhotada* 'jahvatada', *iauhmine* 'jahvatuskivi, käsikivi', *iauhutada* (~ *iäuhutada*) 'hanguda'.

b) Põhjapoolseis külades (Šdž., nooremail ka Tgl. ja Tšl.) on assimilatsioon *au* > *ā* sündinud: *nād*, *nālab*, *hāgād'an*, *rāk*, *nāt*, *iāhod*, *hādōš* (pn., iness.), *hāgiärf* (pn.) jne.

Tähendatagu, et *au* ka *arist* sündinud, näit. *vaumiš* 'valmis', *šaugun* (aun. *šallun*) 'koti', kuid seegi on reduktsiooni piirkonnas *au* > *ā* muutusest osa võtnud: *vāmiš*. — Sõna *rauk* 'vaene' võib lauserõhutumalt igal pool *rāk* ja isegi *rak* kujul esineda, näit. *ile rag d'engōd* 'ei ole, vennike (armetu vend), raha'.

äü (? *äü*).

295. a) *ä* on ülepää säilinud, kuid oodatava *ü* asemel ilmub *u*, kohati selgelt ja järjekindlalt: *räustaz* 'räastas', *täüz* 'täis', *täydüne* 'täieline', *täyduda* 'täis saada', (*vähä*) *täydü* (*haugōt pätšhe*) '(vähe) mahtus (halge ahju)', *säyne* 'säinas', *hämähäyk* (Krl. *hämähauy*) 'ämblik', *käyæn* (*äu* < *ävu-*) 'käin', *näykta* 'näuguda'. Kuski ei ole järjekindlalt *äü*:d (küll aga *ä*, vrd. allpool), kuid *äü* (resp. *äü* väga tahapoole artikuleeritud *-ü*:ga, mis ligikaudu meediodorsaalne *u* on, nagu näit. vastav häälik rootsis) võib selge *äü* kõrval ette tulla, näit. (Arsk.) *räüstär* (enamasti taga-ü:ga), (*täydeđ*, *täüt*, *täüz* ~ *täüz*, aga :) *täüttä*, (*säyngūd* ~) *säyngūd*, (*käyæn* :) *käylin*, *käydä* (taga-ü), *läylä* 'raske', *läymäs* (taga-ü) (< **läy.umas*) 'raskesti'. Vrd. ka *läyhä* (< **lävha* < **lävahan*) 'lauta'.

Kas tuleb nüüd mõelda — nagu seda üldine arvamine nõuaks —, et *äü* on algupärane, *äü* aga hilisem, järgmise silbi tagavokaali mõjul vahest tekkinud? Näeme allpool *eü* ajaloost, et see oletus kindel ei ole. Nähtavasti on *äü*:l tendents olnud *äü*:ks assimileeruda, aga seda on takistanud või piüdnud takistada järgmise silbi tagavokaal; nõnda oleks häälikseaduslik (Arsk. vanal keelejuhil esinev) vahekord: *täüz*, *täüzid*, aga *täüt*, *täydeđ*, kuid arusaadavalt on sarnane vahekord tasan-duste eest raske püsima. Sinna tuleb juurde murrete kirju edustus ja segimine kute võimalused.

b) Kohati noorematel (Tgl. ja ümbruskond) on $\ddot{a}\ddot{u} > \ddot{a}$: *rāstāz*, *tāz*, *sāṅgīd*, *kādā* jne.

c) Šdj. iseäraldus: *rāstaz*, *tāz*, *sāna* ('säinas'), pl. *sāṅgad*, (*kaži*) *nāgub*, *lāma* (= *lāṅlā*, *l > m* kohta vt. li ajalugu).

ou.

296. Midagi eesti taolist $\ddot{u}$:d ei esine, vaid alati *ou*, eel tähendatud reduktsiooni piirkonnas $\ddot{o}$; näit.

a) *pōd* 'põud' (s. pouta), *ioṇdā* 'tühi', *louṇatada* 'süüa lõunat'. *koukū koukita* 'konksuga tõmmata', (*andan*) *louškun* '(annan) võmmi', *noṇzen* 'tõusen', *noṇzhut* 'pärast tõusmist', *koukištuda* 'konksu kiskuda'. Tähele panna ka *ioṇhlindūne* 'västrik' (= „jõhvilind“).

b) *pōd*, *iōdā*, *nōnatada*, *nōzhut*.

Huvitav on vahekord *louna* 'lõuna': *louṅgen*, *louṅō*, *louṅīd*; samuti *louṇatada* 'lõunat süüa', aga *louṅelīne* 'lõuna-jumalateenistus'. Nähtavasti sündinud korrapärane muutus $*louṇakēn > *louṅgen > louṅen$, mis ju, u ning velaarsete nasaali suhet silmas pidades, väga loomulik on.

Muidugi ka seekord $ou > ou$, näit. *bou* (< *boṇ* < $*bōla$) 'mari', *soṇ* 'sool', *noṇda* 'noolida' (s. nuolla), *houk* (? < $*holkka$) 'reis'¹. Ka see *ou* on võinud $ou > \ddot{o}$ muutusest osa võtta: *bō* j. t.

eṇ.

297. a) Muidugi $e > e$, aga ka -*u* võib esisemana, s. o. taga-*ü*:na või koguni *ü*:na esineda, nagu seda $\ddot{a}\ddot{u}$ juures nägime. Küll näit. *leug*, aga mitm. part. kas tahapoole kalduva või normaalse *ü*-ga: *leügīd*. Ka (Krl.) *leüğ*: *leüğad*, niisama (Arsk.) *reüğn*, pl. *reüğnād* 'äär' (s. reuna). Üldine on ka *e* labialisatsioon: *rōüğn* (Pjat. *rōyn*), *rōüğnāṭši*.

b) Tgl. (noortel) *lēg*, pl. *lēgad* 'lõug'; kord (Jer.) *leīg*, mis vist segasünnitus on, *sēn* ~ *sejn* vahelduste järele. (Vrd. siiski *peigō* 'pöial', s. peukalo, murd. *peikalo*).

c) Šdj. *lōg* (< $*lōyga$ < *leuka*), *rōṇaṇe* 'äärele'.

Igal pool *pōyḍ* (taga-*ü*:ga) või *pōyḍ* < *peyḍ* < *pelto* < $*pelto$; *vōy* (*vōy* ~ *vouy*, *vō*) 'veel'; niisama *key*: *kōy* ~ *kōy* 'kel', *vōyḡ* ~ *vōyḡ* < $*velka$, *pōyḡvāz* (~ *pōyḡvāz*, *peyḡvez*) < $*pellava(s)$ (aga *keyḍ* < $*kelta$, Krl. *key*, esi-*y*:ga, < $*kello$). Šdj. *pōd*, *pōvaz* (~ *pōyḍ*, *pōvaz*).

¹ Vrd. s. ? *hōlkkä-ravi* (? ning verb *holkkua* 'rõras af och an . .', eesti 'hulkuda') ja teiselt poolt karj. *hüppäy roggiah*, aun. *roggiedu juoksoy* ($*rakia$ 'jalg, sääre'); sõnade deskriptiivse iseloomu pärast ei või vas-teid kindlaks teha.

Päältnäha *u* kadu esineb sõnas *ñevoda* 'nõu anda, ette kirjutada' (s. *neuvoa*), prees. *ñevon*. Nähtavasti *neuvo-* > *nevvo-* > *ñevo-*; geminaada tekkimine on ju laialt mujalgi tuttav (vrd. ka *iu* ajal.), ja selle lühenemine lõunavepsas seaduseks. Vrd. muidu *täiäd* < *täiääd* eelpool 283.

eu (? *eü*).

298. Samal viisil edustatud nagu *eu*. Näit. *heñnez* '(linnu) sulg' (s. *höyhen*), part. pl. *heñnhid*, *lõütä* 'leida', *lõüžin* 'leidsin', *mõyk* 'kalamari', nom. pl. *mõüküd*; part. pl. *mõüküd* = s. *möyky* 'kägar' (vrd. ometi liivi *mēķka*, part. sg. *mēķkə* 'verivorst', mille järele *eu* algup. oleks). Ebajärjekindlus *e* ja *ö* suhtes tuleb nähtavasti murrete omalaadilise edustuse segiminekust (Krl. järjekindlus: ka *höñnhed*), kuna *u* ja *ü* kohta käib sama, mis eel *äü* ~ *äu* puhul esitatud. — Tähele panna *õugotō* (< **elkettoin*) 'kõlvatu inimene' (vrd. *elgendan* 'mõistan'). Tuttavad murdevahed (Tgl.): *hēnez*, *lōdān*, *mōküd*, (Šdj.): *lōdab*, *mōkud*.

Iseäralik on *lölü* (~ *lölü*) 'leilitegemise vesi'; ainult paaris kohas algup. tähendus: 'leil', ja kohati (Jer. vanemail) ka algupärasem kuju *löl* (< *lölü*).

299. Järelkomponendi *ü* kohta — ja seda muidugi ka *äü* puhul — on juba aeg küsida, kas ta mitte lihtsalt *u*:st ei ole tekkinud; seda näitas ju kogu *eu* ajalugu, kus *eu* > *eü* resp. *öü*, missuguse muutuse isegi *-en* > *-eu* kaasa teinud. *u* sekundäärsusest võiks küll tunnistust anda kuju nagu *räystäz* oma teise silbi ä-ga, kuid tõenäollik on, et see *ä* on esimese silbi *ä*-sonandi otsekohesel mõjul (üle *u*) tekkinud; vrd. *läymäs* (< **läylamast*), *käydä* (< **kävuda*), *röynäžö* (Pjat., < **reynai-*) jts. (Samuti ju ka näit. *päiväd* < **päivat* sonandi, mitte aga *i* mõjul, vrd. näit. *liža*, mitte *ližä*). Nõnda siis on õigustatud kahtlus, kas algsoomeski *ü*-diftonge on esinenud. Lõpulik otsus selle kohta antagu alles siis, kui asjakohane materjal ka teisist murdeist on koos ja kogn diftongide saamise lugu paremini valgustatud.

iu (ja ? *iü*).

300. On algsoomeski ette tulnud kaunis piiratult, ja praegu ainult mõnes onomatopoeetilises sõnas tuttav, näit. *piugutada* 'vidistada', (*tämō*) *piugab* '(tuli) loidab', (*asa*) *riyškuta* (*uksō*) '(ära) kiunuta (uksega)', *liyhāta* 'lehvitada (korraga)', *niyk-nauk* (interj.). Huvitav on sõna *liystež* (esise *u*-ga) ~ *liystež*: *kagr läks liystekene* 'kaer läks pöörisele' (s. o. tupest lahti enne tera tulekut). Vrd. soome *liustake* 'õhuke, õrn asi'.

u esineb paiguti (Krl.) peaaegu labiodentaalselt: *pivgā'dan*, *rivskā'dan* jne. Reduktsioonpiirkonnas aga *pīgutada*, *ala rīskuta*.

Enamasti *v* on kuulda sõnas *kivdug* (~ *kiydug*) 'sauna keris' (s. *ki u k a a*), mis nagu oletada laseks, et see tähtis kultuursõna osadest *kivi* + *tukka* koos seisab (vrd. *olktuk* 'õletuustik', Sun. *habutuĕ* 'okaspuu okste huunik'; soomendus: 'havuläjä').

301. Kui me veel lühidalt puudutame teiste vepsa murrete lahkuminevust diftongide edustuses, siis tahaksime kõigepäält toonitada, et *-ü* lõpu asemel näikse alati esinevat *-u* ja et nii *-u* kui *-i* on alati sonandi assimileerivalt mõjult hoidunud. Selle vastu on sonant ise järelkomponendi artikulatsioonile lähenenud, ja nimelt nõnda, et *-i* on sonanti kõrgendanud, *-u* aga labialiseerinud, kusjuures veel keskvepsa näikse muutuste rohkuse poolest põhja- ehk Äänis-vepsast märksa lahku minevat. Näit. *gei* (vepsÄ *däi*) 'jäl', *tui* (vepsÄ *tei*) 'viis', *šui* 'sõi', *lūiba* '(nad) löid', *hein* ~ *hiin* 'hein', *suitsed* ~ *sijitšed* 'suitsed', *däyhob* 'jahvatab', *räydaizen* 'raudse', *töyē* (lahtise *ö*:ga, vepsÄ *täyē*) 'täis', *rüynale* (vepsÄ *röynale*) 'servale'; samuti *püuvaz* ~ *pöuvaz* 'lina', *töy* (lahtine *ö*) 'sel' (vepsI. *täy*).

B. Järgsilpides.

a. Üksikvokaalid.

1. Säilinud voi muutunud kujul pärandunud.

302. Oleme juba siin ja sääl mahti saanud tähele panna, et vepsas eesti taoline vokaali sise- ja lõppkadu on sündinud, ja hiljem on lõunavepsa piirkonnas veel teatavate tingimustega samasuguseid vokaalkadusid kordunud. Kui need nähtused, millede üle eriliselt allpool, välja jätame, võime järgsilpide üksikvokaalid kas püsinud või muutunud kujul leida.

a (ja ? *ä*).

a on säilinud, näit. *tābadabad* 'võtavad kinni', *tagamas* 'taga, sopis', (*mužik voi*) *vazakaz* '(mees veel) natuke vasikataoline', *oghakaz* 'okkaline', *aiastab* 'torkab (rinnus)', *vasatada* 'kasta', *vodatada* '(vihud pekstes rehe pōrandale) laotada' (vrd. s. *vuodattaa*), *sula* 'sula', *liha* 'liha', *viga* 'viga', *sauplazhe* 'sulgnda', *putustab* 'paneב (nööbid) kinni', *tukkutabad* 'peksavad (kividega)', *mevdabad* (< **mēlatapat*) 'sõnavad', *ahtištan* 'kitsendan', *koritamato* 'koomatu', *sorvakaz* (~ *vähä ehtind*) 'maal seistes poolvalminud (lina)', *naba* 'katkenud (kanga)lõng'.

303. Ületüldise arvamise järele esines algsoomes *ä* (nagu ka esivokaalid *e* ja *ü*), kui eelmised silbid esivokaale (ka algup. esi-*i*) sisaldasid. Lõunavepsas tuleb praegu ette niisugusel korral *ä* ja *a*, ja nimelt järgmiselt:

a) *ä*, kui eelmises silbis (praegu) on mõni esivokaalidest *ä*, *õ*, *ü* (mitte aga *e*, *i*), näit. *hädä* 'taud', *käbä* 'kinda põial', *rängähtädä* 'röögatada', *vändäškändob* 'hakkab mängima', *lämpläškändob* 'hakkab küdema', *mängähtädä* 'natuke mängida', *mängitä* 'mängida', *hämäräne häpsähtäb* 'hämar poeb lipsti sisse', *kötkštä* ~ *kökštä* '(loomi) tappa', *pörästü* 'eksis ära', *söndän jätämä* (sava¹) 'toidu jätame (põrandale)', *söhtä* 'natuke süüa', *söškätä* 'sagedasti süüa', *töhähtöftä* '(ruttu) visata'. *vökäz* 'vööga, vööline', *pühä* 'mitte-paastuaeg', *kütä* 'künda', *künmhä* 'kündma', *küksänd* 'ärakilutamise', *küksäb* 'kõhutab minema', (*minungi*) *rügütäb* '(minulgi) on kõha' (s. ryvittää), *i mülüškände* 'ei hakka sisse mahtuma'. — Siiski on üles märgitud ka *kärnakod* (*akad*) 'tusased, vihased (naised)', kus *a* järgmise *o* mõjul; nom. sg. alati *kärnak*. *tänä* 'süia' (s. tänne) kõrval võib ometi kuulda *täna*, mis ilmselt *sina* 'sinna' ja *kuna* 'kuhu' adverbide analoogia on.

b) *a*, kui eelmises silbis on *e* või *i*, näit. *eraz* 'keegi' (s. eräs), (*toh-*) *kerä* '(toht-) kera' (s. kerä), *tera* 'tera', *pera* 'pära', *tehta* 'teha', *šebadan* 'kaelustan', *šelgas* 'seljas', *vedabad* 'veavad', (*opendamä*) *emagihe* '(õpetame) perenaiseks', (*korva¹ händ*) *ehtata* 'anna talle kõrva kiil', *verta* 'alet põletada' (s. viertää), *verang* '(loitev) ale tuli', *tēdamä* 'teame', *heŋgahtadazhe* 'hinge tõmmata', *bepša/ñe* 'vepslane', *veda* 'viia', *elada* 'elada', *ezmäñe* 'esimene', *keskmäñe* 'keskmise', *selgneda* 'selgida, puhastuda', *silmad* 'silmad' (s. silmä), *silmatō* 'silmatu', *sida* 'sellepärast' (s. sitä), *idada* 'idaneda', *niñan* 'niidan', *sigalñe* 'säälnä' (s. sikäläinen). Muidugi ka (*küläñe* :) *külemba* 'küllalise-malt', *väljeta* 'vähendada (riideid)', *mäkel'da* '(nosida) süüa', *mäläšta* 'karjuda', *värišta* 'väriseda', jne.

kidegi 'saanitee suure külma ajal' kuju kõrval olen märkinud (Tgl.) *kidä*, kus *e* > *ä* (tugevasti muljeeritud *d* mõjul?), kui sõna mitte põhjanaabrite murdesse ei kuulu.

Teiseks „erandiks“ on adverb *lähekädō* (Tgl., ~ *lähäteli* Krl., 'üks-teise') lähedal, ligistikku', mis aga ilmselt liitsõna on: *lähe* + *kädō* (< **kädeä*). Et ta aga vastab soome tuttavale *lähekkäin* ('ligistikku') adverbile, siis näikse temas peituvatki selle problemaatilise vormikategooria seletus (instr. sg. sõnast *käsi*, vrd. ka s. sinne *käsin* 'sinna poole', jts.).

304. See järeldus näikse esiteks kõige lähem olevat, et rühm a) säilinud, rühm b) aga (*e*, *i* mõjul) *a*:ks muutunud algsoome *a*:d edustab¹.

¹ Seda mõtleb ka SETÄLÄ, kui tema lõunavepsa iseäraldusena „vokaalharmonia parema säilimise“ esitab (TSK. 10, lk. 949).

Teisele otsusele viivad ometi näitused nagu (*torēganí hatrōdem*) *pā* < *pāy* < **pāl* < **pālta*, *tāy* < **tāl* < **tälla*, *ōy* < **ōl* < **ōlla*, *nālgā* < *nālgar* < **nālkalla*, *pāivā* < **pāivāl* < **pāivalla*, *hūvā* < **hūvāl* < *hūvalla*, *vāgō* < *vākelta* jts. — Ei oleks ju, nagu *l* i ajalooost selgus, esivokaali eel midagi arenemist (*l* >) *l* > *u* olnud, vaevalt ka pääle esivokaali kadu; ainult eelmise esivokaali mõju võis mõnikord *l* i säilitada (*pāivīl*). Tähendab: teise ja järgsilpide *ä* on lõunavepsas tõenäoliselt *a*:st tekkinud ja alles pärast tähendatud *l* > *l* muutust, mis isegi võrdlemisi hiline nähtus on (hilisem kui lõpp- ja sisekadu, vt. 208).

a > *ä* on järelikult sündinud eelmise silbi esivokaali mõjul (nõnda siis progressiivne assimilatsioon), välja arvatud *e* ja *i*. Sellestki andub tähtis kronoloogiline järeldus. Vaatame näitusi nagu (*kūtkeṭa* 'kütkestada', aga:) *sülktä* (< **sülketak*) 'sülitada', *nülkkäm* (< **nülkekam*) 'nülkigem', *ūhtsän* (< **ūhtesan*) 'üheksa', (*hūpitada* 'hüpitada', aga:) *hūptä* (< **hūppitak*) 'hüppida', *nāptä* 'näppida', (*lāmbita* 'küdeda', aga:) *lāmpitāmäh* (< **lāmpitamahan*) 'küdema'. *ä* on alles pärast sisekadu tekkinud, sest varem oleks *e* või *i* selle tekkimise ära takistanud, rääkimatagi o takistamisest, näit. *rāmbotada* '(jalad) laiali ajada', *rāmptäbä* 'lähevad laiali'.

Sõna *šūžäl* (~ *šjžäl*) 'põu', kus *ü* on *i*:st sündinud (vt. 268), näitab, et *a* > *ä* on alles pärast esimese silbi *i* > *ü* muutust võimalik olnud, sest *i* järel oleks *a* püsima jäänud. Veel tähtsam on *pūhlām* < *pihlaž* 'pihlakas', mis ise n. n. tagavokaaliga sõna on (vrd. s. *pihlaja*).

On mõned liitsõnad, kus järelikult *a* on *ä*:ks saanud, ja nimelt *vōnā* (< *vōnāy* < **vōnaṭ* < **vōnaṭ* < **vōn alla*) 'vöö all', *vōnāṇē* (~ *vōnāyṇē*) 'vöö alla', *pālāg* (Tgl., mujal *pā-lag*) 'päälagi', *tāhässä* 'siia saadik'. Selle vastu on *ä* vastaval korral *a*:ks assimileerumiselt hoidunud -*pä* (< -*pāin*) lõpus: *meṭsaspä*, *poigāpā* jne.

Isegi niisugused tagavokaaliga sõnad nagu *rōyṇā* (< *reynalla*), *vōyṅäd* (< **velkat*), *pōyṅvāz* (< *pellava*-) j. t. on hilise *a* > *ä* muutuse kaasa teinud, olgugi mitte järjekindlasti igal pool: Pjat. *rāyṣtaz*, Šdj. *rāstaz*, *tōdab* jts., sest ei olnud ju diftongi järekomponentki muudkui piiramisi *y*:ks muutunud, ja üle *y* oli *a* > *ä* haruldasem (vt. 299).

305. Olgu siin ka meelde tuletatud lauserõhutumas olekus sündinud assimilatsiooni *aa* (< **ela*) 'ära', *angam* 'ärgem', kus teises silbis assimileerivaks vokaaliks *a* (mitte *ä*) on olnud *i*. (*emā*, *etā*, *ebad* võiksid analoogilise *e* sisaldada, vrd. *en*, *ed*, *i* < *ei*, kuid nähtavasti ei ole siin sarnast rõhutumat olekut ja assimilatsiooni eeldusi esinenudki kui imperatiivi juures).

¹ Nii tõenäone kui see assimilatsioon ka on, peame ometi meeles pidama, et lauserõhutumad sõnad võivad ka ümbrushäälikute mõjul sarnaseid muutusi läbi teha. On ju näit. setu keeles *ole eḷ*, aga *azu uḷ*, *anna as* jts.

306. Võiks mõelda, et palatalisatsioonjohused *veñaks*, *efan*, *pidan*, *mitak* ('kuidas') jts. ometigi varem teise silbi ä:d peegeldaksid. Kuid oleme varem progressiivse palatalisatsiooni käsitlusel näinud, et tä ainult esimese silbi esivokaali mõju on ja seda mitte ainult oletatud *ä*, vaid ka *a* korral (*vidas* j. t.), ning ka sõnus nagu *idu* 'linnak-sed', kus isegi soomes *u* on (s. itu). Päälegi ootaks, kui konsonandile tõesti *ä* oleks järgnenud, konsonandi muljeerumises — resp. esivokaalilise lahksiirdehääliku hoidumises — mingisugust järjekindlust, kuna järjekindluse puuduse just esivokaali palataliseeriv mõju ja järgneva tagavokaali velariseeriv vastumõju („balansseadus“) paremini motiveerib.

307. Asjale selgitust annab omast kohast ka kesk- ja põhjavepsa. Sää! puntuub *ä*, isegi esimese silbi *ä*, *ö*, *ü* järel (*mätaz*, *mätihad*, *kärgad*, *hämastoitan*, *lavad*, *hāda*, *vāndan*. *vāta*, *nāhta*, *lāmptab*, *pärmda*, *sōda*, *lōgad*, *sūva*, *ūlahaks*, *ūlahan*, *kūlahā*, *lūpsan*, *kūsta*, *pūhkkat*, *kūlhta*), ja muidugi ka *e* ja *i* järel (*kefaz*, *kera*, *keradan*, *letas*, *lendan*, *šelgad*, *emag*, *edahaks*, *ūhesa*, *ūhtsa*, *vāferad*. *iža*, *niža*, *pitkad*). Ta on aga võinud häälikseaduslikult tekkida eelmise palataalse konsonandi mõjul: *nāhdād* (aga *nāhmaha*), *hibjān*, *nelāšti*, *mežgājne*, vepsä *hibdān*, *pāstar* ~ *pāštār* (samuti ka regressiivselt: *kārbažne* : *kārbāšt*, *prihāšt*), *elābad* (vepsä), *ēpsāks*, *nūbtād*, *vihetdān* j. t., millede kohta ometi sagedasti teada ei ole, kas nad mitte kuskil piirimurdes vahest lainudena ei seletuks; vrd. edasi (hilistekkinud *i* järel): *sībāz*, *sībhad* ~ *seibaz*, *seibhad*. Et *ä* tõesti *a*:st on sündinud, näitavad selgesti sõnad nagu *muržāi* — lõunavepsaski *mořžā* 'naine', samuti < *-ziai* —, *hil'lad*, kus igal tingimusel ainult *a* algupärane võib olla (vrd. s. hilja-, mor-sian). Nõnda on meil siis vist õigus otsustada, et kogu vepsas järgsilpide *ä* alles hilja on tekkinud ja lõunavepsas märksa laiemal alusel kui põhjapoolsemal murdeis. Sellele oletusele leiame varsti teiste vokaalide edustusest toetust.

308. Eelmise puhul kerkib laia ulatusega küsimus: kas siis algsoomeski „ä-harmoniat“ oli, nagu sää! ka „ö-harmoniat“ keegi ei oletata? Nagu teame, mõistetakse n. n. vokaalharmonia ajalugu üleüldse nii, et järgsilpide esivokaalid esimese silbi esivokaalide mõjul tekkisid (progressiivne palataalattraktsioon), ja seda arvamist on katsutud ka Läänemere-soome keelte seisukohalt teoreetiliste arutustega põhjendada¹, kuid seni ei ole juletud oletada, et ükski tähendatud keeltest oleks harmooniaseaduse piirkonnast välja jäänud, isegi uraali keelte algomaduseks (ja koguni uraal-altai jooneks) näivad mõned teda häämee-

¹ Vt. Kod. vok., lk. 126—131.

lega hindavat. Käesolevad vepsa nähtused sunnivad meid ometi seda vana arvamist kahtlustama. Peame ju ikka mõõndma, et arenemiskäik, mida selle juures oleksime sunnitud oletama, ja nimelt $a > \ddot{a} > a > \ddot{a}$, s. o. assimilatsioon, dissimilatsioon ja uus assimilatsioon, midagi sarnast on, millega ainult äärmisel korral lepiksime. Vähemalt olgu siis kindel, et liivi ja põhja-eesti järgsilpide *a* esivokaalidega sõnus tõesti mitte algupärane ei ole, vaid — nagu kindlasti usutaksegi — *ä*:st arenenud, missugust arvamist aga liivi keele kohta ei või millegiga põhjendada ja põhjaeesti kohta pääliskaudselt, silmas pidades suhet *jalg* : *jala*, aga *nälg* : *nälja*; kuid ainult pääliskaudselt, sest kui juba progressiivne mõju m. s. tagavokaali oleks snutnud — ja mitmes keeles on suntnud — üle klusiili esivokaaliks värvida, tohime hästi ka klusiili resp. spirandi kohta oletada, et ta mitte esivokaali eel, vaid esivokaali järel palataalsema värvi omandas ja üks kujunes. Ka see, et põhjaeesti vanus dokumentides on „vokaalharmoonia jälgi“ leitud, näikse parem selle eelarvamise pääle põhjenevat, et sääli pidi neid leiduma; *ä* märk *æ* tähendab ju sagedasti ka *a*:d, ja kui ta järgsilpides *ä*:d tõesti peaks tähendama, siis näidatagu vähemalt, et kõnesolev koht praegugi *ä*-edustuse piirkonnas ei asu. — Parem võiks *ä* põlise olemasolu oletust kaitseda selle tõsiasjaga, et tüve *a* on *i* tunnuse eel o:ks muutunud, oletatud *ä* aga kadunud (*jalgu* — *härgi*, *annoin* — *käänsin*). Ärgu aga meelest lastagu, et kadu ka *a*-tüvedes on sündinud (*sukki*, *koeri*) ja et seegi asi ülepää esimese sillbi vokalismist näib olenevat. Kuid kogu need järgsilpide vokalismi oletatud „algsoome muutused“ nõuavad vist ümberhindamist, mille koht siin ei ole, kus ainult sunnitud oleme olnud oma seisukohta kõige lühemalt põhjendama.

309. Enne kui *a* ajaloost lahti saame, tuleb meil kõneks võtta mõned vaheldused: Juba abessiivi ajaloos panime tähele kõrvalkujusid *iauhmata* ~ *iauhmati*, *pezmata* ~ *pezmati*, *valatamati* 'ristimata'. jne. Arvasime siis (104,5), et *-ti* ainult hiline adverbide analoogia tulemus võiks olla. Ometi näeme samasugust vaheldust ka väljaspool vepsa keelt (vrd. s. *peräti*, *hengeti* jts.) ja laialt ka ablatiivis (s. laajalta ~ laajalti 'laialt', karjala *äijäld'i* 'palju', jts.) ning elatiivis, kus *-sti*-adverbide asemel soome vanemas kirjakeeles sagedastigi elatiivi tarvitatakse (näit. Agricola *tuimasti* kõrval *tuimasta*, *teudhelisesta* 'täielisest') ja samuti näit. karj. *pehmięstä* 'pehmesti'. Selles valguses on tõenäone, et ka vepsa tüüp *tšomas*, mis ühevääriselt *tšomašti* ~ *tšomašt'in* tüübiga esineb, ikkagi ainult adverbialne elatiiv on (nagu on ablatiiv samasugune adverb *vähäžö* 'väheselt'. *pa-*

*hokhō*¹ < **pahahkolta* 'paha võitu', jts.), nii loomulik kui teisest küljest ongi rõhutumate adverbide suurt lühenemist oletada (vrd. 31, 58); igatahes peab rõhutuse mõju oletatama vokaali lühenemise kohta, nagu see mitmel teiselgi puhul ilmsiks tuleb (näit. *polin*, aga *poikpoti* 'põigiti', *tagaspäti* 'tagurpidi').

Aga see tume vaheldus *a ~ i* nõuab ikkagi selgitust, sest meil ei ole õigust kõnesolevat adverbide tüüpi, mille juba AHLQUIST vastavate kaasustega ühendas (Suomen kielen rakennus, lk. 108), neist lahti kiskuda. Asi näiksegi viimaks õige lihtne olevat: see adverbide lõpp oma *i*-ga ei või muud midagi olla, kui vastavate kohakäänete põhjal moodustatud mitmuse instruktiiv, niisama, nagu näit. s. *hyvin* 'hästi', mitm. instruktiiv on sõnast *hyvä* või *kova*: *kovin*, *parempa*: *paremmin* (vrd. vepsL *pahemba* < **pahempan* 'pahe-masti' — ains. instruktiiv, nagu vahest ka *ühtä* 'ikka edasi', s. *yhä* < **ühdän* — ains. partitiivi samasugune edasituletus). Sellest järgneb ka, et nende adverbide lõppkonsonandiks on olnud *-n*, mitte aga *-k*, mille edustaja siin ja sääl (hilisemate segiminekuete tagajärjel) ette tuleb (vrd. 104 ja 184) ja mille pärast asjata kobamist ses lihtsas küsimuses aastakümneid on jatkunud (vrd. SETÄLÄ, ÄH 218). — Kas kõige vanemad instruktiivilised adverbkujud ainult elatiivist moodustati (*süresta*: *sürestin*) ja sel analoogial pärast ablatiivist (ja abessiivist), või on nad enamvähem samaaegsed, see jäägu otsustamata.

310. Lõpuks veel mõned üksikud sõnad, kus millegi teise keele *a* (*ä*) asemel *o*, või überpöörduvalt, ette tuleb: *sagarvod* 'saarmad' (s. *saarvat*), *haravod* 'rehad' (s. *haravat*), *haŕd'jod ~ haŕd'jad* 'pihad' (s. *hartiat*, *hartiot*), *haŕd'jakhāne* 'pihakas', *närvod* 'reiejuured' (aun. *neŕrāvā*, karj. *neŕrōvā*, vrd. eestL *närme* 'Halsdrüse'), *piginod* 'sädemed' (s. *kipunat*), *rägendod* 'lüpsikud' (s. *rainnat*), *aganokaz* 'aganane', *ahavospä* 'tuulest' (s. *ahavasta*), *koŕd'jan* 'karu' (s. *kontion*), *kad'jad* 'alumised) püksid' (s. *kaatiot*, < slaavi **gatja*, vt. MIKKOLA BSF 76), *kujo* (illat. sg. *kuiho*) 'aidade vaheline tänav' (vrd. s. *kuja*), *taug* 'villakraasimise riistapuu', gen. sg. *taugon ~ taugan*. Niisama *jauhon* 'jahvatan' (s. *jauhan*).

Sarnaste segiminekuete võimalused on väga kerged: *o*- ja *a*-tüvede mitmus on ju näit. soomes ühesugune (vrd. näit. s. *korennoita*: *korento* = *haravoita*: **haravo*), verbides näit. imperfekt (s. *sanoin*: *sanon* = *jauhoin*: **jauhon*). Tarbetu on sarnasel korral „vokaalide astmevahelduse jälgi“ otsida — tarbetu niisuguste kõrvalkujude puhul ka muidu, sest neid tekkib ju keeles alati, olgugi,

¹ *o* pro *a*, vrd. *pahōn* 'halvasti'.

et uurijal võimalik ei ole igakord nende tekkimise põhjusi kindlate seadustega piirata.

o.

311. Et eesti keeles algs. *o*, *u*, *oi*, *ui* enamasti ainult *u*-ga on edustatud, tuleb tähendatud häälikute ajalugu üksikasjalikumalt valgustada lõunavepsa abil, kus nad kõik enam-vähem selgejooneliselt nähtavale tulevad.

o säilimine näib tagavokaalidega sõnades kui ka *ä* järel seaduseks olevat. Tuleb küsimusse kaks tähtsat rühma:

a) Algs. *o*-tüvevokaaliga noomenid, näit. *taho* 'koht', *aivod* 'pääaju', *tahkod* 'käiad, tahud' (s. *tahkot*), *kandod* 'kännud' (s. *kannot*), *iauhon* 'jahu' (*iauhokaz* 'jahune'), *lago-rugiž* 'laos olev rukis', *laho* (*metshāne*) 'pehkinud (puu)' (s. *laho*), *mado* 'madu, uss', *pado* 'rüsa või mõrra tiivatõke' (vrd. s. *pato*), *nado* 'nadu' (aun. *nado*), *tarbod* 'noodamüäd' (s. *tarpoimet*), *rujod* 'kaera- ja rukkipeadest koguv puru', *rahtod* 'sulatatud või põhijätised', *vago* 'vagu', *vahtod* 'vahtu', *arvon* (*panemā*) 'hinna (määrame)', *hago* 'pehkinud, äravettinud puu' (s. *hako*), *hangod* 'hangud', *hangod* 'halud', *veziratkos* '(kevadisel) teede rikkeseoleku ajal' (= s. 'kelirikko'), (*puzu-*) *lahkospā* '(piiru) lõmmust', *kiviparos* (pn., iness.), *kogo* 'kogu, hunnik' (s. *koko*), *polo* 'majaesine, õu' (vist < ven. *nole*), (*kivi-*) *rongod* '(kivi-) kangrud', *torolind* 'suur rähn, karg' (vist onomatopoeetiline nimetus, vrd. *tortotab* 'põristab, krõbistab'), *notkos* 'orukeses, nõos' (s. *notkossa*), *lodod* '(järve) laiud' (s. *luodot*), *murdod* 'puru, prügi', *murdokaz* 'puruga', *puuo* 'öökull' (s. *pöllö*), *pudroks* 'pudruks' (s. *puuroksi*), *puikod* 'tikud', (*koir mään*) *nutomu* '(koer läks) haukumisega' (vrd. *nulla* 'haukuda'), *lebo-kurod* 'puhkeajad', *kego* 'kuhi' (vrd. s. *keko*), *maho* 'aher', (*reht:*) *rehtod* 'laided', (*käzi-*) *lego* '(näpu-)töö', *ledod* 'liiva', *venos* 'vaikselt', *heimon* 'sugulaste' („hõimu“), *ilo* 'naer' (tuletus: *ilokaz* 'naeruline, naljakas'), *himotiž* (Tgl.) 'himu, iha', *pino* 'pinu', *izo* 'kullake, armas', *anop* (vananenud sõna) 'ämm' (s. *anoppi*), *kaioz* 'selge (ilm)', *kaioztuda* 'selgneda'.

Iseäranis tähele panna (*ä* järel:) *šädod* '(ilusad) riided' (vrd. s. *säädöt*), *mäl*, gen. *mäton* 'süteauk ahjuesisel', *muražmätod* 'sipelgapesad', *vändod* 'mängud' (vrd. s. *väänöt*), (*närv:*) *närvod* 'reie juurt' (Sununsuu *niqräy: niqrävöd*, vrd. 310).

Ka mitmesilbilised *o*-noomenid: (-ko-sõnad:) (*iauhōn ühtem*) *puzikon* '(jahvatasin ühe) tohtnõu täie', *sarakod* '(puu) harud', *hariakod* 'liigud' (s. *harjakaiset*), *koššakos* 'puusa kohas', *upakod* 'tohust (säärtega) saapad', *ropakomb* 'suurem, kehakam', *venakod* 'vene naised',

vilikod 'hallitust', *litikod* 'kogrid', *listikod* 'kartuliviilukad' (? < v. листочек), *vihtiakod* 'lõnga vihud', *kärnakos* 'kärealt, vihaselt', *häpā-kod* ~ *hämākod* (*silmad*) 'hämused (silmad)', *sarakospā* (*sarad*) 'harulise-st puust (adra hargid)', *vālikod* (Krl.) 'poolkuivanud männid'; (-sto-) *hōngištod* 'männikud' (vrd. s. hongistot), *sāngištos* 'kõrrestikus', *ko-i-vištos* 'kaasikus'; (-ngo-) *alangō* (s. alangolla) 'madalal kohal', *ve-rangod* '(loitvad) aletuled'; (-rmo-) *babarmod* 'vaarmarjad', *suikermod* 'kokku-, segiläinud (lõngad)', *uunikākārmōd* 'unekotid'; (-ško-) *hayriškod* (nom. sg. *hayrišk* — naisterahva suguelundi nimetus);¹ (-oz-) *kasardoz* 'võsade-st puhastatav koht metsas'.

Tuleb ometi kohe tähendada, et mõned mainitud sõnadest võivad ka algup. *o*-sõnu edustada, ja nimelt analoogilise segimineku tagajärjel. Juba niisugune suhe nagu *tahōne* ('kohakene'): *taho* '(koht)' või *kandōne*: *kand*, gen. *kandon*, võib omakorda sünnitada suhte *hebōne*: *hebo* (pro *hebō*) või *ukōne*: *uk*, gen. *ukon* (pro *ukō*, gen. *ukōn*). Pääle *hebo* ('hobu, mära') ja *uk* ('vanamees') on *o*-liigis mõnes muus sugukeeles veel sarnased nagu (eelmainitud) *toro*, *puro*, *izo* — ehk küll raske on üksikasjaliselt otsuseid teha, sest ka *o*-sõnu on neis keeltes, kus *i* säilinud (vepsas, aunuses, jaolt karjalas ja soomes), analoogiliselt tekkinud.

b) Algs. *o*-tüvega verbid, jaolt eelmise rühma tuletused, näit. (-oda:) *sidoda* 'siduda', *sidon* 'seon', *tagon* 'taon'. *kudomha* 'kuduma', *kadob* 'kaob', (*kadoges* 'kaotsis'), *punon* 'punun', *uskon* 'usun', (*vītak-huden*) *hiōdes* '(vikatit) ihudes', *viōdes* 'vikati vart kinni sidudes'; (-otada:) *vikotada* '(vikatit) luisata' (Arsk.), *himotada* 'himu tunda', *toi-votada* 'lubada, tõotada', *soipotab* (*magata*) 'nõhiseb (magada)', *pupot* '(jānes) sõi', *upotada* 'uputada', *riškotada* 'lahti harutada', *voivotada* 'kaevata, oiata'. *kokotab* (*kokovā*) 'kolgib (teibaga)', *porotada* 'valu-tada', *lātškotada* ~ *tāngotada* 'kogeleda, tühja juttu ajada'; (-ota:) *turbota*, prees. *turptab* 'tursub' (s. *turvota*: *turpoaa*), (*vars-se*) *kor-hotease* '(varss) ajab pääd püsti', *kirota* 'kiruda, sõimata', *pinodan* 'laon pinnu' (s. *pinoan*); (-stada:) *vahostada* '(vale) juttu kõnelda, plärada', *vihostada* 'paista rohelisena'; (-ohtada:) *unohlada* 'unustada'.

Ei ole ülearune tähendada, et niisugustes nagu *sidon* on imperfekt (**sitojn*) *o*- ja *o*-verbidel vist varem ühine olnud (vt. allpool) ja nende tüüpide segimine sellepärast võimaldatud.

312. *o* > *ō* labiaalide esivokaalide *ō* ja *ū* järel, näit. *pōrō* (< *pōrō* < **pōro*) 'päälake ümmargune ülem jagu' (vrd. s. *pyörö*), *hōrhōtādā* '(naerda) lagistada, hirnuda' (s. *hōrhōttää*), (*silmad*) *mōlgōt* '(silmad) ajas jõlli', *rōzōt* (*mändā*) 'lobistas (minna)', *kōkōtādā* 'kekitades istuda' (s. *kōkōttää*), *tōllōtādā* 'rumalusi rääkida', *rōpōtāb* (*bašta*) 'pudrutab (kõ-

¹ Küsimusmargiga ka *haydišk* (vrd. *haydu*, s. *haudikas*); -d' ja *i* on üksteisele nii lähedased, et näit. *piřagvāten* peaaegu *pidag*-kõlab.

nelda)', *kõlkõtüb* (*nagrda*) 'kihistab (naerda)', *bõlbõtüz* 'latramine', *hölõ'* (*okseta*) 'oksendas (täie suuga)', *põlõzuda*, *põlõtädäzhē* 'jõllitada', (*mida meidēm, päme*) *kõrkõtäd* '(mis sa meid) vihaselt vaatad', *hübõ* 'öökull', *türõ* 'leivapurudest, soolast ja veest toit' (vrd. vene *хлеб* 'leiba vee sisse murendada'), *hübõzuda* '(natukeseks) magama uinuda', *kürõmägi* (end. küla nimi, Tgl. kõrval). — Muidugi võib tuttavalt delabialisatsioonil korral (vt. 256, 265) *õ* ja *ü* asemel *e* ja *i* ette tulla: *pere*, *herhetäb*, *peletätäze* jne.

Juba eel tähendasime, et *o* on *ä* järel püsinud (*mätod* j. t.); muidugi ka *e* ja *i* järel (*tego*, *izo*), kus ta soomeski õ:ks muutumata jäänud. Muidu tuleb meeles pidada, et *õ* suhtes „vokaalharmooniat“ ka soome kohta ei oletata, vaid peetakse järgsilpide *õ:d* igas kohas (sälkõ, näkö jne.) *o*:st tekkinuks.

õ hilisust vepsas kinnitavad ka näitused *sülgõb* (< **sülkopi* < *sülkepi*), *ühtõ* (< **ühtõ* < **ühtey* < **ühtea* < **ühtella*), *kündõ* (< **kündella*), *sõlõdä* (< **sõlella*-), *püštütõdä* (< **püštütella*-), *süvüsõ* (< **süvüsella*), *põndõd* (< **peltota*) jts., nagu see ka *a* > *ä* juures nähtavale tuli. Samuti on näha, et õ:gi alles pärast sisekadu on *o*:st tekkinud: *sõtlõb* 'söödab sagedasti', *ühtnõdä* 'ühtida, ühineda'. Hilisema sisekadu aegu on aga kohati (vähemalt Pjat.) *o* > *õ* juba läbi olnud: *rügõhõ* 'kõhaga' (Krl. *rügõh* < *-hey* < *-hella*) (Tgl. ometi *rügõhõ rikob* 'kõhaga tapab'). Samuti tuleb ka *kündõ* 'küünel' kuju kõrval ette (Pjat.) *kündõ* (Krl. *kündü*), mis näitab, et ka labialisatsiooni teel tekkinud (*-ea* > *ey* > *oy* > *õ*) ei jõudnud igal pool muutusest osa võtta.

Eraldi pandagu tähele tüüp *võhõ* (< **võhen*) 'vöösse, võhe', *õhõ* (< **õhen*) 'öösse' — osa laiemast nähtusest, mille üle üksikasjalisemalt e ajaloos.

313. Oletatava *o* asemel on piiratud juhtumustel *u*, ja nimelt: *sanuda* 'ütelda' (s. *sanoa*), *seizub* 'seisab' (s. *seiso*), *seizutada* 'püsti seada' (vrt. v. *поставить*), *haudun* 'hautan' (s. *haudon*), *vajuda* 'vajuda' (s. *vajota*), *unutab* 'ulatab' (s. *ulottaa*), *pangud* '(herne) kaunad' (s. *palot*), (*uiita*) *paguhe* '(põgeneda) pakku' (s. *pakoon*), *runn*, gen. *runnun* 'sõredate silmadega jagu rüas', vrd. ka *rätširunn* '(naister.) särgi jatk' (vrd. s. *runko*), *lebu* (Jer., mujal *lebo*) 'puhkus' (s. *lepo*). (Aga ka: *kädem pajot* 'käsi paistetas', s. *paisutti*).

Midagi korralikku *o* > *u* muutust ei saa neist näidetest ära seletada. Kui meeles peame, et keskvepsa murdeis selle vastu niisugune muutus näikse laiemalt (üksiksõnus kuni karjalani) esinevat, võime käesolevad *u*-sõnad kergesti nende murrete mõju arvele panna. (Näit. *kašsu* < *katsok* = *näge* 'vaata', tuntakse ülepiiri sõnana ja selle järele sääsete sõimunimi: *kašsutačad*).

u (ja ? ü).

314. *u* säilimine on konstateeritav igas rühmas, mida katsume — oletatud ü-sõnad esialgu kõrvale jättes — järgmiselt jaotada:

a) *u*-tüvega noomenid, näit. *savu* ehk *katšk*, gen. *katškun* 'suits, sau' (s. *savu*, „katku“), *abu* 'abi', *haju* 'hais' (s. *haju*), *karu* 'kaigas', *magu* 'magusus, mage maik' (vrd. s. *maku*, eesti 'magu'), *suks-adu* 'sukse jälg' (s. *latu*), *augud* 'hakatused' (s. *alut*), *kubu* '(linnu) pugu', 'kõrisõlm'. (*aaps*)-*kuu* '(laps) vaeseke', *uru* 'koobastik', (*kaa on*) *kudu* '(kala on) kudemas' (s. *kudulla*), (*voik*;) *voikun* 'nutu', *ruzud* 'räbalad', *tuh* 'tolm', *muru* 'killuke' (s. *muru*), (*tut*;) *tutun* 'võrgu käbi', *aopun* 'lõpu', *toritšmugud* (< -*mulkut*) 'riiukuked', *potk*, gen. *potkun* 'jalaga löögi' (s. *potku*), *redu* 'muda', *kibu* 'valu' (s. *kipu*), *lindun* 'linnu', *viusvedes* (kohanimi, vrd. s. *vilu*), *paksumba* 'sagedamini', *nižujajh* 'nisujahu', *řibu* '(ripendav) ots. narmas', *sibu* 'stigelemine', *řizukhř* 'räbalates', *voikumu* 'nutuga' (vrd. s. *itku*); *vaškitš*, gen. -*un* 'vask-uss', *hämätšud* (Šdj.) 'ämblikud', *varačšud* '(aia) tugiteiad', *takitšud* 'takjad', *pühlötšud* 'pihlakamarjad'; *vitilingud* 'kurvitsad'; (hilissünnitus:) *hakud* (~ *hakutajad* kortlaht'i külalaste sõimunimi¹).

b) -*us*-noomenid, näit. *vastuz* 'vastuvõtmine', *putuz*, gen. *putusen* 'nööbiauk', *katuz* 'kaas, kate, katus' (vrd. ometi s. *katos*), *tohuz* 'küünal' (s. *tuohus*), *keskuz-aid* 'vaheaid', *keričšuz* '(lamba) niitmine', *abuluz* 'aitamine', *kumarduz* 'kumardus', *čihtutuseks* 'meeldetuletuseks', *magaduššija* 'magadis-ase', *ačeusō* (Krl.) 'sõidul, ajal', *hondusen* (näht) 'halbuse (pärast)', *išomuz* 'ilus', *pahuz* 'balbus', *äčuz* 'paljus', *suruz* 'suurus',² *edhuz* (Krl.) 'kaugus', *kafhuz* 'kallidus', *pihkust i levedust* 'pikkust ja laiust', *hibduz* 'lihavus', *ižanduz* ~ *tobmuz* 'isanda-õigus' (s. *isänyys*), *varghudō* 'vargusel'.

¹ Tuletus küsimuspartiklist *ha* ('mis', s. *hä*), mis mujal tundmatu („*hō sun rāmbotabad baštes: ha*“).

² „*nagriš-segañ-suruž*“ (~ *surtč*, Krl.), aga „*nagrhet-segañ-suružed“ (Krl. *surčed*); *aapz voy mužikam-pittuž*. Nähtavasti siis vastav adjektiiv (**surūnie* : **suružed*) olnud kontaminatsiooni sünnitamas; ongi: *sormem-pittūne* (~ *pitte*), *ühlen-jugetšed*. — Muidu tuleb kahelda, kas siin lühikesest *u*-st sugugi tuleb välja minna. Kui kõnesoleva liigi aluseks on adjektiiv + **vōsi* resp. **vōtč* (vrd. SETÄLÄ, ÄH 71), siis peame juba tuletusõpilistel põhjustel kontraktsioonist välja minema, ja ei ole tõenäone, et see kontraktsioon oleks juba algsoomes lühikese vokaalini viinud, kuigi veel katsutaks soome-eesti-vadja pika vokaali edustajale (s. *suuruus*, eesti *sūrus*, vadja *sūrūz*) analoogilist seletust leida. — Olgu siin ühel korral täienduseks rõhutuma silbi vokaali-järelise dentaali ajalukku tähendatud, et abstraktsed substantiivid nagu eestiski enamasti algup. -*ks*-sõnade tüüpi üle on läinud: *honduz* : *hondusen*, *äčusen* jne.*

c) -ud-deminutiivid, näit. *havgud* 'hangekene', *ongud* 'õngekene', *nuhud* 'luukene', *kerlhud* 'kelmekene', *avāžuded* 'kindakesed',¹ *tihud* 'tihakene', *uksuden* 'uksekesed', *tājud* 'täikene'.

d) Verbid u-tüvevokaaliga või u-tuletisega, näit. (-uda:) *vajuda* 'vajuda', *vanuda* 'vanuda' (s. *vanua*), *puhuda*, prees. *puhun* 'puhuda', *libuda* 'tõusta' (vrd. s. *lipua*), *ripta*, *ripub* 'rippuda', *sobaduda* 'ene-sele riideid saada', *vaygastuda* '(üle) läigata', *ravastuda* 'vananeda', *nõrkeda*, *hergestuda* 'sõnnikuga määrda'; (-utada:) *vanutada* 'vanutada', *vastustada* 'vastu võtta', *hūdutada* 'kuumendada', *riputada* 'riputada'; (-stada:) *tedustada* 'teada saada'.

e) II. partitsiibid, näit. *hapanu* 'happenud', *korbenu* 'küpsenud', *pandud* 'pandud', *osttud* 'ostetud', *mureñuded* 'katki läinud'.

f) Pronoomenid *minu* 'minu', *sinu* 'sinu', *sinutāž* 'ilma sinuta'.

315. Ainult harukorral võib ette tulla o, kus (soome järele) u:d ootaks: *uinoda* 'uinuda' (s. *uinua*), *uñotada* 'uinutada', *kāži-iškonē* 'kihlamispidule' (s. o. 'kaelöögile', vrd. s. *isku* 'lööke') — mis ainult täielikkuse pärast mainitagu.

316. Mitte ainult ä, vaid ka ü pidi üldise arvamise järele algsoomes esivokaalidega sõnus esinema. Praegu leiame lõunavepsas ü ning u ja nimelt umbes neissamus rühmades, nagu ka u (ja o) esines.

a) ü, kui eelmises silbis on ü või ö. Näit. (ü-noomenid:) *suřsünd*, gen. -*ün* 'Kristus', *lölüks* 'leiliveeks' (s. *lölüks*), *mötüd* '(halbemad) kindad', *põvü* 'kasukas', *möyküd* 'kalamarja' (s. „*möyk y ä*“); (üz-noomenid:) *kündüz* 'kännispakk', *pūdüz* 'püünis', *hüvüz* 'häämus, vara', *süvüz* 'sügavus'; (-üd-deminutiivid:) *kündüd* 'künnekened', *kütköd* 'kütke' (s. *küt küt*), *vöhüd* 'vöökened'; (-üda-verbid:) *küzüda* 'küside', *mülüb* 'mahub sisse', *ödüda* 'ööseks jääda', *üldüda* 'vallatuks minna', *küldüda* 'tudineda', *sündüda* 'sündida' (ka *sündümpäiv* 'jõululaupäev'), *löödüda* 'leiduda'; (-ütäda:) *ültstütäda* 'nürindada' (s. *tyl'sytt ää*), *hühütäda* 'pilgata' (vrd. interj. *hüh*), *pördütäda* 'lasta tagasi pöördä'; (partitsiibid:) *södüd* (*leibad*) 'söödud (leiba)'; (üksikuid sõnu:) *nügüd* 'nüüd', *sügüz* 'sügis'. Ka postpositsioon -*mu* ~ -*mü*: *sudmu* 'sunga' — *püdmü* 'püüga' (< -*mö*). — Muidugi tuleb ka siin tuttavat delabialisatsiooni ette: *leli*, *pevi*, *kindiz* jne.

On ometi vähemalt kohati (Fdr.) ü asemel u järgneva tagavokaali mõjul: (*suřsündün*, aga *suřsündu.ost* 'Kristuse juurde', ning isegi

¹ *avāñe* '(laba-)kinnas', kuna *kindaz* 'nahkkinnas'. Sõna (ka karjalas *alanä*) nähtavasti tulnud sellest, et villast kinnast alumiiseks kindaks tarvitati, kuigi sõnal seda varjundit keeles enam ei ole. Vrd. *möt*, pl. *mötüd* 'jame (laba-)kinnas'.

su/sündū, ablat.-adess. Kahjuks on selle piirava seaduse ulatuskond materjali kogumisel tarvilikult valgustamata jäänud (vrd. *kärnäk* : *kärnakod* 303 a).¹

b) *u*, kui eelmises silbis miski esivokaalidest *ä* või *e* ja muidugi ka *i*. Näit. (*u*-noomenid:) *käbu* 'käbi' (s. *käpü*), *vävu* 'väi' (s. *vävy*), *šäru* 'väristus, värisemine', (*toh*-)*šäbud* (toht-)rullid, rämpsud', (*üht*)*šäghu* (< **näkuhun*) 'korraga', *väru-kogo* 'iriseja', *käpšutō* 'ilma jalata (lind)', *kärpuñena* 'kibranina, kiusakas', *redu* (? < **reŭu*) 'muda', *iđu* 'linnaksed' (s. *itu*), *ñitud* 'niidud' (s. *niityt*, *niitut*, eest. *niisama u ~ i*); (-*üz*-noomenid:) *räpuz* 'räabis' (s. *rääpys*, vrd. v. *ряпушка*²), *kälfused* 'kälid', *leumuz* 'kala' supp, leem', *vedeumuz* 'vedelvorst' (s. *vetelys*), *vihelduz* 'vilistus' (s. *vihellys*), *ümberduz* 'ümberpiiramine' (vrd. s. *ymmärrys*), *häkituz* 'lõõtsutus'; (-*ud*-deminutiivid:) *kädu* 'käekene', *väguđen* 'väekese', *šähud* 'ilmake', *täjuđen* 'täikesed', *kätkud* 'kätki', *regud* 'kelk', *tehüde* 'teekesed', *heṅgud* 'hingeke', *kelud* 'keekeke'; (-*uda*-verbid:) *näguda* 'nägida', *päzud* 'laskub', *mäṅgub* 'mängib', *helgun* 'hulgun', *vettuda* 'vettida', *hämärzuda* 'hämaraks minna', *süvenuda* 'süveneda', *melištuda* 'targemaks saada', *tüništuda* 'vaiksemaks jääda'; (-*utada*;) *häiktutada* 'lasta ära hingata, lahtuda (õllel)', *helgutada* ~ *helskutada* 'loksutada'; (partitsiivid:) *männu*, plur. *männude* 'läinud', *nähtud* 'nähtud', *tehtud* 'tehtud', *iättud* (< **iättatut*) 'jätetud', *märgänu*, gen. sg. *märgänude* 'mädanenud'.

317. Kerkib sama küsimus, mis *ä ~ a* puhul. Esimese pilguga võiks *ü* algupärasusest välja minnes, siingi *u*-d hiliseks velarisatsiooniks saaduseks pidada. Kahtlema sunnib seda arvamist ometi juba niisugune näitus nagu *pölüz* 'pääpadi, pöör' (karj. *pielus*), kus *ü* on *u*-st saanud ja nimelt alles pärast seda, kui esimese silbi *ö* labialisatsioonil teel oli tekkinud.³ Samuti *püžün* 'püsin' ja *püštüt* 'püsti', kus, nagu oleme näinud, esimese silbi *ü* on *i*-st tekkinud; ja *i* järel ei oleks teises silbis juba miski *u > ü* muutus võimalik olnud. Tuleb ka seekord välja, et *sisekadu* ajal teises silbis veel *u* oli: *söthüd* (< **söhtahut*) 'pärast söömist', *lүpstүz* (< **lүpsatus*) 'lүps' (s. *lypsys*), *sötkhüdele* 'söödamaale'; koguni *ä* järele, kui keegi tahaks seda teises silbis oletada, ei oleks *u > ü* (vrd. *vävu* j. t.). Hilisemat, substitutsiooni tao-

¹ Krl. *ühtuvine* 'ühesugune' näikse miski juhuslik sünnitus või lain olevat. Vrd. näit. *ühtüten* 'ühevõrra'. Keelenäidetes ongi *ühtuvine*.

² *Преображенский, Этимологический словарь*, näikse selle vene sõna etimoloogia tumedaks märkivat. Миккола, BFS. 23: vist lain soome keeltest.

³ Viimaks ei tarvitse ka see karjala sõna, mida soomeski (*pielus*) tarvitatakse, muud olla kui kokkusulanud *pän-alus* — mitte tingimata 'peel' sõnaga ühendatav.

list „muganemist“ ei ole kerge ka uskuda, sest esivokaaliga sõnus on ju *u* üldisem kui *ü*.

318. Tähtis on teada, et kes *k-* ja põhjavepsas *ü* puudub, ja mitte ainult *e* ja *ä* järel (*lenu* 'lennanud', *kävtas*, *kättud*, *nähtud*), vaid nii-sama ka *ö* ja *ü* järel (*sõnu*, *sõnudeđ*, *künduz*, *küttudeđ*, *hüvuz*, *süvudeđ*, *sütub*); ainult harukordadel võib *ü* ette tulla, ja nähtavasti — nagu *ägi* — hilisemate assimilatsioonide mõjul või vahest lainuviisi (*väldüb*, *süblüine*, *lühüd*; viimasega vrd. *pähä* < **pähen*). Nii siis on *u*-edustus ühisvepsa jooneks arvata, mille ühtlust alles hilisemad *u* > *ü* muutused, ja kõigepäält just lõunavepsas, on rikkunud.

319. Huvitav parallelism: *a* muutus lõunavepsas *ä*:ks kõigepäält *ä* järel (ometi ka *ö*, *ü* järel, ehk küll need juhtumused arvurikkad ei ole), *o* muutus *õ*:ks ja *u* muutus *ü*:ks ainult *ö* ja *ü* järel. Nagu varem tähendatud, on ainult *ö* kohta arvamisel oldud, et teda järgsilpides algsoomes ei ole esinenud. Oleme juba näidanud, et meil küllalt kaaluvaid põhjusi ei ole ka järgsilpide *ä*:d teisiti hinnata, ja see maksab ka *ü* kohta, nõnda et neid *a*, *o*, *u* vokaale, mis lõunavepsas praegu „vokaalharmooniat“ rikuvad, nähtavasti otse algsoome päranduseks tuleb arvata.

ę ja ?*e*.

320. Teatavasti ilmub lõunaeestis ja vadjas järgsilpides vokaalharmoonia seaduste järele taga- ja esi-*e*, nii nagu teisedki taga- ja esivokaalid (näit. eestL *lume*, aga *lätte*). Vepsas on *ę*, nagu oleme näinud, esimeseski silbis *e* sarnaseks saanud, nõnda et teda ka järgsilpides ei võiks oodata. Ometi tuleb ta selgemal või raskemini kuuldaval kujul ette, ja seda peaaegu sellest hoolimata, kas esimeses silbis taga- või esivokaal seisab. Vaatame kõigepäält *ę* ja *e* praegust vahekorda.

321. *ę* esineb 1) dentaal-konsonandi järel, kui see konsonant või vokaal ise palatalisatsiooni mõjust vabaks on jäänud. See on sündinud a) igatahes tagavokaalide järel, näit. *udęđ* 'uued', *kudęnden* 'kuuenda', *magadęnen* 'magan sagedasti' (aga imperf. *magadel'in*), *onęgudęđ* 'õngekesed', *kädudęđ* 'käekese', *i tunde* 'ei tunne', *bašiškandęđ* 'hakkan rääkima', *vikatęđ* 'vikat', *kohtatęđ* 'vastamisi', *azętada* 'seada', *oksęndonęđ* 'oksele', *ohjased* 'ohjad', *kunę* (Vgr.) 'kuhu', *sanęnen* 'ütlen ette', *heunęđ* '(linnu) sulg', *olen*, (*vaza*) *noņetęđskaņže* '(vasikas) hakkas ennast noolima', *mureņub* 'läheb katki', *varęgandob* 'lööb kartma'; b) väga sagedasti ka esivokaali järel, olgu küll, et see oma palataliseeriva mõjuga *ę*:d raskesti kuuldavaks või sagedasti ka *e*:ks on teinud, näit. *kädeđ* 'käed', *vedękaz* 'vesine', *vedęneņęđ* 'vedeleb', *endeđ*

'enne', *meden* 'mee', *täne* (Vgr.) 'siia' (aga *siine* 'sinna'), *päne* 'pääle-kute', *särähten* 'piirg', *väre* *gandob* 'hakkab virisema', *säre* *d* 'säädred', *järe* *d* 'jämē', *here* (< **hērek*) 'sõnnik', *tütred* 'tütred', *mähä* *ne* 'mättale' (aga *mähile*); iseäranis järjekindlasti (vähemalt Arsk., vanadel) *š*:i ja *š*:i järel (hoolimata sellest, et nende ees *i*), näit. *paize* 'paistetus' (aga gen. sg. *paışken*), *hebōžen* 'hobuse', *neliāžen* 'nelja võrra', *pihtižed* 'tangi-kesed'. — Allpool aga näitame, kuidas esivokaali mõjul sageli *e* pro *ε* (*kāde* *d* ~ *kāded*, *veden*, *ūskāten*, *tütred* j. t.).

2) Dentaalse konsonandi mõju võib, nagu näib, ka millegi teise konsonandi üle avalduda, näit. *vanhemb* 'vanem', *laske* (~ *laske*) 'lase', *vasked* 'vased', *koskes* 'Kose külas'. *koume* (~ *koume*) 'kolm', (*vol'mid*:) *voumed* 'voolimisraud', *poived* 'põlved', *ouged* 'õled', (aga *jälge* *ne* 'järele'), *poigen* 'sõtkun jalaga'. (*sol'm*:) *soumen* 'sõlme', *vauged* 'valge', *talveks* 'talveks', *kurged* 'kured', *turbes* 'turvas', *sormed* 'sõrmed', *sarvekas* 'sarviline'; *tervez* (~ *tervez*, *tervehtada* 'suudelda'), *särge* *n* 'lõhun', *järves* 'järves'.

3) Kitsamal alal (Pjat., vanemal ka Arsk.) tuleb *ε* nähtavale ka labiaali ja *h* järel: *opeta* 'õpetada', *hobedas* 'pehmes'. *robēh* (Pjat.) 'toht-nõu', *ubez* (~ *ubez*) 'täkk', *lumespā* 'lumest', *tapmed* '(lina-) kolgitsid', *sirdame* 'siiran, nihutan ennast', *kirved* (Pjat.) 'kirved', *kauhe* 'varna'. *pouhe* '(millegi) kohta', *sufihe radōhe* 'suurtesse töödesse', *surhe* 'suure'. *todhe* 'tõesse', *sātāzhe* 'ennast riidesse seada'. Isegi *g* järel on selge *ε* (Pjat.) üles tähendatud: *lugen* 'loen', *tugeta* 'peatada'. Muidugi võib *ε* ka esivokaalseis sõnus sääl ette tulla, näit *terveh*, kuna tagavokaali-listes võib puududa, näit. *kasken*, *uñdiškeñz* j. t.

322. Teistes seisukohtades ilmub *e*:

1) harilikult mitte-dentaalide (s. o. labiaalide, palataalide ja *h* järel), näit. *ruben* 'kärna' (s. *ruven*), *lumen* 'lume', *kived* 'kivid', *maged* 'mage', *sagedad* 'sagedad', *lugen* 'loen', *aigemba* 'varemall', *ouged* 'õnged', *kaŋged* 'kange', *ubez*, pl. *ubhed* 'täkk', *pahemb* 'pahem', *para-hemban* 'parema', jne.

2) palataliseeritud konsonandi kõrval alati, näit *vedesuz* 'vedeleja', *rištēmba* 'kanemini', *kāte* 'kääna ennast', *ištē* (~ *ištē*) 'istu maha', *kūmnēnden* 'kūmnenda', *oignēda* 'ära minna', *niñed* 'niined', *piñestab* 'põlgab väikeseks', *sobāne* 'riiekene', *vigāne* 'vealine', *vilen* 'lõikan (riiet)', (samuti *niled* 'libe', mitte **niñed*), *ajdōlen* 'piiran aiaga, teen aida', *siřeten* 'kõrvuti'; (regressiivne mõju:) *čokseñz* (Krl.) 'jooksis (sagedasti)', *kalteš* (prees. *katēb*) 'läks katki', *ližadel* (prees. *ližadēlob*) 'lisab (sagedasti)', *huiktelime* (prees. *huiktēne*) 'hääbendelen', *nügüdelne* 'nüüdne' (aga *nügüden* 'praegu'), *vedetše* 'veeti', *ištutetše* 'istutati'. *čoksetimā* 'laskime joosta' (aga prees. *čoksetamā*).

Sagedasti näikse ülepää eelsilbi esivokaal ϵ esinemist eitavat, näit. *lõjdet* 'leitud', *võhuden* 'vöökes', *sülgeskenden* 'sülitelen' (aga *tunēs-kanden* 'hakkan tulema'), *viritez* (plur. *viritesed*) 'süütepiirg', *jälgeten* 'päarakute', *läheten* 'ligistikku', *kesketen* 'segamini' (aga *vastatēn* 'vastastikku'), (*kahtēn* 'kahekesi', *lähtēn* ~) *lähten* 'lähen', *ühēn* 'ühe', *mōsten* 'jälle', *ülemba* 'kõrgemale', *keletō* 'keeletu' (aga *hoætō* 'hooletu'), (*mānē* ~) *māne* 'mine', *pezen* 'pesen' (aga *pezeškañž* 'hakkas pesema'), *heredemba* 'rutem', *heregandob* 'ärkab'; alati ka *oravihe* 'oravaid küt-tima', *tedrihe* 'tedrejahile', jne. (mitte **oravihe* jne.), *kezerdan* 'ketran'. Ainult $\check{z}$, $\check{s}$ on isegi i palataliseerivast mõjust vaba, nagu eel tähendatud: *korbhīžed* 'kuradid', *vedhīžen* 'veehaldja', *rudīčšen* 'pühin luu-aga', jne.

323. Tuleb meeles pidada, et kuna lõunavepsa ϵ hääldamine ülepää võrdlemisi vähe e hääldamisest lahku läheb — vahekord ei ole kaugeltki sama kui vadjas, vaevalt ka nii selge kui Võru murdes —, võis taga- e mõnelgi keelejuhil päris nagu ära kaduda ja tuli alati teiste juures kontrollleerida. Aga mõnikord on isegi spetsiaalnäituste hulka sõnu üles märgitud, kus oodatav ϵ puudub: *tutemb* (pro **tutemb*) 'tuttavam', *naptemba* 'enam kõrvale' (ometi *vanhemb* 'vanem', *norembutān* 'nooremuse pärast'), *ahtet* (pro *ahtet*) 'ahetud', (ometi *otet* 'võetud'), *riputet* 'riputatud', j. t.

324. Selle deskriptiivse ülevaate järele on meil tarvis kohe küsida, missugune on vepsa ϵ ja e ajalooline vahekord. Kui algsoome „vokaalharmonia“ seisukohast kindlasti välja minnakse, ei jää muidugi muud üle, kui oletada esiteks taga- e muntust esi- e sarnaseks (nagu see põhjaeestis, liivis, soomes ja karjala-aunuses tõepoolest on sündinud), pärast nõnda sündinud e muutumist taga- e :ks, pääasjalikult dentaalse konsonandi mõjul. Kuid me oleme ju eel sunnitud olnud ka $\check{a}$, $\check{o}$ ja $\check{u}$ kohta otsusele jõudma, et neid algsoomes esimesest silbist kaugemal ei esinenud. Vahest on meil küllalt põhjust sedasama ka e kohta oletada, ainult selle modifikatsiooniga, et see ainus ϵ , mis järgsilpides esines, muutus muidu, eelsilbi esi- või tagavokaalist hoolimata, e :ks, kuid dentaalse konsonandi mõjul (321) $p \check{u} s i s m u u t u m a t a$; nähtavasti oli ϵ säilimine kohati seaduseks ka väiksemate kitsendustega (*augen*, *hobed*, *terveh*, *radõhe*, *nagrhed* (321.3) või ilma kitsendusteta, kuid murdesegimine kukud hävitasid järjekindluse ära. Ka esimese silbi esivokaali palataliseeriv mõju on siin õige teravalt ähvarduseks olnud kõnesoleva tagavokaali olemasolule ja, nagu nägime, selle ka õige laialt e :ks palataliseerinud. Ongi palju raskem oletada, et ϵ oleks selle mõju all suutnud e :st tekkida, kui algupärase ϵ säilimise oletamine. Ainus, mis meid ϵ suhtes suuremale ettevaatusele sunnib kui järgsilpide $\check{a}$, $\check{u}$, $\check{o}$ eitamises,

on see tõsiasj, et taga-*e* esimeses silbis ikkagi esi-*e*:ks oli muutunud¹. Kuid ei ole ju eestiski see edustus esimeses ja järgsilpides ühesugune.

325. Kešk- ja põhjavepsa murded ei näi meile seekord suuremat iseäraldust pakkuvat: *e* (või vahest *e*, s. o. natuke enam tahapoole artikuleeritud *e*) näikse dentaalide järel nii taga- kui esivokaalidega sõnus esinevat (näit. *audeg*, *kastē*, *perze*, *gāndē*, *tāhtē*, *herneḥ*, aga *puḥged*, *kirvēz*, *tervēh* jne.). Ainult et palataalse vokaali mõju näikse võidule päästes ka konsonandi palatalisatsioonis avalduvat: *ūhtēn* ~ *ūhtēn*, *herē* ~ *hēre*, *tēnḥ* ~ *tēnēh*, *kāreḥ*, aga *āred*, *peḥeh*, *hiḥen* jne. — Tuleb siiski ette paar valgustavat vormi: *petkū* (vepsL *petkel*, karj. *petel*, s. *petkel*) 'uhmrinu', ning *tēmbū*, vepsL *tēmbou* (vepsL *bembel*, s. *vemmel*) 'look'. Lõpp-*i* vokaliseerumine näitaks, et tema eel taga-*e* on olnud ja seda esimese silbi esivokaalist hoolimata ning isegi mitte-dentaali järel. See järeldus on kaunis lähedal, et siin põline taga-*e* esivokaali assimileeriva mõju eest murdeliselt nii kaua hoidus, et ta *l* > *a* muutuse suutis ellu kutsuda².

Assimilatsioonid.

a. *h* järel.

326. *h* järel on — kesteab juba algsoome hilisemal ajajärgul — *e* (ja oletatud *e*) assimileerunud *h* eelse vokaali sarnaseks, *i* välja arvatud. Näit. (illatiivid:) *maha* (< *māhan* < **māhēn*) 'maha', *ōhō* 'õösse, õhe', *kaḥha* (< *kalahan* < **kalahēn*) 'kalasse, kalla', *metsha* 'metsa', *puḥrho* (< *putrohōn* < **putrohēn*) 'putru', *abhu* (< *apuhun* < **apuhēn*) 'appi', *samha* (< *sāmahan* < **sāmahēn*) 'saama', *vestmha* (s. *vestäm ään*) 'vestma', *sōmhā* 'sõoma'; (,kontraheeritud noomenid“:) (*kindaz*:) *kindhad* (< *kintahat* < **kintahet*) 'kindad', *pākhāks* (nom. sg. *pākāz*) 'kuhjaga täieks', *hambakhad* 'hambalised, hammastega'. Selle vastu: *mihe* (Jer.) 'kuhu' (s. *mihin*), *pūiḥe* 'püid laskma', (*šād'he*) *neiḥe* (*šādōḥē*) 'seadis ennast' neisse (riideisse)', *koḥhe* (s. *kotiin*) 'koju', *piūiḥe* 'väikestesse' (s. *pieniin*), *hānd'ikhīhe* 'huntidesse', *karvōhe* (< *karvoḥē*

¹ See ettevaatus ei ole ometi SETÄLÄtki tagasi hoidnud oletamast, et algupärane taga-*e* on püsinud sõnus nagu lõunavepsa *koume*, *ubez* (vt. TSK 10, lk. 947). Mulle näib, nagu sunniks see oletus ka SETÄLÄt järel dama, et *e* esivokaalidega sõnades niisama algupärane on, sest oluliselt on vepsa *e* esinemise põhjused nii taga- kui esivokaalidega sõnades samad.

² On vähem tõenäollik, et miski analoogiline *a* (**vembēnēn* tüübigi) oleks suutnud *i* kõrvale tõrjuda. — Pärastpoole olen ka aunuse poolt leidnud *petkeä* ja isegi *härriä* (või *härgiä*) jts. — vist samuti seletatav *a* nagu vepsaski.

hen 'karvadesse' (s. *karv*oihin), *mañžikõhe* 'maasikaid korjama', *joĩdhe* 'joodi', *otet̃he* 'võeti' (s. otettiin), *pañhe* (< *pani*hen) 'heitis magama', *vastoĩhe* 'vihtles (ennast)', (nagriž:) *nagrhen* 'nairi', *rug̃hed* (< **ruk̃ihet*) 'rukkid'.

327. Assimilatsiooni võiks vanemaks sisekadust arvata järgmise kriitერიumi põhja: *radho* (< *rātohon* < **rātohen*) 'tõhõ', *iaũhho* 'jahusse', *äĩhāpāĩhüssä* (< **äĩhāhan päĩvahan*.) 'kuni suurreedeni', jne., mitte aga **radha*, **iaũhhu*, **äĩhēpāĩhessä*; ammugi vanemaks nooremast sisekadust: *aagho* (< *lakohon* < **lakohen*) 'lakku', *aaũha* (< *lavahan* < **lavahen*) jne., mitte aga **aagha*, **aaũhu*. See kõik ometi eeldusega, et assimilatsioon ka üle *dh*, *hh*, *vh* jne. oleks ulatanud, mis, tõsi küll, mitte küllalt kindel ei ole. Nagu eel tähendatud, tuleb seda nähtust juba ta levenemise pärast muidugi õige vanaks pidada.

b. Üksikjuhtumusi.

328. *pārāgi* 'piirg' (s. *pāre*, gen. *pāreen*), *tāhtād* 'tähed', *lāhtām* (Tgl. *lāhtēm*) 'õhv' (s. *lāhtēmā*), *lāhtū* (~ *lāhtē*) 'allikas, läte' (s. *lāhde*), *tāhtākāz* 'tähtine, tähti täis', (*kaks*) *sāynāt* (Krl.) '(kaks) säinast', *homondēz* (Jer., mujal *homendēz*) 'hommik' (s. *huomenen*), *tānā* (Vgr. *tāne*) 'sina, tänna' (s. *tānne*), *sina* 'sinna' (Vgr. *siñe*, s. *sinne*), *kuna* 'kuhu' (Vgr. *kunę*, s. *kunne*), kui neis *a*, *ä* juba vanemalt ajalt pärit ei ole (vrd. eesti 'sinna, täuna', vadja! ometi *sinneä*, *tānnēä*), *tandar* 'kõva, tallatud maa' (s. *tanner*), *vahtar* 'vaher'.

c. Labialiseerumine.

329. Lõunavepsale karakteristiline on *b*, *m*, *v* mõjul tekkinud regressiivne assimilatsioon *ε* (*e*) > *o*, vast. *õ*. Ta tuleb ette: a) preesensi ains. ja mitm. 3. isikus, näit. *tuaob* 'tuleb', *tegeb* 'teeb', *imob* 'imeb', *sülgõb* 'sülitab' (s. *sülkēe*), *verkõžsob* 'püüab kalu võrkudega', *saškandob* 'hakkab saama', *piržis̃taškandob* 'hakkab nutma, tihkuma', (*aaũhago*) *noĩkahtēuaob* '(põrandapalk) nõtkub', — *tuaobad* 'tulevad', *tegebod*, *imobad*, *verkõžsobad*, *saškandobad*; b) prees. mitm. 1. isikus, näit. *tulomā* 'tuleme', *tegomā* 'teeme', *sülgõmā* 'sülitame', *ioromā* (*vinan*) 'joome (sagedasti) viina', *hārkižsomā* 'teeme võid', *saduļõžšomā* (*hebõžēn*) 'paneme hobusele sadula selga'; c) III. ja IV. infinitiivis, näit. *panomha* 'panema', *tegomha* 'tegema', *vahvnomha* (< **vahvenemahan*) 'tugevnema', *mustnomha* 'mustnema', *iokseñdomie aig* 'ümberjooksmise aeg'; d) -ma-substantiivis, näit. *pühāpanom* 'aeg jõulu ja lihavõttepaastu vahel', *sobidēmpēzom-oja* (Krl., oja nimetus, kus riideid käiakse pesemas); e) -v-adjektiivis, näit. *vāgovad* 'tugevad, vägevad', *meļō* (< **mēlova* < **mēleva*) 'tark'; f) mõnes üksiksõnas, nagu (*homendēz* ~) *homondēz* (Jer.) 'hommik', kus aga *o* võib ka teisiti seletuda (vt. 328).

Iseäralist tähelepanu teenib *e* labialisatsioon *a*:ist tekkinud *u* eel, näit. *edō* (< **etella*) 'eelt' (sellest *o* ka sõnadesse *edo-aiğōd* 'vanasti', *edomānie* 'muistne'), *sarō* (< *saręu* < *sāreā* < **sārēlla*) 'laanes', (*paalā-žit-sā*) *tulō* '(kui sa põleksid) tulega, tulel', *mulōžšō vodō* 'mineval aastal' (vrd. s. vuodella), *kūlmānūdō mā* 'külmanud maal', *sogedāžō* (< **soketaisella*) 'sõgesikku mängimas', *blādhudō* (< -*tella*) 'hooramas' (vrd. v. блядь), *raghō* (*vihmub*) (< **rakchella*) 'rahet (sajab)', *kündō* ~ (Pjat.) *kündō* 'küünega', *rūghō* 'kõhaga', *ombōda* 'õmmelda', *iotōda* '(sagedasti) joota' (s. juotella), *ūhtnōdū* (Tgl.) '(sagedasti) ühtida'. Kui seda nähtust ei tule eelmistest hoopis eraldada, siis jääb ta näitama labialisatsiooni võrdlemisi noort iga.

330. Noore *ea* poolt kõneleks ka see, et kõnesolev nähtus ei ole mitte kõigis vepsa murdeis ja isegi mitte kogu lõunavepsas läbi viidud: Kortlaht'is (kõige vanemal): *tuḷeb*, *tuḷeba*, *imeb*, *sülgeb*, *vergōžšēba*, (*hübō*) *hūḡḡḡeb* '(hüüp) kisendab', *tuḷēškandēb*, *sašškandēmā*, *laḡkṭemas*, *ioḡēmā*, *pūhāpanēm* jne. *a*-rühmas *eḡ* > *ū*: *vāḡū*, *ānū* ('häälel'), *herūdaze* (< **hērēlla*-, vrd. *herda*), *kūlmānūdū mā*, *kāḡlīmā madaāžū* (< **matalaisella*) '(käisime) järve liivarannal'; *ō* asemel *ū*: *kündū*, *rūḡhū* ('küünel, kõhal'). — Teiselt poolt leiame ühelaadilisi labialisatsioonjuhtumusi isegi Äänis-vepsas (*tuḷob*, *imob* jne.) ning ka karjalas (ja soomes), kuid osalt võib see ehk paralleelsest arenemisest tulla.

331. Komparatiivi *m*:i eel ei esine labialisatsiooni kuskil: *vanhemb* 'vanem', *melvemb* 'targem', *parahembad* 'paremad', *levedembahk* 'natuke laiem', *norēmb* 'noorem', *moḡēmbad* 'mõlemad' (muidugi *o*-tüvedes: *korhakomb* jts.). Vahest mitte-labialisatsiooni murdeist omandatud edustus, kui mitte parem häälikuliste tingimuste poolest siiski eelmisist juhtumusist lahku minev.

Analoogiline *i* *e* ja *e* aseme

332. Üleminek teise tüüpi on sündinud sõnus nagu *lainiž* (gen. *lainhen*) 'laine', *sāigiž* 'lade rehe põrandal', *ragiž* 'rahe'; vrd. *nagrhen* : *nagriž* = *lainhen* : *lainiž*, pro *laineh*.

Ains. nimetava *i* esineb üksikuil juhtumustel ka oblikvakäändeis: *apin* (: *ap*) 'äia' (s. *apen*, *appi*), *hangid* 'havid' (s. *hauet*), *sārgid* 'särjed', *ahnid* 'ahvenid', *uhid* 'lambad' (s. *uuhet*), *señid* 'kärbseseced', *igenid* 'igemed' (s. *ikenet*). *e* algupärasemus ei ole küll alati kindel — segimineked on nii vepsas kui mitmel pool mujal võimalikud, sest päälle ains. nimetava pakub ka *e*- ja *i*-tüvede mitmus kokkusattumisi (*papid* : *papin* = *sārgid* : *sārgid*). Samasuguseid segiminekeid ja segimineku võimalusi verbides: *so'kin* 'sõtkun tainast' (vrd. s. *sotken*); vrt. näit. *po'kin* : *po'kin* = *sot'kin* : *sotkin* (pro **sotken*).

Järeelvaade: e-rühmad.

333. Eelmisest selgub juba, et *ē* ja *e* järgsilpide vokaalide hulgas väga arvurikka pere moodustab. Et meie esitus on nõudnud suuremalt jaolt foneetiliste liigituspõhimõtete silmaspidamist, võtame selgema ülevaate pärast veel tähtsamad grammatilised *ē*-, *e*-rühmad siin kokku. Need on: 1) kahesilbilised *e*-noomenid (nom. sg. *i*) ja nende tuletused, näit. *sormed* 'sõrmed', *veded* (: *veži*) 'veed', *vidēden* 'viienda', *ougestada* (vrd. *ol̥g* : *ouged*) 'kolmandale korrale viljalademeid peksta'; 2) kahe- ja mitmesilbilised *e*-verbid, näit. *panen* 'panen', *tuaob* 'tuleb', *tšihizobad* 'sosisevad'; 3) „kontraheeritud“ *e*-noomenid, näit. *hernēz* 'herne', *rughed* 'rukkid', *kindhad* (< **het*) 'kindad'; 4) „kontraheeritud“ *e*-verbid, näit. *kattež* 'katkes', *tugedan* 'pean kinni'; 5) *-ed*-adjektiivid, näit. *oiged* 'õige', *pimed* 'pime', samuti *sogenud* 'sõgened', jts.; 6) *-ne*- : *-žē*- noomenid, näit. *hebōne* 'hobune', g. s. *hebōžen*, *ežižšūne* (Krl.) 'esimine, eesmine'; 7) verbid *-ne*-tuletisega, näit. *oignen* 'lähen', *oignob* 'läheb'; 8) verbid *-ske*-tuletisega, näit. *ambusketa* '(sagedasti) lasta' (s. a m m u s k e l l a), *sülgeskendomā* 'süliteleme', *libusketa* '(sagedasti) tõusta', *ved'iškež* 'tõmbas', *tegeskež* 'tegi (vaevaga)'; 9) verbid *-eae*-tuletisega, näit. *ližadežen* '(sagedasti) lisan', imp. *ližadel'in*, *ližadel*, *herkastōdūze* (Jer.) 'sagedasti ärgata, rahutult magada'; 10) *-te(n)*-, *-te(n)*-adverbid, näit. *vastaten* 'vastamisi', *älgeten* 'pärakute', *erasuten* (Maks.) 'teisiti', *kai-kuten* 'igapidi', *päueten* 'päälakute', *tšuralē* 'serviti', *sirete* 'kõrvuti', (*juhuded*) *kristatē* (*pān*) '(luukesed) ristanisi (pani)', (*semeņšpad nagrahen*) *pošetē* ~ *pošetēn* '(külisid nairi) kahasse', *joutē* 'jõude'¹ (ja vahest nende analoogial ka *segañ surtē* 'sõela suurune', *ordeñ korktē kogo* 'õrre kõrgune hunnik', jts.); 11) II. infinit. instruktiiv, näit. *telen* 'teades', *voiten* 'võides', *jošten* 'joostes', *oksēten* 'oksendades', *mālišten* 'kisendades', *kūžōden* 'küseldes', *vargastaden* 'varastades'; 12) passiivi II partitsiip, näit. (*baiñ*) *jätet* '(herra) jäetud', *poutet* 'põletatud', *ahtet* 'ahetud', *lōydet* 'leitud', *ištutet* 'istutatud'; 13) komparatiiv, näit. (*rištan* :) *rištemb* 'kauem', *pahemb* 'pahem', *pitkemb* 'pikem', *üks hoikemb toine juredemb* 'üks peenem teine jämedam', (*enamp*) *kuudembad* (*ile*) '(enam) kulla-väärilisemat (ei ole)', *selktemb* 'selgem', *rehedemb* 'tragim', *hobedemb* 'pohmem', (*kelekaz* :) *kelekhem* 'liikuvama keelega', *humalakhem* 'enam joobnud' (nõnda siis *a*-tüvelistes *e* ka mitmesilbistes); 14) mitm.

¹ Tähenдатagu siin mööda minnes, et see adverbide *-ten*-, *-te* vaevalt muud on kui instruktiivi lõpp, mis esialgu ainult verbidesse (vt. rühm 11) kuulus, kuid viimaks üldistus ja spetsialiseerus. Samuti näit. soome adverbidele paikoittain, kylittäin, asteettain jne. on aluseks verbid, näit. vuorottain (< **vōrottađen*), millega identiline vuorotellen (s. o. vastav instr. verbist vuorotella). Soome *-kain*-, *-käin* lõpu kohta vt. 303 b (*-käden*). Tüüp rinnakkaisin on hiline (esiteks *-kain* adverbist adjektiiv *-kainen*, mille mitm. instr. *-kaisin*). Säälnuures muidugi ka selge denominaalne instr.: paikoin, vähin erin jne. Pärast kontaminatsioone: paikoittain (samuti eesti paiguti) jne. — Vt. РАПОЛА, Kantas. pp. dift. lk. 356, kus *-kain* lõpu saamist teisiti seletatakse (*-kakin*), kuigi küsimus lahtiseks jäetakse.

genitiivi lõpp, näit. (*sed*:) *sīden*¹ ~ *nenīden* 'nende', *poikūden* 'poegade', *sārgiden* *sañhe* 'särgede püüis'; 15) allatiivi lõpp, näit. *poigane* 'pojale', *poigile* 'poegadele', *tsakane* (*haugöl*) 'veriseks (peksis)'; 16) illatiivi lõpp, näit. *kodhe* 'koju', *tedrihe* 'tetredeesse', *metsha* 'metsa'; (*meiden*) *karthe* (Koivišt, vist juhuslik, pro *kartē*) '(meie) kombel'; 17) ains. 3. isiku -*he*-, -*se*-, -*nze*- suffiks, näit. *pañhe* 'heitis magama', *pandazhe* 'magama heita', *tapase* 'vaevab ennast', ning sellega ühenduses olev possessiiv-suffiks -*ze*, näit. *vastōmhanze* (Krl.) 'vihtlema', *pestaze* (Krl.) 'ennast pesta', *kodheñze* 'oma koju', *ühtheñze* 'ühtesoodu', *uñimelišañze* 'unes, unise pääga', (*hän*) *hibiañze* (*noí*) '(tema) keha poolest (noor)'; 18) ains. 1. ja 2. isiku refleksiivne -*me*-, -*te*-, näit. (*saduzhe*:) *same* 'ma jõuan, saan enesega korda', *pañme* 'heidan magama', *sirdame* 'nihutan ennast', *kūlbeme* 'suplen', (*aigāzō*) *prigodime* ('omal ajal) olen kasuks' (v. *упродиться*), *keñgite* 'sa paned saapad jalga', *ala keñkte* 'ära pane jne.'. *hoí* *sā hankte* 'sa kas või katke', *sāte* 'sea ennast', *eñ kumartē* 'ma ei kummarda'; vrd. ka *i peste* 'ei pese ennast'.

334. Pääle selle võiksid siia kuuluda veel mõned rühmad, mis häälik-ajaloolist selgitamist nõuavad. Nii näit. mitm. 1. ja 2. isiku lõpp -*mā*, -*mā*, -*tā*, -*tā*, näit. *sañmā* 'saame', *sōmā* 'sööme', *sañtā* 'saate', *andamā* 'anname', *andatā* 'annate', *sañmā* 'saime', *sañtā* 'saite', *sōñtā* 'söite', *andōmā* 'andsime', *andōtā* 'andsite'. Vaevalt saab teisiti mõelda, kui et see lõpp etümoloogiliselt ainult tempus- ja moodustüve otsa liidetud mitm. 1. ja 2. isiku pronoomen on (alg. vist *mek*, *tek*). *a*, *ā* tekkimist võiks nii vepsas kui mujal, kus ta ette tuleb, progressiivse assimilatsiooni läbi seletada häälikseaduslikeks juhtumustel, kus eelsilbis on *a*, *ā* esinenud (*a*-, *ā*-tüveliste preesens, näit. *andamā*, *andatā*, kuid päris korralikult imperatiiv oma -*ka*-, -*kā*-tunnusega), teistes aga selle *a*-, *ā*-lõpu üldistuseks, loomuliku süsteemsunduse tagajärjel. Mis lõunavepsa isikulõpu vokaali pikkusesse puutub, siis on ta — nagu põhjapoolsem vepsa näitab — diftongist *ai*, *āi* tekkinud, mis omakorda nähtavasti ainult *a*, *ā* otsa liidetud mitmuse tunnuse *i* sisaldab.

i (?) ja *i*.

335. Üleüldise arvamise järele on algsoomes nii esimeses silbis kui eemal sõnas ainult esine *i* ette tulnud; *i* oleks juba varem *i* sarnaseks saanud. Tõepoolest on raske olnud otsekohe teisiti otsustada, sest et lähemad sugukeeled selle alg-*i* jälgi ei näita, ja geograafilisele põhimõttele on harjutud nii väikeste kui suurte teooriate juures otsustavat tähendust andma. Vepsa põhjal võiks ometi mõelda — ja on viimasel ajal ettevaatlikult ka mõeldud² — ka *i* varemata olemasolu järgsilpides. Vepsas tuleb nimelt, nagu *e* ja *e*, ka *i* ja *i* ette.

¹ Krl. Ains. 3. isikust (*še*) analoogiliselt tuletatud.

² SETÄLÄ, TSK 10, lk. 947.

1. *i* ja *i* esinemine.336. *i* tuleb ette:

a) Dentaali ja *š:i*, *ž:i* või *tš:i* vahel, näit. *u*i*šta* 'uliseda', *u*i*žob* 'uliseb', *variž* 'vares', *iän*i*ž* (~ *iän*i*ž*) 'jänes', *poi*i*šk* 'poolikas' (näit. *perzepoi*i*šk*, vrd. s. puolisko), *em*i*pörd*i*ške* 'ma ei pööranud (sagedasti)', *bo*i*št* (~ *bo*i*št*, Krl.) 'marjamaa', *nabo*i*št* 'pohla-marjamaa', *mada*i*št* 'madal mets', *pou*i*študa* 'põuale, kuivale minna (ilm)', (aga: *rai*i*št* 'pajustik'), *must*i*stab* 'mustab' (aga: *mu*i*stik* 'mustikas'), *naga*i*št*i*en* 'naelutan', *i*i*ške* (< *ei oliske*) 'ei olnud'; ometi ka *naga*i*ta* 'naelutada', *neg*i*kol* (< *-kolja*) 'katkiläinud silmaga nõel'. Selle vastu *kay*i*št*, *hau*i*št* ja isegi *ka*i*ž* ('kallis'), *helištada* ('valutada').

b) *š:i* (*tš:i*) või *ž:i* järel, kusjuures ka pikk *i* (sellest eraldi allpool) nähtavale tuleb, näit *tag*i*št*i** 'tagant läbi', *siri*i*št*i** 'kõrvalt, mööda', *rö*i*n*i*št*i** 'äärt mööda' (aga *venošt*i** 'tasa', *vai*i*knošt*i** 'vaiksel', *aigašt*i*n*, Arsk., 'aegsasti'), *loi*i*št*i*n* 'palvetasin' (s. „loitsin“), *tarišt*i*n* 'pakkusin', *am*i*št*i*d* 'vanu', *ün*i*št*i*d* 'terveid', *sigal*i*št*i*d* ~ *sigalž*i*d* 'säälseid', *hebož*i*d* 'hobuseid', *näl*i*g*i*ž*i*d* 'näljaseid', *and*i*ž*i*n* 'annaksin', *sö*i*lž*i*m*i** 'söödaksime'. Kohati võib niisugusel korral *i* asemel *i:d* kuulda ja nõnda alati, kui *tš* on palataliseeritud, näit. *hom*i*št*i*š*i*bad* ~ *hom*i*št*i*š*i*bad* 'märkasid', *ka*i*kušt*i*š*i*d* ~ *ka*i*kušt*i*š*i*d* 'igati, igasuguseid'.

c) Ka teiste dentaalide järel võib (mitmuse käändeis) *i* esineda, näit. *sega*i*d* 'sõelu', *juma*i*den* (*tegi*) 'jumalakujude (tegi)', (*nena*:) *nen*i*d* 'ninasi', *kän*i*d* 'käsnu', *nor*i*d* 'köisi' (nom. plur. *norad*; aga *no*i*d* 'noori', nom. plur. *nored*), (*ora*:) *ori*i*d* 'orasi', *ori*i*den* 'orade', (*osa*:) *o*i*d* 'ränikiva', (*pera*:) *peri*i*d* 'pärasid', *ker*i*d* 'kerasid' (aga *ted*i*d* 'tetri'), *ots*i*den* 'otsade', *sado*i*n mun*i*n* 'sadade munade viisi', *libe*i*d* 'libeid'.

d) Mõnel üksikjuhtumusel: *hond*i*k* 'halvavõitu' (*d* ja *h* vahel.? < **hondihk*?, vrd. s. *huonohko*), *šoi*i*kōta* 'lõua, virutella' (vrd. s. *solikoida* 'solistella'), *pi*i*i-pilk*i*le* (Krl.) 'pihuks ja puruks', *tuti*i*-nut*i** (~ *-ti*) interj., *širi-šari* 'pilla-palla'.

337. Välja arvatud eelolevad juhtumused, leiame *i*, *i*, näit. *kodi* 'kodu', *kod*i*š* 'kodus', *ad*i*tōta* 'seada lasta', *känd*i*palik* 'pulk, millega kangapoomi käänatakse, lasipulk', *uni* 'uni', *ma*i*žik* 'maasikas', *ud*i*štada* ~ *už*i*štada* 'uuendada', *uden užikāžen* 'tuliuue' (s. 'uuden untukaisen'), *kāzi* 'käsi', *vezi* 'vesi', *el*i*the* 'otsiti', *koritada* 'koorida', *kurik* 'kurikas', *pilkistada* ~ *pilkitada* 'vilksuda', *segōtišuden* 'segukese', *toykād*i*š* ~ *toynitiš* 'tõukamisest tekkinud haigus' (vrd. v. *толкнутъ*), *pühkin* 'pühin', *butkib* 'tõngib', (*he*i*tab*) *po*i*kkindan* 'jätab põtkumise', (*pä*-) *lagi* 'pää-lagi', *tugi* 'tugi', *tohi* 'toht', *rubi* 'kärn', *savi* 'savi', jne. Samuti *ko*i*d* 'kodusid', (*ko*i*ž*:) *ko*i*ž*i*d* 'koeri' (vrd. *no*i** : *no*i*d* eel), *kuž*i*d* 'kuuski', *kāž*i*d* 'käsi', *kāžiden* 'käte', *ajatišed* (Vgr.) '(sisse) tungijad, paised'.

338. Nagu näeme, on taga-*i* oma esinemises palju enam piiratud kui taga-*e*, kuigi dentaalsel konsonandil sääljuures ka seekord otsustav tähendus näikse olevat. Meil tuleb neistki *i*-juhtumustest mitmuse ja imperfekti *i* õieti ära lahutada ja valgustada tema tekkimisluhu hiljem eraldi. Ei ole ka kesk- ja põhja-vepsas *i*:l laiemat alust kui lõunas, koguni vist kitsam (*kurdiž*, *nainiž*, *nandiž*, aga *variž*, *däniž* jne.). Tekib kahtlus, kas me ajalooliseltki võime teda *e*:ga ühevääriliseks pidada. Vähemalt näitused nagu *pol* 'pool', (*huæn:*) *hul* 'huul', *kakš*, *kuž*, *täyž*, *kod'iš*, *mañiik* jts. sunnivad järeldama, et ainult esi-*i* võis konsonandi palatalisatsiooni sünnitada (vrd. *boaišt* j. t.); aga on ka *kaymišt* (< **kaimisto*), *haugišt*, *vaymiž* ('valmis'), *vaymištada*, vepsK *kūmin* < *kolmin*, kus *i* ei ole likvidat palataliseerinud (nagu näit. *talv* : *tauvēn*, *olg* : *ouged*), ja on isegi vahekord *volim* : *voumed* (s. vuolin : vuolimet), kus sisekaduvormis kronoloogiliselt võimalik oleks **volmed* kuju oletada, kui nimelt kadunud vokaal tõesti esi-*i* oli.

On siis kaks küsimust: 1) kas tuleb esi-*i* muutumist taga-*i*:ks oletada, ja nimelt dentaali järel *š*:i ja *ž*:i mõjul (millede kõrval *i* peaaegu alati näikse ju esinevat)? Sedaviisi tahtsime ju ka esimese silbi *i*:d seletada. Või 2) ümberpöörduvalt: oli just *š* (mis ju väga vara tekkinud) ja vahest miski muu häälikümbrus, mis piiratud murdealal algupärase *i* säilitas? Tähtsad vaatekohad kõnelevad viimase oletuse poolt; nimelt ei saa ikkagi *i* saatust *e* omast hoopis eraldada, ja *i*:gi ei ole vähemalt igas seisukohas *i*:st võinud tekkida. Ainult seda tuleb silmas pidada, et oletatava algup. *i* muutumine *i*:ks on palju laiemalt ja ka varem sooritatud kui *e* > *e*, ja isegi see on tõenäone, et ka algsoomes *i* enam ette tuli ainult neis murdeis, milledest vepsa keel ja vahest ta lähemad sugulased pärastpoole oma alguse said.

2 Assimilatsioonid.

Kas -*ihe*- > -*ehe*-?

339. Karjala-aunusele on iseloomulik nimetatud assimilatsioon (**kalli-hen* > *kallehen*)¹, ja et ka vepsa põhjamurdeis midagi sarnast võiks aimata (*rujižen*, aga ka *rugežen*, kuigi harva, vt. SETÄLÄ, ÄH 318), siis ei ole ülearune seda küsimust ka lõunavepsa kohta teha. Vastuse võiks päälnäha jaatavas mõttes anda sõna *vaymhēd* (karj. *valmehet*), aga eel näitasime, et ka *i* (vähemalt taga-*i*) kadu oleks sellesama kuju sünnitanud; meil on ju raske ka nominatiivi *vaymiž* analoogiliseks (pro **valmiž*) arvata. Päälegi on *kathed* : *kaliž* (karj. *kallehet* : *kallis*), ja alles siis, kui kuskilt vepsast peaks **kauhēd* : *kaliž* ilmuma, oleks õigus

¹ Nagu juba GENETZ (Karelische Lautlehre 60) ja OJANSUU (KAÄH 125) oletanud.

ka/hed kuju analoogiliseks pidada. — Teised selle tüübi sõnad ei anna vähematki selgust, sest vokaal on alati kadunud (*rughed* : *rugiž*), ja ta oleks võinud niisama hästi *i* (või vähemalt *ï*) kui *e* olla¹. Ainult nägime, et see tüüp oli ka algupäraseid *-ehen* : *-eh* sõnu oma sarnaseks kiskunud (*ai/niž*, *säigiž*, *ragiž*, vt. 332), ja üksi sel juhtumusel, kui need analoogiavormid sisekadust vanemad peaksid olema, tuleks meil kõnesolevat assimilatsiooni ka vepsa kohta oletada (**nagrehen* : *nagriž* = *ai/neh* : *ai/niž*); pääle sisekadu on ju *nagrihed* : *nagriž* või *rughed* : *rugiž* millal tahes võinud vahekorra *ai/nhed* : *ai/niž* või *raghed* : *ragiž* (pro *ai/neh*, *rageh*) ellu kutsuda.

Aga meil leidub ometi sõnu, kus assimilatsioon *i* > *e* oleks võinud sündida, kus ta aga tundmatu: *kod'he* (< *-kod'ihe*) 'koju', *pan'he* (< *pan'ihe*), *otet'he*, *old'he* (mitte **oud'he*). Ei tahaks küll neile täitsa otsustavat tähtsust jätta, sest et needki väljaspool analoogiavõimalusi ei seisa (*kod'i*, *kod'iš*, *pan*, *pan'iin*, *ol*, *ol'bad*), kuid reaalist põhjust ei leidu ikkagi kõnesolevat karjala-aunuse assimilatsiooni vepsa kohta maksvaks tunnustada².

Üksikjuhtumusi.

340. *i* > *ü* paaril juhtumusel: *pühütädä* 'paastuda' (vrd. s. *pyhittää*), *rügüdä* 'kõhida' (s. *rykiä*). Võib-olla, et muutus lühikese silbi järel oleks koguni seaduseks (selle vastu näit. *pühkein* 'pühin'), kuid lisänäituste puudusel jäägu see oletus ära. — *ü* sõnas *pörüdä* 'pöörida' (s. *pyöriä*) võiks *i* labialisatsiooni edustada, kuid niisama hästi olla mугanemise teel tekkinud (*pördüb* jts.).

3. *ï*, *z* esinemine teiste keelte *i* asemel.

341. Väga tähtis küsimus vepsa kohta on, kuidas arvustada seda *ï:d* resp. *z:d*, mis juba esitatud näituste hulgas pältnäha häälikseadusliku lühikese *i* asemel sagedasti ette on tulnud. Pöörates diftongide ajaloos asja põhimõttelise külje juurde tagasi, olgu näitused siinkohal süstematiseeritud ja esialgselt hinnatud.

1. Imperfekt: a) *i*-tüved, näit. (*hobida*:) *hobin* 'tampisin (pehmeks)', *kakid* '(sa) sittusid' (lastekeeles), *tuhmid* 'peksid', (*korm*) *ružšihe* '(koorem) lagunes', (*po.usapkat*) *keŋgi* '(poolsaapad) pani jalga', (*hu/da*:) *hu/in* 'põlgasin ära', *särbibad* 'rüüpisid' (s. *särpivä*t), *ribimä*

¹ Pärastpoole märkan ometi ka kuju *rughed*, mis *i* kadu näitaks (vrd. *teghe* ~ *teŋhe* jts. 238); *e* oleks vaevalt *g:d* sünnitanud.

² SETÄLÄ (ÄH 318) ei tunnusta seda ka karjala-aunuse kohta, vaid tema arust on *kaunehet* lihtsalt *tervehet* tüübi analoogial sündinud. See analoogia jääks aga liig poolikuks: ei ole ju olemas vormi **tervis* (vaid *terveh*), mis oleks *kaunis* tüübist saanud kinni haarata. Ometi antakse säääl õige seletus vepsa *ai/niž* tüübi kohta, kuigi näituste valimisel mõtteksitus (*tervehed*, *vandhed*, pro *ai/nhed*, *aandhed*) on sündinud.

'riisusime' (s. riivimme); (*kana*) *munī* '(kana) munes', (*mīlēn*) *ehī* '(ma) jäin ruttu haigeks', *ešsīn* 'otsisin', (ka *segaoīn* 'sõelusin'); b) e-tüved, näit. (*noiššēn*.) *noiššīn* 'palvetasin', *pañīn* 'panin', (*kojokut*) *tegiñ* '(halvavõitu) tegin', *pakiššīn* 'palusin', (*kod'he*) *uulēlīd* '(koju) otsaga jõudsid', *röstäškāñšīd* (*mālišta*) 'sa tõstsid suurt häält (nutuks)'; aga *pañ* 'pau', *tul* 'tuli', *ol* 'oli', *pakiš* 'palus', *pežhe* (*i sugihe*) 'pesi (ia kammis ennast)'; c) „ä-tüved“, näit. (*sādāme*.) *sādīme* 'ehtisin ennast', (*kāndān*.) *kāndīmā* 'käänasime', (*el'ab*.) *elīn* 'elasin' (s. *elin*), *vedīn* 'vedasin', *pidīmā* 'pidasime', *heretīn* 'väetasin'; aga *kāñd* 'käänas', *el* 'elas', *heret* jne.; d) a-tüved, näit. (*ostan*.) *oštīn* 'ostsin' (s. *ostin*), *muštīmā* 'mäletasime' (s. *muistimme*), *tartutīn* 'kleepisin kinni', (*ap-seš*) *nomustībad* '(lapsed) tegid prügi (põrandale)', *magažīn* 'magasin', jne. (Analoogiliselt *suwō* 'sulas', s. *suli*, vrd. *andō* 'andis', s. *antoi*). Aga *oš*, *mušt*, *tartut*, *magaž*.

2. Konditsionaal (*i*-, *e*-tüved), näit. *hobižīn* 'tambiksin', *sārbižīd* 'sa rüübiksid', *pañižīmā* 'paneksime', *olīžīn* 'oleksin', *pakiššīžīn* 'paluksin'. Aga: *sūdāž*, *pidāž*, *ostāž*, *īktīž* 'kas ei oleks' (s. *eikō olisi*).

3. Noomenite mitmus: a) *i*-tüved, näit. (*papid*.) *papīd* 'pappisid', *papīkš* 'pappideks', *kodīš* 'kodudes', (ka: *mešsoīd* 'metsiseid', jts.); b) *e*-tüved, näit. *nořīš* 'noortes', *sormīd* 'sõrmi', *uñīš* (*ūgū*) 'unes (näis)', *hiilīl* 'hiitl', *tetrīd* 'tetri', *homešargīn* (instr. plur.) 'ülehomme', *üksīn* 'üksinda', *üksīn* *karvōn* 'karva viisi', (*kesken* ~) *keskīn* 'enneaegu, pooleli (vrd. e. -kesi), *tervhīd* 'terveid', *helpkīd* 'aganaid', *hebōžīle* 'hobustele', *hibušīš* 'juustest', *oiktušīmu* 'õigemaid teid mööda'; c) „ä-tüved“, näit. *lehm on hārgīš* 'lehm on häril' (s. *hārillaän*), *silmīš* (*ebad vargasta*) 'silmales (silmales ees nad ei varasta)', *nenīd* 'ninasid', *terīd* 'terasid'; (anal. *lepōd* 'leppi', *nižōd* 'nisasid'); d) *a*-tüved, näit. (*muna*.) *munīd* 'mune', *sugīd* 'sugasid', (*oļa*.) *oļīš* '(adra) aisades', *vodnīd* 'voonasid', (*soan*.) *soñīd* 'soolasid', (*iom*.) *iomīkš* 'jookideks' (s. *juomiksi*), (*hambhad iškob*) *boñīšpā* '(hambad saavad hellaks) marjust', *jumalīd* 'jumalaid', *haragīd* 'harakaid'. (Analoogiliselt: *kuhōd* 'kohasid', Tgl. *kuhīd*, s. *kuhia*, *notōl* 'nootasid', s. *nuottia*, *pañl* 'paladel', pro *pañl*, *segāid* 'sõelu', *pedrīd* 'põhjapõtru', *perñīd* 'põrnu').

4. Mõned tuletusrühmad, millede tuletise *i* tüvevokaaliga ühinevad: a) *-īne*-noomenid, näit. *uhīne* 'voonakene' (vrd. s. *uuhī*), *lähīne* 'lähine' (s. *lāheinen*), *sārgīne* 'särjekene', *eglīne* 'eilne', *ežīžēd* 'esimesed', *perīřīžēs* 'toakeses' (s. *pirttisessä*), *siñīne* 'sinine'; iseäranis silmapaistev on see verbi IV. infinit. juures: *radmīne* 'töötamine', *tapmīne* 'peksmine', *puļtōmīžēd* 'soolapulhumised', *ombōmīne* 'õmblusmasin', *žayhmīne* 'käsikivi', *argelīne* (Krl.) 'mitte-paastutoit', jne.; nende part. sg. ometi *uhīšt*, *eglīšt*, *tapmīšt* jne., vrd. dift. ajalugu; pääle selle

hulk sõnu kadunud i:ga: *olgne* 'õlgne', *samne* 'saamine', *mõmne* 'müimine', *kudomne* 'kudumine', *tägalne* 'siinne', j. t.; b) prolatiivi lõpu eel, näit. *keskičši* 'keskelt läbi', *siričši* 'mööda', *iärvičši* 'järve kaudu', *paksiärvičši* 'Paksjärve kaudu', *päličši* '(millestki) üle, päält', *üličši* (Arsk.) 'üle'; c) sõnades *korvikaz* 'kõrvadega', *sügikaz* 'sulgedega', *händikaz* 'hunt', ~ (Krl., Šdj., vanematel ka Arsk.) *händikaz*; samuti *päčšikaz* 'ahjuline, ahjuga'; d) mõni adverb, kus aga mitmuse tüvi (nagu ka tüübis *sügikaz*) läbi paistab, näit. *kumarīmañze* 'küürakil'.

342. i-tüveliste sõnade kohta valitseb arvamine, et tüve i tunnuse või tuletise i:ga juba algsoomes pika vokaali moodustas ja et praeguses vepsa edustuses — ka põhjapoolseis murdeis *eššin* ('otsisin'), *rišti* ('ristis'), *perīne* ('toakene'), *pihtižed* ('pihikesed') jne. — nimelt see algupärane edustus kajastub;¹ tähendab: esimeses silbis oleksid pikad vokaalid vepsas lühenenud, järgsilpides see ainukene, mis algsoomest saadik pidi esinema, püsinud.

Niisugune väide ei oli küllalt ustav. Siis juba parem diftongist välja minna, mitte aga *ičst*, vaid *ičst* (muidugi ka siis, kui esimeses silbis esivokaal oli), mis vepsas võrdlemisi hilja *čks* ja enamasti edasi *čks* monoftongeerus. Ka tüve lõppvokaalid *a* ja *e* assimileerusid i eel talle lähemale, ja nimelt *a* o:ks (*ialka* : *ialkoj*-), see *o* aga esimese silbi *ä*, *e*, *i* ja osalt ka *o*, *u* mõjul *e*:ks ja edasi *i*:ks (näit. $\times\times*k\ddot{u}nta-$: $\times\times*k\ddot{a}ntej-$ > $\times\times*k\ddot{a}ntij-$ > $\times*k\ddot{a}nsi-$ > $*k\ddot{a}nsi-$, ja murdeliselt vahest samal ajal näit. $\times muna$: $\times*munej-$, kust edasi $\times*munij-$ > $munj-$ > $munj-$, murdeliselt aga hiljem, sest vadja ja eesti *mune* ei ole *e* > *i* muutusest osa võtnud). Nõnda võiks eelkirjeldatud *i*, *i* suuris joonis häälikseaduslik *ič* järeltulija olla ja seda koguni sõnus nagu (*pirđan*:) *piržin* 'tõmbasin joone' (s. piirđan : piirsin), *oksęnžin* 'oksendasin', *semeņžin* 'külisin', (*magadan*) *magaziin* 'magasin', (*kü-dęd*:) *käžiđ* 'käsi', (*kündęd*:) *künžil* 'küüntel'. Selle pika vokaali asemel näikse ometi lühike teatavais piirides (vahest rõhutumas lahtises silbis) ka lõunavepsas häälikseaduslik olevat, näit. (*oštin*:) *ošt* 'ostis', *mušt* 'mäletas', (*kändin*:) *känd* 'käänas', (*panin*:) *pan* 'pani', (*magaziin*:) *magaz* 'magas', (*andžin*:) *andž* 'annaks'; ainult põhja-äärseis lõunavepsa külades (Laht j. t.) võib kuulda, vist analoogilisi, *ošti*, *mušti*, *kändi*, *pani*, *tuži*, *olži*, *elži* jne. Edasi *sõmne* 'söömine', *olgne* 'õlgne' j. t. (aga *ombõmine* jts.). — Kesk- ja põhja-vepsas on lühikese vokaali ulatuskond, nagu näidete natukesest võib otsustada, laiem, näit. *läksin* (vepsE *läksin*), *avgižin*, *vihežin*, *notid* ('nootasid'), *audid* ('luude'),

¹ Vt. SETÄLÄ, TSK 10, lk. 946, ja OJANSUU, KAÄH 149. Ojansuu oletab ometi loomulikumalt: *i* asemel diftongiliselt hääldatud *ič*:d, kuigi lähemalt seletamata, mil kombel ta *i*:st lahku läks.

oksid ('oksi'), *magedid* ('magedaid'), *vadnihš* jne.; ka *händ'ikaz* (vepsL ~ *händ'ikaz*) (ometi *pühikī*, *tähikī* < -*kij* < -*kei*). Alles siis, kui meil diftongide edustus on käsitletud, võime selle pika ja lühikese vokaali vahelduse põhjustest paremini aru saada.

343. Ühte paneme eeloleva edustuse puhul iseäranis tähele. Taga-i sõnus nagu *norid'*, *nenid'*, *munid'*, *sogedid'*, *heledid'*, põhjamurrete *audid*, *oksid* jne., võib vaevalt muud olla kui dentaali kaitsel säilinud tagavokaal, kus endise diftongi sonant *i* peegeldub. Nähtavasti on diftongi lühenemise korral — tingimusil, mida üksikasjaliselt on raske ära määrata — väga vara ka esivokaal tekkinud, mis enne kadumist on isegi tüvekonsonandi suutnud palataliseerida.

344. Mainitagu lõpuks, et kinnise silbi *š*i eel on sündinud lühenemine: (*särgšine*:) *särgišš*, *olgišš*, *tapmišš*, (*uhšine*:) *uhišš*, (*peftšine*:) *peftišš* jne. Lühenemine on teadagi samaaegne, kui vastav nähtus diftongide ajaloos.

2. Sisekadu.

a. Üleüldine.

345. Pika esimese silbi järel on teise (rõhutuma) lahtise silbi vokaal kadunud, kui järgnenud on veel kolmas (kinnine) või enam silpisid. Kadu tuleb samade tingimustega ka neljandas rõhutumas silbis ette.

Teises silbis.

Kadu tuleb järgmistes rühmades nähtavale:

1. Kolmesilbiliste vokaaltüvega noomenite oblikvakäänetes ja vastavais tuletustes, näit. *ehikšine* (< **ehtako*-) 'õhtukepe', (*kukor*:) *kukröd* '(riidest) kukruid, rahakotte', *hambhakaz* 'hambuline', *sukšine* '(kanga) süstik' (s. *sukkulainen*), (*surim*:) *surmad* 'tangud', (*räššini*:) *räššän* '(naiste) särgi', (*värštin*:) *väršnad* 'värtnat', (*muršini*:) *muršiad* 'hommi-kusööki', *muršinöššän* 'võtan einet', (*konid* < **konti*ja:) *konidian* 'karu', *konidjakaz* 'karu moodi, vihane', *kakšidšed* 'kaksikud (lapsed)'.

2. Kolmesilbiliste konsonanttüvega noomenite käänetes (välja arvatud nom. ja part. sg.) ja nende tuletustes, näit. (*pajmein*:) *pajmünd* 'karjaseid', *perskekaz* 'tugeva tagumikuga', (*pajšez*:) *pajšked* 'paised', (*säinšez*:) *säinšid* 'säinaid', *šongelšine* 'lõuna-jumalateenistus', (*liššez*:) *lišškō* 'malgal, mis katuse õlgi kinni hoiab', *ratšhil* 'ratsutades', (*seibaz*:) *seibhil* 'teivastega', (*tupaz*:) *tuphad* '(metsa-, heina-) tukakesed', *tahthakaz* 'tainane', (*sukaz*) *sukhan* (*puzun*) 'suuga (korvi)', *mäthišš* 'mätastik', *turbhekaz* 'turvastega, turbarikas', (*vandez*:) *vandhud* '(tünni) vitsakene', *terched* 'terved'.

3. Kahesilbiliste vokaaltüvega noomenite edasituletustes *-hāne*, *-hīne*, *-māne* jne. lõpuga, näit. *metshāne* 'puu', *metshīne* (*ižand*) 'metsa- (isand, s. o. haldjas)', *kuzhāne* 'kuusekene', *koskhīne* (*mužik*) 'Kose küla (mees)', *vaškmāne* 'uus, tundmatu, vastne', part. sg. *vaškmašt*.

4. Kolme silbiga *-ne* noomenites, välja arvatud ains. osastav, näit. (*olgišt*.) *olgne* 'õlgne', *olkšid* 'õlgseid', (*vaškišt*.) *vaškne* 'vaskne', *vaškšed* 'vasksed', *tohne* 'tohune, tohust', pl. *tohšed*, *vožne* 'aastane', *olne madone* (< **öllinen*) 'jaaniussike', (*sõmišt*.) *sõmne* 'toit', part. pl. *sõmžid*. — Eraldi pandagu tähele (*neiđižlaps*.) *neižšen* 'neiu', *neižšukāne* 'neiuke', mis vist asjata **ts-sõnade* hulka (82) sattus.¹

5. *-ed*, *-ed* -adjektiivide oblikva-käänetes ja nende tuletustes. näit. (*korged*.) *korklad* 'kõrged', *korktāne* (adj.), *korktusespā* 'kõrgusest', (*vauged*.) *vaiktid* 'valgeid', *vaiktast* 'puhtalt', *vaugnob* 'valgneb', (*rusked*.) *rusktad* 'rusked, punakad', *oiktha* 'sirgesse', (*aradimse*) *kiņktas* (*vernūt*) '(võti) tugevasti (kinni keeratud)'.

6. Kahesilbiliste vokaaltüvega noomenite ains. illatiivis, näit. (*ladvas*.) *ladrha* 'latva', (*radod*.) *radho* (*kāyabod*) 'tõhe (käävad)', (*hān-kābed*) *modho* '(ta ilus) näolt', *notha* 'noota', *hānem pouhe* (< **pouhe* < ×**pōlēhen*) 'tema üle, temast', (*kala*) *oņghe* (*otab*) '(kala) õnge otsa (hakkab)', (*ōks pakūtše*) *paphe* '(ööks palus) papi juurde', *maigarhe* (Krl., pn., < **maigjärehen*, vrd. 230).

7. Kahesilbiliste (vokaaltüvega) verbide pöörde- ja nominaalvormides ja nende tuletistes, näit. (*tapan*.) *tapla* (< **tappatak*) 'peksa (reht)', *tapmha* 'peksma', *tapnūžin* 'oleksin peksnud', *tapkatā* 'pekske', (*pohtab*.) *pohtla* 'tuulata', *satta* (< | **sättatak*) 'saata', *saŋda* (< **saŋda* < **salvatak*) 'tahuda' (s. *salvaa*), (*virkan*.) *virkmha* 'sõnama', (*keleŋ*.) *kastles* '(keelt) kastes', *kuides* 'kuivades', *rahndes* 'lõigates', *iškten* (*i rikta*) 'lüües (ei või tappa)', *paštmatō* (*paot*) 'küpsemata (päts)' (s. *paistumaton*), *kutskat* 'kutsuge', (*purzub*.) *pursta* 'nina nuusata', (*putūn*.) *putta* 'juhtuda, puutuda', (*tšomat*.) *putnuded* '(hääd) juhtunud', (*hondun*.) *houŋta* (< | **hōltutak*) 'hoolt kanda', (*vihmuškandob*.) *vihmda* 'vihma sadada, vihmuda', (*ripub*.) *ripnūžin* 'oleksin rippunud', *ripkeŋe* '(ennast) üles pooma', (*rikon*, *rikōn*, *rikōmā*.) *rikta* 'tappa', *riktes* 'tappes', *rikkat* (< | **rikkokata*) 'tapke', (*soižšn*.) *soižšmha* 'palvetama', *paštud* 'küpsetatud', *tunhtazhe* 'tungida', *keŋkle* 'tõmba saapad jalga', (*pap i*) *külpte* (*a rahvas külbesō*) '(papp ei) suple (aga rahvas suplevad, talvel veeristimispühal), *rohtla* 'tohtida', (*ribin*.) *ripta* 'riisuda' (s. *riipiä*), *pühkkāt* 'pühkige', *pühkmīne* 'pühkimisluid', *lomžed* '(kanga) lõimpuud', *tut-*

¹ Niisama ka eesti *neitsi* < *neitsiit* < **neitisut* ja samuti s. *neitsyt* vana sisekaduvorm, laialt nähtavasti koguni häälikseaduslik. (Isegi idasooe murdeis *vuotis* > *vuotsin*, *katisen* > *katsan* jts.). Vrd. s. *neiti*.

pad 'tuttavad', (*voikū* < *voikkaia*.) *voikiad* 'nutjad', (*keihū*.) *keihiad* 'keevad', (*puškī*.) *puškian* (*hārgān*) 'puskja (härja)', (*peri*.) *periad* (< **pērijat*) 'peeretajad', (*sārgesō*.) *ebat_sārkte* 'nad ei lähe lõhki', (*nī ken i*) *istte* (*tsarihe*) '(keegi ei) istu (hakka keisriks)'. 4

8. Kahesilbiliste konsonanttüvega („kontrakta“-)verbide pöörde- ja nominaalvormides ja nende tuletustes, näit. (*paugata*.) *pauktan* (< **palkkatan*) 'palkan', *paukšīn* 'palkasin', *pauktamha* (< **palkkatamahan*) 'palkama', (*višata*.) *vištan* 'seon vitsadega', *tordan* (< **torvetan*) 'ajan sarve', *tērdan* 'tõrvan', *tahktāzīn* (< **tahkotalsin*) 'hõõrusin korraga', *taškšibad* 'langesid', *solmdan* (s. *solmian*) 'sõlmitsen', *i lāmpte* 'ei soojene', *saup̄tōda* '(sagedasti) kinni sulguda', prees. *saup̄tēaen*, *vasttōda* '(sagedasti) vastu tulla', (*fāpātā*.) *fāptāb* 'topib kinni', *hūp̄šhe* 'hüppas', *kaškšibad* (< **kathkisivat*, vt. 148,2, ühtlasi täiendus *tk* ajalukku) '(nad) läksid katki', *tūdmiñe* (< **tūlta* - < **tūlata*-) 'tuulamismasin'.

9. Verbides tuletuslõpuga *-ae*-, *-tu*- j. t., näit. (*andan*.) *anduen* 'annan (sagedasti', s. *antelen*), (*snapūden*) *and'i* '(viljavihkude kuhjast) andja', *kandnob* 'kannab (sagedasti)', *tartnob* 'hakkab (sagedasti) kinni', *vestlīn* 'vestsin (sagedasti)', (*eba*) *rafle* (*sōdāgi*) '(nad ei) raatsi (süüagi)', *i kundae* 'ei kuula sõna', *ombomā* 'õmbleme', (*ladōdazhe*.) *ladae* 'seadlen eunast', (*sodōkoykū*) *vāndaelimā*¹ '(sōgesikku) mänglesime', *varptuda* (< **varpatutak*) 'hakata võsu kasvama, võsadega katuda', *vanhtub* (< **vanhatupi*) 'vananeb'.

346. See päältnäha väga korrapärane edustus tunneb ikkagi ka oma „erandid“, ja nimelt järgmised:

1. Mõnikord tuleb vokaalkadu ka l. rühma sõnade ains. nominatiiviski ette: *odv* (pro **odā* < *odav* < **ōtava*) 'odav', (*kervad*.) *kerv* (pro **kerā*) 'kõvasti keeratud (lõng)', *nārv* (pro **nārā* < **nārava*, aun. *neārvā*, vt. 310) 'reie juur, kube', *murm* (*-hejn*) (pro **muram*) 'murakas' (tüüp **mūrama*), *šārm* (< **sērama*) 'sõõre', *pirg* (< **piraka*) 'pirukas', *pārvōaskm* (< **laskema*) 'lääs, õhtukaar', *pārvōnoyem* 'ida'; vrd. ka *ugī*, gen. *ugīn* 'koeranael' (Maksimāgi: *ugaī* : *ugīn*, < v. угодъ). — Meeles pidades, et vokaal niisugusel korral ülepää seaduslikult on säilinud (*suīm*, *rāč'sin*, *vārtin*, *muč'gīn*, *tandar*, *sündüm*, *vauged*, *korged* jne.), on kõnesolevad kujud õige kerge ära seletada: oblikvakäänetest on vokaalita kujud ka ains. nominatiivi tunginud (*odvan*, *odvas*, *odvad*, *odvid*, *odviden* — *odv* pro **odā*, *nārvod* — *nārv* jne.), mille hõlbustamiseks ka sündsaid proportsioone on küllalt käepärast olnud (näit. *silmad* : *silm* = *sārmud* : *sārm*). — Analoogiline on ka part. sg. *lāhtāmd* 'õhva', pro *lāhtmād*, ja nimelt mугanemine suhtesse *avađim* : *avađimd*.

¹ Analoogiliselt kahekordne tuletussuffiks, pro *vāndlīmā*; samuti *kāyaeomā* pro *kāyomā* j. t.

2. *u-* (*ü-*)tuletisega intransitiiv- ja iseäranis refleksiivverbid, näit. *soduda* 'lahti harguda', *paštuda* (s. *paistua*) 'küpseda', *paštumha* 'küpsema', (*kastta* 'kasta:') *kastuda* 'märjaks saada', *pahtuda* 'kinni hanguda', *huududa* (< **hultu-*) 'kuumeneda', *huudumha* 'kuumenema', *johtuda* (*melhe*) 'tulla (meelde)' (s. *johtua*), *täiduda* 'täis saada' (s. *täytyä*, *täyttyä*), *päzuda* (< **pāsu-*) 'ennast (alla) lasta', *hernuda* 'aevastada', *hildumha* 'söks saada' (s. *hiiltyä*), *lõidüdü* 'leiduda', *üldüdü* 'vallatuks, üle käte minna', *üldünhed* '(nad on) vallatuks läinud', (*koñd'i kuzhe libü*) *pörüden* '(karu kuuse otsa ronis) keereldes (puu ümber)', *kostuda* 'sulada'.

Nägime eel (345,7), et verbide *u-* (*ü-*)tüved muidu korraliku sisekadu alla käivad; isegi võis ka viimaks esitatud rühmast mõni näitus sääl juhusliselt ette tulla (*paštmatō*, pro *paštumatō*). See näitab, et vokaaliga vormid analoogilised on. Ongi loomulik, et niisugusel korral analoogia järele tarvidus ilmub, sest tüüp *paštta*, **pahtta* kannaks vastava transitiiv-verbi funktsiooni. Eeskuju on ohtrasti pakunud intransitiivverbid häälikseadusliku (s. o. rõhulise silbi) *-tu*, *-du*, *-u* tunnusega (*varptuda*, *vanhtuda*, *vatstuda*, *tusktuda*, *lesktuda*, *kärnduda*, *välduda*, *nahoduda*, *redustudu*, *läheneda* 'läheneda', jne.). — Vastav nähtus kordub ju eestiski, selle vahega, et analoogiaallikana nähtavasti pikk *u*, *ü* olnud on (*uhtuma* < **huhtūma* < **huhtouma* < **huhtoūma*, *selgima* < **selkeðümä-*), ja et see analoogia (põhjaeestis) ka *u-*, *i-*tüvega transitiivverbid kaasa on kiskunud.

3. *-ude-*, *-üde-*deminutiivid, näit. *sarvudēd* 'sarvekesed', *sarvužid* 'sarvekesi', *jälguđespä* 'jäljekesest', *jälgužile* 'jäljekestele', *kätkudēs* 'kätkikeses', *kündüdēd* 'küünekesed'. Et ülekaaluv arv selle liigi sõnust häälikseaduslikku *-ude-*, *-üde-*moodustust edustab (*kädudēd*, *kivudēn*, *rughudēd*, *sajrudēn*, *tervhudēn*, *purtkudēd*, *pilvisudēs*, *kadotišudēn* jne.), siis on seda selgem, et **sarvdēd*, **sarvžid*, **jälktēspä* jne. süsteemsunduse eest varju ei võinud jääda.

4. Preesensi mitm. 3. isik, näit. *andabad* 'annavad', *laḡḡabad* 'laulavad', *vändābād* 'mängivad', *uskobad* 'usuvad', *kuṡsubad* 'kutsuvad', *joksobad* 'jooksevad', *mähkibad* 'mähivad'. Seletus on sama, kui vastavate (põhja-)eesti vormide juures: preesensi teiste isikute mõju (*andan*, *andad*, *andab*, *andamū*, *andata* — *andabad* pro **antpad*); lõunaeestil on kergem olnud sellest analoogiast ennast vaba hoida (eL *antva*), sest et sääl vähemalt ains. 3. isik tüvevokaali on kaotanud (*and* 'annab').

5. Akt. 2. partitsiip, näit. *andand* 'annud', (*i hān*) *kehtand* (rata) '(ei ta) viitsinud (teha tööd)', *jätänd* 'jätnud', *lõjdänd* 'leidnud', *pühkind* 'pühkinud', jne. (Krl. *andan*, *kehtan*, *jätän* jne.). Kui vokaali kadu *nd* vahelt meie „korralikust sisekadust“ vanem oleks, vastaksid käes-

olevad vormid ootusele. Nähtavasti ei ole ta aga vanem (vrd. allpool), vaid *andand* tüüpi tuleb analoogiliseks pidada, pereka *vastand* (< *vas-tannut*), *märgänd* jne. tüübi järele. — Niisugused nagu *männuded* (pro **mänded*) 'nad on' läinud', *jänuded* 'jäänud' seletuvad kergesti samal kombel nagu celmainitud tüüp *kätkuded*; vrd. *rebinuded*, *putnuded*, *märgänuded* jts.

6. Üksikjuhtumusi. a) *vodada* 'läbi joosta' (s. *vuotaa*), *hüdä ü* 'jäätda', kinni hanguda' (s. *hyytää*), *heroda* 'beischlaf üben' (vrd. e. 'hõõruda', s. *hieroa* = 'reiben'). Pääle vokaali lühenemist on segimineck häälikseadusliste kujudega arusaadav, näit. *pidab* : *pidada* = *vodab* : *vodada*, *hüdab* : *hüdada* (pro *vodab* : **vota* < **votta* < **võtatak*, *hüdab* : **hütä*), samuti *kadob* : *kadoda* = *herob* : *heroda* (pro **herda*). Segimineku hädaoht on kõige lähem siis, kui sõnad peaksid mujalt pärit olema, sest traditsionaalsed vormivahekorrad suunduvad — ja on suutnud — pärandatud sõnus, kui mitte teiste kujudega kokkulangemisega segadust ei ole sündinud, paremini püsida.

b) *kiudug* (~ *kivdug*), gen. *kiudugan*, allat. sg. *kiudugane* 'sauna keris' on juba varem (300) arvatud liitsõnaks ja sisekadu puudumine on omane seda arvamist kinnitama.

c) *astragā* 'ahingaga', (*raidug* :) *raidugad* 'pilve äärt' seletuvad vene lainudena (оцрора, падыра).

d) (*kirjā* :) *kirjavad* 'kirju' on arvatavasti analoogiline (vrd. *terā* : *teravad*), kui ta mitte ei peaks lain karjala-aunusest olema (aun. *kirjav*); samuti *kahmaod* (: *kahmā* 'mõlemad peopesad koos, kamal') (s. *kah-malo*), pro **kahmaod* (kui ta liitsõna ei ole).

Neljandas silbis.

347. Sisekadul on võimalust olnud sündida viiesilbiliste sõnade neljandas silbis, ja nimelt a) -oitta-, -oitse- ja -uhta-verbides, näit (*kirjutada*, aga:) *radatõtta* (< | **rātaŋtoittatak*; *t* pro *t*, vt. geminaatade ajalugu) 'lasta tööd teha', *huuaskõtta* (Krl.) '(kivid) hõõguvaks kuumendada', *kohtenõtta* 'parandada lasta', *nikištõtta* ~ *kausutõtta* 'luksuma ajada', *kiskotõttes* (< **kiskoŋtoittatessa*) 'ringutama ajades', *horazõtma* (< **oittamahan*) 'norskama', *paganõtšma* 'roojastama', *openuhtta* (< | **nuhtatak*) 'natuke õppida', *lebāzuhikat* 'puhake natuke', b) -kas tuletisega adjektiivides, näit. (*humarakaz* :) *humarakhan* 'joobnu', *tuhkak-hid* 'tuhaga segatuid', (*roihakaz* :) *roihakhemb* 'suurem ja tugevam', c) neljasilbiliste sõnade illatiivi lõpu eel, näit. *kanambrišho* 'kanarbikku', *māthišho* (< **māttahistohon*) 'mätastikku', *munanitšhu* (< -nit-suhun) 'munatoitu'.

b. Kadu h eel.

348. *h* eel on vokaal kadunud hoolimata sellest, kas eelmine silp pikk või lühike, kas vokaal rõhuta või rõhuga silbis seisnud. Paneme tähele järgmised rühmad.

1. *h*-tüvega noomenid ja nende tuletused, näit. (*ogaz* :) *oghad* 'okkad', *oghakaz* 'okkaline', (*veñeh* :) *veñhō* 'venel. paadil', *veñhud* 'venekene', *rughen* (~ *rugʰhen*) 'rukki', (*heinaŋ_kogodaḅad*) *aḅhoḷe* '(heina koguvad) vaalusse' (?)¹, (*sitakaz* :) *sitakhad* 'sitased', *hahḷakhīd* 'karvaseid', *viḷukhīd* 'külmi', *hoḷkakhad* 'jämedate reitega', (*vikatez* :) *vikathēn* 'vikati', *sārākhud* 'piirukene'. — Samuti ka (*mehed*, aga:) *meṣsamhed* (< *metsamehed*), vt. 348 s.

2. Illatiiv, näit. (*hāneŋgi*) *oḷha*, *nimhe* (*andaškatas*) '(temagi) osa, nime pääle (hakatakse andma)', *kaḥha* 'kalasse', (*otab*) *varha* '(võtab) varuks', *pahha* 'pahasse', (*vaḷehtan*) *lihha* '(vahetan) liha vastu', (*lava* :) *lavha* 'põrandasse', (*hūvā* :) *hūhū* (*mān d'eŋgad*) 'häässe, hää jaoks (läksid rahad)', *paha* *paihu*, *kibu* *kivhe*, *viga* *vedhe* (lausumissõna) 'paha pajusse, kibu kivisse, viga vette', (*suḷ rom* :) *surhe* *romhu* 'kõrgesse heina', (*rodu* :) *rodhu* 'suguvõsasse', *adhu* 'põrgu' (v. ad), (*rugiž mān*) *aagho* '(rukis läks) lakku', *todhe* 'tõesse', (*kavi* :) *kaḷhe* 'varna', (*kodi* :) *kodhe* 'koju'. Edasi: (*hiām* :) *hiāmha* 'käikse', (*magašimā*) *vaukthassā* '(magasime) kuni (päeva-)valgeni', *meheḷushešā* (*ol tīgā*) 'mehelemine-kuni (oli siin)'², *muḷundhassā* (< *muḷuntahan*-) 'kuni tundumiseni', *kopištʰo* (kohanimi), (*sulām* :) *sulāmhe* 'sulanud kohta (vees)', (*aīd*-) *verudhe* '(aia-)äärekesse'. Muidugi *vastha* 'vasta', *aaptha* (< **aapetahan*) 'kõrvale', *oiḷtha* 'õigesse', *muḷktha* *maīdho* 'hapu piima', *vārthnā* (< **vārttinahan*) 'vārtnasse', *pertjātʰhe* (~ *pertjātšhe*) 'eeskotta'.

Eraldi pandagu täbele III. infinitiivi illatiiv, näit. *vaḷamha* 'valama', *anmha* 'andma', *tegomha* 'tegema', *ambmha* (< *ambmha* < *ampumahan*) '(püssi) laskma', *sugimha* 'sugema', *soḷdamha* 'soolama', *soḷmdamha* 'sõlmitsema', *lebāzumha* (*išlūmā*) 'pubkama (istusime)'.

3. 3. isiku suffiks, näit. *pañdhe* (< *pantiḥen*) 'pandi', *tapetʰhe* 'tapeti', *pañhe* (< **panihen*) 'heitis magama', *pandazhe* 'magama heita'. (*viḷu*) *teḡhe* '(külmi) hakkas', *pežhō* 'nad pesid ennast'.

4. *-hūñe*, *-hīñe* tuletuslõpp, näit. *vaghāñe* (*aaps*) 'hällilaps', *aḷhāñe* 'all olev', *vedhīñe* 'veehaldjas', *kodhīñe* (*kivi*) 'kodune (käsikivi)'. Teadagi *metshāñe* 'puu', *korbhīñe* 'kurat', jne., mis juba üleüldise sisekadu tingimused täidavad. Vormidest *savehñe* 'savine', *heledahñe* 'valus koht', *kaskehñe* (*rugiž*) 'kütismaa (rukis)' vt. allpool (349,3 b).

Vastu ootust ometi *mudahñe*, *aogahñe* (väiksemad vandesõnad), *kaḷznahñe* 'toaaluse haldjas'(?), *gomnahñe* (*labid*) 'rehe(labidas)', *meṣahñe* (*elo*) 'metsa (elu)', *kaḷzahīžed* (*iḡasō*) 'perekonna liikmed (jagunevad)', *pōūdōhñe* (*heīn*) 'põllu (heīn)', *iḡuhñe* (*ḡagura*) 'igavene (lontrus)'. Siin on lihtsalt hiliste tuletustega tegu, nagu neid ka allpool näeme adjektiivides, kuhu *h* ei kuulu.

¹ Nom. sg. *aḅoz* (pro *aḅoh*, vrd. Ingeri karj. *lavoh* 'Heuschöber').

² *meheḷuz* (Vgr.) 'mehel-olek' — hiline tuletus, vrd. *mehō* 'mehel'.

5. Üksikjuhtumus: (*meṣsamez*:) *meṣsamhed* '(väiksed) kuradid' („*meṣsamehed*“), *meṣsamhen nēna* (vandesõna).

c. *i* (*i*) ja *e* (*e*) kadu.

349. *i* (*i*) kadu, mis mitte üldise sisekadu alla ei käi ja mis ainult osalt häälikseaduslik on, tuleb nähtavale järgmisis rühmis:

1. *i*- (*i*-)tüvega verbides, ja nimelt a) teises silbis, näit. *muṇda* 'muneda', *muṇnūš* 'oleks munenud', (*sugib* :) *sukta* 'sugeda, kammida', *hopla* 'pehmeks tampida'; harilikum *hobida*. *i* puudumine neis sõnus ongi vist analoogiline, sest muidu oleks meil **sugda*, **hobda* — *i* kadu ei võiks ju kuigi vana olla. Vrd. *kārin* (< *kārin*) : *kārdā* = *muṇin* : *muṇda* pro *muṇida*. b) Kolmandas silbis korralikult, näit. (*hatuṛib* :) *hatuṛda* 'tühja juttu jahvatada', (*pikuṛib* :) *pikuṛda* (Krl.) 'ümberrüülda', (*gaguṛda* :) *gaguṛden rata* 'mitte vussides töötada', *kākuṛda* 'kokku rullida', *māhmeda* 'mäletseda', (*abidin* :) *abitta* 'muret teha'.

2. Imperfekti ja konditsionaali mitm. 3. isikus, kui nad *i*-ga ei ole moodustatud (vt. 341,2), ja nimelt a) esimese silbi järel, näit. *paṇbad*, *tuḷbad*, *olbad*, *mānbād* (aga *paṇīn*, *paṇīmā*, *tuḷid*, *olītā* jne.); b) kolmandas silbis, näit. (*paṇīžin* :) *paṇīšpad*, *tuḷīšpad*, *tuṇnūšpad* jne., *oigenšpad* 'õiendasid', (*toradelīn* :) *toradelbad* 'tõrelesid'. Et aga kogu see *-bad* ainult preesensisse on kuulunud, ei tarvitse ka vokaali kadu korralikult sündinud olla.

3. *-ne* lõpuga noomenites:

a) *-mne*, näit. *ougotamne* 'saatmine', *kuidamne* (< **kuivataminen*) 'kuivatamine' (s. *kuivaaminen*), *kuidamžed vaihed* 'nõiasõnad armastuse äratamiseks', *ioksendomne aig* 'jooksu aeg'. (Muidugi ka *samne* < *sāminen* 'saamine', *sōmne* 'sõumine', jne.). Haruldasem ja nähtavasti analoogiline näib kadu olevat algrõhulises silbis: *irdalne* 'väline' (vrd. s. *irrallinen*), *kudomne* 'kudumine', *pidamne* 'pidamine'; ometi ka *pidamīne*, aga tähenduses 'kinnihoidmispuu kirvest käiates'. Ülepää *i* harilikult rõhuga silbis: *iauhmīne*, *maksmīne*, *tapmīne*, *keitmīne*, *tehmīne*, *panmīne*, *mānmīne*, *rikmīne*, *taḷmīne*; ometi ka *sārgīne*, *sārgīžid*, *lāhīne*, *uhīne*, *egīne*, *siīne*, *ežīne*. Part. sg. *ougotamišt*, aga ka *iauhmišt*, kui ka *sārgišṭ*, *eglišṭ* jne. Pika ja lühikese vokaali vahekorras ja segimineku võimalustest diftongide ajaloos.

b) *-lne* (< *-llinen*), näit. *bepšalne* (~ *bepšālne*) 'vepslane', *veṇalne* 'venelane', *tejalžed* 'teie inimesed', *kugalne* 'kust poolt inimene', *sigalžid* 'säälsed', *vaydalne* 'vallaline', *seinalžet tšasud* 'seinakell', *üks-taholne* 'ühepaikne', *surmalne* (*affat*) 'hirmsasti, surmani (himulik)', *hejmolne* (< **hejmollinen*) 'sugulane', *ehtalne* 'õhtune', *sügüzelne* 'sügiseline',

homentsel'ne 'hommikune', *huiktal'židen* 'häbematute'. (Muidugi *õl'ne* < **öllinen* 'öösiine', *harvsül'ne metshäne* 'harvade süüdega puu', vrd. s. *syylinen*). Part. sg. *bep'sališt*, *veñališt*, *sügüzelišt*, *homentselišt* jne. — Tuleb tähendada, et siin algup. tüüp *-lainen* on *-llinen* tüübiga segi läinud, nagu näitab juba kaksikkuju *bep'säl'ne* ~ *bep'säl'ne*. Kadu vist ainult rõhutumas silbis häälikseaduslik.

c) *-h'ne*, näit. *saveh'ne* (~ *sav'ine*) 'savine', *savešš'ed* (< **savehš'ed*) 'savised', *tšaig'nah'ne* (uk) 'Tsaigla (vanamees)', *abidah'ne* 'murelik', *kägeh'ne* (*maksim*) (sugunimi = Maksim Kägi), *habukah'ne* (*sašku* = S. Habuk), *regudeh'ne* (*nor*) 'kelgu (köis)', *kaskeh'ne* (*rugiž*) 'kütismaa (rukis)', *šauguh'ne* (*hatar*) 'kotiriidest (jalanarts)', *kadagih'ne*, gen. sg. *kadagiššen* 'kadakane'. (Isegi *töh'ne laņg* 'linane lõng', vrd. *tö* 'lina'). Part. sg. *savehišt*, *kägehišt*, *habukahišt* jne.; ootaks vähemalt **savhišt*, **käghišt*, **habukhišt*. Kogu see *h* kuulubki nähtavasti ainult sõnadesse, mis tuletatud on *h*-noomenitest (tüüp *rugh'ne*) ja neist analoogiliselt laiali läinud (vrd. *mudah'ne* jts. 348,4).

d) *-t'ne*, näit. *kaikut'ne* (< *kaikuttinen*) 'igaüks', (*toizūt'ne* :) *toizūtš'ed* (*vaihed*) 'teistsugused (sõnad)'.

4. Üksikjuhtumustel: (*arad'im* :) *arad'med* (ka *arad'imed*, Tgl.) 'võtmed', *homentsō* (s. *h u o m e n i s e l* -) 'hommikul', *kerunts'ed* 'veeanumaid' (vrd. ometi 350). Sõnas *puñk*, *puñkāne*, *puñkūne* (vasika, ka väikese lapse meelitusnimi, vrd. s. *punikki*, eesti 'punik') ei käi *i* kadu millegi korraliku sisekadu hulka (vrd. *kurik*, *muštik*, *užikāne* j. t.); samuti (*magadab*) *alašias* (? Tgl.) '(magab) jõuetuna, haigena' (< *ala-si'jassa*). — Sõna *turžaz* 'veehaldjas' näikse ka *i*-sõnade hulka kuuluvat (s. aga *tursas*, Renvalli sõnar. *turisas*; arvatakse germ. lainuks, vt. THOMSEN GSI 155).

350. *e* (*e*) spetsiaalkadu laseb ennast registreerida õieti ainult kahe silbilistes verbides, näit. (*ugen* :) *nukta* 'lugeda', *lugmha* 'lugema', *panmha* (ometi ka *panomha*) 'panema', *panm'ine* 'panemine', *panmat'i* (Jer.) 'panemata', *mänm'ine* 'minek', *imda* 'imeda'. Tema häälikseaduslikkust panevad aga kahtlema näit. *vede'neš'ed* 'vedeleb', *hobedas* 'pehmes', *pimedāne* 'pimedakene', *mure'nub* 'läheb katki', *varegandob* 'hakkab kartma', jts., kus päälnäha ühesugused kadutingimused oleksid olnud. Ilmestigi jääbki *e* — nagu ka *i* — kadu teises silbis, lühikese esimese silbi järel, analoogiliselt, vrd. näit. *vilen* (< *vilen*): *vilda*, *vilmha*, *vilm'ine* = *imen* : *imda* jne. Ainult lauserõhutusest tingitud kadu võiks mõnikord küsimusse tulla (vrd. *pañ*, *māñ* j. t. allpool).

351. Järgsilpides võiks *e* kadumist piiratud juhtumustel häälikseaduslikuks pidada, nagu seda *i*:gi kadumine on, näit. *homendež* 'hommik', gen. sg. *homentsen* (? < *e*), *kerandež* 'kõrvadega toober' (s. *k o r v o*), gen. sg. *kerantsen*, (*sabičš'en* :) *sabičš'm'ine* 'villade kraasimine'.

d. *u* kadu.

352. *u* kadu tuleb ette ainult akt. II. partitsiibis, nagu laialt eestiski ja ka mujal. Näit. *tond* 'toonud', *vend* 'viinud', *otand* 'võtnud', *andand* 'annud', *joūdand* 'jõudnud', *lõūdānd* 'leidnud', *naīlend* 'naise võtnud', *andāēnd* '(sagedasti) annud', *paṁktand* 'palganud', jne. Nagu lõpp-*t* ajaloost selgus, on murdeliselt ka *d* kadunud (Krl. *otan*, *iātān*, *sōhtān* jne.), mõnikord (adjektiivselt) ilmub *u* ilma lõppklusiilita (*iānu* 'jäänud', *hapanu* 'mädanenud', *murenu* 'katkine'); kui mitmuses -*dēd* asemele analoogiline -*hēd* on astunud, on selle eest vokaal häälikseaduslikult kadunud: *iūnhēd*, *hapanhēd*, *paṁanhēd* jne.

u kadumine *n-t* vahelt on muidugi „häälikseaduslik“, olgugi, et siin on spetsiaalse juhtumusega tegu — lihtsalt et teisi samasuguseid kombinatsioone ei ole olemas. Võimalik — ja isegi tõenäoline — et kadu on algupärasemalt ainult teatavasse seisukohta, vist rõhutumasse silpi (näit. *ougotand*) kuulunud, kuid üldistumine on niisugusel korral loomulikuks nähtuseks. Niisama arusaadav on, et püsima ei oleks kergesti võinud jääda ka **otnd*, **lōūdnd* jts., nagu neid — sest üldiline sisekadu peab ikkagi *u* kadust vanem olema — võiksime eeldada. On ju suhe *paṁktab* : *paṁktand* õige lihtsalt ka suhte *otab* : *otand*, *andab* : *andand* sünnitanud.

Sisekadu vanadus.

353. Kronoloogilisi järeldusi on ka sisekadu kohta nii mitme teise häälikmuutuse puhul võimalik olnud teha, et siin üle jääb neid ainult kokku võtta.

a. Sisekadust nooremad muutused.

Üleüldine sisekadu on vanem kui:

1) *k, t, p > g, d, b*, näit. (**makatamahan* >) *magadamha* 'magama', (**sata* >) *sada* 'sada', (*varpahat* >) *varbhad* 'varbad'. Vrd. *oiktan* (mitte aga **oigdan*) < **oiketan*. Vt. 52.

2) geminaatade lühenemine, näit. *tutab* 'tuttav', *tutpad* (mitte aga **tutabad*) < **tutlapat* 'tuttavad', *keihad* < **keihhad* < **keihahat* 'odad', *pōhvaz* (mitte **peṁahas*) < **pehvaz* < **pellavas* 'lina'. Vt. 101, 203. Niisama järgsilpides: *iāṁgatō* (mitte **iāṁktō*) < **iālkaṁtoin* 'jalatu', *aitasañzē* (mitte **aītsañzē*) < **aīltassansēn* 'oma aidas', *iṣṣēlān* < **iṣṣellani* 'mul enesel', *mürgānudeḍ* (mitte **mārgnudeḍ*) < **mārkanutēṭ* 'mädanenud', *iālgeṛē* (mitte **iālgēṛē*) < **iālkellēn* 'järele'.

3) intervokaalse *ts-i* arenemine affrikaadaks, näit. *kutsta* (mitte

**kuṣsuda*) < **kutsutak* 'kutsuda', *gurbīṣṣud* (mitte **gurptṣud*) < **kurpitsut* 'kurvitsad'. Vt. 88.

4) *ks* > *ss* > *s*, näit. *tervasō* (mitte **tervsō*) < **tervassella* < **tervaksella* 'tõrvaksega'. Vt. 81.

5) (*l* > *n* >) *n*, näit. *soydan* (mitte **soadan*) < **sōlatan* 'soolan'. Vt. 208.

6) ? Progressiivne palatalisatsioon: *oignen* (mitte **oignen*) < **oikenen* 'lähen ära', *bembled* (mitte *bemled*) 'loogad'. Vt. 250.

7) Pikkade vokaalide lühenemine (väljaarvatud *h* eel), näit. *tednūžin* (mitte **tedanūžin*) < **lēlanu-* 'oleksin teadnud'. Vt. 279.

8) *a* > *ä* (**hūda* > *hädä*), *o* > *ö* (**pōron* > *pörön*), *u* > *ü* (**kūsun* > *küzün*), näit. *hüptä* (mitte **hüpta*) < **hüppitak* 'hüppida', *sōht-hüd* (mitte **sōhtihud*) < **sōhtakutta* 'päraast söömist'. Vt. 304, 312, 317.

9) Sisekadu *h* eel, näit. *kaṣha* (mitte **kaṣha*) < *kalahan* 'kalasse'. Vt. 208.

b. Sisekadust vanemad muutused.

354. Üleüldine sisekadu on noorem kui:

1) *s* > *š* *i*-hääliku eel, näit. *entsikš* (mitte **entsikš*) < **entisiksi* 'endisil kombel'. Vt. 161.

2) Palatalisatsioon, näit. *suṛmad* (mitte **surmad*) < *sūrimat* 'tangud', *kandjad* (mitte **kañd'jad*) < *kantaṣiat* 'tiined (lehmad)'. Vt. 249.

3) Diftongi *i* kadumine (vähemalt esimeses silbis) *s*-(*š*-) hääliku eel, näit. *naškad* 'laisad', vrd. *paišked* (mitte **pašked*) < **paišeket* 'paised'. Vt. 293.

4) ? *e* (*e*) assimilatsioon *h* eelse vokaali sarnaseks, näit. *radho* (mitte **radha*) < **rātohon* < **rātohen* 'tööle'. Vt. 327.

355. Mis puutub sisekadu vanadusse *h* eel, siis tuleb tema võrdlemisi nooremat iga juba sellest järeldada, et ta ainult lõunavepsa isäralduseks jääb, kuna üleüldine kadu ühisvepsa oma on. Ka esitasime eel ühe kriteeriumi (*kaṣha*, aga näit. *soyha* < *soaha* < **sōlahan*), mis sedasama vahekorda kinnitab. Niisama peab *i* ja *e* spetsiaalkadu võrdlemisi hiline olema.

3. Lõppkadu.

356. Lõppkadu on oma iseloomu poolest sisekadu sarnane: pika esimese silbi järel on teise alglahtise silbi vokaal kadunud; see ainult vahet, et kadunud vokaal mitte sõna sees, vaid lõpul seisnud. Pääle selle on mitmesilbiste alglahtine lõppvokaal alati kadunud. Rühmitame nähtuse järgmiselt.

1. Ains. nominatiiv.

a) Vokaaltüvega noomenid; näit. (a-, ä-tüved:) *arp* 'märk, arp' (s. arpa), *paam* 'pasma', *kik* (:kikan) 'tann', *kok* (:kokan) 'penis', (*te-*) *sar* '(tee-) haru', *tuhk* 'tuhk', *soim* 'lodi', *rihm* 'linnupüünis', *signišk* (haiguse nimi, kus kael üles paistetak, vrd. s. niska), *tähk* 'rukkipää', *tähklind* 'rukkirääk', *ehdzoŕa* (< *ehla-*) 'ehapuna', *hejn-mado* 'heinauss' (s. heinämato), *tandar* 'köva maa', *mutgin* 'hom-mikusöök' (s. murkina), *kadond* 'kadumine', *voikand* 'nutmine', *ambund* '(püssi) laskmine', *saŕvand* '(kirvega) tahumine' (s. salvanta), *hämär* 'hämar', *rätin* 'naiste särk', *hiŕiam* 'käis, varrukas', *sündüm* 'kolmekuninga-päev'; siinkohal nimetada ka -ed adjektiivid: *korged* (gen. *korktan*) 'kõrge', *sarŕged* 'jäme', *vauged* 'valge', *pimed* 'pime', *heled* 'valus', jne.; (o-tüved:) (*radon-*) *rad* 'töö', *rok* 'rõugetõbi' (s. rokko), *seug* (< **selko*) 'võrgu selisnõör', *ven* 'aeglane' (vrd. s. vien o), (*koŕal-*) *puik* '(koonlalaua) pulk', (*ateriod-*) *ateri* 'söömavahe', *raibak* 'kõle', *lehtik-hejn* 'ristikhein, härjapää' (?), *sihlišt* 'nõgestik', *mešišť* 'metsatukk', *kanambrišt* 'kanarbik'; (u-tüved:) (*peřť-*) *hat* 'kokkulangenud, lagunened (tuba)', *lind* 'lind', *suřsünd* (< -*süntu*) 'Kristus', *tšupnor* (< **suppunõra*) 'nõör nooda püas'; (e-tüved:) *talv* (gen. *taŕven*) 'talv', *salmiärv* (järve nimi, < *salmiäarvi*), *košk-oja* (oja nimi), *vašk* 'vask', (*käzi-*) *vař* '(kää-)vars', *ükssařv* (*lehm*) 'ühe sarvega (lehm)', *sülg* 'sülg'; (i-tüved:) (*apin-*) *ap* 'äi' (vrd. ometi s. app e-), (*sapin-*) *sap* 'sapp', *pap* '(vene) papp', *kristtud* 'ristlud. niuded'. — Tähele panna ka *iumā* (< *iumal* < **iumala*) 'jumal', *soa* (< **solan* < **sõlava*) 'soolane', *orālind* (< *orava-*) 'tiibadega orav', *vägõ* 'vägev', *tapā* '(rehe-)peksja', *sõtū* (< *sõtāi* < **sõttaja*) 'kullake', *kegompani* (*habuk*) (väikene kull, „kuhjalooja kull“), *uŕeli* (*silm*) 'jooksev (silm, võrgus)', *kähiži* (*mamš*) 'kähisev (vanamoor)', (*kuřian-*) *kuři* 'surnute mälestuse söök' (v. кyря), (*tälvod-*) *täti* '(lamba soolikast) nõör kraasimisriistas' (v. teriba).

b) I. partitsiibid, näit. *paŕiab* 'põlev', *tutab* (< **tullapa*) 'tuttav', *elab* 'elav'.

c) passiivi II. partitsiibid, näit. *sad* (< **sātu*) 'saadud', (*vaskespä*) *teht* '(vasest) tehtud', *otet* (s. otettu) 'võetud', *suat* (*vož*) 'sulatatud (või)', (*vits*) *vanut* '(vits) väänatud, pehmeks keerutatud', *semet* 'külitud', *satatet* 'vigastatud', (*minā troik om*) *ombatet* '(minul ülikond on) lastud õmmelda', (*lahn*) *somustet* '(latikas) soomustatud', (*koŕdī*) *ümbärt* '(karu) ümberpiiratud', (*käzi*) *vihkāt* '(käsi) vigastatud', (*tuhas tahos*) *aïdõd* '(tuhandest kohast) aiaga piiratud'.

d) komparatiivid, näit. *suremb* (s. suurempi) 'suurem', *enamb* 'enam', *hoikemb* 'õhem', *selktemb* 'selgem', *hondomb* 'halvem', (*mi-kulā tämbä*) *korhakomb da bodremb* '(M. täna) kõbedam ja tragim'.

2. Ains. ja mitm. partit., näit. *mad* 'maad', *maid* (< **maida*) 'maid', *päd* 'pääd', *päid* 'päid', *kalad* 'kala', *kalōd* 'kalu', *sobad* 'riiet', *sobid* 'riideid', (*kaks*) *süld* '(kaks) sülda', (*ile*) *vaydad* (< **valtata*) '(ei ole) voli', *pahkust* '(puu) pahka', *süvüst* 'sügavust', *kališt* 'kallist', *edōmašt* (*mužikamu*) 'esimest (esimese mehega)', *rindhakast* 'laia rinnaga inimest', *rindhakhid* part. pl., *raḡdališt* 'raudset asja', *rihendust* 'küdenud ahju, süsi', *opendust* (*kuuḡ ebad*) 'õpetust (nad ei kuula)', *ombḡetišid* 'õmblusekohti', *heret* 'sitta', *karpkid* 'kuusesamblaid', *seižud* 'seistes', *ištud* 'istudes' (Krl. *sīžut*, *ištut*), (*oruden*) *keiḡhut* (*aḡjab*) 'pärast (õlle) keetmist (sõidab)', s. o. pärast „praasnikut“).

3. Ains. ja mitm. inessiiv ja elatiiv, näit. *mas* 'maas', *päs* 'pääs', *laages* 'laes', *sureskives* (kohanimi), *kimas* 'kiimal, kiimaluses', *kahtsas vodes* 'kahoksas aastas', *lähikes* 'lähtes, allikas', *virzūš* 'viiskudes', *kūdes* (*nūlkī*) 'käest (tõmbles)', *sus i huliš* (*nahk lähtend*) 'suust ja huultest (nahk tulnud)', *kezerduseš* (*pästāb*) 'ketramisest (vabastab)', *ištles* 'istudes'.

4. Ains. ja mitm. adessiiv ja ablatiiv, näit. *tāy maḡ* (< **tällä mällä*) 'siin maal, siin ilmas', *siḡ kerdā* 'sel korral', *päivōkhā päivvī* 'päiksepaistelisel päeval', *ehtā paržil* (*ištū*) 'õhtul parsil (istus)', *silmil* 'silmil', *niṡū* 'heinamaal, niidul', *udō tahō* (< **ūtella taholla*) 'uuel kohal', *kaladusō* (*elabad*) 'kalapüügil (elavad)', *hoḡgištō* (pn., adess.), *palhil iangōl* (*ūḡerob*) 'palja jalu (nidab)', (*om*) *kattetišil* '(on) katkemisel', *levedusō* (< **selta*) 'laiuse poolest', *iangōl libo rindhil edvō* 'sa oled haige kas jalust või rinnust', (*golū*) *ūhtō kelō* (*härpätān*) '(alati) ühes keeles (lobisen)', *pāiḡrugū kazak* (< **pāivalukulla*) 'päiviline', (*vā-kām*) *sodōkoukū* '(mängigem) sõgesikku'.¹

5. Ains. ja mitm. translatiiv, näit. *kuks* 'kuuks', *ōks* 'ööseks', (*tāp*.) *tāpāks* '(augu) kinnitoppimise asjaks', (*huṡip savum perthe*) *sāks kaiḡkužšeks* '(tõmbab suitsu tupp) kõiksuguse ilma ettekuulutuseks', *johtutusēks* 'meeldetuletuseks', *viritusikš* 'süütepiirgudeks', (*bašip*.) *tšaiḡlaššikš* '(ta kõneleb) Tšaiḡla murret', (*tegese*) *mahtiaks* '(teeb enast) asjatundjaks'.

6. Essiiv, näit. *tānāvōn* 'sel aastal', *udēn vodēn* 'uuel aastal', *jūrgimpāivān* 'jüripäeval', (*kaiḡkem probuib*) *neiṡšēn* '(kõik proovib)

¹ Olgu siin täienduseks konsonantide ajalukku öeldud, et elatiivi ja ablatiivi sõna lõppu sattunud dentaali kadu ei eita see, et ka possessiiv-suffiksile eel dentaali ei ilmu, näit. *laske sōb aiṡtasaiṡzepā* 'las sōb oma aidast', *et kūžūške miṡān* 'sa ei ole küsinud minult'. Nii pea kui dentaal absoluutsest lõpust kadus ja selle tagajärjel elatiiv ja ablatiiv inessiivi ja adessiivi sarnaseks said, ei olnud võimalust enam lausefoneetilisel ega ka muidu häälikseaduslikult püsinud *-st*, *-ld*:l analoogia eest varju leida.

neiupõlves', *lesken* 'lesepõlves, lesena', (*mānōb rovno ku*) *viden* '(läheb just kui) viiena', *ülhān* 'üleva!'.¹

7. Verbide ains. 3. isikus:

a) preesensis, näit. *sab* (< **sāpi*) 'saab', *iāb* 'jääb', *iātūb* 'jätab'. (*šar pāššis*) *vendub* '(palavus ahjus) leigne', (*tšakan*) *tšudab* '(vere) torkab välja', (*lint*) *tingab* '(lind) häälitseb', *pidāhtab* 'peab natuke'.

b) imperfektis, näit. *ot* 'võttis', *ku* (< *kūli*) 'kuulis', *iāt* 'jättis'. *hapani* (s. *happani*) 'hapes', *sageu* 'sai paksemaks', *musteni* 'mustnes', *murmut* 'mõmises', *sapišt* 'litsus kokku', *piñest* 'pidas liig väikeseks', *lāhtūš* (< **lāhtalsi*) 'läks ruttu', *sārāzot* 'pani värisema', *paganotš* 'roojastas ära', *kaplāht* 'tilgahtas', *oigendel* 'saatis', *uregan* 'hakkas urisema', *raugneškañš* 'hakkas valgenema', *muje.šeskañš* 'hakkas (käega) katsuma'. Lõunavepsa põhjaäärseis külis võib kadu asemel i:d kuulda (*otī*, *kuī*, *iāī* jne.), kuid nähtavasti teiste isikuvormide üldistuse tagajärjel.

c) konditsionaalis, näit. *ioiž* 'jooks', *otāš* 'võtaks', *iātūš* 'jätaks', *vendūš* 'leigne', *oigendeliž* 'saadaks sagedasti', jne. — *otnūš* 'oleks võtnud', *iātūnūš* 'oleks jätnud', jne. — Samuti ka eitavas: *en ioiž*, *ionūš* 'ma ei jooks, ei oleks joonud', *emā andāš* 'me ei annaks', *etā iātūš* 'te ei jätaks', jne.

8. Verbide imperat. mitm. 1. ja 2. isikus, näit. *a jagam* (*agjha*) 'ajagem (suuskadega äärde)', *vākām* 'mängigem', *tagekazhem* (*nakunapāi*) 'mingem tagasi (sinnapoole)', *sizutagazem* (Krl.) 'seisatagem', (*tšibiri-kāt*) *tabōtōkam* '(konnapoegi) püüdkem kätte', *ougat* 'olge', *nāhkāt* 'nähe', (*ūhthe anhe*) *mālegakat* '(ūhe häälega, s. o. korraga) mõlisege'. Ka eitavalt: *augam vākām* 'ärgem mängigem', *augat* (*tšajuta*) *ougat* 'ärge (ilma teeta) olge', *augat unohtagat* 'ärge unustage'. Kadunud vokaal on arvatavasti olnud *a* (ka *rahngamā* 'lõigakem', *ougatā*, *tungatā* jne. tulevad ette), olgugi, et ta on võinud algup. *est* sündida (vrd. 334). Väliste tunnismärkide järele on vormid ilma *-k:*-ta esinenud.

Iseäraldusi.

357. Vastu ootust tuleb vokaali kadu lühikese silbi järel ette imperfektides *pan* 'pani', *tul* 'tuli', *mān* 'läks', *im* 'imes' (s. i. imi). Selle pääle vaadates, et *i* muidu vastavais seisukohis on püsinud (*kodi*, *uni*, *kūzi*, *vezi*, *savi* jne.), peame *i* puuduses teiste vormide analoogia mõju

¹ Mõistatus *maged malāšēnā* on nähtavasti Soomest saadik vepslastele kandunud, vrd. s. „makeaa maljaisenaan“, s. o. magedat karika täis, karika viisi (= uni), sest vepsas ei oleks see essiivisse lütnud possessiiv-suffiks kuidagi kaduda saanud; praeguseks vepsa tähenduseks jääbki 'karika all'.

nägema (näit. *ot'in : ot' = pa'nin : pa'n*), või olgu siis, et siin lauserõhuludega tuleb rehkendada (nagu näit. soome murd. *pān, tūn* pro *panen, tulen*). Vrd. muidu ka epenteetilisi kõrvalkujusid *pā'n, tū'l, mā'n*, kus lauserõhul oma osa on olnud.

Mõnes liitsõnas on kadu lausefoneetiliste olude tõttu motiveeritud, näit. (*an'i* 'väga', aga) *an'ai* 'väga palju', *kudaig—sidaig* (< *kuta-aika-*) 'kui—siis, kuni—seni', (*il'ja*) *il'ja'g* 'celiapäeva aegne mitte-paastuaeg'; (*ende*) *endeglē* 'üleeile' (aga *endemušō* 'tunamullu'), (*ruzu*, aga) *rustuk* (< *rusutukku*) 'narts', *aidruš* (Arsk.) 'vana lagunenud aid' (< *rusu*?), *naba'rv, pühä'rv, süvār-korbes* (kohanimed. **napa-*, **püha-*, **süvājärvi*), *kivo'ja* (pn., Šdj., aga ka *kivio'jāne*, Krl., samuti *kivika-lāne* 'kivikala', jts.).¹ Vrd. ka *šäpid* (Tsl. *šäpido*) 'lumetuisk' (< *-pito*).

lül, gen. *lülün* 'okaspuu pinnalüli', s. *lülü*. Muganemise teel seletatav, näit. *modod : mod* (< **mōto*) = *lülül : lül* (pro *lülü*). Vahest samuti seletatav *hur* 'vasak, kura' (s. murt. *kura-käsi*, liivi *kura*) — ühtlasi täiendus *k-* ajalukku.²

358. Sagesasti ilmub vastu ootust lõppvokaal, näit. *hala* '(öö-)hall' (s. *halla*), *sova* 'kuhja keskteivas, varras' (vrd. s. *suova*), *šera* 'kõvasi' (s. murd. *siera*), *vida* (ometi ka *vid*, Krl.) 'tihe madal kuusik' (s. viita), *heno* 'võimetu' (vrd. s. *bieno*), *lölü* 'leil', *pövü* 'kasukas' (vepsIsai. *pöv*, Ingeri karj. *pövrü*).³ Seletus sama kui eel *lül* sõna puhul, ainult ümberpööratud sihis, näit. *kanad : kana = hanad : hana* (pro **han*); samuti *kovad : kora = sovad : sova* (pro **son*); *terad : tera = šerad : šera* (pro **šer*) jne. Arusaadavalt on need analoogiavormid tekkinud alles siis, kui esimene silp neis oli lühenenud.

359. Teisiti seletatav on lõppvokaal niisuguseis sõnus nagu *häblä* 'plä-
raja', *muššu* 'väikseke', *hatura* 'vusserdaja' (ka liignimena esinev, vrd. *haturda* 'vusserdada'), (*šä igukihne*) *gagura* '(sa igavene) kõhmus', (*oi šä*) *vedma* '(oi sa) vedelvorst', (*šöksendop_ku*) *višlaga* (ebamäärane tähendus), (*šötä*) *väruško* '(pai) väimeheke', *baško* 'vennike'. Neist näiteist hakkab juba selguma, kus selle edustuse pärispaik on: venekujulistes nimedes, nagu *vańka, koš'ja, kuš'ma, or'ja, paša, natku* jts. Ka mainitud sõnad, mida enamasti vokatiivselt tarvitatakse, on pärisnimede vääriliseks saanud või saamas. Sisuliselt kuuluvad siia ka *tata* 'isa, taat' ja *mama* 'ema'. — Muidugi sama nähtus igasuguseis hilistes vene lainudes: *kurva* 'lits' (v. *кypa*), *pad'ina* 'halb hobune' (v. *пaдyнa*), jts.

¹ Siia juurde tulevad mitmed juhuslisemad lausefoneetilised kadud, mis iseäranis fonograafi-keelenäidetest hästi näha on (näit. — n:o 35 — *tändō ma'ni külāne* < *mā an'i*, kuna ka *mā, sā* samul põhjustel *mina, sina* kujudest lühenenud). — Muidugi jääb isegi liitsõnade normaal-edustuseks vokaali püsimine (*kezate* 'suve tee', *iogihejn* 'jõehein', *iaopeza* 'lõbusiinitaja', *perzeheim* 'otsekohene sugulane', jne.).

² Karjalast (Uhtualt) leian: *hurašana* 'paha, õel sõna'. (Korrektuuriliselt).

³ See sõna olgu täienduseks ka *v* ajalukku — kõrvutine edustusele *ajän* < **äjan*.

360. Lõpuks tähendame iseäralduse pääle, mis küsimuspartikli sõna otsa liitudes nähtavale tuleb. Õieti muud kui häälikseaduslikeks ei saa vist pidada vorme nagu *veiak* 'kas veel' (s. vieläk ö), *konzak* 'millal', *mišak* 'kus', *vähäk* 'kas vähe'; liitpartikel näikse vepsas nimelt varemast geminaata edustavat (vist *-*kko*¹). Nõnda siis häälikseaduslik edasi *rištaksik* 'kas kauaks', *voibik* (s. voipiko) 'kas võib', *mänebik* (Krl.) 'kas läheb', *omik* 'kas on', *tervehtabik* 'kas suudleb'. Aga -*k* asemel hakkas partikli aset täitma -*ik*, mis korralliku preesenskuju otsa liitus, näit. *rohtibik* (pro *-*rohtpik*) 'kas julgeb', aga isegi *voinik* 'kas ma võin', *voidik* 'kas sa võid', *voibadik* 'kas nad võivad', *rohtinik* 'kas ma julgen', *tervehtanik* 'kas ma suudlen'; viimaks aga missuguse sõna otsa tahes, näit. *pahõinik* 'kas pahasti', *äjänik* 'kas palju', *kerdanik* 'kas või korra', *äjäsik* 'kas paljust', *heŋgīšik* 'kas elus', *kalhedik* 'kas kallid', (*tšortad* 'kuradit') *tšortadik* 'kas kuradit'. — Teiselt poolt aga *mikšak* (pro *-*mikšik*) 'mispärast' (s. miksikä). (Aga ka: *metsk heiž-dēngōš* 'kurat võtku rahad').

361. Passiivi preesensi edustusest (*letas, magatas* jne.), kus lõppkadu ilmub hoolimata sõnade algup. konsonant-lõpust (×**leŋtakšēn* jne.), vt. konsonantismi, 191.

Lõppkadu vanadus.

362. Lõppkadu on vanem kui 1) lõpp-*k* kadumine, näit. *anda* (mitte **and*) < **antak* 'anna', *lišata* (mitte **lišat*) 'ilma lisata', vt. 105; 2) geminaatade lühenemine, näit. *ak* (mitte **aka*) < ×*akka* 'vananaine', *keu* (mitte **keuo*) < *kello* 'kell' (muidugi ka vanem *l* > *u* muutusest), vt. 101, 203; 3) esim. silbi pikkade vokaalide lühenemine (mitte *h* eel), näit. *hab* (mitte **haba*) < ×*hāpa* 'haab', vt. 279; 4) *a* > *ä* muutus, näit. *tüu* (mitte **täl*) < **tälla* 'sel', vt. 304; 5) diftongi järelkompo-

¹ Soome 'seisukohast tuleks lühikesest klusiilist välja minna (maako), aga vähemalt -*k*:ga kokku liitudes on ka häälikseaduslik geminaat tekkinud (kasteikko); viimane tüüp on ka vepsas mõõduandvaks võinud saada, sest -*k*-sõnade ulatuskond on ju väga lai (vt. 104), ja vepsas ka *tk* > *kk* (47). Lõppvokaali kohta ei ole ka täit kindlust (vrd. s. mikä, veps. mišak j. t.). — Muidu tuleb see -*k* veel teises funktsioonis ette (= s. -pa, -pä), näit. *vaškō lähtiške* ~ *läksiške* 'V. mine juba', *mamš löydäške* *veits* 'eit otsi juba veits' (harilikum ilma -*k*:ta: *andaške, ozutaške, mäniške tedae* 'mine kuula järele', jne.). Sama lõpp (Krl. ometi -*t*) — kuigi mitte ajalooliselt sama — võib tulla ette ka citavas minevikus: *i aidiške* 'ei ole annud', *i oliške* 'ei ole olnud' (Krl. *olišket i*); harilikult *i andiške, i oliške, en nägiške* jne. (selle kohta vt. 27).

nendi assimilatsioon, näit. *andä* (< *andai* < **antaia*) 'andja', mis aga, nagu allpool kohe näeme, õige hiline muutus on.

Geminaatade lühenemine ja *a* > *ä* olid ka sisekadust nooremad. Sisekadu isegi on aga vähemalt mitmesilbiste sõnade lõppkadust noorem, nagu selgub näitustest *taigin* (< *taikina*) 'taignanõu', *muŕgin*, *korged* (gen. *korktan*), *hapan* (< **happani*) j. t.; teine silp on neis nimelt kinniseks saanud seks ajaks, kui sisekadu järjekord kätte jõudis, sest muidu ei oleks teise silbi vokaali enam olemas. Võimalik aga, et lõppkadu mitmesilbistes varem sündis kui kahesilbistes, kus ta — teoreetiliselt vaadates — sisekaduga samaaegne võis olla.

On võimalik nimetada paar muutust, milledest lõppkadu noorem on, ja nimelt palatalisatsioon, näit. *talv* (mitte **taiv*) < *talvi* 'talv' (vt. 249), ning pikkade vokaalide lühenemine *h* eel, näit. *uhi* (mitte **uh*) < **ūhi* 'talleke', *tohi* (s. *tuohi*) 'toht' (vt. 279); viimane neist muutustest võibki juba vepsa-vadja-eesti-liivi ühisajalt pärit olla.

Juba see, et lõppkadu nagu sisekadugi üldvepsalised nähtused on, annab tunnistust nende auväärt vanadusest. Muidu on kadu eelkäijaks ilmselt olnud rõhutumaks jäänud vokaali helireduktsioon, nagu seda ka teiste keelte piirkonnas siin ja sääl selgesti märgata võib. Isegi sõna seisukoht lauses on vokaali püsimisele ja kadumisele esialgu mõõduandev võinud olla.

b. Diftongid.

363. Kuna järgsilpide diftongid on Läänemere-soome keeltes peaaegu igal pool oma järelkomponendi *i* enam-vähem kaotanud, on ta vepsas — kokkukõlas aunusega — üldse püsinud. See käib õieti ka lõunavepsa kohta, kus kõige vanematel veel siin ja sääl võrdlemisi selget diftongi võib kuulda, kuid valitsev on juba uuem ja nähtavasti kaunis noor edustus, kus diftongi *-i* on oma sonandi sarnaseks assimileerunud (*oksainen* > *oksāne*), ilmutades oma varem olemasolu võimaluse korral ainult järgmise konsonandi palatalisatsiooni näol. Põhjapoolse piiri lähedal (Šdj.) on assimileerunud *-i* ühtlasi ka esikomponendi, kui ta tagavokaal olnud, peaaegu esivokaaliks muutnud (*oksainen* > *oksāne*).

Sonandiks võib pääle *a*, *o*, *u* ka *ä*, *ö*, *ü* olla (*iälgmäne* j. t.), aga nagu näeme, ainult neudesamade tingimustega, mis ka lühikeste vokaalide juures „vokaalharmoonia“ on sünnitanud. Nõnda ei ole meil põhjust seda küsimust diftongide ajaloos enam puudutada — näitused kõnelevad selle *ä*, *ö*, *ü* sekundäärsuse kohta isegi selget keelt.

ai (ja ? *äi*).

364. 1. *-ne*-noomenid, näit. *rahāne* 'hõbedane', *kuudāne* 'kullane, kuldne', (*hebo*-)*varzāne* '(mära) varsakene', *malāne* 'karikakene' (s. *maljainen*), (*mā io*) *vanhāne* '(mina juba) vanakene, raugakene', *pakāne* 'pakane külm', *raṇdāžed* 'raudsed', *vastāžes* (*ad'ivōžšendaspā*) 'vastastikusest (võõrsilkäimisest)', *oksāne* 'oksakene', *tožāne* 'toomispalk', *rudāne* 'kuivanud okaspuu', *rebūžez* 'rebasele', (*kesk*-) *igāne* '(kesk-) ealine', *lināžid* 'linaseid', *tināžen* 'tinase', (*radōne aṇi*) *kogoljāne* '(töökene päris) ühine, kollektiivne', *salagāne* 'viidikakene' (s. *salakka*, vrd. v. *salaka*), *omalāne*, ad. sg. *omālāžō* 'aiaga piiramata karjamaa', *tuļiāžen* (*fegoliž*) 'tuule (toodud haigus', vrd. s. *tuulijainen*), *ežmāne* (< **esimajnen*) 'esimene', *kerimāžed* 'kerilauad', *piūkāne* 'vähikakene', *pidatāne* (Krl.) 'piirunäpits. pilak', *omblēžāne* ~ *omblēndāne* 'õblemispalk', *hīrikāžid* 'hiirekesi', *vižjāne* 'umbes viis, viie võrra', *sūrijāne* 'kangaspoom', *nālqāne* 'näljane', *jālgmāžid* (< **jālkimaitsita*) 'viimaseid', *rātsnāne* (< **rātsinajnen*) 'puuvillane', *kūstkhāne* (Maks.) 'meigas, melekas'.

2. *-ām*- (*-ām*-) substantiivid, näit. *sulām*, gen. *sulāmen*, illat. *sulāmhe* (vanematel *sulajm* : *sulajmen*) 'sula koht (jäätanud järves, jões', s. Lr. *sulain*, *sulamēn*). *rozjām* 'väike kuivanud kuusk', *pedām* 'suur mänd' (Krl. tuttav keskvepsa sõnana), *sūdā*, gen. sg. *sūdāmen* 'süda, sisi-', *pūhlām* 'piblakas', *jālām* (Maksimägi) 'jalakas'.

3. *-āta*- (*-ātā*-) verbid, näit. *avāta*, prees. *avādan* (nooremal *avāta* : *avādan* — ka järgmistes võib palat. puududa) 'lahti teha', *kabrāta*, imperf. *kabrāz* 'kinni haarata', (*pordhīmu*) *tarāžin* '(mööda treppe) prantsatasin alla', *kalāta* 'kokku kraapida', *paigūdāžin* 'virutaksin (mürt-suga)', *lobāta* 'lobiseda, lobada', prees. *lobādan*, *lovāta* 'lõgiseda', (*koir*) *urāda* 'koer) ulub', (*lehm*) *kobāda* 'lehm) tahab pulli', *lohkāta* 'lõhki teha' (s. *lohkaista*), *kobāda* 'kolab', (*upakod*) *robāda* 'saapad) kisuvad kokku (kuiva käes)', *sogāta* 'pimedaks teha' (s. *sokaista*), *kohtāta* '(äkilise) haigusega rabada' (s. *kohdata* : *kohtaan*), *huṇgāta*, *hutkāta* '(vuhinaga) minema visata', *umbāda* 'vohmib süüa', *urāda* 'uriseb', *huigāta* 'ära häbistada', *ozūda*, imp. *ozūžin* 'tabab märki', *helāda* 'heliseb', *rehkāta* 'kähku tõmmata', *sārādāmā* 'väriseme', (*vaškalē*) *sārbādābād* '(V:le) võetakse lusikal' (sama tähendus liiviski), *kārālā* '(kurgus) valutada', *māzādābād* 'krõgisevad', *kōlādāb* 'kõigub' (näit. aud), *hūlgāz* 'jättis maha', *lūkādāmā* 'lukkama', *nūtkātā* '(kähku) lahti tõmmata'. — Ka tuletused, näit. *lovāžōtta* 'kolistada', *torāžōtab* 'pragistab', (*samovara*) *pirāda* 'aškandob' (teemasin) hakkab võrisema'.

4. *-āda*- (*-ādā*-) verbid, näit. *takāda* 'tõotada (kuhugi) minna', prees. *takain*, imp. *takažin* (vrd. s. *taata* : *takaan*), *tarbāda* 'müttaga tõmmata', prees. *tarbain* (s. *tarpaista* : *tarpaisen*), *paš-*

*kaib*¹ 'lööb mööda seinu' (s. paiskii); vrd. ka *peñāda* : *peñaiib* 'kaevata' (v. пенять), *i kasāde* (*niņgōmīhe radōhe*) 'ei pane kätt külge (nii-suguseile tööle)', prees. *kasaimē*, imperf. *kasāime* (v. касаться). — Kogu see tüüp näikse olulisemalt *-ōda*-verbide päralt olevat, nagu allpool selgub.

5. *a*-tüvede konditsionaalid, näit. *andāžīn* 'annaksin', *otāž* 'võtaks' (*ebat*) *felustāž* '(nad ei) segaks', *vändāšpād* '(nad) mängiksid', jne. (s. antaisin jne.).

6. Mitm. 1. ja 2. isiku lõpp *-mā*, *-tā* < *-maḡ*, *-taiḡ*, näit. *samā* 'saame', *saḡmā* 'saime', *andamā* 'anname', (*mō*) *koḡimā* (*maḡdon*) '(me) kurname (piima)', (*rudan*) *kabadamā* '(kuiva okaspuu) lõikame maha', *saḡtū* 'saite', *andatū* 'annate', *eḡskatā* (~ *eḡskat*) 'otsige'. Diftong nähtavasti hiline, vrd. eel. 334.

7. Mõned adverbid ja üksiksõnad: *piḡā* 'pea, ruttu' (s. pian ? < **piḡaiḡn*), *ezmā* 'esiteks', *eskū* 'siis, pärast'. Mõnel vanemal võib ka neis diftongi kalduvust kuulda, niisama sõnas *odvā* 'vaevalt' (? < ven. едва), *sogedāžō* 'sõgesiku mängul', *hufiōmāžō* (< **ḡoḡmaḡšelta*) 'salamatti', *moḡžū* (Krl. *moḡžū* < *morsaiḡn*) 'naine'.

Oma kuju järele kuulub *ai*-sõnade hulka ka *vārāš* 'väljas', *vārāhe* (ka *vārāhe*, Pjat.) 'välja'; kuid peame oletama varemalt kuju **vāraḡja* (s. veräjä = 'laide', < ven. бега, vt. 258; tähenduse suhtes vrd. veps. *vārō* '(välis-) uks'; teiselt poolt aga set. *uḡše* = 'välja'). Vist **vāraḡja* > *vārāḡ* (vrd. *antaḡja* > *andaḡ*), mille järele kogu sõna eksis diftongiliste hulka. Aga ka vastupidist üleminekut tuleb ette: *mikuḡā*, gen. *mikuḡaḡjan* (pro *mikuḡaḡn*, vrd. vene *Muky.aaḡ*), mугanedes suhtesse *šemendā* : *šemendaḡjan*.

365. Selle pääedustuse kõrval tuleb kahe, alguses mainitud murdelahkumineku päale tähelepanu juhtida. Esiteks on kõige lõunapoolsemas eraldatud külas, Pjatinal, veel täieline diftong kuulda, ehk küll natuke *e*-värvilise järelkomponendiga (*ē*), näit. *suaḡim*, *sūdāḡ*, *piḡaḡ*, *ezmaḡ*, *eskaḡ*, kuid konsonandi ees ometi enamasti nagu mujal: *kanūne*, *oksāžid*, *avādab*, *sārādāb*, *umbūtā* jne. Diftongi-võitu hääldamist võib kõige vanemal siin ja sääl mujalgi veel kuulda.

Teiseks on põhja piiril, Šidjärvel, *aḡ* > *ā* (s. o. tagavokaalsemalt artikuleeritud *ā*, omastkohast keskkeele vokaal nagu eesti *õ*), nii nagu seda ka esimese silbi diftongides nägime; näit. *rahāne*, *karāne* (mujal *karāne* 'auguke'), *vazāne* (mujal *vazāne* 'vasikas'), *prihāne* (mujal *prihāne* 'poisikene'), *rebāne*, *vepslāne*, *kohtāḡdab*, *kohtāž*, *variḡdab*, *ozāḡduz* ('pihta minek'), *samāḡ* 'saame', *ḡotāḡ*, *tuḡomāḡ*, *piḡā*, *burāḡdāḡ* (< *buraḡdai* < *-taḡja*; oja nimi). (Selle vastu näit. *sārādāb*).

366. Oma jagu huvi pakuvad vormid (Šdj.) *kaḡtāžē* 'ennast kaitseda', *peḡtāžē* 'ennast pesta', *sittāžē* 'sittuda', *kustāžē* 'kusta', *litšāžē* 'ennast

¹) Pärastpoole väideti kogu seda kuju juhuslikuks, pro: *patškutab*.

litsuda', *iagadāze* 'jaguneda'. Mujal vastab sellele tüüp *kaitazhe* ~ *kaitaze*, aga ka *kaitūze*, *pestūze* jne., kohati (Krl.) ka *pestāhe*, *iagadāhe*. Pikk *ā* võiks järelikult tekkinud olla *ai*:st, mitte ainult *ns*:ist (vt. 180.2). Aga nagu seda juba *z* näitab (mitte *z*), ei saa *-i* siin algupärane olla, vaid vahest imperfektist pärit, nagu seda refleksiivverbide alal ka soomes ette tuleb¹.

oi.

367. 1. Deminutiivide rühm, nom. sg. *ō* (vanemal nõrga diftongiga: *oi*), teistes ains. käänetes (harilikult) järgm. konsonandi palatalisatsioon; mitmuses *oi-* (järgnev kaasustunnuse konsonant palataliseeritud), väljaarvatud mitm. nominat., kus *oid*. Näit. *hahkō* 'hall lammast' (vrd. vadj *hāhka* 'hall'), gen. sg. *hahkōn*, part. sg. *hahkōd*, allat. sg. *hahkōle* jne., mitm. *hahkoid*, *hahkoid*, *hahkōile* jne., *vaugō* (< *valkoi*) 'valge lehm', part. sg. *vaugōd*, part. pl. *vaugōid*, *pāšši-rahkō* 'ahjuhaldjas'², (*oi mindān*) *raykōd* '(oi mind) vaesekest', *mamō* 'emake', (nimed:) *marīō*, *nastō*, *varvō*, *annō*, *vaškō* jne., *kroikō* ~ *kroikrō* 'ronk', *tohāō-so* 'lage soo', *tulō* '(lapse) luts', *kurgō* 'kurekene', *kudmō* 'kuu, kuuvalge', *mustiō* 'must lehm', (*surēn*) *rudōn* (lūpstes) '(suurt) punast lehma (lūpstes)', *tulīō* 'tuulekene' (vrd. s. *tuuliainen*), *pāivōd* 'päikest', *pāstkoš* 'pääsukest', (*aia samuta*) *lāmōd* '(ära kustuta) tuld', *iānō* 'jänesekene' (,taotlev" palatalisatsioon; s. *jānō*), *vārōd*, nom. pl. *vārōid* '(välis-)uksed', *rebō* 'rebane' (s. *repo* < *repoi*), *veikō* 'vennake' (s. *veikko*), *mešō* 'metsis', nom. pl. *mešoid*, gen. pl. *mešoiden*, illat. pl. *mešoihe*, *sokō* (neiu meelitusnimi), *tšošō* (mehe meelitusnimi), *neidō* 'neiu', *tūtō*

¹ Vrd. ka soome passiivi preesensi (saadaan < **sālahen*), mis teatavasti pass. imperfektist (saatiin < **sātihen*) oma lõpu on saanud. Aga samasugust mõju on otsekohe refleksiivverbide alal olemas, näit. idas. *heitäke* 'heidab ennast' kõrval ka *heitäiksen* (vrd. *heittähen* 'heitis ennast') ja selle järele ka *heittäitä* 'ennast heita'. Vaevalt on *i* ka niisugustes (ikka murdelistes) nagu *sekahtua* muud kui kõnesoleva imperf. mõjul tekkinud; on ju **seko-i-hen* täitsa korrapärane 'segas.ennast' (selle järele *sekaiksen*, *sekahtnu*, *sekahta* jne.), ja selle kõrval esinenud tüübid *sekahtua*, *sekahtua* on eelmisega kontaminatsioonide sünnitanud. — Kui RAPOLA (vt. Kantas. pp. dift. 19, 20) oletatud *-dente-*, *-dentu-*tuletised tõesti oleksid kord eksisteerinud, on nad vaevalt muud võinud olla kui niisama isesuguste kontaminatsioonide tulemus.

² Vist tuletus sõnast, mis eestis kujul 'rahk' ('haavad on rahas' = 'die Wunden sind eiterig'), s. *rahka* 'kärn' (vrd. ka *rahkasuo* 'mäda-soo'), karj. *rahkamajto* 'ahjus keedetud hapupiim', j. t. ette tuleb, nõnda et *rahkoi* siis alguses midagi 'kärna ja paisete sünnitajat' oleks tähendanud. Vrd. Agricola *rahkoi* 'paha haldja' nimetusena, kus aga 'kärna sünnitaja' peitub. Vt. KROHN, Suomalaisten runojen uskonto 247.

~ *tühtõ* 'tütrekene', *kõhkõ* (sõimunimi kõhija kohta, 'kõhard'), *ogrõ* (sõimunimi), *lipkõ* 'liblikas', *kisõ*, *pišõ* ~ *pišũne* ('kassi' paitusnimed), *hoõ* 'hoolekene', *jogõ* 'jõekene', *ligõ-fõh* 'värskes, painduv toht', *kirjõ* 'kirju lehm', *beõ* 'valge lehm', *hayrõ* (ilma hammasteta inimese sõimunimi), *kušiparõ* 'kusija laps, kusur'. Kaasrõhuga silbis samuti: *kaharõ*, *kühärõ* (mütol.), *edĩnõ* 'tigu' (s. etana).

2. *oĩ*-lõpuga verbid, näit. *tahtõda*, prees. *tahtõn*, imp. *tahtoĩn* (ka *tahtõlĩn*) 'tahta'¹, *tarbõda*, prees. *tarboĩn* 'mütaga kalu nooda pärasse hirmutada' (s. *tarpoa* < **tarpoiðak*), *arbõda*, prees. *arboĩn*, imp. *arboĩn* 'ette kuulutada, arbutada', *haugõda*, prees. *haugoin* (~ *haugõlen*), imp. *haugoin* (~ *haugõlĩn*) 'lõhkuda' (s. *halkea*), *katkõda* 'katki murda' (s. *katkoa*, vrd. e. 'katkuda'), *vastõdazhe* (~ *vastõdazhe*), prees. *vastoime*, imp. *vastoime*, *vastoife*, *vastoife* 'vihelda', *vastoind* 'vihitlemine', *notõda*, prees. *notõimā* (~ *notõlemā*) 'noota tõmmata', *ligõda* (prees. *ligõlen*) 'viisu põhitohtu kinni punuda', *pujõmha* 'soola puhuma, nõiduma', *huhtõmĩne* 'uhtmine', *šegõmha* 'šõeluma'.

3. Mõned eelmise rühmaga kokkukuuluvad noomenid, näit. *tarbõ*, gen. *tarbõmen* (s. *tarvoin* : *tarpoimen*) '(nooda) mütt'.

4. Karitiivadjektiivid, näit. *võtõ* '(ilma) vööta, vöötu', *võtõmad* 'vöötumad', *pitõ* (*harũ*) 'ilma pulkadeta (reha)'; rõhuga silbis: *vašsatõ* 'mitte-raskejalgne', *alastõ* 'alasti', *tabatõ* 'halbade kommetega', *kädetõ* 'käetu', *jaugatõ* 'ilma jalata', *jaugatõmid* 'ilma jalgadeta', *hušetõmad* 'huuletumad', *ozatõ* 'õnnetu', *soolatõmad* 'soolatunud', *meletõ* 'meeletu', *tehmatõ nahk* 'parkimata nahk', *hamatõ* 'arutu'; edasituletus: *meletõžšõb* 'hullab (meeletult)'. Algsoome suhteks arvatakse: kinnises silbis *oi*, lahtises *o* (**võltoĩn* : **võltoman*). Sellest allpool.

5. *-ĩne*-noomenid (enamasti *o*-tüvede edasituletused), näit. (*kand*): *kandõne* 'kännukene', *vagõne* 'vaokene', *notkõžes* 'orukeses', *žorõžõ* (*žoksõb*, < **žorožselta*) 'sorinal (valub, jookseb)', (*vauged*)-*modõne* '(valge-)näoline', *aivõžed* 'pääajukesed' (s. *aivot*), *kegõne* (sugunimi), *põrõne* 'päälaekene'. Ka rõhuga silbis: *lepištõne* '(väike) lepik', *mañžikištõžen* (*fedan*) 'maasikmaa (tean)', *tobñembahkõne* 'natuke kõbedam', *pitkakõne* (? < **pitkakhõne*) 'pikavõitu, pikergune'.

6. *-oĩtta*-verbid, näit. *tazõfada* 'tasandada' (s. *tasõittaa*), *tabõfõda* 'taotella' (s. *tavoittaa*), *segõfab* 'segab' (s. *sekoittaa*), *vaugõfõda* (< **valkoĩtteltak*) 'sagedasti valada', *ližõfõda* 'sagedasti lisada', *küžmõtõda* 'kokku kuivatada' (*küžmõtuda* 'kokku kuivada'). Rõhuga silbis: *harğõfõta* 'harjutada', *harğõfõž* (Krl.) 'rebasespüügi sõõdamaa',

¹ *oi* ja *a* vahakord. *tahtõn*, eesti *tahan*, on nähtavasti häälikseaduslik: *tahtoĩ-* on *i*-ga tuletatud tüvest *tahta-*.

varastõtta 'lasta oodata' (vrd. *varastada*), (*not tarbiš kudotõtta* '(noot tarvis) kududa lasta', *robahtõtta* 'lasta robinal tulla', *räzähtõfab ~ rābāhtõtab* 'teeb praginal lahti' (*paskata rābāhtõf*), *viirugõtan* 'jahutan', *rile-tõtta* 'lasta riiet lõigata' (vrd. *vilda*), *iotatõtab* 'ajab janule', *i oazõfa* (*mindā sigā*) 'ei meeldi olu (mulle sääli)', *paštatõtta* 'lasta küpsetada', *potkitõtta* 'lasta põtkuda', *humāzõtta* 'joovutada', *kezerzõtta* 'lasta kedrata', *upehtõtta* 'ära uputada', jne. Nagu märgata, on *-tõtta* analoogiliselt üle piiri läinud (pro **viletada*, **iotatada*, **paštata*, **potkitada*, vrd. näit. s. viillettää, juotattaa, paistattaa, potkittaa).

Imelikul viisil on mõnes selle kategooria sõnas *õ* asemal *u*: *uu-tada* 'ulutada' (vrd. s. *ulottaa* < ?*uloitta*-), *ozutada* 'näidata' (s. *osoitta*), *pakutabad* (*košid*) 'ajavad minema (põtru)', vrd. s. *pakoittaa* = 'sundida'. Ka *kirjutan* 'kirjutan' (vrd. s. *kirjoitan*, kuid murdeliselt ka *kirjutan*). Vrd. *u* pro *o* eel 313.

7. *-õitse*-verbides, näit. *pal'ikõta*, prees. *pal'ikõššēn* 'kurikaga (pesu) virutada', *listikõššēn* 'lõikan viilusid', *val'ikõššob* 'valib', *vard'ikõššēn* 'ma vahtisin', (*hergen*) *kahe.õššēnd* '(sõnniku) kõvaks külmanud', *koverõta*, imp. *koverõššēn* 'sinna-tänna ringi sõita', *tarikõtažhe* 'taarudes kõndida', *varhindõššēn* 'panen (hobusele) päitsed pähe', *aharõššetada* 'tuule käes kuivatada' (näit. liha), *ad'ivõššob* 'käib sugulaste juures võõrsil' (vrd. s. *sukuloitse*), (*komõ'a*:) *komõššob* 'on vaderiks' (mehe kohta), *kumuškõššob* (naise kohta), *babõššob* 'on ämmamooriks'.

8. Kahesilbiliste *a*- ja *o*-tüvede imperfekt, näit. (*varada*:) *varõn* (*varõd*, *varõ*, *varõmā*, *varõta*, *varõbad*) 'valasin', *radõ* 'töötas' (s. *raa-toi*), *andõ* 'andis' (s. *antoi*), *kandõd* 'sa kandsid', *paštõmā* 'me küpsetasime', (*rikome*:) *rikõme* 'tapsin ennast', (*uskon*:) *uskõn* 'uskusin', *la.õlõ* 'laulis', *punõ* 'punus' (s. *punoi*).

9. Mitm. pluraalvormid, näit. (*vago*:) *vagõd* 'vagusid', *vagõden* 'vagude', (*veñal'žil*) *vändõl* (*pahemba vändübād*) '(vene) mängusid (enamasti mängivad)', *kanõle* 'kanadele', (*velak sä*) *hamõš* '(kas sa veel) mõistuse juures', *sadõn* 'sadade kaup' (s. *sadoin*), *üksin* *karvõn* 'karva viisi, üksikarvu', (*niit mänop*) *suiķermõle* '(niit tõmbub) keerdu'.

10. *o*-tüvede konditsionaalid, näit. *rikõššēn* 'tapaksin', *rikõš* 'tapaks', *rikõšpad* '(nad) tapaksid'.

11. Verbide mitm. refleksiivsuffiks *-mõ*, *-tõ*, *-sõ* (< *-moj*, *-toi*, *-soj*), näit. (*kahtēn akamu*) *tegimõ* '(kahekesi naisega) jääme', *kukotamõ* 'ajame kaelad õieli', *sobimõ* 'paneme riidesse', *sobitõ* 'panete riidesse', *iššēlõ* (*kartēs*) 'teie enese (keeles)', *kengisõ* 'paneivad saapad jalga', *nūtkisõ* 'riidlevad isekeskis', *kaiššēsõ* 'kaitsevad ennast', *toššisõ* '(sääsed) suruvad' (Maksimägi), (*kokan nālgās*) *lõsõ* 'vinsklevad', *igõhõ* '(nad) jagunesid', *lõšõhõ* '(nad) tungisid', *šālihõ* '(nad) kaebasid', *rikõhõ* '(nad)

tapsid ennast', *mölkištühō* '(nad) näitasid tagumikku'. Diftongi *-i* vist üleüld. mitm. analoogial (vrd. 334)¹.

12. Üksikud adverbid, näit. *avō* 'lahti', *tanō* 'hiljuti' (s. *ta an n o i n*), *siō* 'siis' (s. *s i l l o i n*), *tändō* 'muidu', *mugō* 'niisugune, nõnda', *muō(vō)* 'mullu', *vihtō* (Krl.) 'muiste, vanasti' (s. *v i h d o i n*). Sage-dasti laseb ennast instruktiivkääne ka püsinud *-n*-iga tunda: *aigōñ* 'va-hest, ehk', (*tegop*...) *tazōñ* '(teeb) tasaseks', (*radab*) *hondōñ* '(teeb tööd) halvasti'. Iseäralisel 'viisil *amu* 'ammu' (s. *ā m m o i n*); vrd. 367e.

368. Mis puntub murde-edustusse, siis tulevad jällegi tähele panna Pjatinal sõna lõpul ja mõni kord ka sõna sees (mitte-palataliseeritud konsonandi eel) säilinud diftong (ometi natuke *e*-taolise järelkomponen-diga), näit. *reboi*, *kroiko*, *veiko*, *kirjo*, *éäro*, *muio*, *siio*, *tändoi*, *pezemoi*, *pezetoi*, *pezesoi*, *pezimo*, *pezitoi*, *pezihoi*. Ka *tarboikat*, *hara-voikat*, aga *tarbōda*, *segōda*, *huhtōle*, *puhtōle*, *kanōd*, *vagōd'* jne. — Šidjärvel jälle: *kudmō*, *päivō*, *händō* (= *händ'ikaz*), *paigōžid* ('laule'), *haugōks*, *sarnōd*, *sur'il notōl*, *satōñ*, *satōžšob* ('paneב saadudele'), *palō*, *külblimō*, *aigōš*, *panemō*, *tanō*, *siō*, *tändō* jne. — Kortlaht'is võib jälle kuulda *ō* asemel väga kinnist *o:d*,¹ peaaegu *lauu* 'laulis', *radū* 'töötas', jne.

Vahekord *hahkōd*: *hahkoid*: *hahkoïd'*, *tahtōñ*: *tahtoïñ*.

369. 1. ja 2. rühmas esines ülevalnimetatud vahekord korrapäraselt; samuti varem *takāda*: *takain* (364,4), ja hiljem näeme seda natuke ka *u*-sõnus. Päälnäha võiks tas midagi põlist vana peituda: sarnast, mida SETÄLÄ (FUF XII,1—2, lk. 189) diftong-sõnade vanemas muut-mises on arvanud esinevat ja mida võiks võrrelda konsonanttüvelise sõna muutmisega, näit. **tüttär*: **tüttä-ret* (vrd. vepsa *hahkō*: *hahkoïd*).

Sel oletusel on üleüldse ja eriti käesoleval korral liig suured raskused, et uskumisevääriliseks saada. M. s. tuleks, kui siin tõesti mil-legi sarnase nähtusega tegu oleks, ka **andojñ* (pro *andōñ*), **vagoj'd* (pro *vagōd'*) oodata.

Oleks aga iseenesest loomulik mõte, et tüve ja tuunuse *i* oleksid kuidagi pika *i* sünnitanud (**hahkoi-i-ta* > *hahkoid'*, **tahtoi-i-n* > *tahtoïñ*), kuid seda seletust kahtlesime isegi *i*-tüveliste vastavate vormide juu-res (*papid*, *hobin*, vt. 342).

Ei esine sarnast vahekorda ju keeltes, kus pikk vokaal oleks saanud püsida. Analoogiline seletusviis on päälegi siin nii lähe-dane, et keerulised teoriad tarbetumaks jäävad. Noomeneis oli ju *ī*

¹ Kortlaht'is *-mō*, *-tō*, *-sō* ka singulaaris — ilmselt hilisem segimine.

üleüldisemaks mitmuse tunnuseks kujunenud, ja et näit. *hahkõd'*, *hahkõ'le*, *hahkõš* oleksid häälikseaduslikult nii ainsuse kui mitmuse edustajaiks saanud, võeti viimase tarbeks (*papīd'*, *norī'le*, *tervhīš* jne. eeskujul) *hahkoīd'*, *hahkoī'le*, *hahkoīš*. Ja mitm. nimetavaks *hahkoid* (pro *hahkõd'*, mis ju ains. osast. oli), nagu näit. *papīd'*, *papī'le* jne. mitm. nimetava *papid* andis. — Imperfekti tunnuseks oli *i* niisama väga laialt kujunenud (*sārbī'n*, *vedī'n*, *ošī'n*, *magažī'n* jne.), ja sellepärast ka *tahtoī'n* pro *tahtō'n*, mis ju ühtlasi preesensi funktsiooni väljendas. Katsuti ka imperfektikujuga *tahtōlī'n* läbi saada, sest et *oi-* ning *li-* tüübi verbidel on enamasti ühesugune frekventatiivne tähendus.¹ Näbakse ju, kuidas ainsuse ja mitmuse või preesensi ja imperfekti kokkusattumine ka teistes keeltes mõnesuguseid analoogiasünitusi elule on kutsunud (vrd. näit. s. murd. part. sg. *tüttōjū* < **tüttōjōdū*, aga part. pl. *tüttōlōitā*, vadja *tšüzün* < *küsün*, aga *tšüsüzün* pro **tšüzün* < *küsün*).

ei (ja ?*ei*).

370. Juba lühikese *i* ajaloos (342) tähendasime, et *i-* tunnuse eel mitte ainult tüve *e*, vaid tingimisi (esimese silbi sonandist olenedes) ka tüve *a* (*oi* vaheastme läbi. nõnda siis ka algup. *oi*) *ei*:ks arenes, mis aga ainult piiratud juhtumustel ja piiratud alal sonandi säilitas (vadja *munc*, eesti *mune*, *kuked* j. t.). enamasti aga *i*:ks ja vepsas edasi *i*:ks kujunes. Nõnda oleks sõna nagu *kuki'ne* 'kukekene' täitsa häälikseaduslik, ja samuti vahest ka nom. sg. *kuk* 'kukk' (algsoome dift. järelkomponendi kadutingimusist allpool), kuna gen. sg. *kukin* pro **kukī'n* kergesti seletatav analoogiavorm oleks (vrd. *pap* : *papī'n*); häälikseaduslik (vähe-malt mõnes oblikvakäändes) ka vepsa põhjapoolseis murdeis ettetulev tüüp *mušī'kī*, *pūhī'kī* (lehtanimed). Siin tekib väga tähtis küsimus, kas meil midagi õigust on olnud algupärasest *oi*:st kõnelda nii mitmelgi neist juhtumustest, kus eel oleme *oi*-sõnu esitanud. Muidugi on neis rühmades häälikseaduslik *oi* mõõduandev olnud, aga nimelt sellepärast ongi tal võimalik olnud ennast maksma panna ka sõnus, kuhu ta ei ole kuulunud või mis hilisemad derivaadid on. Kas mitte näit. vepsa *ukō'ne* 'vanamehekene' analoogiline ei ole, pro **ukī'ne*, ühe sõnaga: kas mitte analoogiline *oi* ei ole kõrvale tõrjunud varemalt *ei*:d (kust vepsas *i*, *i* oleks saanud) neis siiski mitte haruldasis sõnus, millede esim. silbi sonandiks *u*, *o* või ka *ä*, *e*, *i* on olnud (nagu *kurgō*, *tohalō*, *tūmō*, *řebō*, *veikō*, *vōtō* — vrd. *muī'ti* 'muidu' —, *mugō*, *segōtan* — vrd. *e*.

¹ Kui *-lī'n* mitte nii noor ei ole, et ta nooremate muljeerimata kujude ajal alles tekkinud, proportsioonil *sanōda* : *sanēlī'n* = *tahtōda* (harilikult *tahtōd'a*) : *tahtōlī'n*.

segi —, *huhlõda*, *notõda*, isegi *uskon* : *uskõn*, *vändod* : *vändõl* jne.)¹ Häämeelega ühineksin RAPOLAGA, kes (Kantas. pp. dift. 52) vähemalt ühe jao tähendatud tüübist algup. *eɨ*-sõnade kirja viib ja sellega valgust toob müstilise „*oi* ~ *eɨ* astmevahelduse“ seletamiseks (olguigi, et ta selle ebamäärase *oi* ~ *eɨ* teория kütkest lahti ei näi saavat). Julgeksin koguni järeldada, et m. s. verbid nagu *kalkõda* (s. *katkõa*) ja *hüptä* (s. *hyppiä*) mõlemad ühesugused diftongitüübilised on, muudkui et viimases ilmus igavene vana *oi* > *eɨ* jne. (vepsas prees. *hüpin* pro *hüpnin*, mis imperf. on, ~ *hüpnin*, missugune analoogiavorm just nagu viitaks, et preesens kord imperfekti sarnane on olnud). Vahest on ka dift. järelhäälikul samasugune mõju olnud, vrd. *haukta* : *haukin* (pro **haukin*) 'hammustelen' (s. *haukko* : *haukon* < *haukoin*), kuid arusaadav, et mõlemad tuletistüübid juba vara segamini läinud. — *pühktä*, *haukta* ja isegi näit. s. sormissa jts. vormide ega ka millegi muu seiga põhjal ei tahaks ma seda üleüldist arvamist toetada, et miski *eɨ* > *i* muutus oleks algsoomes sündinud, veel vähem aga OJANSUU arvamiseaga ühineda, et tähendatud muutus koguni kaks korda algsoomes oleks läbi viidud². Allpool tahame diftongide tekkimise ja arenemise küsimust veel mõne üleüldise märkusega puudutada.

371. Sõnas *eglä* 'eile' ei või *ē* midagi algupärast *eɨ* diftongi edustada. Tuntakse ka kõrvalkujud *eglā* ja *eglāi* (Pjat.) ning isegi *ōglā*. Põhjapoolsemais murdeis *eglei*, *eglāi*, aga ka *egiai*, ja nimelt viimast on neist võimatu hilisemaks seletada, kuna progressiivne palatalisatsioon täitsa loomulikult seletab eelmised. Nähtavasti on varem esinenud kõrvuti instr. sg. **eglan* ja instr. pl. **eglīn* (< **eklejn*), ja nende kontaminatsioon põhjendab praeguse kirju edustuse ka väljaspool vepsat. Adjektiiv *eglāne* edustab korrapärast tuletust instr. pl.-vormist.

homešargīn 'ülehomme' on häälikseaduslik (**hōmēis-ārkejn*), mille vastu aga kõrvalkuju *homešargīn* on oma *e* saanud *homen* 'homme' adverbi mõjul.

Muidu tuleb *eɨ* (> *ē*) ette vene lainudes, näit. *radēda*, imperf. *radein*, prees. *radein* 'ihata' (v. радѣти) — sõna paindunud eelmainitud

¹ Kas vepsa *edīnō* 'tigu' (s. *etana*) on sedaviisi võrreldav s. *eto* sõnaga (näit. s. *eto-elävā* 'väike, tühine loom')? Ja kas s. *lämmīn* viimaks samuti häälikseaduslik algup. diftong-sõna ei ole? Samuti võivad sõnad nagu *sārj*, pl. *sārjid* 'särg', *haug*, pl. *haugid* 'haug, havi' (karjala *šarki* : *šarit*, *hauki* : *hauvit*) ja mitmed teised algup. diftongiga deminutiivid olla. — Muidugi on suur hulk praegusist *oi*-sõnust ainult hilissünnitusi, teiste samasuguste analoogial.

² Vt. Suom. tiedekat. esitelmät ja pöytäkirjat 1919, lk. 91. Ojansuu rajab oma järelduse vahekorrale *tunsi* (< **tuntī* < **tuntei*), aga näit. *tuntisin* (<< **tunteisin*). Konsonantismis (160) oleme ometi tahtnud näidata, et viimasel puhul ei *t* > *s* ole lihtsalt, si järgmise silbi takistava mõju pärast, sündinudki. Sõnad nagu *totinen*, *etinen* näitavad ainult analoogilist t:d (ootaks: *tosinen*, aga *totisen*, vrd. -cesti 'tõsine').

tahtõda tüübi järele. -- Suhe *õnd'rē*, transl. *õnd'rejaks*, *matvē* : *matve-jahne mamš* (v. Ондрей, Матвей) on seletatav samuti kui eel *mikulā* : *mikulajan* (364,7). Edasi: (*ubohē* :) *ubohējaks* (*tegeše*) 'nõdrameelseks' (teeb ennast', v. убогий), *rusē* 'riik, Vene riik' (v. Россия), *ruskē* (: *ruskejan*) 'vene' (adj.), (nimi:) *kerenskē* (ka raha nimena) jne.¹

už (ja ?üi).

372. 1. -*he*-noomenid, näit. *anūžcaē* da *ülūžcaē* 'päri' ja vastu vett', *mananūne* (< *mān-aluinen*) 'manala elanik', *kanūne* 'pilpake', *järven tagūne* (*de'õn*) 'järvetagune (küla)', *kabūne* 'murukene', *pakūžed* 'kollased', *pazūne* 'praokene', *ruzūne* 'nartsukene', *mulskūne* 'koeranaelakene', *urbūžid* 'kaseurvakesi', *tutūne* 'võrgukäbikene', *tukūne* 'hunnikukene', *tortūne* (dim. sõnast *tort* 'penis'), (*niņgõman*) *tuhūžen* (*kabižsob*) '(niisuguse) tolmukese (kaabib välja)', *sāmūne* 'puust näpits (viisu tegemise juures)', (*tāvu* :) *tāvūne* 'kopsukene', *igūne* 'igavene' (s. i k u i n e n), *sirgūne* 'kõrvarõngas', *lindūne* 'linnukene', *pūšt-põrūžin* 'alati liikvel', *ūhtūžsed* 'ühesarnased', *kükūžil* 'kükakil', *udevūžšin* 'uuel viisil', *pākhūne* 'kuhjani täis', *jālgitšūne* 'järeltulev, viimane', *hūvūžšūne* 'hääkene'.

2. Eelmistega lähedalt kokkukuuluvad -*ten* adverbid ja prolatiiv, näit. *kahtūten* 'kahel viisil', *tožūten* 'teisiti', *ūhtūten* 'ühel viisil', *tagūžši* 'tagant läbi'.

3. Noomenite tüüp -*uin* : -*uime*, näit. *vizūh*, gen. *vizūmen* (~ *vizūimen*) 'linakolgi'.

4. Mõned -*ūd'a* : -*uin* tüübi verbid, näit. *kojūdū'a* 'nõiduda', *praznūd'a* ~ *praznikōta* 'pidutseda', *kanūd'a* 'lõbusasti, lõdvalt elada', *blādūd'a* 'hoorata', *torgūd'a* 'kaubelda', (*lindud*) *tokuibad* '(linnud) on mängul'², (*proza*) *kladui* '(kihlveoks väljapandud raha) läks kaduma', prees. *kladuib*, *go'ūd'a*, prees. *go'uin* 'kannan muret', *piruibad* 'pummeldavad', *bojūd'a* 'sõdida', (*hejtabad*) *bojūndan* '(jätavad) sõdimise'. Nõnda siis kõik vene lainud. Selle edustuse kohta vt. eel 369; -*ōd'a* tüübi kõrval jääb ka -*ād'a* vepsas kaunis haruldaseks.

5. -*u* (-*ü*-)tüvede imperfektid, näit. *azūn* 'seadsin', (*veži*) *varū* '(vesi) valgus', *johtū* 'juhtus', (*odvā*) *putūn* '(vaevalt) leidsin kohale', *kem putū* 'kes tahes', *nukūmā* 'tukkusime', *mel'dū* 'meeldis', *pāzūn* 'laskusin alla', *ripūbad* '(nad) rippusid', (*tartta* :) *tartū* 'istus puu otsa', (*hūbō*) *hūngū* (*vojnaks*) '(hüüp) häälitsetes, hüüdis (sõja ettekuulutuseks)', *lōjūdū*

¹ ē asemel võib neis sõnus kuulda lahtisematki ē:d (ä ehk ē).

² ~ *kimuibad* (: *kimūd'a*), mis vene lainude hulgas ainsaks omaks sõnaks jääb ja vist sündinudki *tokūd'a* analoogial, sest leidub ka *kimda* : *kimibad*.

'leidus', *tülstü* 'läks nüriks' (s. tylsyi), *sogenün* 'sõgenesin', *mureñü* 'läks katki', (*taigin*) *imitü* '(tainas) läks magusaks'.

6. N. n. konditsionaali perfekt, näit. *sanūž* 'oleks saanud', *sönūžin* 'oleksin söönud', *oynūž* 'oleks olnud', *en masknūž* 'ma ei oleks lasknud', *ku še troinūž*, *ka še riknūž* 'kui see oleks puutunud, siis see oleks tapnud', *en noistanūž*, *ka ebad nožnūž* 'kui ma ei oleks üles äratanud, siis ei oleks nad üles ärganud', (*kaik*) *nogestunūžpad* '(kõik) oleksid nõega kokku saanud'.¹

7. u-tüveliste noomenite mitmus, näit. *lindūl* 'lindusid', *ka.wile* 'kaigastele', *kubūš* 'pugudes', *käpūhe* (*käy.nobad noitšmha*) 'vanade kal-mude juurde (käivad palvetamas)'.

373. Jääb üle ainult tuttavad murdeisäraldused ka käesoleva diftongi kohta konstateerida: Pjatinal *vanui*, *putui*, *imitui* (aga *putūn*, *ruzūne* jts.). Šidjärvel *pakūne*, *ruzūne*, *putūn*, *vanū*, *kukkū* ('kägu kukkus'), *azūn* (*verkon*) 'kudusin paelad kinni (võrku)' (aga *ühtüten*).

Assimilatsiooni vanadus. Possessiivsuffiksitest sündinud diftongid.

374. Diftongi järelkomponendi assimilatsioon oma sonandi sarnaseks peab üks nooremaist muutustest olema, samaaegne kui hilissündinud *u* assimileerumine (*iūmā* < *iūma* jts.). Pääle selle, et kesk- ja põhjavepsas järelkomponent on püsinud, tuleb veel meeles pidada, et — rääkimata lõppkaduvormidest nagu *andā* < *andai* < **antaia* — diftong ka lõunavepsa lõunapoolsemas osas (Pjat.) ainult tingimisi assimileerunud on, kuna mujalgi veel vanemate kõnes enam-vähem selge järelkomponent kuuldub², nagu seda ka *-u* juures märgata võib; vrd. ka hilised lainud, nagu *matvē*, *možšāk* (v. *моча.лка*) jts. Sellele oletusele ei räägi vastu ka niisugune lain nagu *razbajnik* 'röövel', *zbivaidaze* 'segi minna' oma püsinud *-i*-ga, sest praegugi on neis originaali teise silbi rõhk väga harilik.

375. Kronoloogilist huvi pakuvad ka ains. 1. ja 2. isiku possessiivsuffiksid, mis diftongilist edustust näitavad, näit. *vellēn* (Krl.) 'minu veli' (s. veljeni), *minutān* 'ilma minuta', *miān* 'minul', *siāž* 'sinul',

¹ Kui see vepsale omane moodustus on kujunenud II. partitsiibist + 'olla' verbi konditsionaalist (näit. *sānu* + *oisin* < *sānut olisin*), nagu mõned karjala ja isegi soome murrete vormid (*suannoisin* < *sānnuoisin*) seda lasevad oletada, siis pidi lõpp *-t* kadu enne seda sündima; raskem oleks *t* hilisemat kadu vokaali eel oletada. Moodustuns võib ka kontaminatsioon olla: *rikkoisi* + *rikkonu(t)* = **rikkonuisi*.

² Mõnikord ainult lausefoneetiliselt, näit. *rahnō* ('lõikas vilja'), aga ... *rahnō_d'a* ...

iššēnān '(mul) enesel', *ištāz* '(sind) ennast', *uktān* 'minu vanameest', *tatān* 'minu isa', (*nāgin mā*) *tattān* '(nāgin ma) oma isa', *tattānlon* ~ *tattālōn*¹ 'ma oma isa juures' (s. isäni luona), *aītasān* 'minu aidas', *üksnān* '(ma) üksinda', *üksnāz* '(sa) üksinda', (Krl. *üksnīn*, *üksnīz*), *vanhembutān* 'sest et ma vanem olen', (*laps läks*) *minhūn* (või *minun rodhu*) '(laps sai) minu sarnane', *sinhūz* 'sinu sarnane', *kođhēn* '(minu) koju', (*mānīmā*) *mamōhēn* (ōks) '(läksime) minu ema juurde (ööseks)', *vagolēz* 'vakku (kännihobusele)'. Teatavasti on kõnesolev suffiks olnud -ni, -si ilma eelkäinud diftongita (*aīlassani*, *aīlassasi*, *üksināni*), mis alles pärastpoole ja nagu arvatakse suffiksi *i* epenteetilisel mõjul tekkinud². Aga diftong peab niisugusel korral igatahes õige vana olema (ž, mitte z, vt. 161), nõnda et ta kõnesoleva assimilatsioonini vanadust ei saa kuigi lähedalt valgustada.

376. Siinkohal tuleb tähelepanu juhtida ka tüübile *tšomaštī* 'hästi', kus š varemast diftongi -i:st tunnistust annaks. Aga kust võiks niisugune *i* pärit olla, kui kogu see tüüp meie arvates ainult ainsuse elatiivi instruktiiviline edasimoodustus on (vt. 309)? Vahest epenteetiline, nagu possessiivsuffiksile] oma, vahest analoogiline ja nimelt funktsionaalselt lähedase mitm. instruktiivi poolt (nagu näit. soome murd. muulloisti, vrd. muulloin), kuid vahest loomulikuim on mõte, et järeltulev *i* oleks regressiivselt, *t* palatalisatsiooni kaudu, sii päälle mõju avaldanud; vrd. ka *tšomaštī* (< *tšomaštī*) — isegi lüüdi murdeis tuttav tüüp.³ Mis puutub tüübisse *tšomas*, siis võib ta ju lihtne elatiiv olla, kuid lauserõhutumalt oleks ka endine -*stī* oma lõppvokaali võinud nii vara kaotada, et miski *i* mõju veel võimalik ei olnud.

-i kadumine si: eel silbi lõpul.

377. Nii nagu esimeses silbis, on -i ka kaugemal sõnas silbi lõpul si: eel kadunud (muidugi *s* > š), näit. *maksašt* 'maksakest', (*pašāne* :) *pašašt* 'palukest', *ozrašt* (*leibad*) 'odra-(leiba)', (*tomāne* :) *tomašt* 'külakosti'

¹ Imelik on siin partitiiv. Vist segimine nende postpositatsioon-konstruksioonidoga, kus partitiiv korrapärane.

² Selle epenteesi kohta võib ometi ka kahtlust avaldada. Vahest on kuidagi kas või analoogiline mitmuse *i* suffiksi eel asunud. On ju diftong siin laialt ka väljaspool vepsa keelt tuttav. Päälegi on vepsa vokatiivselt säilinud suffiks -*m* (*ukōh'em* 'minu vanamehekene', *neidōhtem* 'minu neiukene'), mis ühte omandatavat on tähendanud, ilma niisuguse „epenteesita“ oma lõpp-i kaotanud. Kõik need küsimused jäägu eri nurimuse lahendada.

³ Karjala lainuks võiks -*štī* ainult sel juhtumusel olla, kui vepslaste hulgas oleks karjala asundusi olnud või nende keeleala Karjalani ulatanud; üle aunuse keele, kus *armahastī*, *hüväsī* jne. (mitte siis < -*aistī*, niisama vähe nagu karjalaski!), ei oleks muidugi karjala mõju ulatanud.

(s. tuominen, tuomista), *tojašt* 'toomis-palka', (*kezāne* :) (*üks*-) *kezašt* (*varzad*) '(ühe-)suvelist (varssa)', *leiḃašt* (*ile*) 'leivapoolist (ei ole)', *tähtäšt* 'tähekest', (*vähāne* :) *vähäšt* 'vähekest', (*mārāne* :) (*kaks*) *mārāšt* '(kaks) mõõtu', (*rustkāne* :) *rustkašt* 'krõmpsluukest', *hutjašt* 'matmis-palka', *ombaejašt* 'õmblemispalka', *vaṛatajašt* 'ristimispalka', (*tändōne* :) *tändoš* 'tühist', (*pordōne* :) *pordošt* 'silmapilku'. Muidugi on sama lugu i:ga, mis ju omal ajal diftongist sündinud, näit. (*eglinē* :) *eglišt* 'eilist', (*puskmīne* :) *puskmišt* 'lābitorkamist', (*pakiḃšīn vojt*_) *pühäsišt* '(palu-sin) paastu-õli'; vt. 344. — Sõna *homešarḡiñ* 'ülehomme' ei ole, nagu eel tähendatud, kujust **hōmei*ssa tekkinud (vrd. s. huominen), ses *ei* peab vepsas ainult hiline olema.

Päälle selle tuleb sama lühendus veel mõnes verbitüveski ette, näit. *vihoštada* 'paista rohelisena', (*keṇdā*) *pakuštabad* (*narḡad*) '(kolla-rohuga)t värvivad kollaseks (lõngad)', *kehuškōtta* 'keeta', (*kādēn*) *muroštab* '(käsi) jääb surnuks'.

Vist on ka see tuletisollus -*škandē*-, mis esineb inkoatiivse ja futuurse tähendusega verbides: *saškanḡēn* 'hakkan saada, saan tulevikus', *andaškata* 'hakata andma, tulevikus anda', *ripuškandob* 'hakkab ripnema', (*ahvatnikōd*) *lineškanḡob* '(soovijaid) hakkab ilmuma', jne. (vt. 157), varem -*i* sisaldanud.

378. Kortlahti küla iseäralduseks jääb: (*tomāne*) *tomāšt*, *ozrāšt*, *tojašt*, *rebāšt*, *priḃašt*, *pakūšt*, *lindūšt*, (*kaks*) *pidatāšt* jne. Sama edustus tuli nähtavale ka esimeses silbis (vt. 292), aga sääal nägime ühtlasi, et see edustus ainult analoogilise üldistuse tagajärjeks võis olla. Samuti tuleb ka käesolevaid vorme hinnata. Verbides nagu *kēhuškōtta* on korrapärane lühike vokaal, sest analoogia võimalust ei ole olnud.

379. Muidu on -*i* kadu kogu vepsa keele ja isegi aunuse omadus, mis selle muutuse kaunis vanaks laseb oletada; esimeses silbis olemegi teda juba kõige vanemate vepsa muutuste hulka arvanud. Ootaksime ka mitm. inessiivis ja elatiivis vorme nagu **iaugoš*, **iaugošpā*, **silmiš*, (*rova* 'kraav' :) **roviš*, aga kergesti arusaadav mitmuse tüve üldistus on siin ilmsesti sündinud (*iaugōd*, *iaugōle*, *iaugōl* — *iaugōš*, *roviḃd* — *roviš*); — Muidugi on Šidjärve vormid *rahāne*, *pakūne* jne. kõnesoleva muutusega võrreldes alles eilse päeva lapsed, ja nõnda sääal siis ka *rahašt*, *pakušt* (mitte **rahāšt*, **pakūšt*).

Diftongid vepsa teisis murdeis.

380. Juba varem on tähendatud, et järelkomponent -*i* on kesk- ja põhjavepsa murdeis säilinud — ja samuti aunuses, koguni karjalas, kuigi viimases ainult kinnises silbis — ja et assimilatsioon sonandi sarnaseks ka lõunavepsas veel täielikult läbiviidud ei ole. See on

ometi joon, mis lõunavepsa õige tüüpiliselt juba keskvepsast lahutab. Sonandi suhtes ei ole sellevastu lõuna- ja keskvepsa vahel suuremaid lahkuminekuid; ainult *ai* näikse keskvepsas *ai* kujul tähendatavat (nähtavasti meediodorsaalset artikuleeritud *a*), näit. *karguidan*, *avgiziba*, *hobedgizhed*, *pakqine*, kuna ta Äänis-vepsas püsinud on: *avajithe*, *pakaine* jne. Aga teiste diftongide edustuses läheb just Äänis-vepsa teisist murdeist selle iseäralduse poolest lahku, et sonant on -i-le lähemale assimileerinud: *iebei*, *segeitetud*, *tahteida*, *akeiš*, *kaneid*, *ukeid*, *kaneite*, *nužikeide*, *koŋendeia*, *katei* ('kattis'), — *lindiid*, *tartii*, *ištjimei* ('istusin'), *koŋkijine* ('konksukeŋe'); keskvepsas: *ieboi*, *segoitet*, *tahtoida*, *akoiš*, *kanoid*, *ukoil*, *kanoiden*, *nužikoiden*, *korondoil*, *katoj*, — *linduid*, *tartui*, *ištuimoj*, *koŋkuiine*.

„Vokaalharmoonia“ ei paku iseäraldusi: *kärbqine*, *küzui* jne. Jällegi näeme, et *i* (ja muljeerimine) on tagavokaali õige hilja esivokaaliks assimileerinud: *aiöi* (vepsä *ajei*) < *ajoi*, *harqejine* < *harjainen* j. t. h:gi ei ole takistanud — ka seekord — esivokaali tekkimist: *väheine* (vrd. *pähä* < **pāhen*).

Lisa: Tüvevokaalide muutused tunnuse i eel. Diftongi järelkomponent kinnises ja lahtises silbis.

381. Juba lühikese *i* ajaloos olime möödaminnes sunnitud tähelepanu juhtima selle tuttava nähtuse pääle, et tunnuse *i* on eeloleva tüvevokaali *a* ja *e* väga vara enamvähem oma sarnaseks assimileerinud. Nõnda sündis ka *ai* ühtumast *oi* (ka **härka* : **härkoj*-jts.). Sellest järgneb, et see diftong *ai* (resp. hilisem *äi*), mis praegu ometigi nii vepsas kui teisis keelis kaunis laialt ette tuleb (*andāžii*, *kärbāne* jne.), alles pärast nimetatud vana (alg- või esisoome aja) *ai* > *oi* muutust on keelde ilmunud, nagu seda oletataksegi.

Kuid *oi* püsimine või edasiarenemine olenes esimese silbi sonandist. See kõikide *a*-tüvede juures oletatav *oi* jäi püsima ainult, kui esimese silbi sonandiks oli *a*, *e* või *i* (**kantoi*-, **kaloj*-, **meloj*-, **vikoj*-), kuna *ä*, *e*, *i*, *o*, *u* korral, murdeliselt vist järjekindlalt, sündis *oi* > *ei* ja edasi *ei* > *ii* (*ii*) > *i* > *i* (**härkii*-, **selkii*-, **isii*-; samati **nokkii*, **munii*);¹ järgsilpides (rõhulis) vist esimese

¹ Et see *a*-tüvede juures oletatav *ii* vähemalt murdeliselt juba algsoome ajajärku kuulub, näitab sõna nagu s. murd. kunta : kunsia; analoogiliseks on s:i nimelt liig raske seletada, sest analoogia on ju niisugusel korral ülepää tüve *t* üldistanud, häälikseaduslikud *s*-kujud hävitades (käänti, lenti jne.). (Korrektuurlisa:) Karjalas näemegi, kuidas see sõna häälikseaduslise s:i on säilitanud hämardunud tähenduses: *olima ügkun-*

silbi sonandist hoolimata ($\times *i\text{umali-}$), kuid pärastised analoogiamõjud ei lase kuigi hästi otsuseid sinna saadik teha. — Tüvevokaalidest e :st ja j :st sündisid diftongid ei ($e\dot{i}$) ja ji ($i\dot{j}$), milledest eelminegi juba algsoome ajal ii :ks sai ($\times *k\dot{a}ti- > \times *k\dot{a}si$). $u + i$ sünnitas muidugi ui , mis püsinud ($\times lintui-$) resp. esivokaalide mõjul $üi$:ks saanud ($*t\dot{u}l\dot{u}i-$), kuna $o + i$:st oi sai. Seegi oi jäi laialt püsima ($\times kanto\dot{i}-$), kuid jaolt näib ta — tingimustel, mida üksikasjalisemalt ei või siin arutama hakata — ei :ks muutunud olevat ($\times kukko\dot{i}- > \times kukke\dot{i}-$) ja sellest isegi ii :ks (veps. *kukine, pühikē*). Sama lugu oli ju ka tüve a :st (esimese silbi u ja o korral) tekkinud oi :ga, mis jaolt ei :ks sai (eesti-vadja *mune* $< \times *mune\dot{i}-$), jaolt aga $ei > ii$ muutusest jõudis osa võtta (veps. *munē*, s. *muni-*).

382. Nagu juba varem tähendatud, võime ainult varemast diftongi ii :d oletades aru saada sest i :st resp. (hilisemast) i :st, mis praegu nii oht-ralt lõunavepsas „oodatava i “ asemel ette tuleb (*ruššihe, loitšín, muñi, pidín, kodiš, terid, keskin, elabad mougotín sigā* 'elavad mõlemad sääl', *uhine, korvikaz* jne.). Et ta läbi ja läbi analoogiline võiks olla, seda on võimatu juba sellepärast uskuda, et i -tüved — ainsad, kus analoogia allikat mõni vahest võiks näha — võrdlemisi haruldased on, ja mingit „analoogia tarvet“ ka olemas ei ole. Küll aga oleme selle pääle tähelepanu juhtinud, et nii mitmelgi korral omis asemates häälikseaduslik oi on selle oodatava ($oi > ei > ii >$) i , i välja tõrjunud, mis ju täitsa arusaadav, sest nii nagu ühesuguseil funktsioonidel on juba algkeeles enamvähem ühesugused välised märgid pidanud olema, nii püüavad need märgid analoogia abil ühesugusteks saada, niipea kui häälikuline arenemine on nad üksteisest liig kaugele lahutanud. Olgugi, et meie arvates häälikseaduslik vahetõrje näit. eesti katkuda — hüppida, s. katkoa ($< *katko\dot{i}\delta ak$) — hyppiä, potkia jts. ja nii mitmedki muud samasugused suhted püsima on jäänud, on e. uh-uda, s. huhtoa, e. neidud, s. neidot¹ jts. (vt. 370), võib olla juba algsoome ajal, tasandava analoogia mõjul häälikseadusliste kujude tasemele tunginud. Muidugi peavad sarnased „analoogiavormid“ suurelt osalt lihtsalt hilisemad sünnitused olema, mis uute, elujõuliseks saanud suffiksrite (seekord $-oi-$) poolt ellu on kutsutud.

žissa või *üökunžin* 'olime (metsas või mujal) üle õõ', kuna samas murdes võib esineda (*heimokunda:*) *heimokundieŋ kaučli* 'hõimkondade, sugulaste kaudu', *nīdā venehkundie* jne. — analoogiline d pro $ž$.

¹ Nagu juba sisekadu ajaloos (345, lk. 43, märkus) viidatud, ilmub nii s. neiti- kui ka eesti-soome neitsyt ($< *neitisut$) ning vepsa *neižne* kujudes oodatav edustus. Algs. **neitiis-* (t häälikseaduslik, vt. 160), kust aga hiljem abstraheeriti s. neiti-.

383. Aga tuleb meeles pidada, et vepsa häälikseaduslike $\bar{i}$, $\bar{i}$ kõrval tuli ette ka lühike i (i) (*tul', ošl', magaz'* jts.) ja et lühike i ka teisis keelis (ikka pika i kõrval, vrd. näit. vadjä *jumal'in* = s. jumalainen j. t., karjala murrete *šig' otit, olit, tulisit, ottam'ni, iuqmista* jne.) ja ka põhjapoolsemas vepsa murdeis pääedustuseks on. Meil ei tarvitse neil juhtumustel — isegi mitte i -tüvede puhul — tingimata millestki $\bar{i} > i$:st rääkida, aga sellevastu on kindlaid andmeid olemas, et diftongi järelkomponent $-i$ teatavail tingimustel õige vara, vist küll juba algsoomes, ära kadus.

Tähendatud $-i$ kadu — mitte miski ebamäärane, algsoomesse pärandatud „astmevaheldus“ — näikse peegelduvat veel praegugi tuttavas vahekorras nagu s. istuin : istumen, s. o. järelkomponendi kadu näikse vähemalt rõhutamata lahtises silbis häälikseaduslik olevat. Niisuguse vahekorra püsijäämine oli aga äärmiselt raske, ja sellepärast sündiski tasandus, enamasti diftongiliste kujude kasuks, sest et neid veel rõhuga silbi edustus mitmes murdes toetas. Et vepsaski kadu tähendatud piirides häälikseaduslik näib olevat, sellest annavad tunnistust sõnad nagu *kudmō* (< *kūtamo* - < $\times$ **kūtaimo* -, vrd. põhjamurrete *kudai*), *murmud*, *särmud* ja võib olla koguni niisugused nagu (*iškim* :) *iškmed* (< $\times$ **iškimet* < $\times$ **iškiimet* < $\times$ **iskeimet*), (*voim* :) *voimed* (< $\times$ **vōlimet* < $\times$ **vōleimet*); vrd. ka *sūdā* 364,2, aga *sūdāmihne* 'seesmine' (kui mitte hilisem $\bar{a} > \bar{a}$), ning vahest ka *vōdām* 'vöö koht', gen. *vōdmen* (s. v y ö t ä i n e n). Vähemalt sisekadu ajal ei olnud enam diftongi järelkomponenti olemas,¹ sest muidu ei oleks sisekadu sündida saanud; vrd. ka *avāta* (< $\times$ **avaiittak*), aga *avadim*. Ja nimelt selle seaduse päälle tahaksime toetada seletuse, miks „algup. i asemel“ vahel pikk, vahel lühike i (i) leidub: see mitmesuguseist allikaist päritud $i\bar{i}$ jaolt kaotas oma järelkomponendi $-i$, jaolt aga (ja vist ikka kinnises silbis) jäi $i\bar{i}$ püsima, ja pärast sulas $-i$ oma sonandiga pikaks vokaaliks. Häälikseaduslik oleks siis vahekord näit. *ošl'ni* : *ošl'*, aga ega niisugune vaheldus analoogia eest hästi püsida ei suuda. Nõnda on ka alglahtises silbis $\bar{i}$ (*ošl'ima* murdeliselt ka *ošl'i*), kuna põhjapoolseis murdeis i resp. $\bar{i}$ ka algkinnises silbis ette tuleb. Niisama vähe on see oodatav vahekord ka teiste diftongide (*ai*, *oi*, *ui*) juures säilinud: sündinud on üldistus diftongilise astme kasuks, välja arvatud mõned üksiku juhtumused (nagu *kudmō*). Analoogia tegevus on võinud alata väga vara, kuid nähtavasti on teda jatkunud kuni viimse ajani ja jätkub

¹ RAPOLA rekonstruktsioon $\times$ **kandojn* : $\times$ **kantamen* jne. (Kantas. pp. dift. 254) viiks vahest tarbetumalt kaugele — diftongi kadumiseni enne oletatavat $a\bar{i} > o\bar{i}$ muutust.

ikka edasi keeltes, kus diftongilise ja diftongituma edustuse vahekor-
rast veel jälgi järele on jäänud.

384. Eelmisega ei ole ometi seda võimalust tahetud eitada, et alg-
soomes murdeliselt ka $i\bar{i} > \bar{i}$ ($\bar{i}$) arenemine ja selle järele varem või
hiljem pika vokaali lühenemine võis sündida. Tuleb ju mõnes keeles
juhtumusi ette, kus praegust algkinnise silbi i :d on raske, vahest ka
võimatu, millegi lahtise silbi oodatava i analoogial seletada. Ainult
lõunavepsas ei näe me niisuguste lühenemiste võimalusigi. Millal lü-
hike vokaal sääal näha on, kus ainult pikka võiksime eeldada, on
lausefoneetilised, eraldi rõhuolud lühenemises süüdi. Nii näituseks va-
rem käsitletud *-šti*, *-štin* adverbide juures (309), kus kinnise silbi tõttu
lühenemist vepsa seisukohalt ei tohiks olla. Tagantjärele tuleb tähen-
dada, et neiski ometi veel pikk vokaal võib harukordselt esineda:
(*erašti* ~) *eraštīn* 'vahetevahel, mõnikord', *toštīn* (< **toštīn*) 'vahest,
ehk' (häälikuliselt = s. *toiste*), mis kinnitab meie arvamist, et need
adverbid ainult elatiivi põhjal edasituletatud mitm. instruktiivid on;
mitmuse käändeis oli ju $\bar{i}$, $\bar{i}$ ülepää laialt häälikseaduslik.

385. Nagu selgub, lähevad eelesitatud arvamised diftongide tekkimise
kohta — järgsilpide diftongid on arvatavasti kõik millegi tuletus-
suffiksiga sünnitatud¹ — kaunis järsult senistest teoriaist lahku, tah-
tes asju, nagu usuksime, lihtsamas valguses näha, mis omakorda sel-
lest oleneb, et järgsilpide esivokaalide eitamine süsteemi ennast on
lihtsustanud. Kuid ärgu meelest lastagu, et me siin ikkagi keerd-
ülesannete ees seisame. Juba küsimus, kuidas $e\bar{i}$ püsimist (tüüp *mune-*)
rahuloldavasse piiridesse sulgeda ja mil määral $t > s$ i eel häälik-
seaduslik ja analoogiline on, nõuaks eri uurimust, mis ühtlasi $i\bar{i}$ va-
nadust ja võimalikke kihtisid valgustaks, rääkimata materjali enese
eritlemisest ja igakülgsest võrdlemisest. Siin peame ainult mõne siht-
joonega leppima, mille ülesseadmise vepsa järgsilpide vokalism meile
möödapääsematuks on teinud.

¹ Kas see tuletussuffiks algupäraselt miski iseseisev sõna on olnud,
nagu teoreetiliselt ja koguni hilisemate reaalnähtustegi varal tahaks ot-
sustada, see on küsimus, mis meid võiks ainult selles mõttes huvitada, et
see i iseseisva sõna alghäälikuna ei ole tarvitsenud tagavokaal (resp.
spirant) olla, nagu me seda esivokaaliks olemegi oletanud.

REFERAT:
SÜDWEPSISCHE LAUTGESCHICHTE.

II. Vokalismus.

A. Die vokale der ersten silbe.

Die kurzen vokale sind im allgemeinen erhalten, mit ausnahme von dem hinteren *e*, das, wie im *aunus-karjala* und *suomi*, zum vorderen *e* geworden ist (257); in der vertretung *me:ra* — *el'an* könnte sich das urspr. verhältnis widerspiegeln, denn die progressive palatalisation kommt nach einem urspr. hinteren *e* nicht vor (261), wohl aber nach einem urspr. hinteren *i*. Aus verschiedenen gründen (besonders inbezug auf formen wie s. *visa*, nicht **visä*) wird für wahrscheinlich gehalten, dass die verschiedenheit *i* — *i* im urf. zu gunsten des *i* noch nicht ganz ausgeglichen war (266). Inbezug auf *o* (254) keine zweiteilung *o* — *e*, wie im wotischen, estnischen und livischen (welche zweiteilung man ohne genügende begründung als erbe des stufenwechsels angesehen hat; es wird auf eine andere erklärsmöglichkeit hingewiesen). Das *ō* ist im urf. seltener gewesen und kommt meistens in wörtern von späterer herkunft vor (255). Sonst sind nur kleinere veränderungen zu beachten: einige *ä* > *a* resp. *ä* ~ *a* fälle (252), dialektweise *ä* > *ε* (253) und delabialisation von *ō* und *ü* (256, 265), einige labialisationen (*e* > *ō* 259 und *i* > *ü* 268) u. a.

Die langen vokale (269 ff.) sind alle verkürzt worden. Die qualitativen veränderungen sind beinahe nur dieselben wie bei den kurzen: *ē* > *ē* (> *e*) (274), dialektisch *ō* > *ō* > *e* (272 b) und *ū* > *ü* > *i* (277 b); dazu noch kleinere veränderungen (269, 273, 275). Abgesehen von der erhaltung des *ū*, *ū*, *i* in den nördlichsten dialekten ist die verkürzung gemeinwepsisch und jünger als die synkope und apokope, sowie auch jünger als die verkürzung vor *h* (279).

Die diphthonge haben im südwepsischen ihren sonanten im allgemeinen bewahrt (280), während die wesentlichsten veränderungen

in den übrigen dialekten meistens an den sonanten vor sich gegangen sind (301). Im wepsS ist die vertretung der sonanten im grossen und ganzen dieselbe, wie bei den kurzen vokalen ($e > e$ 288, 297 a, keine zweiteilung in o 285, 296, dann einige labialisierungen 297 ff.). Die mitlaute („konsonanten“) sind meistens erhalten, stellenweise aber, zumal bei der jüngeren generation, mehr oder weniger reduziert oder ganz an den sonanten assimiliert; dazu noch kleinere veränderungen. Vor einem silbenauslautenden s ist der mitlaut $-j$ verschwunden (292), wie auch in den übrigen weps. dialekten und sogar im aunus. Der schwund wird als älter denn die synkope, aber jünger denn $s > š$ festgestellt (293).

Inbezug auf die „urf. diphthonge auf $-ü$ “ wird gefragt, ob hier ein $-ü$ wirklich im urf. existiert hat oder ob es vielmehr aus einem $-u$ später entstanden ist, und zwar in den sprachen, die auch sonst eine „vokalharmonie“ entwickelt haben. Wenigstens im wepsS lässt es sich annehmen, dass der jetzige mitlaut $-ü$ sekundär ist, denn nicht nur $*eü$, sondern auch $*el$ ($> e.i$) hat den übergang zum $-eü$, $-öü$ mitgemacht (297, 299). Die schwankung $-u \sim -ü$ scheint teils auf dialektischen verschiedenheiten, teils auf der qualität des nachfolgenden vokals zu beruhen (295, 297). In den übrigen weps. dialekten nur $-u$. Übrigens ist im wepsS ein laut zwischen u und $ü$ (nahezu ein medio-dorsales u) recht häufig (295 a, 297).

B. Die vokale weiter im wort.

a. Die einzelvokale.

1. Die in erhaltener oder veränderter gestalt ererbten.

Zur zentralsten frage gestaltet sich das alter der sog. vokalharmonie. Schon in den überschriften werden die vorderen vokale $ä$, $ü$ und sogar e und i mit fragezeichen als urf. ausgangspunkte angegeben.

Das $ä$ tritt im wepsS nur nach einem $ä$, $ö$, $ü$ der vorhergehenden silben auf ($hädä$ usw. 303 a), nicht aber nach e und i ($kera$ usw. 303 b). Schon aus der geschichte des l (a nur vor einem hinteren vokal) ergibt sich, dass früher auch nach $ä$, $ö$, $ü$ ein a gestanden hat ($täü < *tälla$, 304); also $a > ä$ jünger als $l > a$, und ebenso jünger als die synkope ($rämbota : rämptäbä$ usw. 304), und jünger als die labialisierung in fällen wie $šüžäl (< *sisali)$, $pühlām (< *pihlaiñ)$ oder (dial.) $vöügäd (< *veugad)$ u. a. (304). Ein beispiel wie e/an kann mit

dem *l* kein früheres *ä* beweisen, sondern nur eine progr. palatalisation (306). In den übrigen weps. dialekten ist *ä* weiter im wort noch seltener, und es wird festgestellt (307), dass es auch dann späteren ursprungs ist. Das *ä* ist also im wepsS nicht „besser erhalten“, sondern aus *a* durch eine späte progressive assimilation in bei weitem zahlreicheren fällen entstanden als in den übrigen weps. dialekten. Es fragt sich nun weiter (308), ob dieses sozusagen urwepsische *a* nicht doch aus einem früheren *ä* durch dissimilation entstanden sei, so dass wir (weil die vokalharmonie nach der landläufigen meinung jedenfalls durch eine „progressive palatalattraktion“ zu erklären ist) einen prozess: assimilation — dissimilation — assimilation (etwa $a > \tilde{a} > a > \tilde{a}$) voraussetzen müssten. Das wäre aber etwas unglaubliches, dessenungeachtet, dass ein späterer übergang $\tilde{a} > a$ auch im nordestnischen allgemein angenommen wird (*är̃ä* < **här̃yän*) — ob aber mit recht, ist noch sehr fraglich, denn z. b. das *ī* in der schwachen stufe (*är̃iä*) kann ebenso gut nach einem vorderen vokal motiviert werden, als vor einem solchen. Scheinbar ein wichtigerer beleg für die uralte herkunft des *ä* wäre die abweichende vertretung der *a*- und der (vorausgesetzten) *ä*-stämme vor dem charakter des plurals und des imperfekts *i* (z. b. suom. *jalka* : *jalkoina*, aber *här̃kä* : *här̃ki-nä*, est. *jalgu* — *här̃gi*, wepsS *iaugōd'* — *här̃gūd'*). Aber schliesslich hängt auch diese verschiedenheit von dem sonanten der ersten silbe ab (d. h. auch ein *a*-stamm kann ebenso behandelt werden wie ein sog. *ä*-stamm, vgl. z. b. suom. *musta* : *musti-na*), und später haben wir gelegenheit zu zeigen, dass die geschichtlichen veränderungen des stammvokals durch unsere voraussetzung völlig verständlich werden.

Das *o* ist erhalten, sogar nach *ä* (*sādod* 311), aber nach *ō* und *ü* ein übergang $o > \tilde{o}$ (*pōrō*, *kūrō*- usw.), der sich ebenso als sehr spät erweist (312). Dasselbe gilt auch von dem verhältnis *u* — *ü* (*vāvu* — *pövü*, *kündüz*, 316), wo die spätere herkunft des *ü* offenbar ist (317); „urwepsisch“ kann hier nur *u* (und *o*) sein (318). Man sieht also (119), dass die höheren vordervokale (*ō*, *ü*) der ersten silbe entsprechende vokale (aus *o*, *u*) weiter im wort erzeugt haben (wie auch das *ä* in den meisten fällen nach *ä* vorkommt), und in solcher weise dürfte die vokalharmonie auch in anderen sprachen ihren anfang genommen haben. Übrigens ist nicht zu vergessen, dass das *ō* weiter im wort von allen forschern als sekundär ($o > \tilde{o}$) angesehen wird (319).

Weiter ist das verhältnis des hinteren und vorderen *e* zu beachten (320 ff.). Das *e* kommt nämlich auch in „vordervokalischen“ wörtern vor, hauptsächlich nach dentalen konsonanten (321 1, 2), dialektisch auch sonst (321 3), abgesehen von fällen, wo die palatalisation (pro-

gressiv oder regressiv) ihren einfluss geltend gemacht hat, was ihr jedoch meistens nicht gelungen ist. Es scheint schwer zu denken, dass ein e unter der drohung der palatalisation (aus e) hätte spät entstehen können, vielmehr muss hier ein urspr. hinteres e (hauptsächlich nach dentalen konsonanten, dialektisch auch sonst) bewahrt sein (324) — also ein hinterer vokal auch in vordervokalischen wörtern, wie oben a , o , u statt $ä$, $ö$, $ü$. In den übrigen weps. dialekten ist die vertretung im grunde dieselbe (325), mit einigen rudimenten wie *õembü*, *õembo*, die beweisen dürften, dass das e früher nicht ausschliesslich nach den dentalen konsonanten vorkam (**vempel*).

Schliesslich das verhältnis $i - i$ (335 ff.). Das i kommt nur nach dentalen in begrenzten fällen vor (336), und ein beisp. wie *pol'* (< *põli*) mit der palatalisation zeigt, dass vor der vokalapokope hier ein i (nicht $ï$) gestanden (338). Es gibt aber auch hinweise in entgegengesetztem sinne (neben *olg* auch z. b. *vaumiž* < **valmīs*), und das häufig vorkommende $ï$ kann jedenfalls kaum aus einem i entstanden sein. Darum wird es als wahrscheinlich angesehen (338), dass das urspr. i unter gewissen bedingungen im weps. erhalten ist, obgleich der übergang $i > i$ allgemeiner und in viel weiterem umfange, und wohl auch früher stattgefunden hat als $e > e$. Wenn wir also schon des parallelismus halber nur ein hinteres i weiter im wort in der urfinnischen grundsprache voraussetzen, so dürfte das i schon im späteren urfinnischen meistens zu i nivelliert gewesen sein.

Ausser dieser bedeutungsvollen vertretung, aus welcher der frühere mangel der vokalharmonie hervorgeht, sind noch einige spezialzüge zu nennen. In der geschichte des a interessiert uns das bisher ganz dunkel gebliebene verhältnis $a \sim i$, das bei abessiv, elativ und ablativ in weiterem umfange in der weise vorkommt, dass die genannten kasus (die auch adverbial gebraucht werden) adverbialne nebenformen auf *-i* haben (weps. *pezmata* $\sim$ *pezma*i**, s. *kyllältä* $\sim$ *kyllälti* und besonders der typus *-sti*: *tšomašti* $\sim$ *tšomas*, wo das letztere trotz unserem früheren zweifel ein elativ sein dürfte). Diese nebenformen müssen ganz einfach pluralische instruktiv-weiterbildungen von den respektiven kasus sein. Daraus folgt, dass der urspr. auslautkonsonant *-n*, nicht aber *-k* gewesen ist, wie auch wir in dem konsonantismus (104,12) für möglich hielten (309). Ein bisweilen vorkommender wechsel von a und o (*sagarmod*, est. 'saarmad', u. dgl.) wird durch analogische übergänge (ohne vermutungen von „stufen“) leicht erklärt (310). — Die urf. o und u lassen sich in zahlreichen gruppen (311 ff. und 314 ff.) wiederfinden; in einzelfällen jedoch u pro o (313), was dem einfluss von nördlicheren dialekten mit eventuell regelmässigem $o > u$ zuzu-

schreiben wäre. — Die bekannte assimilation des ϵ (e) nach h (*metsha* < **metsahen*) wird angeführt (326) und das hohe alter derselben berührt (327). Einzelfälle mit a , $\ddot{a}$ statt ϵ , e (328). Eine menge von labialisierungen des ϵ (*tegob* usw.) (329), die teils auch in den nördlichen dialekten bekannt sind (330); merkwürdigerweise fehlt die labialisierung in dem komparativ (331). Einige analogische i -fälle (*aiiniž* u. a.) werden angeführt (332), und zum schluss die vielen kategorien zusammengefasst, wo ursprünglich ϵ , e gestanden hat (333), darunter auch die endung der 1. und 2. pers. des plurals (334), wo das a auf einer früheren assimilation beruhen kann und ein analogisches i des plurals im weps. hinzugefügt ist. — Betreffs der vertretung des i ($\ddot{i}$) wird (339) konstatiert, dass es keine genügenden gründe gibt, die dem karjala-aunus charakteristische assimilation *-ihe-* > *-ehe-* im weps. anzunehmen. Nach einigen einzelfällen ($\ddot{u}$ pro i , 340) werden die interessanten gruppen (*noižšijn*, *uhine* u. a.) angeführt, wo $\ddot{i}$ resp. $\ddot{i}$ dem kurzen i der (meisten) anderen sprachen entspricht (341). Die ansicht, dass dieses $\ddot{i}$, $\ddot{i}$ ein urf. beibehaltener langer vokal, oder aus einem (etwas unbestimmten) $i\ddot{i}$ entstanden sei, wird bestritten (342); als ausgangspunkt dürfte vielmehr ein $i\ddot{i}$ gedient haben, wo das i denselben stammvokal vertritt, der als diphthongsonant (d. h. mit dem i des charakters gebunden) bei allen stämmen (schon im urf.) höher geworden ist. Bedingungsweise schon früh ein $i\ddot{i}$ > $\ddot{i}$, später im weps. $\ddot{i}$ > $\emptyset$ und $i\ddot{i}$ > $\ddot{i}$ und weiter in den meisten stellungen $\ddot{i}$ > $\ddot{i}$ (343). Vor s (> $\ddot{s}$) die bekannte verkürzung des diphthongs (resp. diejenige des $\ddot{i}$) (344).

2. Vokalsynkope.

Die bedingungen der allgemeinen synkope sind dieselben wie im estnischen: die erste silbe lang, die zweite kurz. Diese gemeinwepsische erscheinung lässt sich in vielen wichtigen gruppen (345) konstatieren, und kommt in bestimmten fällen auch in der vierten silbe vor (347). Es giebt jedoch eine nicht unerhebliche menge von „unregelmässigkeiten“ (*odv*, *paštuda*, *sarvudēd* usw. 346), für welche aber jedesmal die betreffenden analogiequellen leicht zu finden sind. — Für das südwepsische charakteristisch ist eine spätere synkope vor h (348), die auch nach einer kurzen silbe sich geltend gemacht hat (*kaaha* usw.). Aber auch sonst ist der schwund des i (349) und e (350) nach einer kurzen silbe wahrzunehmen, teils infolge der satzakzentlosigkeit, teils durch die analogie, während wenigstens weiter im worte auch ein regelmässiger lautgesetzlicher schwund vorkommt. Eine ganz besondere schwundkategorie bildet das u des II. partizips (*andand*

usw.), wobei die akzentverhältnisse — wie auch z. b. im estnischen — vielleicht eine rolle gespielt haben (352).

Die allgemeine synkope erweist sich als älter denn eine menge von anderen (teils gemeinwepsischen) lautübergängen: $k, t, p > g, d, b$, die verkürzung der geminatae, $ts > t̥s$, $ks > ss > s$ u. a. (353), doch nicht als so alt, dass es keine älteren wepsischen lautübergänge gäbe: das verschwinden des mitlauts $-i$ vor s , $s > š$ u. a. (354). Die speziell südwepsische synkope (vor h und diejenige des e und i) sind jungen datums (355).

3. Vokalapokope.

Der kurze schlussvokal der zweiten silbe ist geschwunden, wenn die erste silbe lang gewesen ist, weiter im wort aber immer. Nachdem die einschlägigen gruppen angeführt worden sind (356), kommen einige besonderheiten zur sprache, und zwar fälle, wo der schlussvokal gegen erwartung fehlt (357 — doch wenigstens teilweise infolge der akzentverhältnisse) oder wo er gegen erwartung vorkommt (358 — analogiebildungen, 359 — in wörtern mit vokativischer funktion); dazu noch die eigentümlichkeit vor der fragepartikel $-k$ ($< -kko$), wobei eine analogische umgestaltung (ein abstrahiertes $-ik$) wahrzunehmen ist (360).

Das alter der apokope lässt sich durch andere lautübergänge einigermassen bestimmen (362). So ist sie älter als $-k > 0$ im auslaut, die verkürzung der geminatae usw., jünger aber als die palatalisation und die verkürzung der langen vokale vor h . In der zweiten silbe sollte man die apokope, wegen des parallelismus, chronologisch mit der synkope gleichstellen, in den folgenden silben scheint sie aber älter zu sein ($taig̃in < *taik̃ina$). Als gemeinwepsische erscheinungen müssen sie beide recht alt sein. Vor dem endgültigen schwund ist die stimmreduktion des druckschwachen vokals anzunehmen.

b. Die diphthonge.

Die für das wepsische so charakteristische beibehaltung des mitlauts $-i$ ist im wepsS nur in beschränktem masse (bedingungsweise in dem dorf Pjatina, aber mit etwas niedrigerem vokal als i) zu finden (363). Die allgemeine vertretung ist die assimilation des mitlauts an den sonanten ($ai > ā$ 364, $oi > ō$ 367, $ui > ū$ 372), wobei der nachfolgende konsonant, wo möglich, palatalisiert worden ist ($oksāñe$ usw.). Die wichtige frage, ob neben ai , (oi), ui auch $äi$, $üi$ existiert haben, ist mit der früher behandelten erscheinung der „vokalharmonie“ ver-

bunden; das scheint jedenfalls klar zu sein, dass die jetzigen $\ddot{a}i$, $\ddot{o}i$, $\ddot{u}i$ lediglich aus ai , oi , ui entstanden sind, und zwar unter denselben bedingungen wie auch $\ddot{a}$, $\ddot{o}$, $\ddot{u}$ weiter im wort. — Ausser der obengenannten partiellen beibehaltung des mitlauts ist eine andere durchgehende dialektische vertretung zu nennen: in dem nördlichen grenzgebiet (Šidjärv) sind die komponenten des ai , oi , ui in der weise miteinander verschmolzen, dass sich mediodorsale lange vokale (bezeichnet mit $\ddot{a}$, $\ddot{o}$, $\ddot{u}$) entwickelt haben (365, 368, 373).

Besondere beachtung verdient das in sehr zahlreichen gruppen vertretene oi (367); in vielen anderen sprachen ist es ja unmöglich, die urspr. oi -wörter von den urspr. o -wörtern (im est. und liv. sogar von u -wörtern) zu trennen. — Eigentümlich ist das auf den ersten blick sehr altertümliche paradigmatische verhältnis nom. sg. *hahkō*, part. sg. *hahkōl'* (< **hahkoita*), nom. pl. *hahkoid* (d. i. *hahko_iid*), part. pl. *hahkoil'* (367,₁) und ebenso inf. *tahōl'a*, präs. *tahōn*, imperf. *tahōin* (367,₂). Schon in an betracht dessen, dass die zu erwartenden formen (nom. pl. und part. pl. **hahkōd'*, imperf. **tahōn*) mit formen von ganz anderer funktion (part. sg. und präs.) gleich wären, haben wir anlass, analogische anlehnungspunkte zu suchen. Und solche ergeben sich in dem $\ddot{i}$ des plurals und des imperfekts (*papīd* : *papīd'*, *papīle* usw., *oštīn*, *oštīmā* usw.) — eine endung, die gewissermassen als merkmal des plur. und imperf. gegolten und ein gutes muster geboten hat (369).

In der geschichte des ei (370) wird betont, dass ein urspr. ei sich im wepsa zu $\ddot{i}$, $\ddot{i}$ entwickelt hat (*kukīne* u. a.) und dass man auch z. b. **ukīne* statt *ukōne* erwarten möchte, d. h. dass diejenigen in der geschichte des oi angeführten wörter, wo der sonant der ersten silbe ein (urspr.) o , u , $\ddot{a}$, e , i ist, ein analogisches oi (statt $\ddot{i}$, $\ddot{i}$) enthalten oder spätere derivata nach dem muster der oi -wörter sind; so wären typen wie s. *katkoa* (< **katko_iδak*) und *hüppiä* nur lautgesetzliche vertreter von ursprünglich demselben diphthong, und weps. *haygin* (s. *haukon* : *haukkoa*, wenn es nicht analogisch ist, vgl. *rauk* : *raukōl'*) würde darauf hinweisen, dass auch der diphthongmitlaut hier massgebend gewesen ist. Der mystische „stufenwechsel“ oi : ei wird zur nutzlosen hypothese, wie auch, aus weiter unten angeführten gründen, die annahme von einem urf. übergang $ei > i$, den man im urf. sogar zweimal annehmen zu können geglaubt hat. — Ein beispiel wie *eglē* (371) kann natürlich kein urf. ei repräsentieren.

Die assimilation $ai > \ddot{a}$ usw. ist natürlich sehr jung (374). Die epenthese des i bei den possessivsuffixen *-ni*, *-si* hat, wie man allgemein denkt, einen diphthong erzeugt, der älter als $s > \ddot{s}$ (*sināš* < *-a_isi* <

-asi), also sehr alt ist (375). Älter als $s > š$ ist auch der schwund des mitlauts $-j$ vor dem s der geschlossenen silbe (377), wobei nur wenige analogische abweichungen (378, 379) vorkommen. Vor s ist der schwund des mitlauts gemeinwepsisch (sogar im aunus bekannt), aber sonst sind veränderungen bei den diphthongen im mittel- und nordwepsischen nur im sonanten zu finden (380).

Im nachtrag (381 ff.) werden die angenommenen veränderungen des stammvokals vor dem i des suffixes zusammengefasst, wobei darauf hingewiesen wird, dass eine form wie *andāšīn* oder *kārbāne* ein sekundäres (obwohl schon urfinnisches) a_i enthalten muss (381). Weil kein $ā$, sondern nur a als ausgangspunkt für den stammvokal dient, wird die theorie der diphthongbildung einfach: nur oi , das je nach der qualität des sonanten der ersten silbe entweder bewahrt werden oder sich zu e_i , i_i und auch zu $\bar{i}$, $\bar{i}$ weiterentwickeln konnte; natürlich nahm auch das e_i der e -stämme an dieser entwicklung teil. Das $\bar{i}$, $\bar{i}$ scheint im weps. also meistens ein regelrechter nachfolger von diesen diphthongen (und auch von urspr. i_i) zu sein, obwohl ein oi , wegen der gleichen funktionen, häufig an die stelle des ($oi > e_i > i_i >$) $\bar{i}$, $\bar{i}$ eingedrungen ist, resp. spätere derivata mit einem $-oi$ statt des „lautgesetzlichen“ $\bar{i}$, $\bar{i}$ vorkommen (382). Aber schon im urfinnischen hat sich die tendenz geltend gemacht, wonach der mitlaut des diphthongs in offener silbe reduziert wurde und verschwand, und so entstand der wechsel des diphthongs und des sonanten, der noch heute hie und da vorkommt (z. b. s. *istuin* : *istumen*). Meistens ist der wechsel aber nivelliert worden, z. b. im wepsa den diphthongformen zuliebe, bis auf kleine überreste, die noch ausser in einzelwörtern (z. b. *kudmō* < *kūtamo*- < $\times *kūtaimo$ -) auch in einem verhältnis wie *oštin* : *oš'* oder *kukine* : *kuk* (< $*kukki$) wahrzunehmen sind (383). Damit wird auch eine entwicklung ($i_i >$) $\bar{i}$ > i inbezug auf gewisse sprachen nicht ausgeschlossen (384). Im wepsS kann die verkürzung des langen vokals nur infolge von satzphonetischen verhältnissen in frage kommen, wie in der adverbendung *-šti*, *-štin*, worin nach unseren früheren auseinandersetzungen (309) ein instr. plur. steckt; aber sogar hier sind auch formen mit langem i bekannt (*eraštīn*, *toštīn*), was die richtigkeit der genannten annahme nur bestätigen dürfte.

Sõnaregister.¹

A		
<i>a</i> 20, 106 _{5c}	<i>affat-kurõne</i> 171,	<i>aïd</i> 104 ₄ , 116 ₁ , 158,
<i>ā</i> ~ <i>ay</i> 203	349 _{3b}	282, 304 _b
<i>abid</i> 'meelepaha' (< v. обид).	<i>affatnik</i> 171, 377	<i>aïdnik</i> 281
<i>abidahne</i> 349 _{3c}	<i>aganokaz</i> 309	<i>aïdõda</i> (:aïdoin) 356 _{1c}
<i>abidāne</i> (dimin., vt. abid).	<i>agi</i> : <i>agian</i> 64, 127,	<i>aïdõle-</i> 322 ₂
<i>abidõfazhe</i> 'mures olla'.	222, 223, 242, 356 ₈	<i>aïdruš</i> 157, 357
<i>abit̃ta -din</i> 349 ₁	<i>agiahne</i> 64	<i>aïdver</i> 166 ₂ , 224 ₁ ,
<i>abu</i> 166 ₂ , 314, 326	<i>agiatõ</i> 64	348 ₂
<i>abunik</i> 238	<i>agiemb</i> 16	<i>aig</i> 10, 42, 184 ₂ , 188 ₁ ,
<i>abutada</i> 122 ₁ , 166 ₂	<i>aha</i> (interj.).	189 _{2c} , 281, 329,
<i>abu tõda</i> 200, 206 ₁	<i>ahavokaz</i> 163	349 _{3a} , 357
<i>abutški</i> 85 ₅	<i>ahavõta</i> 85 ₃	<i>aiga</i> 281
<i>abutuz</i> 314 _b	<i>ahavõšetada</i> 367 ₇	<i>aigakoz</i> 35
<i>ad</i> 348 ₂	<i>ahā</i> 3, 32, 152, 227,	<i>aigaštīn</i> 184 ₄ , 336 _b
<i>adivõne</i> 231, 251	228 ₆ , 310	<i>aigāne</i> 147 ₂ , 333 ₁₈
<i>adivõš</i> 244	<i>ahj</i> 220 _a	<i>aigemba</i> 322 ₁
<i>adivõta(zhe)</i> 231, 367 ₇	<i>ah-jär̃v</i> (pn. < ? ahven-jär̃vi).	<i>aigõn</i> 367 ₁₂
<i>adivõšend</i> 364 ₁	<i>ahkud</i> 34	<i>aigõš</i> 368
<i>ad'i</i> 228 _b , 231	<i>ahak</i> 170	<i>aiaastada</i> 302
<i>adr</i> 66, 127	<i>ahn</i> 230 _a , 332	<i>aia az -had</i> 166 ₁ , 200,
<i>adrañ sarad</i> 189 ₃	<i>ahaz</i> 38	243 ₂
<i>adr.nužik</i> 189 _{1a}	<i>ahthakoz</i> 35	<i>aiaada</i> 15, 20, 76, 85 ₄ ,
<i>adrnor</i> 212	<i>ahtištada</i> 302	98, 106 _{5c} , 129 ₆ ,
<i>affat</i> 171	<i>ahtištudā</i> 30, 120	129 ₈ , 131 ₁ , 133, 154,
	<i>ahtta</i> 38, 323, 333 ₁₂	162, 251, 285, 356 ₂ ,
	<i>ahvatnik</i> 377 (vt. aff-).	356 ₈ , 380
		<i>aiaand</i> 15

¹ Täienduseks mõni sõna juurde lisatud laiemast lõunavepsa sõnastikust.

- aḡatšēd* 337
aḡāta 206 s
aḡeḡeška|ta -ndēn (vrd. *aḡōda*).
aḡenuz 314 b
aḡōda 19, 206 a
aḡžaz 147 z
aḡl 353 z, 356 a, 375
aḡvod 227, 311 a
aḡvōžēd 367 s
ak 94, 100, 101, 102, 104₁₂, 129 s, 147 a, 303 a, 362, 367₁₁, 380
akal'ne 22, 94
akatō 98
ala 104 z, 129₁₁, 142, 220 s, 258, 300, 305, 333₁₈; 367₁
alaḡg 14, 14, 192, 311 a
alasias 149 a
alasta (? Tgl. 'alasti').
alastō 367 a
alāne 314 c
alāžud 145, 147, 314 c
alēmba 104 s
alēmbašte (pn.).
alēnuda 40, 175
alēta 180 s
alhaks 76, 77
alhal'i 104₁₁
alhampā 200
alhan 175, 208
alhāne 30, 166 a, 348 a
al'i (= v. али ~ или).
alūne 188, 372₁
alūtš'i 104₁₀
ambund 356_{1a}
ambusketa 27, 157, 220 s, 333 s
ampta 18, 106 s, 123₁, 348 z
amu 30, 196, 367₁₂
amukhošti 35
amuštada 30
amuštuda 30
amuyta 196, 206 c
amūne 85 z, 244, 336 b
anastada 30
andaškata 348 z, 377
and'ia 113, 210
and'irag 249
and'ivarž 189_{2c}
and'ti 249, 345 s
andōda: *andēn* 15, 19, 20, 184 s, 200, 206₁, 249, 345 s, 352
anh-järvud (pn. < ? *hanhi-järvut*, vrd. 168).
an'i 106₁, 106_{5c}, 129 s, 175, 279, 357, 364₁
an'itaki (= v. вѣтѣки).
annō 367₁
anop 175, 311 a
anšpug 'kang' (v. ганшпуг).
anta: *andan* 17, 32, 52, 80, 95, 98, 101, 104 s, 106 z, 106 z, 117₁, 129 a, 129 s, 147 z, 147 a, 162, 184₁, 190, 194, 196, 230 c, 243 a, 247, 288, 296, 334, 336 b, 341_{1d}, 342, 345 s, 346 a, 5, 348 z, 352, 356_{7c}, 360, 362, 364 s, 6, 367 s, 369, 374, 381
antlaze 101, 166 s a, 260
anāi 357
ap 96, 332, 356_{1a}
apakivi 'lubjakivi'.
apar 186 s
arb 356_{1a}
arbōda 23, 367 z
arbōti 'ettekuulutaja'.
arbōtada 124
arbōžōfta 148₁
ard 20
ar'ed 'öel' (v. аред).
ar'g 19, 152, 156, 243 a, 357
argeline ~ *argesine* 341 a
argestuda 114, 129 s
ark 61₇
armaz 116 z, 198, 251
arskaht (pn.) 152, 172, 188₁
arskaht'ihne (adj.).
arv 229, 230 s, 311 a
ašt'i -jan 29, 106₁, 116 z, 207 a
astrag 92, 128₁, 346 s c
astla 29, 32, 104₁₁, 129 s, 157
azēgi 128 z b
azētada 147, 321₁
azētōda 119 z, 206₁
azuda 147, 372 z, 373
azumatō 186 a
atef 217 a, 223, 356_{1a}
atefiōne (dimin.).
ay 203
ayg 114, 314 a
aygam 128 s, 205, 305
aygat 10, 26, 47, 94, 128 s, 166 s b, 205, 206₁, 258, 351 s
aygotada 114

ayae 203

aynūšši = *anūšši*

avād'im 15, 183, 185,
345₅, 346₁, 349₄,
383

avāzuda 148₁

avāta 342, 364₃, 365,
380, 383

avō 186₇, 187, 190,
367₁₂

(*pāšš'in*)*ānuz* 189_{2b}

B

-*ba* (nāit. *miba* 'missiis').

baba I 28, 100

baba II 224_b

babarm 5, 106_{5a}, 125,
224_a, 311_a

babarmheṇ 122₁

babō 3

babōṭa 367₇

babu 3

bad'i 69, 69

baṭṭar-ṭrin 192, 333₁₂

baa 210

baat 3

baatokaz (adj.).

balūda 3 (v. *баловать*,
vrd. 374₄).

baṅgahtada 'prantsata-
da', vrd. 2.

baṅkō 41

barabaṇda 'trummi
lūta'.

barb 23, 124, 224_c

barbaid 224_c

barbaz 5, 124, 224_c,
353₁

barbik 124, 224_c

barbikokaz (adj.).

bard 3, 184₃, 277

bardakaz (adj.).

bariš 3

bašeṇ 37, 150

bašiškata 321₁

bašitōṭa 129_c

bask 3

bašmīne 'kōnelemine'.

bašōda 206₁

bašta 76, 77, 104₅,
104₆, 131₁, 150,
207_a, 213, 290, 312,
314_a, 356₅

baši (interj. *lambaid*
kutsudes).

bazar 'turg'.

bašsko 359

begli 'pōgeneja' (v.
беглый).

belō 367₁

belōšūrmāgi (pn.) 217_b

belzin 183

bembel 21, 75₃, 210,
224_c, 250, 325, 353_c

bembud 16, 17, 248

bepsaks 76, 89, 245,
307

bepsal'ne 186₁, 303_b,
349_{3b}

bepsal'ne 224_c, 349_{3b}
365

berbud 225

berekta 189_{2b}

bes 3

bešedū 3, 220_b

bezbeṇ (v. *безмень*; vrd.
224).

bibu 5, 224_b

bibūne 224_b

bigi 2

bipkta 41

bipšimpu(d) 224_c

bipšta 89, 129_c, 155

bir(iba) 210

birb 'pigitraat' (v.
верба, vrd. 224).

birbaš 224_c

birbāta 124, 224_c

birbitada 124, 224_c

birbiš 85₁, 88

bird 3

birdampāl'zed 189_{1b}

birišmāgi (pn.).

baahosaōda 228_b

blim-pada 189_{1b},
189_{2b}

blād 329

blād'hudō 329

blādūda 372₄

boḍr 356_{1d}

bohašv 'rikkus'.

bohat 84, 99, 288

bohataš 'rikkalt'.

bohateмба 'rikkamalt'.

bohatembāne 'natuke
rikkam'.

bohattuda 99

boḡūda 372₄

boḡūnd 372₄

bok 13, 40, 189_{1b}, 212

bolūne 74

bolūš' 30, 336_a, 338

boran 235

borašk 2, 189_{1b}

borobitš 225

boḡ (vt. *bō*).

boḡbarb 224_c

boḡnik (= *boḡ-pirg*).

boḡnuhnik 106₃

bō : *bolad* 2, 3, 5, 34.
128_{2b}; 162, 201,
207_a, 230_c, 296.

341_{3d}

bradõda 247
braküda (v. браковать, vrd. 372,4).
brižda 147₃
brõ : *brovad* 228_b
brükv (~ *brükv*, v. бруква).
bubeñ 'kelluke' (v. бубен).
budegata 128₄
buhotta ~ *buhitta* 'mõl-lata'.
bukark 100
bukõ 3
bulahhada 2, 247
butbuk 2, 247
butbutada 'vuliseda'.
buk 33, 210
butš 2
butššüne 247
bumag 100
buggata 2, 247
burak 37
burāda -*avin* 'auku las-ta' (v. буравить, vrd. 228_b).
burāta -*dab* 'põriseda'.
burbutada 2
buřg 3, 76, 100, 153
buřgāta -*čšob* 'tuisata'.
burõ 3
burīdī (pn.) 365
buši (interj. lambaid kutsudes).
bušine 'talleke'.
butahhōtta '(raskesti) kukkuda lasta'.
butk 2, 42, 45, 49, 189_{1b}, 190
butkahtada 77
butkāta -*d'an* 'tõugata'.

butkta 337
bäko 'oinas'.
bäkälük 2
bäkätädä 2
bälišta 2
bärbitada 224_c
bölbötädä 2
bölbötüz 312
bölskütädä 2
börišta 2

D

da 28, 33, 34, 37, 40, 50, 85₅, 100, 104₆, 106₂, 106₃, 106₅, 129₈, 129₉, 147, 356_{1a}, 372₁, 374
danž 179
dayt 3
davāda 3
davitš 2
davīne 153
dēng 77, 100, 129₉, 234, 294_b, 348₂, 360
deřōn 28, 49, 77, 100, 234, 372₁
derūnahne 188₂
đelko (v. дяденька, vrd. 359).
divja = *đūjū*
divutōdazhe 'imestada'.
divä 213
do- (*dosōhtibad* 'lõpuni sõid', v. до).
dogatla 3
dokažda 147₃
dola 247
douyb 100
dougonos 210
dorxpta 'nokkida'.
dōdō (in.).

dropk 8
drug 106_{5c}
dudāta 2
duh 3
duida 3
dumāta 3
duplik 28
dura 100
durak 3, 100, 161_{3c}
đūjū 'mõnus'.
đūvū (*žūvū*-) 213

E

e = *ö*
eba 76, 106₃, 345₉
ebad 104₄, 106₃, 106₅, 119, 184₃, 184₆, 230_c, 305, 341_{3c}, 345₇, 356₂, 364₅, 372₆
ed 32, 39, 104₄, 104₅, 106₅, 258, 356₄
edemba 104₈
edes-tagaz 116₁
edhaks 307
edhampā 11
edhan 28, 106₃
edhruz 314_b
ed'inō 367₁, 370
edo-aigōd 329
edomāne 329, 356₂
edō 22, 116₁, 329
edvō 106_{5c}, 226, 356₄
egfē 63, 106_{5a}, 204, 245, 357, 370
eglestōdāze, vt. *ögles-*
eglinē 341₄, 349_{3a}, 370, 377
ehdzořa 356_{1a}
ehl 38, 40, 186₂, 269, 356₄

- ehtaŋe* 349_{3b}
ehtatada 120, 125, 303_b
ehitiš 120
ehikōne 85₂, 128₁, 345₁
ehŋa 129₆, 240, 302₁, 341₁
ei, vt. *i* 228
ei oŋe 288
eika 41, 288
eka 288
elab 202, 356_{1b}
elabāne 131₂
elada 104₅, 129₈, 180₂, 188₁, 229, 245, 246, 250, 261, 294_a, 303_b, 306, 307, 341_{1c}, 342, 356₄, 382
elaškata 180₃
elā : elaiad 214, 215
elge|ta-ndan 15, 99, 104₄, 105, 114, 125, 128₄, 181, 298
elo 245, 246, 348₄
emag 128, 188, 189_{2c}, 303_b, 307
emagōŋa 128₁
emagōŋšuz 85₃
emaguz 128₁, 129₈
emaijārf (pn.) 258
ematš 140
emā 27, 104₄, 106₅, 226, 305, 356_{7c}
embō 226, 285
embōškata 226, 285
en 22, 26, 27, 32, 39_d, 75₁, 98, 104₄, 104₅, 105, 106₅, 114, 120, 124, 129₁₁, 157, 172, 184₆, 186₂, 252, 258, 333₁₈, 336_a, 356_{7c}, 372₆
enamb 16, 18, 166₂, 224_c, 246, 333₁₃, 356_{1d}
enambāne 258
ende 117₁, 321_{1b}, 357
endeglē 357
endemulō 357
endemulōne 85₂
enik, vt. *onik*
enšne : enšŋen 18, 50, 51, 88, 106_{5c}, 129₁, 160, 179, 293
enššikš 161, 293, 354₁
eperāne 272
epka 41
eragata 32, 128₄
eragōŋa 128₄
erasūten 184₄, 333₁₀
erašti 384
eraštin 384
eraz 212, 246, 303_b
ergastōŋa 255
ergāzōŋa 255
erīnzē 180₂, 181
eskā 106_{5c}, 108, 128₁, 186₇, 364₇, 365
eži : eden 116₁, 238
ežinik 'esimene (tööl), ees olev'.
ežipaltš ('vesti) rinnaesine'.
ežiššūne 333₆,
ežine 85₂, 341₄, 349_{3a}
ežmažnaŋg 156
ežmā 186₇, 364₇, 365
ežmāne 129₁₂, 186₁, 303_b, 364₁
etā 104₄, 226, 305, 356_{7c}
etsta 82, 83, 128₅, 155, 239, 341_{1b}, 342, 364_b
eŋšihŋada 'natuke otsida'.
etŋa 337

F

- falte* 'vahest'.
ferša 210
felkantšoga (pn.).
frunt 'front'.

G

- gad* 'uss' (v. гад).
gagara 87, 348₄
gagard = *gagara*
gagar-iärvud (pn.).
gagura 359
gagurakaz (Krl. 'aeglane, kohmakas').
gaguŋda 349₁
gar 230_c
garbō 2, 3, 5, 5, 5, 33, 230_c
garbolāne 74
garitš 3, 3, 85₁, 230_c
garitšhejn 230_c
-gi 104₁₂
gaumiškatazē 'hakata kollitama'.
goŋaniš 150
goŋu 3, 28, 247, 356₄
gomin 3, 87
gomnahine 348₄
goŋida 3, 37, 104₅
goŋa 247
goŋāne 3
goŋnits 3
goŋūda 372₄
goŋŋa -d'in 'oodata' (v. годить).

gräbähtõfta 'plartsata-da'.

grüh(hiñe) 184₃

gul'äta 247

gul'ges, gul'ghe 3

gul'üne 3

gurb 3

gurbütš 2, 5, 5, 37, 85₁, 87, 88, 90, 353₃

guš 3, 168

H

ha 314_a

hab 12, 362

habāñe 186₁

haben 184_s, 195, 250

habhāžud (dimin., vt. *hab*).

habišmägi (pn.) 59

habišt 122, 243₃

habuk 85₅, 122₁, 125, 189₃, 356_{1a}

habukahñe 349_{3c}

habutuk 300

hago 188₃, 311_a

hahk 34, 37, 115, 369

hahkamägi (pn.) 189_{2a}

hahkō 367₁

hahkakaz 348₁

haiđ'äta 106₃

haižkar 212, 281

haižkostadazhe 30, 206₁

haiju 128₄, 214, 314_a

haijubō 162

hakud 314_a

hakutada 314_a

hala 202, 203, 358

xarat 162

halahtada 39

halaäta 'kõlada' (Vgr.).

ham 129₄, 162, 367₃

hamar 194

hamatō 367₄

hambastada 123₁

hambaz 11, 16, 106₁, 341_{3d}

hambhakaz 166₁, 326, 345₁

hambhütō 162, 186₄, 290

hamut 162

handhed 168

handr 168

hang 14, 50, 113, 192, 273, 311_a

hangōñe 186₁

hangud 106₄, 113, 314_c

hapañžōfta 180₄, 181

hapamuna 189_{2a}

hapata 96, 102, 106_{5c}, 177, 314_e, 352,

357_{7b}, 362

hapatš 140

hapneda 356_{7b}

harag 128₁, 134, 341_{3d}

haravōta 47, 85₃, 368

harā 132, 186₄, 227, 228_b, 310, 367₄

hard'od ~ *hard'iod* 20, 310

harđ'iaxhāñe 310

har'egōfta 217_b, 367₆

har'g'ata 217_b

har'gōtiš 367₆

har'gōfta 217_b

har'i 217_{a,d}, 223, 242

hariakod 311_a

hariaz 106_{5c}

hariata 47, 217_{a,b}, 223

hariatō 186₄

harkot'id 162

harnastōdazhe 182

harpal 96

harplikaz (adj.).

harplištada 30

haršk 'samm'.

harškahtada 'sammu teha'.

hartak 140

xaršud 162

haružir 223, 230_c

harv 152, 229

harvas ~ *harvašti* 31, 104₁₂

harveta 180₃

harvišt 243₃

harvsülñe 349_{3b}

haž: *haž'jad* 219, 223, 242

hat 356_{1a}

hatar 11, 95, 304, 349_{3c}

hažšūñe 140

hatura 359

hatur'da 238, 349_{1e}, 359

hayd 278

haydnik 294

haydutada 116₁

hayg -in 10, 52, 294_a, 332, 370

hayg -on 24, 75₃, 106_{5a}, 129₉, 184₁,

252, 295, 311_a, 368

haygāta 147₂, 149, 205

haygeta 24, 333₁₈

haygetiž 114

haygišt 114, 336_a, 338

haygōda 129₆, 333₁₅, 367₂

hayhatada 165

haykahtada 39

haykāta 294_a

haykpino 24

- haykta* 370
haykūnē 94
haymez 28, 113, 205, 238, 251
haymezhiñ 288c
hay'išk 311a
hayrō 3671
hayskta 'haukuda'.
hayšnost' 'ahnus' (Krl.).
haytta 13, (311a), 313
hayttazhe 'küpseda'.
havad 114, 1291
hādōš (pn.) 294b
hāgiärf (pn.) 294b
hāmez = *haymez*
he (vt. *hō*) 60, 753, 288
hebo 12, 160, 1864, 233, 255, 311a, 3641
hebōne 30, 34, 58, 1044, 1046, 1472, 149, 157, 1663b, 1802, 1892a, 191, 206b, 235, 257, 281, 341a, 3211b, 329, 3336, 336b, 3413b
hebōžud (dimin.).
heidi'ta 853, 1161, 288
heikembāne 288
heim 288, 311a, 357
heimohne 3493b
hein 15, 97, 1041, 1221, 152, 1661, 194, 230c, 288, 301, 3461, 3481, 3484, 357
heini'ärv (pn.) 162
heijnmado 3561a
heinnuz 751, 81
heitaškata -ndēn 'haka-kata heitma'.
hejžē 1282a, 1473, 293
hejževats 1041
heitta 15, 1062, 1063, 337, 3724
heittazhe 1046, 1285, 1663b, 1802, 181
helahlōtta 248
helāta 1284, 3643
hel'be 24, 1041, 248, 3413b
hel'bepuzu, vrd. 1041, 147
heled 11, 1292, 202, 248, 343, 3561a
heledahne 3484
heledāne 245, 248
helegata 1284
helgutada 316b,
helištada 202, 336a,
helk 162
helkta 316b
hetotada 248
hetskta 1296
helskutada = *helkutada*
heno 1861, 274, 358
heŋg 14, 258, 272, 360
heŋgahtada 39
heŋgahtadazhe 303b
heŋgetō 98, 113, 1864
heŋgitada 1841
heŋgud 316b
herda 330
herle -gen 98, 1282a, 1296, 1892a, 3211b, 325, 3562, 3677
herēdaš'i 1292
heredemba 1048, 3222
heregata 3222
herekoda, vrd. 981
herelindūne = *paskatš*
hereperze 1041
heretada 1163, 3411c
herēteleg 1041
herētš 140
hergestuda 30, 314d
herk 94, 162
herkastōdāžē 3339
herkhil' 94, 202
hernez 39d, 173, 1883, 325, 333
hernuda 267, 3462
hernuškata 182
heroda ~ *herda* 346b
herūdazē 330
hetškitūdū 255
heymež 165, 169, 298, 3211
hiam 3482, 3561a
hiōta 162
hibduda 12910
hibdūz 314b
hič 72, 125, 222, 307, 33317
hibi'akaz 72
hibuškaz 751
hibusutški 855
hibuz 98, 111, 1221, 125, 155, 162, 202, 3413b
higestuda 111
higi 10, 1662, 1862
hihkutaškata 162
hihn '(hälli) rihm'.
hihnāne 170
hijam = *hiam*
hijāta 214
hijoda 311b
hil' 21, 21, 1061, 2431, 3413b
hilduda 20, 2431, 3462
hil'hand 278
hiltūd 307
himotada 311b

- himotiž* 311_a
hiŕ 189_{2b}, 243₁, 267,
 278, 325
hireŋkarv 189_{1a}
hirhitada 12
hirikāne 364₁
hiŕukāne 243₁
his 150
hizdada 34
hižjakošti 219_a
hižjotada 34, 219_a
-hk 34, 35, 36
hiŕssida 'piitsutada'
 (vrd. 266).
hiopnida 162
hioputada 162
hobed 12, 123₂, 129₂,
 321₃, 324, 333₁₃,
 350
hobedakoz 35
hobedāne 129₂, 380
hobida 45, 341₁, 341₂,
 349₁, 369
hod 162
hodr 66
hogišta 147₂
hojk 94, 100, 333₁₃,
 356_{1d}
hojketa 183₃, 285
hol' 21, 21, 200, 209,
 271
hoŕetō 200, 322₂
hoŕō 367₁
homāŕa 85₃, 87, 241,
 336_b
homehtuda 39_c
homen 32, 129₈, 177,
 370
homendez 15, 162, 328,
 329, 349₄, 351
homentsel'ne 349_{3b}
homešaŕgīn 243₄,
 341_{3b}, 370, 377
homišaŕgīn 370
homondez 329_t
hond 17, 20, 24, 61₁,
 356_{1d}
hondik 336_d
hondostada 'halvaks pi-
 dada' (vrd. 30).
hondōn 162, 104₃,
 367₁₂
honduz 314_b
hoŋg 14, 32, 152, 254
hoŋgiš' 113, 311_a
hoŋgištō (pn.) 356₄
honneda 17
hopta 349₁
horazōŕta 347
horomad 162
hošta 157
hož : *hožjad* 219, 223
hožjotada = *herda*
hot 104₃, 333₁₈
hoikas 162
hojk 296
hojkakaz 348₁
hojta 24, 119, 345₇
hruputada 162
hrustaŕnē 162
huba 12, 34
hubembahk 34
hubenuda 180₃
hubeta 122₁
hudahtōŕta 39_b
hudr 66
huhtōd'a 367₂, 368, 370
huigāta 364₃
huiged 129₂
huikta'ne 129₂, 129₅,
 349_{3b}
huiktazhe 'häbeneda'.
huiktatō 290
huikt'i 104₅, 186₆
huiktōdazhe 322₂
huŕ : *huŕen* 21, 106₁,
 209, 338, 356₃
humaskōŕta 347
huā 132
huŕda 341₁
huŕetō 367₄
humalakaz 32, 63,
 333₁₃, 347
humalakhāne 207_a
humā 162, 207_a
humānik 194
humāstuda 32, 116₃
humāstuhŕta 39
humāzōŕta 367₆
humāzuda 129₁₀, 148,
 206_c
humbar 16, 21, 21, 170
huŕnhutada 247
huŕgahŕtōŕta 247
huŕgāta 364₃
hur 357
hurahtōŕta 39_b
huŕda 356₅
huregata 128₄
hurgutada 162
hušk 247
huškāta 247
hušk'ta -ib 'viihistada
 (lūūa)'.
hužotada 247
huŕitada 116₃
huŕiāne 377
huŕiōmāžō 364₇
huŕiūžō 'peidumāngul'
 (Krl.).
hutkāta 364₃
hutkutada 184₁
hutta 77, 83, 129₆,

- 129 s, 131 i, 177, 188 s, 238, 240
huttazhe 129 e
huttuda 99
huttuhuttu 99
huttutada 99, 151
huzduda 346 s
huzdutada 314 d
hübrüena 71
hübö 129 a, 312, 329, 372 s
hübözüda 312
hüdegi 128 s b
hüädä 128 s b, 237, 248, 277, 346 b
hühütäda 316 a
hülgäta 114, 147 s, 364 s
hüngüda 330
hüŋktä 372 s
hüpitada 96, 304
hüptü 'tuhatelja'.
hüptä(zhe) 162, 239, 304, 345 s, 353 s, 370
hüpähtäda 39, 172
hüvitödažhe 98
hüvüz 162, 316 a, 318
hüvä 104 i, 227, 263, 304, 348 s
hüväššüne 372
häblä 359
häda 116 i, 237, 303 a, 307, 353 s
hädägöta 'hädaldada'.
hähk 34, 115
häiduda = *venduda*
häiktuda 'ära hingata'.
häiktutada 316 b
häimäk 283, 311 a
häkerta 104 s
häkeriš 104 s
häkitada 'hingeldada'.
häkituz 186 s, 316 b
hämendiš = *hämetiš*
hämeta 98, 196
hämetiš 75 i
hämähaug 295
hämähaug 162
hämär 11, 111, 303 a, 356 i a
hämäröta 15
hämäröššetada 39
hämärzuda 316 b
hämäšaug 194, 278
hämetš 140, 314 a
hän 22, 31, 49, 75 s, 104 i, 106 s, 116, 145, 147 s, 147 a, 148 s, 162, 166 s c, 184 e, 186 s, 199, 247, 257, 260, 288, 303 b, 333 i, 345 b, 346 s, 348
händ 15, 143, 184 s, 207 e, 233, 246
händembäne 16
händikaz 117 i, 239, 326, 341 s c, 342, 368
händi 368
händäkäs 97
händäten 184 s
häpstä 89
häpsähtäda 303 a
häpäk 311 a
härğ 114, 152, 214, 233, 255, 307, 341 s c, 345 s
härğiš 341 s c
härkim 185, 195
härkita 239, 329
härpätäda 356 s
hätä 95, 101, 159, 237
hö (vt. *he*) 60, 75 s, 108, 116 s, 129 s, 166 s c, 202, 288, 314 a, 360
höblötäda 71, 162
höglötäda 63
hökelä 238
höksähtäda 255, 256
hölskutada 255
hölähtäda 172
höpstä 89
höpsütäda 255
hörhötäda 255, 312
hörpötaškata 'hakata lorama'.
hözegöta 128 s, 233
hözötäda 128 s, 237
hötskütäda 255, 256
hötskähtäda 255
hötüräda -ib (= *herda*).
hötötäda 312

I

i 39, 85, 100, 104 s, 106 s, 112, 129, 184 s, 207 c, 210, 314 b, 341 i b, 356 s
ibik 97, 100, 106 s a
iäda 129 s, 159, 243 i, 288, 303 b
iä 214, 215
ideges 128 s b
iä 306, 316 a
iga 10, 101, 104 s, 106 s, 111
igañze 180 s
igañe 304 i
igen 332
igöhud 129 s
iguhine 348 s, 359

<i>igūne</i> 372 ₁	129 ₁₁ , 157, 166 ₃₀ ,	I
<i>ihastōdazhe</i> 119 ₂	190, 243, 255, 273,	
<i>ihastuda</i> 30, 163	322 ₂ , 345 ₇ , 348 ₂ ,	<i>iagada</i> 129 ₈ , 213
<i>ihastuz</i> 158	356 ₃ , 380	<i>iagadaze</i> 348 ₄ , 366,
<i>ihotada</i> 278	<i>istutada</i> 322 ₂ , 333 ₁₂	367 ₁₁
<i>ih-</i> (vt. <i>üh-</i>).	<i>istud</i> 129 ₄ , 356 ₂	<i>iagarta</i> 111
<i>iknampel'</i> 189 _{1b}	<i>izo</i> 148 ₁ , 311 _a , 312	<i>iakō</i> 228 _b
<i>iknanā</i> (19) 188 ₁	<i>izr</i> 92	<i>iaaām</i> 364 ₂
<i>ikotōfta</i> 174	<i>iža-</i> 60, 147 ₂ , 307	<i>iaređ</i> 252
<i>ik-</i> (vt. <i>ük-</i>).	<i>ižand</i> 15, 52, 184 ₂ ,	<i>iartalñe</i> 212
<i>ikuulayd</i> 189 _{2b} , 190	188 ₁ , 267, 345 ₃	<i>iärv</i> 252
<i>ikun</i> 94	<i>ižandōfta</i> 147 ₂	<i>iaššik</i> 150
<i>ilja(hne)</i> 220 _b	<i>ižanduz</i> 314 _b	<i>iakata</i> 129 ₇ , 148 ₂
<i>iljampäiv</i> 189 _{1b}	<i>išše</i> 82 ₂ , 104 ₁ , 104 ₆ ,	<i>iang</i> 18, 19, 85 ₂ , 94,
<i>iljaŕg</i> 357	129 ₄ , 155, 161, 196,	106 ₁ , 106 _{5c} , 114,
<i>ilo</i> 311 _a	207 _a , 243 ₄ , 267,	189 _{2c} , 202, 205,
<i>ilokaz</i> 311 _a	353 ₂ , 367 ₁₁ , 375	213, 356 ₄ , 379
<i>ilopeza</i> 357	<i>iššeksenzē</i> 104 ₆	<i>iavgaz</i> 116 ₂ , 129 ₅ , 205
<i>imāta</i> 20	<i>iššemō</i> 196	<i>iavgatō</i> 353 ₂ , 367 ₄
<i>imbri</i> (vt. <i>üm-</i>).	<i>iššetō</i> 98	<i>iazh</i> 129 ₃ , 129 ₈ , 189 _{2c} ,
<i>imda</i> 329, 330, 350,	<i>itšhñe</i> 82 ₂	231, 311 _a , 314 _a 327
357	<i>iver</i> 174	<i>iazhmafi</i> 186 ₆ , 309
<i>imef'</i> 218 _c	<i>i</i> 28, 38, 58, 95, 104 ₄ ,	<i>iazhmñe</i> 197, 294 _a ,
<i>imend</i> 15, 55	104 ₆ , 106 ₅ , 111, 112,	341 ₄ , 349 _{3a}
<i>imetada</i> 194	117, 129, 147, 166 _{3b} ,	<i>iazhokaz</i> 311 _a
<i>imi</i> 174	214, 257, 258, 288,	<i>iazhotada</i> 294 _a
<i>imituda</i> 372 ₅ , 373	303 _a , 305, 321,	<i>iazhhta</i> 98, 104 ₅ , 129 ₆ ,
<i>iñehmō</i> 170	333 ₁₈ , 345 ₇ , 346,	145, 165, 197, 301,
<i>ird</i> 20, 24, 119, 267	349 ₁ , 360, 364, 367 ₆	309, 310, 311 _a
<i>irdalñe</i> 349 _{3a}	<i>ibohāt</i> 288	<i>iazhhtuda</i> 252, 294 _a
<i>irdbok</i> 212	<i>ihotada</i> 278	<i>iazhhtutada</i> 120
<i>irdha</i> 20, 37, 106 ₁	<i>i-idā</i> 288	<i>io</i> 35, 85 ₃ , 104 ₁₁ ,
<i>ir ē -e jan</i> ('selge, läi- kiv', Krl.).	<i>ikliž</i> 281 _a , 288, 341 ₂	106 _{5c} , 129 ₇ , 129 ₈ ,
<i>išk</i> 26, 315	<i>ile</i> 100, 129 ₄ , 129 ₇ ,	129 ₉ , 180 ₃ , 260, 262,
<i>išketiž</i> 188 ₁	202, 209, 218 _b , 285,	364 ₁
<i>iškim</i> 185, 383	288, 294 ₆ , 333 ₁₃ ,	<i>iōda</i> 12, 13, 15, 75 ₂ ,
<i>iškta</i> 26, 157, 185,	356 ₂ , 377	80, 85 ₂ , 104 ₃ , 104 ₆ ,
341 _{3d} , 345 ₇	<i>iñške</i> 129 ₈ , 336 _a	106 ₂ , 106 ₃ , 116 ₃ ,
<i>ištta(še)</i> 29, 101, 104 ₇ ,	<i>ivō</i> 104 ₂ , 224 _c , 226,	122 ₂ , 130, 166 _{3a} ,
129 ₄ , 129 ₆ , 129 ₈ ,	285	213, 285, 286, 326,
		356 _{7c} , 365

- jogerandas* (pn.), vrd.
 189_{2b}
jogi 111, 125, 189_{2c}
 223
jogihejn 357
jogō 367₁
johitta 39
johтуда 38, 346₂, 372₅
johituda 38
johituduz 314_b, 356₅
joksāta 206₈, 322₂
joksēdomnie aig 329,
 349_{3a}
jokseta 359
joksetada 322₂
joksetōtta 129₆, 240
jotōda 329, 330
jom 194, 341_{3d}
jomnie 147₂, 161
jomař 212
jond 32, 106₂, 106₃,
 117₃
jorotada 213
jorōžō 367₅
jorskāta (moment. =
herda).
jorskutada (= *herda*).
josta 29, 73, 180₂,
 184₃, 186₂, 239, 333,
 346₄, 367₅
jostihu 186₂
jotahtada 39
jotatōtta 98, 243₄, 367₆
jotōda 329
jotta 95, 129₆
jōudā 129₈, 184₂, 214,
 296
jōudutada 116₁
jōuhik 99
jōuh(ik)lindūne 296
jōuhne 165
jōuhud 165
jōuta 95, 106_{5a}, 352
jōute 333_{1a}
jōutiārēv (pn.) 83
jovez 165, 169
jūdāta 262
judegata 128₄
jūged 264
jūho 'tuisk' (v. BŲŲŲŲ).
jūmaamaborašk 2,
 189_{1b}
jūmaamarkodri 189_{1a}
jūmaamarkušak 189_{1a}
jūmā- 166_{3c}, 184₂,
 189_{1a}, 201, 207_a,
 213, 336_c, 341_{3d},
 356_{1a}, 374
jūmātsurg, vt. *tšurg*
jūr 21, 21, 53, 189_{2c},
 213, 276
jurahtada 264
jurāta 213, 264
jūrdazē 'juurdada'.
jūrēkaz 97
jūrgtō 194
jūrgehtida 39_b, 172
jūrghudū 129₁₂
jūrišta 264
jūrsk 'pōratus'.
jūtiškata 27, 157
jūtuda 276
jūged 32, 34, 213, 264
jūgečšed 314_b
jūgizuda 148₁
jūgitada 'raskendada'.
jūrgimpāiv 189_{1b},
 356₆
jūvāne 213, 268
jā 22, 213, 246, 270
jādā 106_{5a}, 106_{5c},
 108, 114, 129₉, 147,
 166_{3a}, 213, 270, 301,
 346₅, 352, 356₇
jālg 19, 24, 114, 204,
 239, 245, 321₂
jālgēzē 321₂, 353₂
jālgeližed 202
jālgembahko 16
jālgēs 114
jālgeten 114, 125, 184₄,
 322₂, 333₁₀
jālgitšūne 372₁
jālgmā 213
jālgmāne 85₂, 194,
 363, 364₁
jālgud 114, 346₃
jā-lindūne ? 'västrik'
 (Krl.).
jānduz 75₁, 117₁
jāniž 75, 175, 184₂,
 213, 336_a, 338
jānišēntomāne 188₂
jānō 367₁
jā-puriž 262
jāred 123₂, 129₂,
 129₁₀, 172, 213, 252,
 321_{1b}, 333₁₃
jārizuda 129₁₀, 148₁
jāritada 'jāmedamaks
 teha'.
jārēv 42, 104₁, 106₁,
 129₂, 129₄, 129₉,
 153, 162, 167, 189_{2a},
 189_{2c}, 193, 199, 212,
 213, 230_b, 252, 258,
 260, 321₂, 356_{1a},
 357, 372₁
jārēv-kešk 'kahe järve
 vaheline maariba',
 vrd. 189_b.
jārventaga (pn.) 188₂
jārvičši 341_{4b}

iäšura = *iäpuriz**iättä* 95, 104₄, 106₂,129₆, 213, 303_a,316_b, 333₁₂, 346₅,352, 356₇*iätöda* 20*iäghтуда* 252, 294_a*iävdäze* 228_b

K

-k 360*ka* 106₂, 106₃, 372₆*kabäta* 364₆*kabävö* 207*kabe* 13*kabüta* 1, 372₁*kabi* 72, 222, 223, 242*kablaz* 71, 143*kabräta* 364₃*kabräda(zhe)* 71, 76, 239*kabu* 189_{1a}*kabuta* 122₁*kabüne* 372₁*kadabolad* 128_{2b}*kadagi* 128_{2b}*kadagihne* 166₅, 349_{3c}*kad'iad* 3, 148₁, 310*kad'iäta* 85₃*kadoda* 11, 311_b*kadoges* 128_{2b}, 311_b*kadond* 356_{1a}*kadoškata* 27, 157*kadotada* 116₁*kadotišud* 129₃, 346₃*kadvö* 272_b*kagl* 63, 127, 204*kaglaten* 63*kagruz* 75₁*kagr* 24, 63, 87, 300*kagrüne* 147₂*kaha* 251*kaharö* 367₁*kaheäta* 367₇*kahmä* 346_{6d}*kahnak* 170*kahten* 120, 322₂*kahtenškümneñz* 180₁,

181

kahtenštoškümneñz 32*kahtišt'i* 31, 239*kahtsan* 104₅, 121, 125,184₇, 356₃*kahtsañz* 180₁, 181*kahtüfen* 372₂*kajd* 281*kajda : kajvan* 228_c*kajdakhöne* 35*kajdeta* 116₁, 243₂*kajk* 13, 16, 75₃, 94,100, 104₆, 104₈,106₃, 112, 129₈,166_{3a}, 184₃, 188₁,356₆, 372₆*kajkenajgan* 188₁*kajkijä* 207_c*kajkuten* 184₄, 333₁₀*kajkutine* 129₈, 147,290, 336_b, 349_{3d},356₅*kaj'mö* -мю 176,207_a*kajta(zhe)* 82₃, 166_{3b},281, 282, 365, 367₁₁*kajv* 281*kajvan* 281*kajvhine* (adj.).*kajagi* 128_{2b}*kajostuda* 311_a*kajoz* 214, 311_a*kakastuda* 30*kaks* 1, 32, 74, 107,121, 129₈, 202, 214,

239, 276, 328, 338,

356₂, 367₁₁, 377,

378

kaksikerdäne 'kaho-kordne', vrd. 189_b*kaksitada* 73*kaksjäžed* 345₁*kaksküme* 15, 180*kakstoš(küme)* 32, 59*kakla* 341_{1a}*kala* 27, 55, 106₁,116₁, 129₄, 189_{2a},200, 314_a, 326, 345₆,348₂, 353₉, 355,356₂, 357, 358*kaladuz* 356₄*kalata* 129₇*kaläta* 364₃*kalesk* 237*kalhes* 238*kalhetuda* = *kal'istuda*.*kalhuz* 166₁, 314_b*kal'istada* 129₆*kal'istuda* 30, 238*kal'iz* 16, 166, 202,218_b, 336_a, 339,356₂, 360*kaljak* 218_a*kalu* 129₄, 129₅, 314_a,372₇*kalüne* 272₁*kana* 22, 30, 75₃, 80,129₄, 129₅, 147₂,175, 188₂, 190, 193,230_c, 288, 341₁,367₃, 368, 380*kanambrišt* 347, 356_{1a}*kanambrusa* 118, 125,

212

kanarjkoda 1*kand -an* 15, 111

- kand* -on 117₁, 158,
 311_a, 367₅
kandam 17, 194
kandatada 117₁
kandatez 75₁, 117₁
kandā 15, 354₂
kandāta 117
kandōda 345₉
kaņg 14
kaņgaz 113, 278
kaņged 322₁
kaņghasiņe 14
kaņz 179
kaņzahīne 348₄
kaņzik 179
kanta 58, 95, 101,
 129₈, 189_{2c}, 249,
 367₈
kanttazhe 95, 101
kantūda 372₄
kaphīne 128_{2a}
kaplahtada 356_{7b}
kaplūne 247
kapsahtada 89
kapust 136, 189_{2b}
kaput 188₃
kar 202
karabāne 189_{1b}
karakaz 158
karāne 30, 31, 365
karbe 119, 356₂
karbetuk 104
karg 19, 131₁
kargādruz 129₇
kargāzōtta 148₁
kargāta 148₂, 380
karged 50
karguz 114
kark 94
karkatada 188₂
karkotid 106₁
- karpe* 119 (vt. *karbe*).
karpotada 96
karšta 239
karšīlaid 189_{2b}
karšnahīne 348₄
kartē 230_c, 333₁₆
kartēs 230_c, 367₁₁
karthīne 230_c
karthud 106₄
kartohk 129₈, 129₉
kartōlfa -čšēn 'kaarta
 māngida'.
karv 184₃, 189_{1a}, 229,
 230_c, 326, 341_{3b},
 367₉
karrakaz 35, 166₁
karratō 106₁
kasar 150
kasardoz 20, 311₄
kasarta 154
kasād'azhe 364₄
kašk 26, 28, 28, 51,
 77, 95, 129₆, 188₃,
 249, 321₃
kaskehīne 348₄, 349_{3c}
kastē 128_{2a}, 325
kastēhejn 104₁
kastkhāne (~ *kaskhā-*
ne) 128_a
kastta 345₇, 346₂
kastuda 106₃, 106_{5a},
 346₂
kašnik 241
kazak 356₄
kazarm 238
kazačših 'naisteenija'.
kazda : *kazvab* 75₂,
 147₃, 230_a
kazvatada 104₅
kazvolī ~ *kazvolīakaz*
 'hää kasvuga'.
- kazvōne* ('puu-)taim'.
kaži 71, 76, 148₂, 241,
 295_c
kata : *kandan* 95
katatš 140
kačī -aan 'suur pada',
 vrd. 95
katkāta 42, 215
katkeņiž 43
katkōda 367₂, 370
katkōd'azhe 104₄, 129₁₁
katkōmaz 43, 194, 206_c
katsta 313
kašsutažad 313
kačšerg 140
kačši 140
katšk 139, 140, 314_a
katškustada 30
kafta 189_{1a}
katta 95
kattazhe 101
katteda 43, 322₂, 333₄
kattefiž 43, 345₈, 356₄
katusekaz 75₁
katuz 314_a, 95
kačd 294_a
kazged 205
kazgestada 129_b
kazh 165
kazm 205
kazmišt 205, 336_a,
 338
kazstaz 29, 143
kazuz 205
kazt = *kazd* 294
karagi 128_{2b}, 186₅
kavažnik 156
kavi 228_b, 321₃, 348₂
kāz = *kauz*
kebmā 68
kedm 68, 72

<i>kedmäne</i> 1	180 ₂ , 202, 203, 258,	<i>kesk-madalanē</i> 258
<i>kedmenduz</i> 15	345 ₇ , 372 ₅	<i>keskmāne</i> 85 ₂ , 303 _b
<i>kedud</i> 116 ₁	<i>kenak</i> 233, 246	<i>kesknāñzō</i> 180 ₂ , 250
<i>kegaleh</i> 166 ₁ , 173	<i>keŋg</i> 258	<i>keskust</i> 30, 33, 157
<i>kegal'hud</i> 98, 166 ₁ , 248	<i>keŋgitōda</i> 113	<i>keskuz</i> 158, 314 _b
<i>kego</i> 104 ₁₂ , 168, 311 _a	<i>keŋktazhe</i> 104 ₆ , 128 ₅ , 129 ₁₁ , 166 _{3b} , 180 ₂ ,	<i>keza</i> 202, 246, 258
<i>kegompānī habukāne</i> 356 _{1a}	181, 258, 333 ₁₈ , 341 ₁ , 345 ₇ , 367 ₁₁	<i>kezañe</i> 246
<i>kegōne</i> 367 ₅	<i>keññi</i> 'keski'.	<i>kezate</i> 357
<i>kehakaz</i> 'sume'.	<i>kera</i> 212, 237, 246, 303 _b , 307, 336 _c	<i>kezāne</i> 377
<i>kehe</i> (vt. <i>ken</i>).	<i>keradiž</i> 129 ₇	<i>kezerduz</i> 356 ₃
<i>kehkitada</i> (vt. <i>kō</i> -).	<i>kerandez</i> 15, 349 ₄ , 351	<i>kezerta</i> 93, 98, 239, 322 ₂
<i>kehitta</i> 120, 257, 346 ₅	<i>kerata</i> 47, 147, 307	<i>kezerzōfta</i> 367 ₆
<i>kehuškōfta</i> 377	<i>keratazhē</i> 129 ₇	<i>kezi</i> 116 ₁ , 125
<i>keihita</i> 75; 129 ₃	<i>kerāne</i> 22, 24	<i>kezi</i> 93
<i>keihū</i> 214, 215, 345 ₇	<i>kerd</i> 107, 121, 129 ₈ , 257, 360	<i>keziāne</i> 93
<i>kei'timpu</i> 1	<i>kerdare</i> 119	<i>keziromāne</i> 93
<i>kei'toz</i> 75 ₁	<i>kerdā</i> 119, 356 ₄	<i>kezi</i> 203 (vt. <i>ken</i> : <i>kōy</i>).
<i>keitta</i> 69, 95, 129 ₈ , 184 ₃ , 349 _{3a} , 356 ₂	<i>kerenskē</i> 370	<i>kezi</i> : <i>kezi</i> 202, 203, 207 _b , 259, 297 _c , 362
<i>kejaz</i> 3, 165, 353 ₂	<i>kerimāžed</i> 364 ₁	<i>kezi</i> 205, 245, 297 _e , 377
<i>kekerišk</i> 27	<i>keri'ta -žēn</i> '(lammast) niita'.	<i>kezi</i> : <i>kezi</i> 106 ₃ , 107, 129 ₁ , 307
<i>keksak</i> 'kelleks' (pro * <i>keksik</i> , vrd. 360).	<i>keri'žsuz</i> 314 _b	<i>kezi</i> : <i>kezi</i> 'kevadine mitte-paastuaeg'.
<i>kei</i> (vt. <i>kezi</i> : <i>ken</i>).	<i>kerthud</i> 106 ₄ , 314 _c	<i>kēhuškōfta</i> 377, 378
<i>kel'</i> 21, 53, 55, 55, 129 ₁ , 245, 274, 279, 345 ₇ , 356 ₄	<i>ke'tivärtin</i> 189 _{2c}	<i>kīq</i> = <i>ka</i>
<i>kele</i> 202	<i>kertmuz</i> 158	<i>kibed</i> 160
<i>kelekaz</i> 333 ₁₃	<i>keritta</i> 95	<i>kibištada</i> 38, 106 ₁ , 122 ₁
<i>keletō</i> 200, 245, 322 ₂	<i>kerv</i> 346 ₁	<i>kibištaškata</i> 27
<i>kelikorēnd</i> 200	<i>kesk</i> 22	<i>kibu</i> 12, 116 ₂ , 314 _a , 348 ₂
<i>kei'otada</i> 'kella helistada' (vrd. 202).	<i>kesken</i> 184 ₃ , 189 _{1a} , 341 _{3b}	<i>kidegi</i> 128 _{2b} , 303 _b
<i>kei'ōne</i> 202, 246	<i>keskes</i> 115	<i>kidū</i> 303 _b
<i>kei'ōtada</i> = <i>kei'otada</i>	<i>kesketen</i> 184 ₄ , 322 ₂	<i>kik</i> 356 _{1a}
<i>keita</i> 95, 101, 159, 246	<i>keskhe</i> 26, 186 ₂	<i>kiazuda</i> 147 ₁ , 148 ₁
<i>kei'ud</i> 189 _{1a} , 248, 316 _b	<i>kesk-igāne</i> 364 ₁	<i>kil-</i> (vt. <i>kül</i> -).
<i>ken</i> (vt. <i>kezi</i> , <i>kele</i>) 106 _{5a} , 116 ₁ , 166 _{3c} ,	<i>keskiñ</i> 184 ₃ , 250, 341 _{3b} , 382	<i>kimas</i> 356 ₃
	<i>keskižš</i> 341 _{4b}	

- kimasso* (pn.) 151
kimaz 278
kimda 278, 372₄
-kime 265 (vt. *kü-*).
kimūd'a 372₄
kindaz 117₁, 166₁,
 166₂, 314_c, 326, 333
kinged 61_s, 345_s
kingitada 61_s
kingitōdazhe 119₂
kirbota 24
kirbotada 124
kirffutski 85_s
kirišta 147₂
kiri 129₄, 217_{a, c, d},
 220_b, 223, 242
kiriä 132, 133, 364_{6a}
kiriäne 1, 242
kiriō 367₁, 368
kirjutada 1, 129₆,
 189₃, 267, 347, 367₆
kirjutōtta 217_a
kirnik 217_b, 223, 242
kirodiš 129₇
kirota 129₇, 267, 311_b
kirpištuda 'kokku kis-
 kuda'.
kirvez 147₁, 167, 230_b,
 321₃, 325
kirvezvaršnik 266
kis 150
kisel 150
kiskotadazhe 26, 157
kiskotōtta 129₆, 347
kisō 367₁
kist 157
kišk 147₃
kizidä 18 (vt. *kü-*).
kikta 42
kičši-kačši 140
kičšuk 'kutsikas'.
- kitt'a* 95, 243₁
kiņdug 128₁, 300,
 346_{6b}
kiveaazd 189_{2b}
kivi 113, 166₄, 228_a,
 259, 322₁, 348₂,
 348₄, 356₃
kivikaäne 357
kivilahtes (pn.) 152
kivinaba 12
kivioäne (pn.) 357
kivipalos (pn.) 311_a
kiviraal ~ *kiviraan*
 212
kivirongod 311_a
kivišt 30
kivoja (pn.) 357
kivud 1, 98, 129₃,
 346₃
kitimpu (Krl., = *kei-*
timpu).
kladūd'a 372₄
kauksutōtta 347
klät 'hobuse kronu'.
kniga 189_{1a}
kobahtada 254
kobā'a 364₃
kobegata 128₄
kobegōtta 128₄
kobr 71
kobramuä 71
kobrotada 71
koda 1, 129₄
kodarävu 254
kođ'hine-kivi 166₄,
 348₄
kođ'i 11, 32, 104₆,
 129₅, 152, 189_{1a},
 238, 333₁₆
 333₁₇, 337, 318,
 341₃, 348₂, 357, 382
- kođ'nik* 254
kođ'ipühüd 106₄
kođ'iš 116₁, 129₉, 152,
 153
kođvotada 70
kokirag 189_{2b}
kogo 254, 311_a, 316_b,
 333₁₀
kogol'äne 364₁
kogonañzō 180₂
kogota 129₇, 348₁
koht -an 38, 104₆
koht -un 38, 40
kohtatē(n) 136, 184₄,
 321₁
kohtatški 85_s
kohtād'uz 129₇
kohtā'a 129₇, 254,
 364₃, 365
kohtenduz 120
kohtēñzōtta 180₄, 181,
 347
kohteta 104₂, 120, 121,
 131₁
kohtika 186₂
kohtatš 140
kohtinda 285
koht 15, 39, 52, 129₄,
 129₅, 166_{3a}, 166_{3c},
 212, 243₂, 243₄,
 285, 286, 311_a, 377
kohtabut(s)k 189_{1b},
 190; vrd. 45
kohtamuil 189_{2a}
kohtanikuži 189_{1a}
kohtanniža 188₄
kohtanisu 141, 180₅,
 189₃
kohtustadazhe 30, 129₁₁
koht 100, 227, 228_c,
 285

- koiveritš* 85₁
koivhāžud 147₂, 149
koivišt 30, 58, 243₃,
 311_a
koivūne 186₁
kojokut 341_{1b}
kok 356_{1a}
kokāta 129₇
kokirag = *onđirag*
kokitada 'õngitada'.
kokotada 311_b
kokotuz 30, 60
kokō 228_b, 311_b
kokšāfa 155
kokšta 155
kokta 13, 94
kolahitōfta 39_b
kolāfta 75₂, 77
kolægōfta 128₄
kolentpāiv 18
kolētada 'suretada'.
kolī 189_{1a}, 214, 215,
 217_a, 223
kol'k 'küna'.
kolmitada 129₆
kolmīn 184₃, 190, 239
kolmjāne 204
kolmnik 204
kom -an 'vader'.
kombištuda 123₁
kombōda 123₁
kombūne 16
kommat 183
komōta 367₇
kompta 18, 218_b
koñd'i 12, 14, 75₂, 75₃,
 116, 124, 129₆,
 129₈, 131₂, 166_{3b},
 189_{1a}, 214, 215,
 223, 239, 255, 310,
 345₁, 346₂, 356_{1c}
koñd'jakaz 345₁
koñd'ia-liha 189_{2b}
koñd'ian_kotšk (pn.).
 189_{1a}
koñd'iañso 180₅, 189₃
koñd'iarv (pn.) 15, 252
-kondus 117₁
konovaa 'kohitseja',
 vrd. 210.
konovanka 210
koñs_tah 179
koñz 179
koñzak 360
kop 96, 158
kopišt (pn.) 348₂
kopotada 96
koptizōfta 147₁
kor 21, 271
kor'b 23, 24, 50
korbēta 98, 102, 106_{5c},
 124, 175, 180₃, 314_e
korbhīne 23, 32, 166₄,
 188₄, 189_{2c}, 322₂,
 348₄
kor'da 364₆
korēkaz 158
korēnd 15, 200, 380
korēndōne 186₁
korged 24, 41, 133,
 345₅, 346₁, 356_{1a},
 362
kor'gitada 'körgendada'.
korhak 16
korhakomb 331, 356_{1d}
korhotōdaze 311_b
korūtada 337
koritamato 302
korišk 28
koriškōne 27
koři 106_{5c}, 217_a, c, d,
 223
korjata 217_a
koriktāne 345₅
korikte 333₁₀
koriktuz 33, 98, 345₅
korm 198, 341₁
kormaten 184₄
korsita -ub 'norsata'.
korzahtada 39
kortez 95, 173
kortiš 'rusikahoop'
 (Krl.).
korthišt 30
kortaaht (pn.).
korv 106₁, 147₂, 171,
 229, 230_b, 230_e,
 254, 303_b
korva_jur 189_{2e}
korvalūtški 85₅
korvatō 229
korvikaz 212, 229,
 341_{4c}, 382
kos 150
košk (ka pn.) 26, 28,
 50, 321₂
koskhīne 345₃
koškilada 26, 115
koško_ja (pn.) 356_{1a}
košnik 150
kostēgō-iärv (pn.).
košt'ja 359
kostkhāne 'kuiv puu'.
kostuda 346₂
košk 28
kožał 356_{1a}
kožałpuik 356_{1a}
kožlīne (dimin., vt. *ko-*
žal).
kožmuz 194
kot 106₁, 129₁₂
kožsak 140, 311_a
(kapust)kožšen 136

- kotšk* 139, 140, 189^{1a},
 189^{2b}
kou̯da 22, 35, 129^s,
 129⁹, 147, 205
kou̯dun 210
kou̯dū̯da 372⁴
kou̯k 296
kou̯kita 296
kou̯kištuda 296^a
kou̯mandež 75¹
kou̯mañš 98, 180
kou̯mañškū̯mī̯eñš 15
kou̯maš'li 31, 184^s
kou̯me 107, 108, 159,
 321², 324, 338
kou̯metküme 15, 48,
 107
kou̯me̯toš(küme) 32
kou̯pak 210
kou̯pi̯ogi (pn.).
kou̯pso (pn.).
kova 227, 358
kovakoz 35, 35
kover 1, 227
koverdōda 20
koveri̯š 85¹
koverō'ta 367⁷
koverpü 1
koverzuda 129¹⁰, 148¹
koveruz 75¹
kovištada 129¹⁰
kovizuda 129¹⁰, 148¹
krasō 7
krašta 7
(varišed) krauskabad 7
krepsahtada 7
krist 8, 157, 278
kristatēn 333¹⁰
kristimam 189^{2a}
kristimpoig 189^{1b},
 189^{2a}
kristintat 188², 189^{2a}
kristit 8, 22
kristaud 356^{1a}
krištta 8, 342
kroikō 7, 367¹, 368
kroikrō 367¹
krot 7
kräkson 7
ku 276, 290, 292, 356⁵
kubautada (= herda)
kubu 129², 314^a, 372⁷
kuda 'mida, mis'.
kudaig—sidaig 357
kudamb 16
kudegi 104¹, 128^{2b},
 133
kudeñš 116¹, 180¹,
 181, 321¹
kudmā̯ne 11, 27
kudmō 243⁴, 367¹,
 368, 383
kudoda 38, 262, 311^b,
 341⁴, 349^{3a}
kudotōtta 367⁶
kudu 116¹, 314^a
kugañe 349^{3b}
kuha 163, 341^{3d}
kuhaz (? < *kuh̥ilas,
 vrd. 220^b).
kuhmatš 140
ku̯, ku 290, 356⁶, 359,
 372⁶
ku̯d 290
ku̯da : ku̯vab 228^c,
 345⁷
ku̯dahtada 129⁶
ku̯dam̯ne 228^c, 349^{3a}
ku̯dukaz 116¹
ku̯ñe 290
ku̯š̥i 104¹⁰
ku̯v 228^c, 290
ku̯vata 228^c
ku̯veritš 85¹
ku̯vitš 290
ku̯jo 310
ku̯jō̯ne 214
kuk 22, 106³, 152,
 262, 370
kukerzuda 'timber kuk-
 kuda' (vrd. 129¹⁰).
kukerta 47, 98, 154
kuki-harī (pn.), vrd.
 188³
kuki-jaug 189^{2c}
kuki̯karang ~ kuki̯-
garand 1, 5, 189^{1a}
kukištuda 30, 106²
kukiñe 1, 370, 381
kukkuda 99, 373
kukor 345¹
kukotōdazhe 116³,
 367¹¹
ku̯ 247
ku̯akotš̥ki 136
ku̯i̯ig 14
ku̯ištada 30
ku̯lm -un 'silma kulm'
 (Krl.), vrd. 247
ku̯ōda 206¹
ku̯š̥pā 'konnapoeg'
 (Krl.).
ku̯u 314^a
ku̯uda 131¹
ku̯ū̯ne 202
kumarduz 314^b
kumañilañze 202,
 341^{4d}
kumartazhe 20, 98,
 333¹⁸
kumuškōla 367⁷
-kun 55
kuna 104⁶, 104⁸, 106⁵,

- 177, 180₃, 303_a,
 328
kunak 'millal' (vrd.
 360).
kuna-ni 'kuhugile'.
kundōda 13, 117₁,
 249, 345₉
kune 321₁
kuni 104₉, 177
kunigaz 14, 192
kunits 192
kunut 9
kur 18, 129₇, 311_a
kura 106_{5c}
kuŕda -ib (= v. кy-
 ритъ).
kurdištuda 30, 119
kurdiž 119, 338
kuŕg 239, 249, 321₂
kurgeñiur 189_{2c}
kurgemägi (pn.) 189_{2a}
kurgenhernez 188₃
kurgō 114, 367₁, 370
kuŕik 337, 349₄
kuŕik-iaŕv (pn.) 212
kurišta 147₂
kurk 212
kurktuda 61₈, 106_{5c}
kuŕnāda 247
kurva 359
kuspā 'kust'.
kuśšadad 147₃, 151
kusta 29, 128₄, 145
kustazhe 26, 366
kušak 189_{1a}
kuštta 157
kuš 29, 276
kuš 147₃, 276, 337,
 338, 346₂
kuzāta (moment., vt.
kusta).
kuzhāne 147, 345₃
kuži 189_{1a}
kužiparō 367₁
kužirādad 294_a
kužiāne 186₁
kužma (in.) 359
kužne 147₄
kužu 'kutsikas'.
kut 82₁, 95, 104₂
kutak 'kuidas' (vrd.
 360).
kuŕi 356_{1a}
kuŕjō 'kuues' (laste
 mängus).
kuŕkutada 43, 247
kuŕsāta 20
kutsta 60, 73, 82₁, 88,
 104₅, 129₆, 142,
 166_{3c}, 228_b, 345₇,
 346₄, 353₃
kuŕšer 136
kuŕšutada = *kuŕkuta*-
da, vrd. 139, 247
kuzd -an 3, 24, 32,
 205
kuzda : *kuŕen* 75₁,
 106_{5b}, 119₂, 192,
 241, 276, 356_{2, 7b}
kuzdakaz 97
kuzdāne 364₁
kuzdemb 333₁₃
kuzhāne 228_b
kužkerāne 24
kuva 227
kuvađištōh 'punutav
 toht'.
kuvazuda 147, 180₃,
 227
kuvata 129₇
kuveŕž 189_{2c}, 257
küherta 98, 154
kühārō 367₁
kükištuda 30
küksünd 303_a
kükstā 303_a
kük|tä -üb 'kükitada'.
küküžl 372₁
küla 307
külbedbaba 100
külbeŕe 263
külbeŕ 98, 125, 152,
 245, 263
külbetada 124
küldüdä 316_a
külbōdazhe 368
küldütädä 119
külemba 263, 303_b
külg 19, 114, 263
külmetuda 98
külmānu 329
külmoja (pn.) 245
külptä(zhe) 24, 104₇,
 194, 333₁₈, 345₇
külāne 202, 303_b, 357
-küme 32, 180, 250,
 263, 265
kümenik 196
kümne 104₅, 184₇
kümneñž 32, 180, 181
 237, 322₂
kündiāne 214
kündüd 129₃, 316_a,
 346₃
kündüz 117, 125, 237,
 316_a, 318
kündätiž 117₁
kündä : *kündäed* 15,
 21, 29, 61₂, 210
künstā 128, 159, 179
künš 117₁, 125, 179,
 246, 312, 329, 330,
 342

- küntä* 101
kürz 154
kürömägi (pn.) 312
küsta 307
küstkhāne 364₁
küzüdä 18, 106_{5a},
 316_a, 353_s, 356₄,
 380
küzödä 22, 200, 206₁,
 246, 333₁₁
küzmötuda 367₆
küzmötädä 367₆
kütik 42, 45
kütiketa 42, 148₂, 304
kütiktä 268, 307
kütiküd 106₄, 316_a
kütä : *kündän* 15, 17,
 66, 95, 101, 159,
 237, 303_a, 318
küstä = *künstä*
käbed 129₂, 345₆
käbelkubūne 129₂
käbetpä babuk = *oräts*
käbištada 122₁, 129₁₀
käbizuda 129₁₀
käbu 189_{1a}, 316_b,
 372₇
käbūne 11
käbä 303_a
käbäl 12
kädekaz 252
kädetö 116₁, 367₄
kädud 106₄, 316_b,
 321₁, 346₃
kägehne maksim 349_{3c}
kägennin 188₄
kägentä 283
kägeta 111, 129₇, 160
kägi 99
kägitš 85₁
kähišta 356_{1a}
- käkurda* 349₁
käkärm, vt. *unä-k*.
kälusəd 245, 248, 316_b
käm 194
kämen 191, 250
kämäta 129₇
kämitš 85₁
kändatötta 117₁
kändipalik 337 (vrd.
 189_b).
känttä 95, 101 (vt. *kätä*).
käp 270, 371₇
käpišt 96
käpš 89, 90, 155
käpšutö 316_b
kärbhāne 23, 307
kärbāne 380, 381
kärdä 129₆, 258, 349₁
käred 325
kärg 19
kärnakos 311_a
kärnduda 129₁₀, 182,
 346₂
kärnäk 303_a, 316_a
kärpuñena 316_b
kärpūne 71
kärsktā 'käratella' (vrd.
 93 : *rsk*).
kärštā (?) 154
kärz 154, 189_{1a}, 233
kärūtā 364₃
käsktä 26, 28, 128₅,
 189₃
käzi : *käden* 16, 22, 107,
 125, 154, 166₂, 202,
 224_c, 228_a, 233, 238,
 303_b, 313, 321_{1b},
 337, 342, 356_{1c},
 356₃, 357, 377
käzinañz 202
käzi-ışk 315
- käzimu jagō* 128₁
käzimöhkün 85₅, 136
käzilego 1, 311_a
käzivarš 356_{1a}
käzn 156, 336_c
kätk 42, 106₄
kätkud 43, 45, 106₄,
 316_b, 346₃, 346₅
käčserta 140
kätšk 'kägerasso kuiva-
 nud' (vrd. 139).
kätsūne 140
kätä : *kändän* 1, 17, 95,
 101, 159, 189_{1a}, 318,
 322₂, 341_{1c}, 342
kändä 86, 228_b, 295
käyænd 15
käylütä 'ruttu käia'.
kävōda : *käylob* 16,
 104₁₁, 114, 131₁,
 228_b, 295, 330,
 345₆, 345₉, 372₇
kävuda 228_b, 318
kävuzōtta 147₁, 148₁
kädä 128₄
köhkütada 255
köhkō 367₁
kökštä 303_a
kökötädä 255, 312
kölgötädä 255
kölmūne 204
kölātā 364₃
kömbištuda 255
kömbörehtazhe 255
könš 179
körkötädä 312
körpištuda 255
közählotta 148₂, 237
kötkštä 303_a
kötskähtädä (vrd. *s.*?
 ketkahtaa, vrd. 46).

kõtkõtädä 'lagistada
(naerda)'.

kõčšęrtä(zhe) 140

kõz 259, 297 c (vt. *kez*).

L

labaz 269

labhõta 166₁

labid 129₁, 348₄

laboz 166₁, 348₁

ladig (= *piñž*).

ladihutada 39

ladin, vt. *laŋta*

laditõfta 337

ladjäärv (pn.) 230_a

ladtõdazhe 345₉

ladu 11, 314_a

ladv 70, 229, 345₆

ladvišt 70

laged 129₂

lageduz 129₂

lagi 10, 102, 111, 304,
337, 356₃

lago 327, 348₂

lago-rugiž 311_a

lajos 111

lahed 129₂

lahha 220_b

lahi 220_{a, b}, 223, 242

lahk 34, 311_a

lahn 129₄, 143, 170,
356_{1c}

laho 311_a

lahoduda 129₁₀, 346₂

lahokaz 163

lahi (pn.) 73, 120, 152

lahthiñe 38, 73

lahtō (pn.) 120

laid 243₂, 281

lajida -jib 'laita'.

lahh 165

lahhtuda 38, 165

lahhtutada 120

lainata 129₇, 148₂

lainištada 282

lainiž 95, 173, 332,
338, 339

lajindvajez 'sõimu-
sõna'.

lajiskata 'sõimama ha-
kata'.

lajitiž 199

lambaz 16, 106₁, 123₁,
288

lambhāñe (dimin.).

lamp 129₉

landiž 338, 339

lanh 129₄, 204, 349_{3c},
377

langeta 18, 47, 76,
111, 148₂, 189_{2c},

330, 345₈

-*lapahkōñe* 36

lapajärj 96

lapatk 47, 48, 49

lapāñe 189_{2b}

lapišk 27

lapištada 30, 356_{7b}

laps 16, 29, 33, 89,
90, 104₅, 106₁,

116₁, 129₅, 129₈,

155₁, 158, 189_{1b},

189_{2b}, 206₁, 314_a,

314_b, 341₁, 345₃,

348₄, 375

laptahñe 30

laptas 32, 129₂

laptembha 16, 24

lapiha 348₂

lar 269

lasketada 26, 115

lasketõdazhe 75₃

laskta 166_{3c}, 321₂,
346₁, 356₄, 372₆

last -an, vt. *lastāñe*

lastāñe 29

laste : *lastked* 104₁,
128_{2a}, 128₃

lastkud 128_{2a}

laštta 'meclistella' (v.
лaститъ).

lašh 161, 292, 354₃

lat'ik-järv (pn.) 199

latk 104₃

latta 238

layd 104₅, 116₁,

189_{2b}, 190, 294

layda -lan 106₃, 201,

280, 294, 346₄,

367₈, 368

laydāñe 11

laydruz 11

layhago 329

layhtuda 165

layk 294

layr 212

layrīñe (dimin.).

layt 294

laytkun 55

laytš 140

lava 41, 106₃, 128₄,
129₄, 227, 228_b,

303_a, 327, 348₂

lebāsta 348₂

lebāzuhitta 128₅, 148₁,
347

lebe -pked 41, 122,
128_{2a}

lebokur 311_a

lebu 313

led -on 311_a

lehm 15, 39, 58, 75₃,
106_{5a}, 129₂, 129₄,

- 129₅, 170, 235, 281,
 282, 341_{3c}, 356_{1a},
 364₃
leht 189_{2b}
lehtik-hein 356_{1a}
lehtud 38
leib 13, 28, 52, 75₃,
 94, 129₉, 166₁, 288,
 316_a, 377
leibakhāne 122₁
leibāne 377
leikōda 288
leip_pana 13, 51, 52
lemgō 128₁
lemuz 274, 316_b
leñ 'laiskus' (ЛѢНЬ).
lendahtada (~ -stada)
 172
-lendam 194
lendan, vt. *leta*
lendli orā 15
lendōda 32
leñduda 'laiskneda'
 (vrd. *leñ*).
leñtuk 'laiskleja' (vrd.
leñ, tuk).
lep 96, 100, 341_{3c}
lepakastkhāne 106₄
lepatš 140
lepišt' 30, 58, 157
lepištōne 367₅
lepō -oġan (pn., < *lep-*
pa-oġa).
lepōfe (pn.).
(toh)leptāne 199, 233
leptuda 13, 129₁₀
lešk 26, 356₆
lešktuda 129₁₀, 346₂
-lest 60, 271
leta : lenda 75₂, 77,
 95, 98, 101, 117₁,
 172, 186₃, 191, 246,
 307, 318, 361
legg 297
levahtōfta 39
leved 49, 129₂
levedari 104₁₁, 199
levedembahk 34, 37,
 331
lereduz 33, 129₂, 314_b,
 356₄
levitada 227
levolver 212
-li 104₁₁
lib 275
libāta 122₁
libed 129₂, 160, 336_c
libo 356₄
libōda 122₁
libuda 12, 12, 39, 98,
 199, 260, 314_a, 346₂
libuhtada 184₁
libutahitta 39_a
libušketā 333₈
lidn 67, 127
lidnahne 67, 166₅
ligho 166₂
ligos 'leos'.
ligozuda 129₁₀, 147₁
ligotada 111
ligōda 367₂
ligōfoh 367₁
liha 106_{5e}, 163, 166₂,
 189_{2b}, 198, 302,
 348₂
lihakar 199
likutada 199, 278
lin 278
lināne 364₁
lind 13, 117₁, 147₂,
 200, 243₄, 278,
 (296), (311)_a, 314_a,
 356_{1a}, 7a, 372₁, 4, 7,
 378, 380
lineskata 377
linma 278
linoba(d) 106₃
lipkhāne 91
lipkō 91, 367₁
lipkōhud 106₄, 166₁
lipst- (vt. *lūpst-*).
lisakar 150
listik 311_a
listikōfta -tšēn 367₇
lištta 29
liša 104₅, 362
lišadōda 19, 322₂,
 333₉
lišanuda 129₁₀, 175
lišata 122₂, 147₂, 267
lišōtōda 367₆
litik 311_a
ličšē 104₁, 345₂
lištā 82₁, 104₅, 186₂
lištazhe 129₁₁, 366,
 367₁₁
ližhāfta 300
ližstēz 300
-līne 349_{3b}
lobāta 364₄
lod 311_a
loda 116₃, 285
loga 10, 111
logahīne 188₄, 199,
 348₄
logakar 111
logandēz 75₁
lohjāne 254
lohkātā 34, 364₃
loim 285
lojta : lojtšēn 44, 44,
 82₃, 84, 336_b, 341_{1b},
 345₇, 372₇, 382

- loitho* 285
loitokoz 35
loijtšahlada 39
lomāzõlta 173, 231
lom|da -ib 'mürada'.
lomiñeh 173, 243₁
lompā 271
lomžed 345₇
lomukaz 'prügiga'.
lomustada 341_{1d}
loŋgelñe 186₂, 296, 345₂
-lon 129₅, 189_{2b}, 199, 271
loñšak 179
lop 129₄, 314
lopiškata 157
lopotada 106₃
lopsahlada 89
lopšta ~ /opšta 155
lopta : lopin 96
loptazhe 75₃, 155, 166_{3b}
lopuški 85₅
loš 367₆
lošnik 'põdrakütt'.
-lost 60, 129₅, 189_{2b}, 199, 271
loštotada 157, 292
ložahltõlta '(tugevasti) lüüa' (vrd. 148₂).
lotšk 139
lopkas 'osavasti' (= v. лопко).
loyna : loŋged 32, 128₃, 296
loynatada 296
loysk 199, 296
loyskāduz 129₇
lovāda 364₄
lovāzõlta 231, 364₃
lu 11, 116₂, 117₁, 218_b, 267, 276, 290, 356_{1a}
lud 85₃, 212, 342, 343
ludē 128_{2b}
ludēgi 104₁, 128_{2b}, 325
ludila 85₃, 87, 116, 276, 322₂
lugāla 20, 27, 111, 206_b
lugetiž 32
luham 194
luhišk 27, 199
luht 38
luhud 106₄, 166₁, 314_c, 333₁₀
luñe 292
lukta : lugen 13, 27, 111, 125, 262, 321₃, 322₁, 324, 350
lunatada 104₂
lumekaz 194
lumi 37, 168, 183, 321₃, 322₁
lumud 129₃, 199
luñžik 179
lužik 43, 128_{2b}, 147, 189_{1a}, 314_b, 380
luts 'tulelont'.
luššale 136
lūhe|ta -ndan 'lühenda-da' (vrd. 98).
lühüd 106₆, 107, 108, 318
lūk|tä -ib 'tõukida'.
lūkātä 364₃
lül 357
lülükāz 158
lūpstüz 129₁₂, 317
lūpstä 89, 98, 104₅, 307, 367₁
lūpsāzõlta 147₁
lähekašti (Krl.) = lähe-kädō
läheks 163
lähekädō 303_b
lähemba 'lähemale'.
lähen 199
lähenuda 346₂
läheten 184₄, 322₂
lähine 341_{3d}, 349_{3a}
läht|e -ken 38, 120, 325, 356₃
lähtendāzil 120
lähtem-lehm 328
lähtä (= lähte) 120, 328
lähttä 22, 38, 74, 104₅, 104₈, 106_{5a}, 112, 116₁, 184₃, 300, 322₂, 342, 356₃, 360, 375
lähtäm 15, 328, 346₁
lähtälä 356_{7b}
lähäteli 104₁₁, 303_b
läikitzazhe 283, 284
läikkähtädä 283
läkästuda 30
lām -än 123₁, 196, 233, 234
lāmbita 16, 18, 148₂, 252, 304, 307, 345₈
lāmbitada 123, 129₆, 196
lāmbähtōda 123₁
lāmō(ñe) 123₁, 129₄, 196, 234, 255, 273, 300, 361₁, 370
lāmptä 'painduda'.
lāmptäškätä 303_a
lāŋkpud 18

lästätädä 292*lāžuda* 116₁*lätik* 83*lätilämäs* (pn.) 189_{2b}*lätškotada*, vrd. 311_b*läj* : *lävän* 188₁, 188₂,227, 228_b, 295, 307*läjlä* 201, 237, 295*läjmas* 201, 295*lävänemag* 188₁*lävänižand* 188₁*läväntagūne* 199*lämī* = *läjlä**lödä* 79, 237, 272, 287,301, 307, 367₁₁*lölü* 237, 298, 316_a,

358

löpshāne 89, 255*löpšätädä* 'pehmesti

kukkuda'.

lötškä 255*lōydōda* 116₁*lōydūdä* 316_a, 346₂,372₅*lōjtä* 106_{5a}, 106_{5b},129₈, 298, 304, 322₂,333₁₂, 346₅, 352,

360

M

ma 11, 55, 116₂, 164,188₂, 189_{1a}, 207_c,

269, 326, 329, 330,

356₂, 3, 4*madalāne* 258, 330*madarišt* 336_a*ma|dä -daraad* 207_a*madāskata* 'madala-
maks saada'.*mađez* 173*mado* 311_a, 356_{1a}*madōhe* 345₄*magadahtta* 39_a*magadōda* 104₁₂, 119₂,119₃, 206₁, 321₁*magaduššija* 314_b*magaduz* 129₇*magazōtta* 147₁*magata* 12, 14, 35, 75₂,85₅, 95, 98, 106₂,111, 129₇, 129₈,147₁, 148₂, 172,186₃, 191, 214, 311_b,341_{1d}, 342, 348₂,349₄, 353₁, 361,

369, 383

maged 129₂, 322, 342,356₆*magu* 314_a*magutada* 111*magutiž* 75₁, 155*maho* 311_a*mahtä* 356₅*mahhta* 38, 166₁*mahud* 129₃*maid* 26, 189₃, 243₂,348₂, 364₆*maidžnik* 281*maigarv* (pn.) 128₁,133, 213, 252, 345₆*maižāne* 281*maižm* 281*maižne* 147₂, 292, 293*maks* 73*maksatada* 184₁*maksāne* 377*maksīm* 349_{3e}*maksta* 73, 129₆, 129₈,189_{2a}, 216, 349_{3a}*maļ* 356₆*maļāne* 364₁*mam* 189_{2a}*mama* 359, 106_{5a}*mamō* 271, 294, 367₁,

375

mamš 188₂, 356_{1a}.

360, 370

mamšō (dimin., vt.*mamš*).*manavūne* 372₁*manā(-pā)* 188₁*maņikilš* 'valetaja'.*maņitada* 189_{1b}*maņžik* 179, 326, 337,

338

maņžikkejn 97*maņžikištōne* 367₅*maņžik-mägi* (pn.) 193*mantazä* 188₂*mcxjō* 367₁*mašin* 106₃*maļ* 'vandesōna'.*matikōta* 'kurja van-
duda'.*matvē* (in.) 370, 374*matvežāne* 370*-mā* 334*me, mō* 32, 116₂, 129₄,147, 180₃, 184₁,188₂, 189_{2b}, 229,259, 271, 288_c, 312.333₁₆, 364₆*meheruz* 348₂*mehō* 207_c, 348₂*meja* 104₈*mejālne* 106₃*mejālžikš* 76, 77*meļ* 21, 38, 245, 346₂*mena* 245, 257, 261*mena-žārv* (pn.) 193*menata* : *mejdan*148₂, 302*meļduda* 193, 372₅

- meletõ* 194, 367₄
meletõta 85₃, 274, 367₄
melheñze 180₂
melhñie 233, 273
melištuda 30, 316_b
melñits 114, 231
mel'õ -vad 132, 245, 329
melvašti 'arukalt'.
melvemb 331
melvembahk 37
melvembahkõie 34
merd 20
meškā'da (Krl., = mā-
 nēlada).
mez 29, 39, 76, 129₅,
 155, 207_c, 274
me|zi -den 116₁, 125,
 321_{1b}
meziā'ie 214, 307
met 106₃
mets 75₃: 82, 84, 140,
 166₂, 188₁, 304, 304,
 326, 333₁₆, 360
meṣaṇ(v)iṣketiž 188₁
meṣahiñie 348₄
meṣamez 348₁, 348₅
meṣamhen ñena 348₅
meṣan-emag 188₁
meṣata 129₇, 148₂
metshā'ie 82, 106_{5c},
 143, 166₄, 311_a,
 345₃, 348₄, 349_{3b}
metshñie 345₃
metshuži' 129₁₂, 147
meṣsišt' 356_{1a}
mets-ižand 188₁
metskana 193, 230_e
metsnik 258
meṣõ 152, 341₃, 367₁
metta 233
mi 129₈, 131, 243₁
miak 61₄
mida 11, 61₄, 104₄,
 260, 312
midak 61₄
mihe 326
mikšik 360
mikuṁā 356_{1d}, 364₇,
 370
miñion 218_a
miñd' 129₉, 221
miñd'iased 221
miñtaht 267
minu-, vt. mā
mise 260
miš 152
mišak 152, 360
miš-ñi 'kuskil'.
mit 95
mitak 306
miše 'kuidas'.
-mie 349_{3a}
mod 129₂, 271, 345₆,
 357
modotē 136
modokaz 116₁
modotški 85₅
modõie 367₅
mok 189_{2a}
mokita 189_{2a}
moṣembad 16, 193, 331
mořda 106₁
mořzi 129₃, 129₄, 154,
 186₇, 273, 307, 364₆
mozgud 34, 112
moṣšāk 374
mongotñ 184₃, 382
-mõ 367₁₁
-mu 60, 189_{2a}, 273,
 316_a
-mud 60
mudahñie 262, 348₄,
 349_{3c}
mudakaz 116₁
mudastuda 30
muga 106_{5c}, 193
mugagi 104₁₂
mugõ 186₅, 367₁₂, 370
mugõie 85₂
muhada 163, 264
muhõfõdazhe 104₃,
 129₁₁, 209
muḥu 193, 264
muiged 13, 348₂
muigēñzõlta 180₄
muigeta : *muignob* 10
muiktā'ie 13
muḥt' 189_{2a}
muḥti 104₅, 290, 370
-muḥiā 71
-muḥagõ 128₁
muḥahlada 214
muḥegõtta 128₄
muḥõda : *muḥeñen*
 206_a, 356_{7b}
muḥjuda 'tunduda'.
muḥjund 348₂
muḥõ-kezā 202
muḥõie 32, 85₂, 329
muḥõ(võ) 357, 367₁₂,
 368
muḥskñie 372₁
muna 106_{5c}, 129₈,
 147₂, 188₂, 189_{2a},
 336_c, 341_{3d}, 343,
 381
munaništ' 85₁, 140,
 347
muñda 129₈, 341₁,
 349₁, 382
muraž-mät 311_a
murd 20, 311_a

- murdokaz* 311 a
murenduzhejnad 15
murenuda 129 a, 314 e,
 321 i, 350, 352, 372 s
muręta 47, 106 i,
 106 s c, 108
muřgin 19, 345 i, 346 i,
 356 i a, 362
muřghāne 85 z
muřgniniškōn 184 z
muřghōta 85 z, 345 i
murhāne 276
murm 346 i, 383
murmist 30
murmutada 356 z b
muroštada 377
muru 314 a
murūne 212
must 29, 33, 34, 50, 50
mustanhago (pn.) 188 z
mustęta 180 z
muštık 29, 336 a, 349 a
muštikišt 30
muštiki 370
muštištada 336 a
muštiō 367 i
muštiārvo (pn.) 193
muštęda 180 z, 329,
 356 z b
muštimpāvc 189 i b
muštta 29, 104 e 159,
 292, 341 i d, 342
muštpā 131 z
mužik 38, 84, 100,
 123 i, 129 z, 262,
 202, 345 z, 356 z
mužkūne 139, 140
mužšu 359
mužšūne 139
mužšu-poig 'poisike'.
mužk 314 a
- mū* 316 a
mūlūdā 147 z, 237,
 303 a, 316 a
mā: minun 85 a, 104 i z,
 106 s, 114, 124, 131 z,
 174, 176, 180 z, 180 a,
 188 a, 189 z a, 189 z b,
 189 z, 193, 199, 207 a,
 243 i, 254, 255, 259,
 271, 279, 303 a, 314 f,
 341 i, 356 i c, 4, 357,
 364, 367 i, e, 375
māduz 116 i, 188 i, 246
māgi 22, 82, 111,
 189 z a, 193, 217 b,
 246
māgr 63, 233
māhktā 346 a
māhme'da 170, 349 i b
māljāz -hān 165
māke'da 303 b
mākiš 'pehme liha pöid-
 la kohal kāmblas'
 (Vgr.).
māldā 46
mālegata 356 s
mālišta 30, 238, 303 b,
 333 i i, 341 i d
mālištiōfta 193
mālušk 46
māndik 117 i
māndā 22, 85 i, 85 s,
 107 z, 104 e, 117 z,
 128 z a, 129 z, 131 i,
 176, 180 z, 214,
 220 b, 238, 252,
 311 a, 312, 316 b,
 322 z, 346 s, 348,
 349 z, a, 350, 356 e,
 357, 360, 367 z, 375
mānend 186 z
- mānetada* 184 z
mārgāhtādā 113, 303 a
māřktā 18, 50, 303 a,
 316 b
mārg 114, 166 z
mārgākoz 35, 35
mārgātā 32, 106 s c,
 114, 129 z, 147, 177,
 316 b, 346 s, 353 z
mārgānzōfta 'māānda-
 da'.
māri'ta -čšēn 'mōōta'.
mārūne 377
māzātā 364 z
māzotada 148 z, 186 s
māt 311 a, 312
māthišt 345 z, 347
mātkāhtādā 46
mātuz 116 i
mātāz 125, 158, 202,
 307, 321 i b
mō, vt. *me*
mōdā 116 z, 272, 287,
 341 a
-mōhkūtški 85 s
mōhā 104 s, 193, 279
mōhāstuda 30
mōhātš 140
mōlgōtādā '312
mōlkištada 255
mōlkištadaž 367 i i
mōr ('meri') 259
mōr-mōr (interj.)
mōsketa 27, 157
mōst 60, 128 a, 184 a,
 233, 322 z
mōt -ün 95, 314 c, 316 a
mōdšertazhe 140
mōžk 298, 316 a
mōžknik 'marjaga
 kala'.

N		
<i>na</i> 'säh'.	<i>naiku</i> 359	<i>ñevest</i> 106 ^{5c}
<i>naba</i> 12, 158	<i>naššalda</i> 136, 140	<i>ñevoda</i> 147 ³ , 174, 283,
<i>ñabahiõlta</i> 235	<i>ñaug</i> 235	297 ^c
<i>nabaŗv</i> (pn.) 252, 357	<i>ñaugutada</i> 294 ^a	<i>ñevodiš</i> 129 ⁷
<i>naboništ</i> 30, 336 ^a	<i>naŗk</i> (interj.) 300	<i>ñi</i> 104 ² , 4, 10, 106 ⁵ ,
<i>nabõ</i> 5	<i>navotta</i> 32, 188 ⁴	166 ^{3c} , 345 ⁷
<i>nado</i> 11, 174, 311 ^a	<i>ñe</i> 104 ¹⁰ , 106 ¹ , 238,	<i>nikišadazhe</i> 94
<i>naga</i> 63	260, 288, 292, 326,	<i>nikišõlta</i> 347
<i>nagõita</i> 63, 336 ^a	333 ¹⁴	<i>ñi-kut</i> 'mitte kuidagi'.
<i>nagat</i> 'sähke'.	<i>ñedal</i> 207 ^c	<i>niled</i> 129 ² , 200, 243 ¹ ,
<i>nagol</i> 'paljalt' (vrd.	<i>ñega</i> 174	322 ²
<i>gotu</i>).	<i>ñegläñe</i> 63, 245	<i>niledašti</i> 'libedalt'.
<i>nagrdä</i> 12, 63, 98, 255,	<i>negõikol</i> 336 ^a	<i>nilestuda</i> 30, 174
312	<i>nejd'izlaps</i> 116 ¹ , 158,	<i>nilmak</i> 198, 204, 243 ¹
<i>nagrhuded</i> 129 ³	160, 345 ⁴	<i>nimetõ</i> 186 ⁴ , 190
<i>nagriškop</i> 158	<i>nejd'õ(h'em)</i> 194, 243 ² ,	<i>nimi</i> 158, 174, 192,
<i>nagriž</i> 63, 129 ² , 158,	367 ¹ , 375	294 ^a , 348 ²
173, 269, 314 ^b , 324,	<i>nejšne</i> : <i>nejššed</i> 22, 53,	<i>niñ</i> 15, 243 ¹ , 278, 322 ²
326, 332, 333 ¹⁰ ,	53, 60, 129 ¹ , 148 ¹ ,	<i>niñsarg</i> 19
339	177, 160, 345 ⁴ , 356 ⁶ ,	<i>nin</i> (-ühted) 106 ^{5a}
<i>ñahak</i> 235	382	<i>niñga</i> 'nõnda'.
<i>ñahata</i> 235	<i>nejššestadaze</i> 82	<i>niñgõ</i> 69, 106 ³ , 364 ⁴ ,
<i>nahk</i> 34, 50, 64, 356 ³ ,	<i>nejššukäñe</i> 82 ¹ , 106 ^{5a} ,	372 ¹
367 ⁴	129 ¹ , 345 ⁴	<i>niñgõñe</i> 192
<i>nahknik</i> 34	<i>ñel</i> 86, 218 ^{b,c} , 223,	<i>nirvišk</i> 27, 267
<i>naida</i> 106 ^{5c} , 281	242	<i>nirvištuda</i> 229
<i>naitta</i> 95, 129 ⁸ , 147 ³ ,	<i>ñelampäiv-</i> 76	<i>nišk</i> 26, 356 ^{1a}
174, 188 ⁴	<i>ñelañšpäiv</i> 180 ¹	<i>niššat</i> 150
<i>nailend</i> 129 ⁹ , 352	<i>ñelañž</i> 218 ^b , 223	<i>niž</i> 147 ² , 160, 234
<i>ñak</i> 235	<i>ñeläñü</i> 218 ^b	<i>niža</i> 147 ² , 188 ⁴ , 234,
<i>nakhu</i> 'sinna'.	<i>neliäñe</i> 218 ^a , 321 ^{1b}	267, 307, 341 ^{3c}
<i>nakkä</i> 'sääl'.	<i>nelküme</i> 263	<i>nižud</i> 160
<i>nakunapõ</i> 356 ⁸	<i>neläšti</i> 307	<i>nižu jayh</i> 314 ^a
<i>nakus</i> 'sääl'.	<i>ñena</i> 71, 98, 175, 188 ⁴ ,	<i>nižüñe</i> 147 ²
<i>naprähk</i> 36	233, 246, 316 ^b , 336 ^c ,	<i>nit -in</i> 13, 278
<i>narõda</i> 228 ^b	341 ^{3c} , 343	<i>nit -un</i> 104 ¹¹ , 174,
<i>narväne</i> 'künnis'.	<i>ñened</i> 260, 333 ¹⁴	233, 243 ¹ , 278, 316 ^b ,
<i>nastõ</i> 367 ¹	<i>nejä</i> 147 ²	356 ^{1a} , 367 ³
<i>naške(k)</i> 'säh'.	<i>netüštš</i> 104 ¹⁰	<i>ništatiž</i> 158
<i>naš</i> 95, 269	<i>ñetše</i> 22, 83, 104 ⁵ ,	<i>ništa</i> 174, 240, 243 ¹ ,
	112, 152, 234, 260	278, 279, 303 ^b

- nizk-nazk* 300
nod'i ~ nod'i 69, 222, 223, 242
nogestuda 106 s, 111, 147 z, 174, 372 s
nogi 10, 292
nogiba/i 69
no'i'da 146
no'ikahtōda 329
no'ikta 43
no'jazuda 129 10, 148 1
nok 101, 235
nokakaz 94
nokāne 235
no'etōdazhe 321 1
nor 271, 333 17, 336 c, 337, 341 s b, 343, 369
nor 129 s, 212, 336 c, 349 s c, 356 1 a
no'ida 'koita'.
noremb 331
norembutān 16, 323
noris't 'noor raiesmaa'.
nor'kāl'a 235
nor'sūne 235
-nost (vt. *nost*) 60, 199
not 271, 341 s d, 342, 345 s, 367 s, 368
notk 42, 311 a, 367 s
notkokaz 42
notkta 42, 43
notō'da 367 z, 370
no yda -len 200, 205, 296
noyskta 235
noysta 29, 129 s, 156, 296, 346 1, 372 s
noystada 29, 174, 372 s
noystatiž 75 1
-nō 199
- hubotōdazhe* 235
hugud 264
huktatōfta 235
hukta 235
nukta 174, 372 s
husak 235
hūka 247
hušots 247
hurkta 235, 264
hurmutada 235
nuške 'säh'.
nužnē 237
nut 174, 311 a
nutand 15, 55, 95
nutaškatazhe 166 s a
nutta 95, 101, 147 s, 166 s c, 184 z, 311 a
hūbl 71, 174, 307
nügüd 106 s, 108, 111, 128 z, 129 1, 264, 316 a
nügüdeks 174
nügüdel'ne 322 z
nügüden 106 s, 108, 184 z, 322 z
nühtä 38, 172
nüktä 101, 304
nürktä = hurkta
nüktä 42, 45, 184 s, 356 s, 367 11
nütkäl'tä 364 s
nägehtada 106 s a, 111, 159
nägehtōda 119 z, 200, 206 1
näghu 316 b
nä gī -hjän 64
nägiāne 64, 64
nägōda : nähnen 64
näguda 104 z, 129 s, 152, 234, 316 b
- nägü* 112
nähjāne 64
nähmāne 64
näht 314 b
nähtä : nägob 13, 27, 32, 32, 33, 64, 65, 104 z, 104 s, 106 z, 112, 120, 157, 174, 233, 234, 243 z, 307, 313, 316 b, 318, 341 s b, 356 s, 360, 375 1
nälg 114, 129 z, 174, 243 s, 304, 367 11
nälgitazhe 114
nälgāne 186 1, 336 b, 364 1
näktuda 24, 245
nälmotada 139, 198, 248
nüp 202
nüpištada 30, 58
nüptä 304
nüriž 100, 169
näritada 212
närituznimi 158
närv 310, 311 a, 346 1
nätskotada 139
nätsäk 'nätske'.
näykta 13, 295
näd 112
näške 112

O

- obmañšitsa* 181
odv 346 1
odvaj 364 z
odvastada 30, 33, 58
odvā 184 1, 364 z, 372 s
odvembahko 'veidi oda-vamalt'.

<i>odvneda</i> 'odavamaks minna'.	<i>ol'gne</i> 24, 243 ₄ , 341 ₄ , 342, 344, 345 ₄	<i>orhā</i> 207 _c
<i>ogaz</i> 111, 348 ₁	<i>ol'ktuk</i> 300	<i>orhāne</i> 166 ₁ , 254
<i>oghakaz</i> 302, 348 ₁	<i>olud</i> 16, 32, 106 ₆ , 108, 122 ₁ , 128 ₄ , 129 ₁ , 133, 147, 166 ₂ , 254, 356 ₂	<i>orih</i> 39 _a , 173
<i>ogrō</i> 367 ₁	<i>oludud</i> (dimin.).	<i>orihvarz</i> 173
<i>ohjastada</i> 30	<i>om</i> 106 _{5c} , 260	<i>orž</i> 333 ₁₀
<i>ohjaz</i> 106 ₁ , 321 ₁	<i>omalāne</i> 364 ₁	<i>orŋia</i> 359
<i>ohjata</i> 220	<i>omblējāne</i> 214, 364 ₁ , 377	<i>oruž'</i> 219 _b , 234
<i>ohkitada</i> 254	<i>omblēndāne</i> 364 ₁	<i>ost'i</i> 172
<i>ohki</i> 172	<i>omblētada</i> 356 _{1c}	<i>ostta</i> 27, 29, 33, 101, 106 _{5a} , 128 ₅ , 239, 314 _e , 341 _{1d} , 341 ₂ , 342, 369, 383
<i>oļ</i> 69, 147, 189 ₃ , 359, 367 ₁	<i>omblētiž</i> 356 ₂	<i>oza</i> 76, 254, 348 ₂
<i>oiged</i> 13, 50, 50, 51, 111, 285, 333 ₅	<i>ombōda</i> 17, 20, 123 ₁ , 206 _c , 209, 251, 329, 345 ₉	<i>ozatō</i> 367 ₄
<i>oigendōda</i> 356 _{7b,c}	<i>ombōmīne</i> 341 ₄ , 342	<i>ozā</i> 132, 201
<i>oigeta</i> 47, 75 ₂ , 186 ₃ , 349 ₂ , 353 ₁	<i>ondēkaz</i> 179	<i>ozāta</i> 164 ₃
<i>oigñeda</i> 250, 285, 322 ₂ , 333 ₇ , 353 ₆	<i>onđ'irag</i> 113	<i>ozr</i> 92, 165
<i>oigñesketa</i> 180 ₃	<i>onđrē</i> (in.) 370	<i>ozrāne</i> 377, 378
<i>oiktāne</i> 13, 85 ₂	<i>oŋ</i> 113, 322 ₁ , 345 ₆	<i>ozutada</i> 27, 98, 360, 367 ₆
<i>oikŋi</i> 104 ₅ , 186 ₆	<i>oŋgirag</i> 113, 189 _{2b}	<i>ozutōda</i> 98, 180 ₃
<i>oiktha</i> 166 ₂ , 345 ₅ , 348 ₂	<i>oŋgitada</i> 113	<i>ozŋduz</i> 365
<i>oiktušimu</i> 341 _{3b}	<i>oŋgud</i> 106 ₄ , 314 _c , 321 ₁	<i>otōda</i> '(sageli) vōtta'.
<i>oļa</i> 215, 245, 254, 329, 341 _{3d} , 356 _{1a} , 357	<i>oñž</i> 117 ₁ , 179	<i>ots</i> 82, 336 _c
<i>okha</i> 166 _{3c}	<i>openduz</i> 356 ₂	<i>otta</i> 95, 101, 102, 106 ₁ , 106 _{5b} , 128 _{2b} , 129 ₈ , 129 ₉ , 184 ₃ , 188 ₁ , 214, 288, 323, 345 ₆ , 348 ₂ , 352, 356 _{1c} , 7 _{b,c} , 357, 364 ₅
<i>oks</i> 161, 342, 343	<i>openuda</i> 175	<i>ottazhe</i> 129 ₈ , 129 ₁₁ , 166 _{3a} , 186 ₃ , 326, 339
<i>oksakaz</i> 73, 254	<i>openuhŋta</i> 347	<i>oŋda</i> : <i>oŋe-</i> 85 ₅ , 104 ₄ , 104 ₅ , 106 ₁ , 106 ₂ , 106 ₃ , 106 ₅ , 108, 119 ₂ , 119 ₃ , 128 _{2b} , 129 ₈ , 129 ₉ , 129 ₁₁ , 131 ₁ , 147, 160, 166 ₂ , 184 ₃ , 200, 202, 205, 207 _c , 314 _a , 321,
<i>oksāne</i> 363, 364 ₁ , 365	<i>opeta</i> : <i>opendan</i> 15, 99, 303 _b , 321 ₃	
<i>oksēnd</i> 117 ₁ , 321 ₁	<i>opoik</i> 47	
<i>oksēnzōtta</i> 180 ₄	<i>ora</i> 336 _c	
<i>oksēta</i> 47, 73, 131 ₁ , 180 ₃ , 312, 333 ₁₁ , 342	<i>ora-soi'm</i> 254	
<i>ола</i> 336 _c	<i>oraž</i> 129 ₉ , 254	
<i>олаңд'</i> 'kakukene' (v. оладья).	<i>orā</i> 15, 128 _{2a} , 132, 133, 149, 254, 290, 322 ₂	
<i>olēnd</i> 180 ₃	<i>orāne</i> 22	
<i>olēzōtta</i> 367 ₆	<i>orālind</i> 356 _{1a}	
<i>olg</i> 321 ₂		

339, 341₁₂, 342,
348, 349₂, 356_{1c, 4, 8},
360, 372₆
ouğ : *ouğed* 24, 114,
202, 205, 245, 338
ouğestada 114, 333
ouğotada 106_{5a}, 114,
125, 205, 349_{3a},
352
oukpä 24
oučšin 228_b

P

pabetkōtta 47, 48
pada 189_{1b}
pađina 359
pado 311_a
pagan 106₁
paganōta 347, 356₇₆
pageta 47, 111
paghu 10
pagr 63
pagž-žir 74
pagūhe 313
paha 104₆, 129₇, 163,
279, 348₂
pahakoz 207_c, 309
pahemb 322₁, 333₁₃
pahemba 16, 309, 367₉
pahk 34
pahkuz 251, 356₂
pahmaks-mägi (pn.) 73
pahmaz 114, 147₁,
170
pahnad 170
pahokhō 309
pahōn 24, 184₃, 309,
360
pahтуда 38, 346₂
pahuz 314_b

paia 11, 13, 14, 152
paiađāne 30
paigāta 364₃
paigutada 104₃
paik 94, 184₂, 190,
202
paikahänd 207_c
paikata 129₇, 148₂
paikāne 186₁
paimen 15, 184₈, 250,
254, 345₂
paimesa 47, 180₃
painahtada 39
painäta 20
paında 129₆, 176
paındazhe 75₃
païnimpu 1, 189_{1b}
paipatada 281
paışkekaz 128_{2a}, 293
paışe 104₁, 105, 128_{2a},
147₂, 147₃, 161,
293, 321_{1b}, 345₂,
354₃
paışotada 313
paijatada 3, 104₄,
184₃, 206₁
paio 3, 189_{1a}
paiohe 368
païu 214, 215, 348₂
païulind 'ööpik' (?).
pakāne 364₁, 380
pakāžud 129₃
pakita : *pakičšen* 22,
75₁, 85₃, 140, 341_{1b},
341₂, 345_b, 377
pakičšend 117₃
pakičše 214, 215
paks 74
paksjürvičši 341_{4b}
paksumba 104₈, 314_a
paksus 31

pakuštada 377
pakutada 116₃, 367₆
pakūne 372₁, 373, 378,
379
para 13, 51, 52, 341_{3c}
palab 131₂, 356_{1b}
palada 128₁, 147, 202,
329, 352
pa'az 218_b, 223, 242,
356₄
palāne 377
pa'ik 337
pa'ikō'ta -č'šen 367₇
pališketa 180₃
paljata 122₂, 148₂,
204, 218_a, 242
panāta 206_b
panda 16, 106_{5a},
106_{5c}, 114, 117₂,
128_{2a}, 129₃, 145,
166₂, 168, 176, 238,
311_a, 314_e, 329,
330, 333, 341_{1b},
341₂, 342, 349₂,
349_{3a}, 350, 356_{1a},
357
pandazhe 129₉, 166_{3b},
186₃, 190, 326,
333₁₇, 333₁₈, 339,
348₃, 368
panetada 116₃
panetōtta 95, 101, 101,
129₆
panmati 350
panom 329
paŋg 13, 18, 113
paŋgāne 14
par 32, 152, 184₂,
202, 332, 341₃,
345₆, 345₇, 356_{1a},
369, 370

<i>papiššed</i> 'papi pere-kond' (vrd. 166 5).	<i>paŋkol'ne</i> 202	104 7, 106 2, 128 2 b,
<i>pap ta -an</i> 'magada' (lastekeeles).	<i>paŋktōda</i> 119 2, 129 7	271, 309, 322 2
<i>paradiž</i> 129 7	<i>paŋtē</i> 119	<i>pestazhe</i> 104 7, 166 3 b,
<i>parahemb</i> 322 1, 331	<i>pedām</i> 364 2	180 2, 333 17, 333 18,
<i>parahim</i> 185	<i>pedr</i> 66, 341 3 d	341 1 b, 348 3, 366,
<i>parata</i> 12, 104 5, 108	<i>pedrompühä</i> 58	368
<i>parh</i> 168	<i>pehk</i> 34	<i>peza</i> 32, 246, 357
<i>parhatō</i> 186 4	<i>pehu</i> 61 3	<i>pezēškata</i> 322 2
<i>parm</i> 212	<i>peigō</i> 288, 297	<i>pezētada</i> 147
<i>parō</i> 367 1	<i>peksatōfta</i> 73	<i>pezitš</i> 85 1
<i>pa'rz</i> 55, 95, 100, 104 12, 119, 125, 129 2, 356 4	<i>peł</i> 1, 21, 189 1 b, 233, 274	<i>-pezom</i> 329
<i>pa'rzitš</i> 154	<i>pelgētiž</i> 75 1 (vt. pō-).	<i>petatazhē</i> 166 3 b
<i>pask</i> 26	<i>peñāda</i> 247, 364 4	<i>pe/keł</i> 21, 42, 45, 45, 210 10, 245, 325
<i>paskata</i> 26, 47, 180 2, 255, 367 6	<i>peñzaz</i> 179	<i>petoz</i> 158
<i>paskatš</i> 140	<i>pera</i> 303 b, 336 c	<i>pešškeł</i> 45
<i>paša</i> 359	<i>perata</i> 129 7	<i>peŋd</i> = pōnd
<i>paškā'd'a</i> 364 4	<i>perda</i> 27, 119 2, 119 3, 274	<i>pevi</i> = pōvü
<i>pašta</i> 129 8, 157, 241, 292, 345 7, 367 8	<i>perditādä</i> = pōrdütādä	<i>pi</i> 278
<i>paštand</i> 15, 15	<i>perēh</i> 325	<i>pid'ada</i> 58, 104 4, 129 6, 159, 243 1, 250, 306, 341 1 c, 341 2, 346 6, 349 3 a, 382
<i>paštatiž</i> 129 3	<i>peridä</i> = pōrüdä	<i>pid'adazhe</i> 75 3, 129 11, 155, 243 1
<i>paštātōfta</i> 367 6	<i>peri</i> 345 7	<i>pid'ahtada</i> 39, 356 7 a
<i>paštmatō</i> 345 7, 346 2	<i>perk</i> = pōrk	<i>pidam'ne</i> 349 3 a
<i>paštuda</i> 29, 345 7, 346 2	<i>perm</i> 182	<i>pidatā'ne</i> 364 1, 378
<i>pazahtōfta</i> 39	<i>pern</i> 182, 341 3 d	<i>pid'afitš</i> 116 1
<i>pazm</i> 356 1 a	<i>perskekaz</i> 345 2	<i>pid'eghe</i> 128 2 b
<i>pazmetiž</i> 156	<i>perskuz</i> 75 1, 128 2 a	<i>pidōda</i> 20, 27
<i>pazū'ne</i> 372 1	<i>perze</i> 104 1, 128 2 a, 189 2 b, 255, 325, 336 a	<i>pid'ustōn</i> 43
<i>pažahtōfta</i> '(tugevasti) lüüa' (vrd. 148 2).	<i>perzeheim</i> 357	<i>pid'uz</i> 43
<i>pašsaz</i> 82	<i>perzekoda</i> 104 1	<i>pigā</i> 111, 125, 364 7, 365
<i>paškutada</i> 364 4	<i>peřt</i> 65, 145, 152, 155, 158, 189 1 b, 194, 206 c, 267, 356 1 a, 5	<i>pigemba</i> 104 8, 111
<i>paŋg</i> 3, 19, 145, 313	<i>peřt'ne</i> 239, 341 4, 342, 344	<i>pigiñ</i> 1, 310
<i>paŋk</i> 205	<i>peřtsäls, peřtiä ts -des</i> 348 2	<i>pigutte</i> 267
<i>paŋkata</i> 98, 102, 106 1, 129 7, 148 2, 345 8, 352	<i>pesta</i> 29, 86, 104 5,	<i>pihk</i> 34
		<i>pihktä</i> 33, 265 (vt. pü-).
		<i>pihtid</i> 38, 39 d, 172

- pihtūžed* 321_{1b}, 342
pihä (vt. *pü-*).
pijōne 158
-pikō 278
pikul'da 349₁
piļi-pilkūle 336_a
pilkištada 337
pilkitada 337
piļ-palāne 230_a
piļv 229
pilvestuda 30
pilvisud 129₃, 346₃
pimed 1, 108, 129₂,
 133, 139, 160, 333₅,
 356_{1a}
pimedāne 350
pimizuda 148₁
piñ 90, 238, 243, 248,
 275, 326
pindakaz 117₁
piñestada 322₂, 356_{7b}
piñeta 98
piñikāne 238, 243₁,
 248, 275, 364₁
pino 311_a
pinota 129₇, 311_b
piñš 'naister. suguelund'
 (vrd. 179).
pipi 'haige koht' (las-
 tekeeles).
pipkutada 91
pipūne (= *piñšūne*).
piřagvārtin 128₁,
 243₁, 311_a
pirāla 267, 364₃
pirđ 20, 119
pirđōda 119
piřg 170, 346₁
pirmūne 267
pirpitada (vt. jārg.).
pirpitiš (naister. sugu-
 tungi avaldus).
piřžištaškata 329
pirta 95, 154, 342
pirūd'a 372₄
pišō 367₁, 248
pištīd 172
pišūne 367₁
pišer 'Poeterburg'.
pišk 16, 42, 43, 45, 49,
 50, 129₃, 243₁, 307
piška-iārv 189_{2c}
piškakōne 367₅ (vrd.
 35).
piškaļi 104₁₁
piškemb 42, 43, 45,
 243₁, 333₁₃
pišketa 42, 43
piškuž 43, 314_b
piļō 186₄, 367₄
piššed 43
piškahtada 139
pittāne 43
pittuž 43, 314_b
pittūne 314_b
piřgutada 300
piřkta 300
piřgāla 300
plakutada 7
plešakaz 7
pleļta 7
plokāla 7
plot 345₇
plotn 67
plāskāfā 7
po 271
pod'jask (sāina sarnane
 kala, v. подъязок).
pod'mhūne jne. 61₅, 70
poduškpalne 202
pohdamāne 220_b
pohi 16, 189_{2b}, 220,
 223
pohiata : *pohdan* 220_b,
 223, 242
pohmāne 194, 220_b,
 223, 242
pohpol 272
poh'tirobez 38, 172, 173
pohitta 345₇
poig 13, 111, 129₇,
 129₉, 188₄, 189_{1b},
 189_{2a}, 199, 285,
 286, 304, 333₁₄,
 333₁₅
poikpoli 309
poikpolne 285
poiktazhe 13
poimda 197
poimetiš 158, 285, 286
pol 200, 207_a, 338,
 345₆
polā 'kuue hōlm' (v.
 пола).
poļespāivāspā 32
poļetē(n) 333₁₀
poļišk 336_a
poļištada 116₃
poļiñ 207_a, 309
polo 18, 106_{5a}, 202,
 311_a
polog 'suur pāārātik'
 (v. полор).
poļtoš' 200
polusapkad 341₁
poļv -*uvēd* 186₂, 204,
 229, 230_a, 321₂
poļō 272
porđ 184₃
porđa 'lahti harutada'.
porđazhe 'lahti har-
 guda'.

- pordaz* 3, 119, 364₃
pordon 119, 184₃
pordõne 377
poregi 128_{2b}
poŕgmāne 61₆, 70
poŕmhāne 17, 61₆
porn 'tugev'.
porotada 311_b
potk 314_a
potkāta 42, 122₂, 129₇,
 147₂
potkind 15, 55, 239, 337
potkitõlta 367₆
pot|kõ -kovan 228_b
potktazhe 42, 43, 104₆,
 166_{3b}, 180₂, 181
poŕd 296
poŕdištuda 116₁, 336_a
poŕhe (186₂), 207_a,
 321₃, 345₆
poŕkovnik 210
poŕkta: poŕgen 19, 24,
 114, 204, 205, 321₂
poŕmo 210
poŕtta 95, 129₆, 131₁,
 333₁₂
põno 210
prašnik 7
prašnikõta 372₄
praznũda 372₄
pravaššik 150
prigoŕtashe 333₁₈
priha 22, 73, 106_{5c},
 111, 128₄, 166_{3a},
 179, 202, 274
prihāne 307, 365, 378
probũda 356₆
proiđi 278
prolub 212
prost 'lihtne' (v. про-
 сто́й.).
proštta 166_{3c}
proza 372₄
protokol'da 7, 131₁
prõngitada 7
pu 104₄, 106_{5c}, 128,
 189_{1b}, 224_c
pudr 66, 276, 311_a,
 326
puga 'kanamuna laiem
 ots' (v. nýra).
pugetada 111
puhāta 163
puheged 325
puhkũta 34
puhtaz 38
puhtta 38
puhuda 163, 314_a
puik 290, 311_a, 356_{1a}
puine 290, 292
puikheŕe 128_{2a}
puitõ'da 75₁, 367₂, 368
puitõmĩne 341₄
puitõlĩ 214, 215, 223
puitta 290
pułskutada 'sulistada',
 vrd. 247.
pulo 311_a
punātashe 206_b
puńk 349₄
puńkāne 349₄
punoda 311_b, 367₈
punodazhe 129₆, 129₈
pupotada 311_b
purāta 20, 206_b
purda 149₂
puręsketa 27, 157
pureliž 75₁
puŕn 182
puriž 262
purskta 'purtsata' (vrd.
 93).
purstta 345₇
purtę 104₁
purtkud 346₃
puški 201, 214, 215,
 223, 345₇
puskta 129₆
puskmĩne 377
puzertazhe 129₁₀
puzerzuda 129₁₀
pužik 147, 311_a
puzu 147, 345₂
puzulahk 34, 311_a
puzunik 288
puŕilikõ'ta(zhe) 85₃
puŕškahtada 139, 140
puŕskutada 139, 140
putta 129₈, 243₄, 244,
 345₇, 346₅, 372₅,
 373
putustada 302
putustadashe 30, 276
putuz 1, 30, 314_b
puvõ 285
pũ 1, 277, 291, 316_a
pũdũz 116₁, 316_a
pũhikĩ 342, 370, 381
pũhkirus 189_{2b}
pũhkmĩne 345₇
pũhktũ 34, 106_{5b}, 108,
 115, 128₅, 265, 207_c,
 307, 337, 340, 345₇,
 346₅, 370
pũhlām 128₃, 185, 268,
 304, 364₂
pũhlāmĩne (adj.).
pũhlĩtš 314_a
pũhũd 106₄
pũhũtũdũ 340
pũhũ 58, 238, 263,
 303_a
pũhũpanom 329, 330

- pühäpäiv* 51, 163,
189_{1b}
pühäpäivätsend 117₃
pühärv (pn.) 357
pühäsine 377
puihe 165, 326
puiuk 277
püstpörüsi 372₁
püstitä 268
püstut 29, 98, 268, 317
püstutpäin 184₃
püstutöda 312
püzüdä 263, 317
pä 1, 11, 29, 145, 190,
233, 270, 273, 318,
356_{2,3}
pädürästi 1
pähud (dimin.. vt. *pä*)
106₄, 166₁
päiduda 228_e, 283
päihässä 269
päijugü 356₄
päiv 32, 117₃, 129₈,
152, 163, 180, 186₂,
189_{1b}, 190, 228_c,
269, 280, 283, 284,
304, 327, 356_{4,6}
päivö 104₁₁, 260, 367₁,
368
päivökaz 356₄
päivölaskm 346₁
päivönoytm 346₁
päkhüne 372₁
päkaz 94, 326
pälägi 251, 337
päl'dä 129₆
pälē 186₅, 189_{1b}, 190,
202, 233, 246, 312
pälētēn 184₄, 321_{1b},
333₁₀
päl'tēši 104₁₀, 341_{4b}
päl'ne 202
päl'žed 106₁, 189_{1b}
päläg 251, 304
päl'žed 106₁
pärmdä 129₆, 307
pärmätez 75₁
pärpätädä 184₂
pärägi 128_{2b}, 328
pästkō 367₁
pästtā 22, 29, 106₁,
166₁, 356₃
pästär 21, 157, 292,
307
pästtā 246
päzdä 147₃
päzuda 147₃, 246,
316_b, 346₂, 372₅
pätipaxkāne 'viis mōō-
tu pikk' (v. пять +
палка).
pätikō 233
pätš 16, 18, 38, 75₁,
129₈, 152, 241, 243₁,
295, 356_{7a}, 367₁
pät'šikaz 341_{4c}
pät'šilazd 189_{2b}
pät'šināmuz 189_{2b}
pät'šinkotšk 189_{2b}
pät'šimpohi 189_{2b}
pät'širahkō 37, 189_{2b},
367₁
pät'šintagam 188₂,
189_{2b}
pät'šintšurg 188₂
pät'šōdez 158^{*}
pät'tätzhe 206_b
päy 304
pā 304
-pā 22, 32, 56, 186₂
pōhpōj'dōs (pn.) 152
pōlgästōtta 114, 259
pōlgōtiš 75₁
pōikūne 255
pōiuz 317
pōlähtōtta 255
pōlōzuda 312
pōlötüdāzhe 312
pōriāne 214
pōrdütädä 119, 316_a
pōrdōdä 336_a
pōrk 'ulherd'.
pōrästuda 30, 303_a
pōriidä 32, 272, 340,
346₂
pōrō 189_{1b}, 312, 353₈,
367₅
pōyud 205, 259, 297_c,
312
pōy'dōhüne 348₄
pōy'hüne 13
pōy'vespijo 158
pōy'vaz 85₃, 203, 207_b,
259, 297_c, 301, 304
pōvū 233, 316_a, 358

R

- raba* 122₁
rad 11, 32, 32, 129₄,
188₁, 321₃, 324,
327, 345₆, 354₄,
356_{1a}, 364₁, 364₃,
(vrd. v. страда 'ras-
ke tōō').
radahtada 39_a
radaškata 116₁
radatōtta 95, 129₆, 347
radēd'a 370
rad'iāne 11, 30, 214
radmīne 341₄
rad'nik 239
raffal'šikš 76
raffikš 76

- rag 113, 189_{2b}
 ragiž 111, 173, 329, 332, 339
 raha 211, 235, 364₁, 365, 379
 řaha 235
 rahāne 364
 rahkiž 173
 rahkō 189_{2b}, 367₁
 rahnda 345, 356_s, 374
 rahnotiž 158
 rahnik 170
 rahtod 311_a
 rahvaz 75_s, 106_{5c}, 129₇, 142, 147, 167, 171, 173, 186₅, 230_b, 345₇
 rajbak 356_{1a}
 rajd 11
 rajd'išt 336_a
 rajdug 346_{8c}
 raigahlada 39
 rajkta 13, 281, 282
 rajata (= herda).
 rak ~ rayk 294_b
 rambitada 123₁
 rand 50, 117₁
 randhine 15
 raštā 228_b
 razagat 'põletamata jää-
 nud raiesmaa'.
 razbajnik 374
 razv 156, 229, 230_c
 razvakaz 156, 229
 ratu 39_a, 44, 248, 257, 269, 345₉, 346₅, 349₁, 367_{8, 12}, 368, (vrd. v. страдать).
 ratk 42, 42, 45, 49
 ratkaig 42
 ratkištada 42
 ratshil 82, 345₂
 ratsta 82₁, 83
 ratfa = ratsta
 razd 116₁, 294
 razdal'ne 356₂
 razdāne 301, 364₁
 razhembakk 34
 razhišt 165
 rayk 100, 294_b
 raykō 367₁
 raykōhud 147, 294
 rayt 212
 ravastuda 30, 314_a
 ravaz 30, 34, 165, 228_b
 rebāne 364₁, 365, 378
 rebinuded 129₉, 160, 346₅
 rebizuda 129₁₀
 rebō 22, 128_{2a}, 149, 202, 207_a, 367₁, 368, 370, 380
 redu 11, 189_{2b}, 314_a, 316_b
 redukaz 35, 116₁
 redupašaz 1
 redustuda 346₂
 regi 111, 128_{2b}, 258
 regud 98, 316_b
 regudehne 349_{3c}
 rehed 211, 333₁₃
 rehkāfa 364₃
 reht 311_a
 reh|tī -tīad 201, 243₁
 reketädä 256
 resk 274
 resk-maid 26, 274
 retk 45, 45
 reün (vt. röün) 297
 řibu 275, 314_a
 rig 159
 rigibukō 3
 rik 164, 233, 279
 rihenduz 164, 356₂
 rihud 212
 rihm 12, 104₅, 356_{1a}
 rihrund 212
 rikta 128₅, 129₆, 129₈, 211, 312, 345₇, 349_{3a}, 367_{8, 10}, 372₆
 riktazhe 367_{8, 11}
 rind 117₁
 rindakaz 356₂
 riñdazhe -ime 266
 rindaznu 117₁, 267
 rindhad 106₁, 116₂, 129₅, 356₄
 rindustada 117₁
 rinduz 117₁
 ringotada 113
 riñk 266
 ripitada 129₆
 ripkehe 345₇
 ripkhe 128_{2a}
 ripšud 89
 ripta 13, 129₆, 278, 314_d, 341₁, 345₇, 345₇, 372₅
 ripuškata 377
 riputada 20, 96, 129₈, 314_d, 323
 ris-tuk 148₁
 riškota 129₇, 147₃
 riškotada 311_b
 riškta 266
 rišt 184₃, 278
 rištakoz 35
 rištan 129₄, 184₃, 278, 333₁₃, 360
 rištemba 322₂
 rizahtōtta 148₁
 rizud 148₁
 rizukaz 314_a

riž 266
riyskutada 300
robahtada 39_b
robahtõtta 39_b, 367_e
robāta 364₃
robegõtta 128₄
robez 38, 39_d, 39_d,
 106₄, 122₁, 166₁,
 172, 173, 321₃
robhud 106₄, 108, 166₁
rod 116₁, 211, 271
rodakaz 116₁, 125
rodu 348₂, 375
rodukaz 116₁
rohk 34
rohkāzõtta 61₁₀
rohkotada 120
rohtim 185
rohtištada 120
rohtta 38, 39_d, 129₈,
 166_{3c}, 172, 249,
 345₇, 360
roļda -jān 'loopida'.
roļmahtada 285
roļvaz -had 228_c, 285
roļvhakaz 347
rok 94, 356_{1a}
rom 348₂
roŋg 113, 311_a
ropak 96, 311_a
ropotuz 189_{2b}
ropsta 89
rostē 61₁₂
roziām 219_a, 364₂
rozme 61₁₂, 104₁,
 128_{2a}
rozmgestuda 61₁₂,
 106_{5c}, 128_{2a}
rozhta 165
rožn 228_b
rova 379

rovno 356_e
rubekaz 122₁
rubi 12, 322₁, 337
rubl' 32, 166₂, 214
rud 364_e
rudāne 11, 364₁
rudō 367₁
rughāne 349_{3c}
rughud 166₁, 346₃
rugiž 22, 111, 129₉,
 147, 173, 189_{2b},
 311_a, 326, 333, 339,
 348₁, 2, 348₁₁, 349_{3c}
rugižūvā 213
rujod 311_a
ruŋg 189_{2b}, 313
ruŋged 128_{2a}, 211
rusē 370
rusked 129₂, 345₅
ruskē 370
ruskneda 26
rusktuz 129₂
rustkāne 29, 377
rustuk 357
-ruz 11, 189_{2b}
ruzu 314_a, 357
ruzūne 372₁, 373
rutšta(zhe) 75₃, 104₇,
 106_{5c}, 140, 155,
 341₁, 382
rutustadazhe 211
rūgiž 111, 312, 329,
 330
rūgüdā 340
rūgütādā 303_a
řab 316_b
rābāhtõtta 367_e
rāgend 111, 251, 310
rāīmūhtādā 283
rāmbotada 18, 304,
 314_a

rāmptluda 129₁₀
rāmptādā 304
rāŋgāhtādā 39, 40, 172,
 303_a
rāŋktā 113, 211, 234
řapšūne 155
rāpuz 316_b
rāzahõtta 367_e
rātin 11, 83, 356_{1a}
rāč'sin 83, 345₁, 346₁
rāč'(s)irung 189_{2b}, 313
rāčšnālūne 202
rāčšnāne 364₁
rāŋstāz 29, 295, 304
rōhkāzõtta 61₁₀, 255
rōkōtādā 255, 256
rōpōtādā 312
rōsttā 272
rōstāškātā 341_{1d}
rōzōtādā 312
rōžn ~ reŋn 32, 233,
 297, 301, 304
rōžnmāne 194
rōžnāčšī 85₄, 336_b

S

sabitazhe 75₃, 80, 351
sabr 71
sabutada 106_{5c}, 122₁
sada 11, 100, 101, 102,
 151, 166₂, 243₄,
 336_c, 353₁, 367₉
sada: san 10, 12, 104₂,
 106_{5e}, 108, 122₂,
 129₃, 129₈, 130,
 152, 157, 166₂, 194,
 196, 269, 282, 326,
 333₁₄, 334, 349₃,
 356_{1c}, 364_e, 365
sadazhe 141, 333₁₈
sadu 209

- saduľõfa* 329
saduľõštõta 206_b
sagarv 111, 125, 310
saged 322₁
sageta : *sagenob* 111, 356_{7b}
saiirud 129₃, 346₃
saiivar : *saiřed* 228_c
salagāne 364₁
sal'm 230_a, 231
sal'miärv (pn.) 356_{1a}
salõda 106₃
samāta 20, 196, 206_c
samba 38, 104₁, 123₁, 128₃, 147₂
samba *järv* 104₁
samē 185
samēne 341₄
samovar 85₂, 364₃
sampkud 18
samuda 106_{5a}, 129₉
samutada 196, 367₁
sand 15
sanged 18, 356_{1a}
sanõda 321₁, 369
sanuda 129₃, 175, 176, 207_a, 214, 313, 372₆
sanu, iāne 214
sanund 202
sanutiž 189₃
sanū 214, 215
sap 356_{1a}
sapag 128, 341₁
sapožnik 106
sar 189₃, 269, 356_{1a}
sař 21, 251, 269, 329
sara, žanz 189_{2c}
sarak 141, 311_a
sarg 19
sařiak 217_a
sarn 129₂, 182, 214, 368
sařnik 239
sařv 229, 230_b, 356_{1a}
sarvękaz 321₂
sarvud 106₄, 108, 346₃
sašketa 157, 329, 330, 377
sašku 349_{3c}
satatada 356_{1c}
sat-lai, niž 95
satõta 368
satta 345₇, 368
satuz 106₁
sayb 23
saybata 124, 148₂, 189₃, 251
sayda 230_a, 345₇
saydat 210
sayme- 230_a
saymempü 230_a
sayptazhe 302
sayptõda 345₈
sayraz 'hallikas hobune' (v. соврасый).
sayvand 356_{1a}
sayvā : *sařiad* 230_a, 231
savehine 348₄, 349_{3c}
savi 227, 228_a, 228_b, 337, 357
savihamez 251
savihine 166₅
saviine 349_{3c}
savu 227, 314_a, 356₅
-sā 61₅, 186₂, 269
še (vt. *siu*) 24, 106₁, 128₄, 152, 234, 260, 311_b, 345₅
seba 'ree seba'.
sebademuz 129₇
sebampü 122₁
sebata 141, 303_b
sed 333₁₄
sega 104₈
sega 63, 152, 257, 314_b, 333₁₀, 336_c, 341_{3d}
seglikand 63
seglaõd'a 63, 129₈, 341₁, 367₂, 368
seglaõtišed 75₁
segõfada 367₆, 370, 380
segõtišud 337
segõfõda 206_a
seibaz 279, 288, 307, 345₂
seibhutški 85₅
sein 251, 274, 288, 297_b
seinañe 349_{3b}
seinantäht 188₂
seinver 21
seišta 104₂, 279, 288, 292, 313
seižud 129₄, 356₂
seižutada 10, 288, 313, 356₈
seišmen 43, 82₂, 184₇, 288, 289, 293
seišmeñž 82₂
selg 129₄, 207_c, 245, 246, 303_b, 307₁
selgam 194, 245
selgatški 85₅
selgita 148₂
selgitada 104₂, 114, 189_{2b}
selgneda 303_b
selktiāne 24, 91, 245
selktemb 123₂, 333₁₃, 356_{1d}

- seme* 15, 53, 55, 55,
 141, 184_s, 189_{1a},
 233
semendā 214, 215,
 364₇
semeñšazg 180₅, 189₃
semerugiž 189_{2b}
semeta : *semendan* 75₂,
 77, 99, 106_{5c}, 180₃,
 333₁₀, 342, 356_{1c}
señ 15, 15, 234, 245,
 274, 332
señtūht 'selle tötta'.
šera 358
šerm 185, 275
sestrik 29, 97
sevg 19, 245, 356_{1a}
ševerž 'seevörd'.
sibitada 'kõditada'.
sibiāne 186₁, 267
sibu 314_a
sid 60, 141
sida 11, 303_b
sidaig 357
sidāta 116₁, 267
sidbukark 100
sidegi 128_{2b}
sidnäriž 100, 169
sioda 106₃, 311_b
sidrāniž 100, 169
sid'ā (vt. sū-).
sid'āmes (vt. sū-).
siga 137
sigal'i 104₁₁, 238
sigal'ne 85₂, 303_b,
 336_b, 349_{3b}
siganišk 356_{1a}
sigan'kärz 189_{1a}
sigā 106_{5a}, 111, 125,
 260, 367₆, 382
sigātš'i 85₄
sihe 106₂
sihilišt 356_{1a}
sihāne 'nõges'.
sihlita 170, 189₃, 204
siĵa 22, 104₅, 129₈,
 214, 314_b
siĵata 267
sikaōta 43, 44
sikš 73, 155
silm 89, 106₃, 113,
 152, 202, 243₁, 266,
 267, 283, 303_b, 311_a,
 312, 341_{3c}, 346₁,
 356_{1a}, 356₄
silmaliñe 202
silmamuna 189_{2a}
silmarišud 89
silmata 129₇
silmatō 303_b
silmāne 141
silmdaškata 'hakata
 silmama'.
siaō 367₁₂, 368
sim 278
sina ~ *siñe* 104₈, 177,
 233, 303_a, 321_{1b},
 328
sinemba 16
siñi 104₉, 177
siništuda 238
siñiñe 238, 341₄,
 349_{3a}
sirdāta 119
sir'etē 104₁₂, 322₂,
 333₁₀,
sirgūne 372₁
si'he 243₁
širikaz 266
sir'čš'i 104₁₀, 278,
 336_b, 341_{4b}
sirta 159
sirtazhe 24, 321₃, 333₁₈
šizar 21, 21, 148₁,
 212, 266
šizaresed 75₁
sit 100
sitakaz 348₁
sitkō (pn.) 42
sitrik 67
sitnāriž 100, 169
sittazhe 366
sitund 15
situzōtta 147₁
siž 203, 243₁, 356₄
sižd -an 243₁, 266
sižmaz 207_c
skabi 142
skabraz 143
skaustaz 143
-ske 27
skird 142
skokiškata 142
skop 142
skribižē 143
skribō 143
slinad 142
smel'z -an 'vapper' (v.
 смѣлѣн, vrd. 210).
smuŋta 142
snop 345₉
so 11, 22, 32, 53, 151,
 180₅, 189₃, 271,
 285, 367₁
soba 30, 106_{5c}, 129₄,
 129₅, 129₁₀, 254,
 356₂
sobaduda 129₁₀, 314_d
sobāne 322₂
sobidūzē 128₅, 129₁₁,
 166_{ab}, 367₁₁
sobid'empezom-oĵa
 (pn.) 329

- sobitada* 141
sobitazhe 122₁
sodōkokkū 345₉, 356₄
soduda 129₁₀, 346₂
sogāta 364₃
soged 11, 129₂, 129₅, 160, 343
sogedāžō 329, 364₇
sogenuda 175, 333₅, 372₅
sogeta 111, 141
sohud 129₃
soim 356_{1a}
soipotada 311_b
soitōne 95
sokō 367₁
solastī 207_a
solata 148₂, 353₅
solatō 367₄
solā 132, 356_{1a}
sol'm 205, 321₂
sol'mita 129₇, 147₂, 148₂, 345₈, 348₂
sol'mukaz 204
somustada 356_{1c}
somuz 271
somändik 117₁
soñ 15, 15, 53, 55, 55, 228_a, 245
soñzar 21, 179
sopelkogo 254
sopuh 173
sorā 132, 254
soř'da -in 'maha pillata'.
soř'm 106₁, 129₄, 129₄, 186₄, 238, 254, 314_b, 321₂, 333, 341_{3b}
sorž 154, 184₂, 190
sorta 351
sorvakaz 302
sozōkukū = *sodōkokkū*
soř'kta 42, 332
sož 201, 207_a, 259, 296, 341_d
sova 227, 358
sō 22, 53
-sō 367₁₁
spasampühä 142
springahhada 143
srazu 142
stanzhagod 142
stanzts 142
sti 142
sti-lapahkōne 36
stirād'a 142
stolař 212
stopkāne 41
sto|u -lan 142
stragāta 143
stramdazhe 142
strepim 142
strepta 142
strābāhtōfta 143
strāpikōftazhe 142
su 106₁, 141, 152, 180₅, 189₃, 276, 290, 316_a, 356₃
sud'i 223
suga 10, 125, 262, 341_{3d}
sugaz 111, 125
sugida 128₅, 341_{1b}, 348₂
sui'kerm 198, 311_a, 367₉
suičšed 301
sukaz 345₂
suklāne 101, 345₁
sukš 73, 104₄, 202, 239, 249
suksladu 11, 314_a
sukta 349₁ (vt. *sugida*).
su-ia 141, 200, 302
su-ia-da 129₉, 147₃, 341_{1d}
su-ia-ta 129₇, 147₃, 356_{1c}
su-lām 348₂, 364₂, 365
su-lāhk 36
sumegi 128_{2b}
suř 22, 106₁, 106_{5c}, 128, 175, 276, 321₃, 348₃, 356_{1d}, 367₁, 368
sur'da -von 230_a, 231
suř'di-jazhod 231
surduda 'vāsida' (Krl.).
suremägenā (pn.) 189_{2a}
surendōdazhe 'suurus-tada'.
suresskives (pn.) 356₃
sure-ta -ndan 180₃
suřhazmez (pn.) 238
suř'm 194, 238, 249, 279, 345₁, 346₁, 354₂
suř'kuñigaz 192
surm 32, 262
surmal'ne 349_{3b}
surmīta 198
suř'pühä 238
suř'sünd 15, 18, 316_a, 356_{1a}
surte 333₁₀
suruž 30, 58, 157, 314_b
suružšed 85₂, 314_b
surūne 314_b
survod 231
sušelk 237
sustā 228_b
sužg 205
sužgikaz 341_{4c}

<i>sva'lv</i> 70	<i>šädod</i> 311 _a , 326	186 ₅ , 233, 237, 272,
<i>sva'rb</i> 70	<i>šädökaz</i> 116 ₁	287, 300, 307, 316 _a ,
<i>süblüüne</i> 318	<i>šädätädä</i> 116 ₁	318, 326, 334, 345 ₉ ,
<i>südämihne</i> 383	<i>sähud</i> 316 _b	356 ₄ , 372 _b
<i>südü</i> 20, 141, 186 ₇ , 187, 194, 237, 263, 364 ₂ , 365	<i>sä'giž</i> 111, 283, 284, 332, 339	<i>söhnttä</i> 39, 55, 106 _{5b} , 184 ₃ , 303 _a , 317, 352, 353 _s
<i>sügüz</i> 107, 316 _a	<i>sämüne</i> 372 ₁	<i>sölödä</i> 312
<i>sügüzel'ne</i> 349 _{3b}	<i>šäng</i> 113, 192	<i>söm(ine)</i> 147 ₂ , 161, 189 ₃ , 342, 345 ₄ ,
<i>süld</i> 356 ₂	<i>šängišt</i> 113, 311 _a	349 _{3a}
<i>sülg</i> 356 _{1a}	<i>šäpido</i> 11, 357	<i>sönd</i> 117 ₃ , 303 _a
<i>sülgesketa</i> 27, 114, 157, 322 ₂ , 333 _s	<i>šär</i> 129 ₄ , 270, 321 _{1b}	<i>söndä'ne</i> 15
<i>süktä</i> 24, 245, 304, 312, 329, 330	<i>šärbim</i> 30, 184 _s , 195	<i>sönt-kur</i> 18, 50, 51
<i>sülnie</i> 349 _{3b}	<i>šärbä'fä</i> 364 ₃	<i>söškätä</i> 303 _a
<i>sünd</i> 316 _a	<i>sä'rg</i> 114, 129 ₅ , 332, 333 ₁₄ , 370	<i>söti'laps</i> 189 _{2b}
<i>sündüdä</i> 316 _a	<i>sä'rgi'ne</i> 341 ₄ , 344, 349 _{3a}	<i>sötkhüd</i> 317
<i>sündüm</i> 346 ₁ , 356 _{1a}	<i>särktä</i> 24, 114, 321 ₂	<i>sötödazhe</i> 20, 312
<i>sündümpäiv</i> 1, 316 _a	<i>särktäzhe</i> 75 ₃ , 81, 345 ₇	<i>söttä</i> 31, 336 _b
<i>sündütädä</i> 117 ₁	<i>sä'm</i> 275, 346 ₁ , 383	<i>sötähtädä</i> 39 _a
<i>sürj</i> (pn.) 217 _a , d, 242	<i>särptä</i> 24, 147, 341 ₁ , 341 ₂ , 369	<i>sötä</i> 356 _{1a} , 359
<i>sürjäne</i> 364 ₁	<i>šäru</i> 141, 234, 246, 316 _b	<i>sötähišed</i> 'söögi pühk- med'.
<i>süttä</i> (?) 263, 265, 318	<i>sürähang</i> 252	
<i>süvenuda</i> 129 ₁₀ , 316 _b	<i>sürähtez</i> 39 _e , 114, 147, 321 _{1b}	Š
<i>süvelta -ndab</i> 129 ₁₀ , 180 _s	<i>sürähtud</i> 348 ₁	<i>šabahtöfta</i> 145
<i>sürüz</i> 312, 316 _a , 318, 356 ₂	<i>sürüzöfta</i> 356 _{7b}	<i>šabä'ta</i> 145
<i>süvä</i> 141, 263, 265, 307	<i>sürätä</i> 364 ₃ , 365	<i>šograd</i> 146
<i>süvä'rkorbes</i> (pn.) 357	<i>säšk</i> 26, 141, 234, 239, 270	<i>šohä'ta</i> 145
<i>süvärv</i> (pn.) 213, 252, 357	<i>sätäzhe</i> 321 ₃ , 326, 333 ₁₈ , 341 _{1c} , 341 ₂	<i>šojk</i> 144
<i>šä</i> 234, 269, 356 ₅	<i>säynę</i> 104 ₁ , 128 _{2a} , 133, 175, 192, 295, 328, 345 ₂	<i>šokšta</i> 145, 155
<i>šä : sinun</i> 26, 58, 82, 98, 108, 116, 147 ₄ , 161, 176, 188 ₄ , 189 ₃ , 233, 234, 314 _a , 314 _f , 329, 333 ₁₈ , 357, 359, 367 ₉ , 375	<i>šödä</i> 12, 75 ₂ , 104 ₃ , 104 ₄ , 106 ₃ , 116 ₃ , 122 ₂ , 129 ₈ , 129 ₉ , 141, 166 ₂ , 186 ₂ ,	<i>šopag</i> 144
<i>südegi</i> 104 ₁ , 128 _{2b}		<i>šcrahtada</i> 40
		<i>šcrgahtada</i> 145
		<i>šcng</i> 180 ₅ , 189 ₃ , 294 _b
		<i>šcnguhne</i> 349 _{3c}
		<i>šenel</i> 144
		<i>šetinad</i> 144
		<i>šiblin</i> 266
		<i>šid'arf</i> (pn.) 252

šil 144

šilpta 24, 145

širāfa 145, 267

širi-šari 336a, 336d

šiškik 145, 266

šižäl 266, 267

-škata 27

-ške 27

šlöpötädä 145

šmātkähtädä 145

šo.likōla 336a

šoro 145

šorotada 238, 145

šorpakaz 'haruline'.

špilk 144

šuhinda 145

šuiigi 145

šumda 144

šurāžōfta 145

šuštuda 106^{sc}, 145

šuzkūne 144, 210

švikutada 145

švirhta 266

šūžäl 145, 267, 304

Z

zaim 146

zaimda 146

zaknad 146

zastāda 146

zaverik 47, 146

zavofta 146

zbivajdazē 374

-zē 104^s

zerkō 201

ziga 137

znojda 146

zozotē 146

zoŕa 146, 356^{1a}

zo'dazhē 146

Ž

žar 146, 356^{7a}žar'da 184³

ženih 146

žerd 50, 74

žid 146

žir 74

živo 146

žül 146

žäldäzhē 367¹¹

T

tabata 129⁷, 198, 302tabatazhē 75³tabazōfta 148¹tabazuda 148¹tabatō 122¹, 367⁴tabōtōda 122¹, 356⁸,
367⁶taga 104⁸, 188²

taga.jur 213

tagam 10, 188², 189^{2b},
302

tagamakaz 194

tagapā 251

tagarahnik 170

tagaspäti 309

tagaz 116¹tagāne 85²tagemba 104⁸, 111

tagendōdazhē 111

tagetazhē 356⁸tagoda 311^b

tagr 63

taguz 111

tagut 111

tagūne 188², 199, 372¹tagūššī 85⁴, 244, 336^b,
372²tahk 311^a

tahkata 34

tahklāta 345⁸

tahkištsar (pn.) 251

tahk-kivud 1

taho 22, 22, 131², 158,
163, 202, 311^a.356^{1c, 4}tahoŕne 349^{3b}

(koŕs)taht 179

tahtaz 120

tahtthakaz 345²tahtōŕa 18, 38, 188⁴,
367², 369, 370, 380taigiŕi 3, 10, 362, 372⁵

taignāne 281

taimen 184⁸, 250, 281taiŕi 89, 243², 281tai.vaz 3, 147, 158, 228^c

tai.vaznaba 158

takāda 364⁴, 369takāta 206^c

takiž 94

takitš 314^atal'jan'k 218^a, 242tal'v 230^b, 249, 321²,
338, 356^{1a}, 362

tanaz 13, 22, 169

tandar 328, 346¹,356^{1a}tanhāššī 85⁴tanō 367¹², 368tapā 356^{1a}tapim 183, 185, 321³tapmīne 341⁴, 344,
349^{3a}tapla 22, 64, 101, 102,
129⁹, 166¹, 345⁷taptazhē 75³, 79, 80,
104⁶, 181, 186³,190, 191, 333¹⁷,348³

- tarādūz* 75₁
tarāʿa 12, 251, 364₃
tarb 23, 311_a
tarbād'a 364₄
tarbiž 32, 37, 39, 64,
 104₂, 104₃, 106₁,
 124, 148, 188₃, 367₆
tarbō 367₃
tarbōd'a 367₂, 368
tarh 168
tarikōʿazhe 367₇
tarita 194, 336_b
taritazē 194
tarkaštīn 184₅
tarkītažhe 75₃
tartob 345₉
tartia 372₅, 380
tartutada 341_{1d}
taššida 150
tazā 188₂
tazōn 367₁₂
tazōtada 367₆
tat 22, 188₂, 189_{2a},
 375
tata 359
taṭmīne 349_{3a}
taššta(zhe) 83, 166_{3b},
 239
taššutada 140
taṭtažhe 166_{3b}
taṅg 310
taṅghōžēd 19, 202
taṅkun 38, 205
taviṇe 2
-tā 334
te, vt. *tō*
te 11, 22, 30, 60, 129₄,
 186₄, 189_{2a}, 202,
 234, 246, 269, 273,
 274, 288, 357
tedan 116₁, vt. *teta*
tedōda 360
teḏr.] 66, 233, 322₂,
 333₁₆, 336_c, 341_{3b}
teduskōfta 27, 116₁,
 246
tedustada 116₁, 314_d
tegāta 111
tegešketa 333₈
tegetada 104₂, 111
tegi : *tehian* 64, 184₂,
 336_e
tego 152, 311_a, 312
tegōda : *teḥṭen* 64
tegotiž 111, 158, 364₁
teḥmatō 64, 367₄
tehta 13, 20, 64, 65,
 104₁₂, 106₃, 106_{5c},
 111, 120, 129₈, 188₂,
 196, 233, 238, 303_b,
 316_b, 329, 341_{1b},
 348₂, 349_{3a}, 356_{1e},
 367₁₂
tehtažhe 24, 28, 75₃,
 79, 129₂, 155, 186₃,
 339, 348₃, 356₅,
 367₁₁, 370
tehud 316_b
teja 104₈
tejaṭne 349_{3b}
te-keskust 30
teleg 104₁
teustada 364₅
-te(n) 333₁₀
tenehtan 252
teṅkalkād'ā 215
tera 1, 129₄, 258,
 303_b, 341_{3c}, 358,
 382
teraskōfta 27
terā 132, 346_{6d}
terc 1, 3, 257
tercasihne 166₅
tercaskand 158
terraz 75₁, 81, 353₄
tervata 148₂, 230_a,
 345₈
tercehtada 321₂, 360
tercehtōdazhe 75₃, 80
tervez 173, 321₂, 321₃,
 324, 325, 341_{3b},
 345₂, 369
tervihad 129₃, 229,
 346₃
tervōmaz 206_c
tesar 356_{1a}
teta 104₁, 104₃, 116₁,
 184₃, 234, 274, 279,
 303_b, 333₁₁, 353₇,
 367₅
teṭpā 131₂
teṭpāne 131₂
tihed 129₂
tihud 106₄, 314_c
tik 12, 131₁, 267
tin 1, 233, 267
tināne 364₁
tiṇeh 39_a, 173, 243₁,
 278
tingab 356_{7a}
tiṛahlada 266
tiṛpta 189_{2a}
tiṛskahtada 266
tiṛškta 266
tiṛšša 150
tobmasēnē 72
tobmuz 314_b
tobriemb 72
tobriembahkōne 367₅
tobrieta 72
toda 104₆, 106₂, 106₃,
 129₈, 166₂, 180₃,
 139_{1b}, 271, 285, 352

- tohi* 164, 255, 279,
 337, 362, 367₁
tohkera 303_b
toh-kärpüne 71
tohleptäne 199, 233
tohlõ 367₁, 370
tohnẽ 166₅, 243₄, 345₄
tohtüb 316_b
tohsarg, vt. *sarg*
tohuz 164, 314_b
tojne 60, 147₂, 149,
 186₁, 190, 285, 286,
 292, 333₁₃
tojzhappä 186₃
tojžõ 285
tojžufen 372₂
tojžutñ ~ -*šñ* 86
tojžutne 349_{3d}
toivotada 188₂, 286,
 311_b
toivotuz 158, 285
tojäne 243₃, 243₄,
 364₁, 377, 378
tokūda 372₄
toā'ta-dan 'ruttu tuua'.
tolko 104₅, 106₃, 145
tom 194, 271
tomäne 188₂, 377, 378
tombä 1, 283
tomitš 85, 230_c, 271
topk 41
tora 254
toradõda 131₁, 349₂
torata 85₅, 104₅
toräzõfta 364₃
tord 254 (vrd. 230).
toregata 304
toręz 22, 166₁, 173, 271
torgūd'a 372₄
torhõ 22
toritšmuzk 314_a
torkižšškata 27
toro 254, 311_a
torolind 311_a
tort 372₁
torta 230_a, 254, 345₈
tortotada 12, 131₁, 311_a
tortüne 372₁
torv 229, 254
tošketa 180₃
toštñ 292, 384
toži 238, 254, 321₃,
 348₂
tožigi 104₁₂
tožnarg 156
toštazhe 367₁₁
tožgõm 231
tožkād'iž 129₇, 337
tožkita 85₃
tožkušk 46
tožkutõ 210
tožnitiž 337
tožšusk 46
-tõ 367₁₁
trojk 356_{1c}
tronda 372₆
trop 7
truhkahtada 7
trušta 7
trähk 7
träštä 7, 28
tsař 136, 345₇
tsarinäne 281, 283
tsip 136, 266
tšai 136, 356₈
tšaiglahne 349_{3c}, 356₅
tšak 38, 137, 333₁₅,
 356_{7a}
tšakan-otä 188₁
tšakastuda 30
tšak-soim 137
tšapatada 136
tšapta 106_{5c}, 129₈, 137
tšasud 136, 349_{3b}
tšebuda 261
tšęm 261
tšejäne 137
tšępak 261
tšerõd 136
tši 104₁₀
tšibirik 356₈
tšid'ada 137, 248, 267
tšidõ 137
tšihegile 186₅
tšihušta 137, 266, 333
tšihkta 136
tšihotada 137
tširäta 137
tširgutada 136
tširištõfta 267
tširu 137
tšitšik 137
tšitšikišt 30
tšitškõ(hud) 106₄, 137,
 266
tšoga 'sopp' (vrd. 137).
tšohahtõfta 137
tšoksäta 136, 137
tšokta 136
tšolombitjad 136
tšoma 15, 20, 22, 24,
 106₁, 106₂, 114,
 137, 184₃, 345₇, 376
tšomakoz 35
tšomašti(n) 31, 31, 31,
 32, 58, 58, 184₅,
 191, 239, 309, 376
tšomuz 314_b
tšorjka 137
tšopäfa 137
tšopjäne 137
tšorhotūdazę 137
tšort 360

- tšorttegb* 116₁
tšorskta 137
tšoč'sō 137, 367₁
-tšī 104₁₀
tšudada 356_{7a}
tšudōne 136
tšugu 137, 188₄
tšugūne 137
tšuhonskē 136
tšuhu 137
tšuknidaze (Krl., =
tšuktazhe).
tšukta 137
tšuktazhe 11, 137, 181
tšumbišta 137
tšumbūne 136
tšup 137
tšupnor 356_{1a}
tšura 136
tšuralē 136, 333₁₀
tšurg 'nirk' (vrd. 137).
tšurk 136, 145
tšuta 137
tšāhišta 137
tšāig-jārv (pn.) 189_{2c}
tšāiktā 137
tšāp 136
tšgeduz 129₇
tugeta 111, 129₇, 321₃,
333₄
tugetazhe 111
tugi 137
tuha 107, 108, 121,
356_{1c}
tuhaštīn 184₅
tuhioŋa 85₃
tuhk 356_{1a}
tuhkakaz 115
tuhkastada 30, 116₃
tuhkutada 302
tuhkrezi 34
tuhnak 170, 204, 347
tuhmda 170, 341₁
tuhu 314_a
tuhustada 30
tuhūne 372₁
tujadōdaze 216
tuk 104₁, 106_{5c}, 357
tuku-tuku 235
tukūne 372₁
tukēškata 27, 157, 322₂,
330
tuli 1, 329
tulilendam 194
tulivihtrō 61₁₁
tuŋiāne 364₁
tuŋiō 367₁
tundustada 117₁
tunḡāta 17, 113
tunḡkta 17, 18
tunḡkaze 166_{3b}, 345₇
tunmatō 17
tuntta 159, 321₁
tupaz 345₂
turbēz 124, 321₂
turbhekaz 345₂
turbota 24, 311_b
turbotada 124
turkampōrō 189_{1b}
turžaz 349₄
turžham-bok 189_{1b}
turcas 229
turvha 229
tusk 28
tuskтуда 346₂
tužda 147₃
tut 314_a
tutab 131₂, 345₇, 353₂,
356_{1b}
tutemb 323
tuti-nuti 336_a
tutkmed 42, 46
tutō 367₁
tutšk 46
tutškim 46, 46
tutškta 46
tutškūne 46
tutukōžšī 85₄
tuturkāne 212
tuturta 20
tutūne 372₁
tuḡda : *tuḡen* 22, 27,
28, 75₂, 104₃, 104₅,
106₂, 106₃, 106_{5a},
106_{5b}, 111, 119₂,
119₃, 129₈, 129₁₂,
131₁, 147₂, 166₂,
166_{3c}, 194, 205,
243₄, 329, 330, 333,
341_{1b}, 342, 349₂,
356₈, 357, 365, 383
tuḡd ('tuulas') 159
tuḡdab 205
tuḡdmīne 345₈
tūhī 220_a 242
tūhiästādä 30
tūhtō 367₁
tūlpäk 96, 100
tūltstūdä 372₅
tūltstūtādä 316_a
tūn 277
tūništuda 30, 316_b
tūrō 312
tūtār 3, 21, 53, 60,
116₁, 129₈, 177, 199,
321₁
tūō 248, 367₁
tūveduz 'soo kallas'.
tūvi 228_a
tādi 1, 233
tāḡā'i 104₁₁
tāḡāl'ne 125, 147₂,
341₄

tägalžikš 'siinsete kom-
 bel'.
tägä 111, 125, 180₂,
 348₂
tähiki 342
tähine 252
tähk 34, 37, 356_{1a}
tähklind 356_{1a}
täht 38, 233, 252, 328
tähtakaz 328
tähtäne 377
tähässä 186₂, 269, 304
täi 106₄, 129₃, 283,
 284, 297_c
täiduda 346₂
täjekaz 283
täjud 106₄, 314_c, 316_b
tämbä 1, 104₄, 189_{1b}
tändö 106_{5a}, 234, 357,
 367₁₂, 368
tändöne 377
tänemba 16
tänepähko 34
tängotada 311_b
tänä, täne 177, 233,
 234, 303_a, 321_{1b},
 328
tänävon 67, 177, 237,
 356₆
tänävožne 13
täp 356₅
täpätä 345_s
täspä 32
täti 356_{1a}
täy 301, 304, 356₄, 362
täyduda 295
täydüne 158, 295
täymax 207_c, 356₄
täyž 101, 116, 158,
 295, 301, 338
täyittä 129₆, 295

tävüne 227, 372₁
 -tä 334
tö 1, 230_a, 233, 259,
 260, 272, 288_c, 349_{3c}
töhne 349_{3c}
töhähtöfta 303_a
töftötädä 312
tönün 175, 252

U

ubehtta 39_c, 122₁
ubez, ubeh 39_c, 152,
 173, 321₃, 322₁, 324
ubohē 370
udar 11
udežēņze 'uuesti' (vrd.
 104₆).
uden rođen 175
udessä 61₅
udevüčših 372₁
udheņze 180₂
ud'istada 337
ugar 346₁
ugor'da 184₆
ugr 346₁
uhi 164, 279, 332, 362
uhine 341₄, 344, 349_{3a}
 382
uhk 34, 37, 172
uindaškata 321₃
uindōda 129₁₂, 290
uinota 129₇, 148₂, 315
uinotada 315
uitta 106₁, 313
uželī 200, 356_{1a}
užōda 20, 356₄
užūda 153, 207_c
uk 104₅, 106₂, 129₄,
 129₅, 129₈, 147₄,
 190, 243₄, 244, 311_a,
 349_{3c}, 375, 380

ukahtada 39
uko-järf (pn., vrd. 189_c).
ukokaz 262
ukōhtem 194, 375
ukōne 244, 311_a, 370
uks 300
uksud 314_c
ukutada 106₃
uulāta 364₃
uulista 147₂, 336₁
uutada 209, 313, 367₆
uutōda 341_{1d}
umbād'iž 129₇
umbāla 364₃, 365
umbes 'ummukes' (vrd.
 123).
uñi 152, 238, 262, 337,
 341_{3b}, 357
uñiburō 3
unikäkärm 311_a
uñimelišanžē 333₁₇
uñi-siga 'unekott' (vrd.
 137).
uñistada 337
unohtada 10, 39_e, 311_b,
 356₈
unohtadazhe 116₃,
 166_{3b}
unud 106₄
unutta 209
upak 260, 311_a, 364₃
upehtuda 39_c
upehtöfta 367₆
upota 41, 129₆, 148₂
upotada 311_b
uptazōfta 104₄
upud 96
urāla 364₃
urbūne 372₁
urdam 20
urdamnik 276

uregata 356 s
uru 314 a
uskta 26, 50, 157, 311 b,
 346 a, 367 s, 370
uśšutada 151
uštē 104₁, 128_{2a}, 292
už 61 s, 95, 106 s, 116₁
 152, 175, 202, 207 c,
 276, 321₁, 317, 356 a,
 356 s
užikāne 337, 349 a
užištada 337
uzuhtin 39 c
utku-jārv (pn.) 42

V

va
vadnaz 67, 342
vaf 171
vaghāne 10, 348 a
vago 224 a, 311 a, 367 s,
 367 s, 368, 369, 375
vaht 38, 311 a
vahtar 38, 328
vahtokaz 120
vahlostada 30, 311 b
vahv 171
vahveta 171, 329
vahritada 170, 229
vai 281
vaigatada 281
vaihud 129 s, 147, 160,
 281, 282
vaiikištada 94, 281, 282
vaiikne 281
vaiiknošti 336 b
vaiištē 281
vaijehtada 39 e, 104 s,
 214, 348 s
vajež : *vaihen* 101, 165,
 173, 214, 349 s d

vaijuda 313, 314 a
vaks 43, 73
vaṇada 104 s, 251, 348 s,
 367 s
vaṇastada 218 b, 223
vaṇatada 302, 309
vaṇatajāne 224 a, 377
vaṇatamati 309
vaṇādazē 180 s
vaṇikōta 243 a, 244,
 367 s
vali ta -tšen 44, 47
vanuda 372 s, 373
vandēz 173, 339
vandhud 345 s
vanh 16, 152, 166 s, 168
vanhāne 364₁
vanhemb 321 s, 323, 331
vanhembutā ž (-n) 375
vanhtuda 345 s, 346 s
vanhtutada 189 s c
vaṇka 359
vanuda 129 s, 314 a
vanutada 314 d, 356_{1c}
varastada 30, 112, 367 s
varastōta 367 s
varaz 30
varatš 140, 314 a
varāta 365
varbaz, varb, vt. barb-
varbišt 251
vardiōta 367 s
vardud 106 a
varēgata 321₁, 350
vargastada 58, 114,
 125, 333₁₁, 341_{3c}
varghudō 129₁₂, 314 b
varha 251, 348 s
vaṇhind 106 s a
vaṇhindōta 367 s
variž 7, 158, 336 a, 338

variata : *vaṇdan* 217 b
varptuda 345 s, 346 s
varz-an 154, 311 b, 377
vaṇž 113, 119, 154,
 189 s c, 266, 356_{1a}
varzāne 173, 364₁
varvō 367₁
vašk 321 s, 356_{1a}, 356_{1c}
vaška 189 s, 230 c, 364 s
vaškiš 314 a
vaškmāne 26, 345 s
vaškne 147 a, 345 a
vaškō 360, 367₁
vast 29, 251
vastata 129 s, 148 s,
 346 s
vastatēn 184 a, 322 s,
 333₁₀
vastāne 364₁
vastha 348 s
vastoind 367 s
vastōda 129
vastōdazē 29, 166 s b,
 243 a, 326, 333₁₇,
 367 s
vasttōda 345 s
vastustada 314 d
vastustadazē 30
vastuz 314 b
vaza 147, 321₁
vazakaz 302
vatag 128₁
vate 104₁, 119, 128_{2a},
 269
vats 82, 104, 129 a,
 129 s, 207 c, 273
vaṇsatō 367 a
vatstuda 82, 129₁₀,
 346 s
vatstund 117 s
vazd 119, 189 s

- vandare* 202
vandarihe 349_{3b}
vangastada 114
vangastuda 314_d
vangdiarvihne 147₃
vanged 33, 34, 50,
 147₃, 160, 321₂,
 345₅, 346₁, 348₂,
 356_{1a}, 367₅
vangediärv (pn) 129₂
vagetpä 129₂
vagištada 114
vagnēda 345₅
vagnēškata 356_{7b}
vagō 367₁
vagōfōda 367₆
vanktašti(n) 24, 129₂,
 345₅
vazmaz 231
vazmištada 30, 338
vazmiž 205, 294_b, 338,
 339
vazmita 85₃
vazvatada 229
veda 106_{5a}, 166_{3a}, 168,
 170, 184₆, 274, 275,
 288, 301, 303_b, 352
vedada 104₄, 245, 246,
 303₆, 322₂, 341_{1c},
 369
vedadazhe 75₃
vedam 194
vedazōtta 147₁, 148₁
vedāta 116₁
vedekaz 116₁, 233,
 321_{1b}
vedeluz 158, 316_b,
 322₂
vederistim 8
redhine 166₄, 322₂,
 348₄
vedišketa 333₈
ved'ma 359
vedōda 245, 246
vedōdazhe 206₁, 321_{1b},
 350
vehk-oja (pn.) 257
veikō 367₁, 368, 370
veitš 166_{3a}, 288, 292,
 360
venak 246, 261, 360,
 367₉
venā|ta -dan 'ruttu viia'.
veliesed 22, 218_a
vell'ēn 375
vembel' 21, 224_c, j. t.
 (vt. b-).
ven 356_{1a}, 129₄
veña 107, 129₁, 245
veñak 245, 311_a
veña-kel 129₁
veñaks 76, 77, 129,
 306
veñaline 32, 186₁,
 349_{3b}, 367₉
veñata 129₇
venduda 356_{7a}
vendutada 117₁
venez 39_d, 129₁₀, 147,
 166₁, 166₂, 173, 245,
 325, 348₁
veñhud 166₁, 224_a,
 248, 348₁
venošti 274, 311_a, 336_b
ventsare 106_{5c}
vepsanēne 224_c j. t. (vt.
 b-).
ver 21, 166₂, 224_a,
 233, 274, 348₂
ver 233
veraŋg 14, 192 303_b,
 311_a
veraz 39, 76, 169, 173,
 274
verdāne 104₅
veretuda 274
verk 147, 152, 186₄,
 373
verkōta 257, 329, 330
ternida 233, 345₅
verž 257
verta 95, 101, 159,
 303_b
vešō 210
vešt' 106₃
vestōda 29, 200, 345₉
vestta 157, 166₂, 292,
 326, 345₇
veššad 150
veza 257
vezi 11, 114, 129₈,
 214, 215, 260, 314_a
 321_{1b}, 333, 337,
 348₂, 357, 372₅
vezikar' 'vikerkaar'
 (Laht).
veziratk 42, 311_a
vezitegotiž 111
vet 27
vettuda 99, 316_b
vey 246
veug 259
vid'a (~ *vid*) 75₂, 243₁,
 266, 278, 306, 358
vidakaz 158
vid'en 356₆
vid'eñž 116₁, 125, 180,
 333
viga 224_a, 267, 302,
 348₂
vigāne 322₂
vigišta 30
vihand 163

- viherduz* 20, 316 b
vihelta 154, 246, 307, 342
viher 163
viik 34, 104 s
viikkäl'uz 129 7
viikkāta 34, 356 1 c
viikmda 224 a, 329, 345 7
viikmuškata 345 7
vihor 61 11
vihoštada 311 b, 377
vihtjak 172, 224 a, 311 a
vihtō 367 12
vihtulōda 120, 206 1
vičoda 311 b
vikatez 321 1, 348 1
vikotada 311 b
vial 203
vil'da 243 1, 278, 322 2, 350, 367 s
viletiš 30
viletōfta 307 s
vilik 311 a
vilikokaz 166 1
viliktuda 129 s
vialk 210
vilalakaz 203
vialu 32, 75 3, 76, 186 3, 243 1, 348 3
vialugata 128 4
vialugōfta 128 4, 367 s
vialukaz 348 1
vialulind 200
vialus vedes (pn.) 314 a
vin 106 2, 329
vinšak 179
vipšihang 224 c
vipšizk (vt. b-) 224 c
virbašiad 224 c (vt. b-)
virizuda 148 1
viritada 104 2, 105
viritez 322 2
viritut 356 5
virikta 345 7
virst 43
virz 73, 106 5 c, 129 7, 152, 188 2, 356 3
višlaga 359
višsadad 147 4, 151, 152
vistiak 172
viškūme 15, 147 3
vizuda 148 1
vizūn 185, 243 4, 372 3
viž 104 5, 129 9, 147 3, 152, 189 1 a, 243, 278, 356 s
vižiāne 147 2, 364 1
viškez 243 1, 311 b
višiling 14, 314 a
vits 129 4, 235, 294 a, 356 1 c
višsata 82, 129 7, 345 s
viškson-tšurg (pn., vrd. 188 2).
vilš 288, 292
vodada 159, 271, 346 s
vodatada 302
vodatiš 116 1
vodn 67, 341 3 d
voj 136, 285, 356 1 c, 377
voj-aštī 104 2
voīda 226, 104 2, 106 5 a, 106 5 c, 285, 286, 360
voik 129 4, 314 a
voikand 15, 356 1 a
voikaz 94, 224 a
voikazōfta 'nutma pan-na'.
voikā 214, 345
voikta 177
voīn 207 a, 372 s
voīstada 157
voiške 106 4
voiškud 106 4
voišē 128 2 a
voīta 116 1, 159, 333 11
voivotada 311 b
voīm 185, 205, 321 2, 338, 383
voē 67, 86, 175, 177, 237, 271, 329, 356 3, 356 s, 367 12
vošāne 214, 224 a
vošne 13, 88, 345 4
voj 35
voj ~ vō 104 5, 275
vāges 224 a
vāgetō 111
vāgi 233, 252, 330
vāgizuda 129 10
vāgō 111, 132, 304, 307, 329, 356 1 a
vāgud 316 b
vāhā 295, 302, 360
vāhākoz 207 c
vāhāne 207 c, 309, 377, 380
vākātādā 230 c
vāl 218 a, c 223, 242
vālduda 129 10, 318, 346 2
vālik 311 a
vālīeta 218 a, 303 b
vālīās 31, 31, 58, 129 10, 224 a
vānd 224 a, 311 a, 367 9, 370
vāndōda 345 9
vāndutada 117 1, 270
vāndāškātū 252, 303 a
vārbitada 224 c (vt. b-).
vārgata 321 1 b

värišta 147₂, 303_b
värõ 258, 364₇, 367₁,
 368₁
vä'õžud 129₃
värtin 128₁, 189_{2c},
 311_a, 345₁, 346₁,
 348₂
värukogo 316_b
värähe 364₇
väräs 153, 237, 258,
 364₇
vätsküne 'väikene' (vrd.
 140).
vätsküžij 184₃
välä: *vändän* 94, 159,
 270, 307, 346₄, 356₄,
 356₈, 364₅, 367₉
vävu 129₄, 227, 254,
 316₆, 317, 359
vö 11, 207_a, 272, 287,
 312
vödam 383
vöhozera (pn.).
vöhüd 316_a, 322₂
vökäs 303_a
vönä 304
vötäzhę 272
vötõ 367₄, 370
võz 35, 275, 297_c, 302
võzg 259, 297_c, 304
võgäne (dimin.).
võykšik 'võlglane'.

Ü

ühtenz 180
ühtenstoš (kümneneš) 32
ühtesaņę 152
ühthäne 38
ühtheņę 333₁₇
ühtnäghu 'korraga'.
ühtnödä 312, 329

ühtsän 104₅, 121, 125,
 184₇, 304, 307
ühtüvine 129₉, 316_a
ühtüten 184₄, 316_a.
 372₂, 373
ühtlütšed 372₁
ühtlütšin ~ -*lin* 86
ühtä 104₈, 120, 309
üks 15, 43, 73, 74, 88,
 106_{5a}, 120, 129₉,
 166₂, 168, 199, 239,
 263, 311_a, 312, 314_b,
 322₂, 325, 333₁₃,
 356_{4,8}, 367₉, 375,
 377
üksikerdäne 'ühelikord-
 ne' (vrd. 189_{1a}).
üksin 184₃, 341_{3b}
üksnäin(ęę) 104₈, 180₂,
 243₄, 375
üksipikõ 278
ükssaiv 356_{11a}
ükstaholne 349_{3b}
ükstos(küme) 32
üldüdä 20, 316_a, 346₂
ülemba 16, 322₂
ülenuškata 'hakata üle-
 nema'.
ülhäks 263, 307
ülhali 104₁₁
ülhän 175, 307, 356₆
ülhäne 166₄
ülitši 341_{4b}
ülütte 104₁₁
ülüzęęę 372₁
ümberduz 20, 316_b
ümbri 32, 104₁₂
ümbrikondus (pn.) 117₁
ümbärtä 123₁, 356_{1c}
ünäne 65, 85₂, 127,
 336_b

usk 26
uskäten 184₄, 321_{1b}

Ä

ägestada 111
ägez 10
äi 147, 216, 358
äik 10
äik 216
äjuz 314_b
äjädik 129₄
äjäkoz 'palju 'voitu'.
äjänik 360
äjäpäiv 189_{1b}, 190,
 327
äjäsik 152
ämbäl'tä -ib (Krl.) 'lak-
 kuda'.
än 15, 245, 270, 330,
 356₈
änestada 30
änestöda 30, 245, 248
änõ 245
änud 270
äräd 325

Ö

ö 40, 73, 74, 106₁, 155,
 164, 246, 272, 304,
 312, 326, 345₆, 356₅,
 375
öbok 272
ödüdä 316_a
öglästödazęę 63
öglä 370
ölne 202, 349_{3b}
ölne-madöne 345₄
önik 272
öpöräne 272
örgähtädä 255
örgäzõlta 255, 256
öygotõ 116₁, 261, 298

LISA:

Kolm keelenäidet.

Võrdluse pärast võetagu siia kolm keelenäidet: lõunavepsast (millest juba suurem keelenäidete kogu on avaldatud, vt. Esisõna), Aänis-vepsast ning kaugelt aunuse murde põhjapiirilt, kuhu näikse oma haruna (Pyhäjärvi, Suoju, Mundjärvi, Tiudia) ulatavat murre, mis vahest iseloomulikumalt vepsa kui karjala-aunuse rühmkonda kuulub. Kahjuks ei ole keskvepsast sündsats teksti käepärast.

1. rebāžen, häñďikhan da koñďiam pouhe.

(Fonogr. nr. 6).

Arskahť 12. I. 18. Pauših Maria 62 v.

ažo mužik kalamu. rebāñe homāťš mužikan, kalamu ačab. keskele tet poikpofi pörz, pañhe. mužik ñeťsen rebāžen of, reghe pañ, kalam keskhe. rebāñe kalañ kaiken regespā tedmu päšť, hän iťšę regespā uđđi, ñeťsen kalañ kuzhāžen aųle keraź. kuzhāžen aųle keraź i iťtühę.

astub morźü vedele kanambrusa da vädrimu. vedele kuñi astub, kävel, siñi rebāñe iokš peťthe morźemele. blimpadam pähä kukeřz i netidamu harplimu iťtühę kuzhāžen aųle. iťtub dai voikañ, kala persken aų.

häñďikas se tul. „min komāñe voikad?“ — „señ komāñe voikan, minun näged mit peksibad, aivōžęť päspā lähtobad“ — a iťšęmañze harpal päś. „a midak siñāž?“ — „a midak, mänin karat samha, promubaľ, ka peksibad minun karat samas“. — „mit ku mülēñ ofiř karat sada komāñe?“, ñeťse häñďikas küzeľob ñeti (ñeti) rebāžō. — „a vot mit komāñe kalañ sada: vežipromubaľ mäñę da häñi promubha liťšo dā piđa, ala krāñi ñi miñ händäd netida“.

häñďikaz män promubaľ, händäm promubha liťšo, karad hāñle tartü. händän hāñō promubas külm. ak tul vedele, kanambrusañ küdhe, netida häñďikast vizü vizü kanambrusa. häñďikaz händän katkāř promubha. iokš: „komāñe, minun abidĩbad!“ — „keñ sinun abidĩ, ku mä, näged, abidĩt pahęmba sindāž“.

iťtubad hō kuzhāžen aų da i papatabad: „ku ofiř meile nüğüť sadazhe tagęmba feverōpä, eka meit feverō vōü vizubad, kanambrusa, küľubad gotu. tagekazhem na kunapā“. selgas kandab häñďikaz rebāžen. rebāñe selgaspā otveťsaib: „peksmatōmam pekset kandab“.

edemba kañd'itšhō, tagežhō. putū heile koñd'i. koñd'i i bašib: „min tō sōtā?“ — „min sōmā“, iežse rebāne koñd'iaie bašib, „härkmuden . . . ližsōn da kiškāžed vedan da i sōn“. — „a mīlēn voib muga tēhta?“ — „voib“.

mān koñd'i, kuželadvan katkāž, oksat katkoī, kuželadvan ližsō . . . sigū segōt segōt, kiškad ved. Kiškat koñd'i ved da koñd'i prapad'i, da sōmād ahi āi rebāžēne hāñd'ikhamu teghe, sōbād da sōbād iežseņ koñd'ian. māgi sigū otīn da beregibad minun ahi pahōn, koñd'ialihā, da koñd'ian kedēspā tegibad ahi išomam pōvūn. ühtā voū pidabad.

Rebasest, soest ja karust.

Sõitis mees kaladega (kalaga). Rebane märkas meest (mehe), kaladega sõidab. Keset teed põigiti pööras, heitis ennast. Mees selle rebase võttis, rekke pani, kalade sekka. Rebane kõik kalad reest teed mööda kukutas, tema ise reest põgenes, need kalad (selle kala) kuusekese alla kogus. Kuusekese alla kogus ja istus maha.

Astub (pere-)naine vett tooma kaelkoogu ja pangedega. Vett tooma kuni astub, käis, seni (selle aja sees) jooksis rebane naise tuppä. Plinipaja pähe kallas (ümber) ja selle taignaga istus kuusekese alla. Istub ja nutab, kalad enda all.

Susi tuli. „Mis sa, kaimuke, nutad?“. — „Seda, kaimuke, nutan, mind vaat' kuidas peksid, pääajukesed pääst lähevad“ — aga enesel taigen pääs. „Aga mikspärast sinul . . .?“. — „A mikspärast, läksin kalu püüdma jääaugule, siis peksid mind kalu püüdes“. — „Kuidas minul oleks (võimalik) kalu saada, kaimuke“, küseleb see hunt selt rebaselt. — „A vaat kui võid kaimuke kalu sada: jääaugule mine ja saba auku litsu ning pea, ära liiguta kuidagi (millegiga) seda saba“.

Susi läks jääaugule, saba auku litsus. Kalu temale hakkas. Saba temal augus külmas kinni. Vananaine tuli vett tooma, kaelkoogu (haaras) kätte, seda sutt vihtus vihtus kaelkooguga. Susi saba murdis katki jääauku. Jooksis: „kaimuke, minule tegid (nad) liiga“. — „Kes sinule liiga tegi, kui minule, vaata, on tehtud liiga enam kui sinule“.

Istuvad nad kuusekese all ja pajatavad. „Kui võiksime nüüd saada eemale tee äärest, või moid teeääres veel vihuvad, kaelkooguga käivad ikka. Taganegem vaat' kuhu poole“. Seljas kannab susi rebast. Rebane seljast vastab (?): „peksmatumat pekstu kannab“.

Eemale saatsid nad ennast, taganesid. Juhtus nendega kokku karu. Karu ütlebki: „mis te sööte?“. — „Mis me sööme“, see rebane karule ütleb, „männakese (enesele sisse) litsusin ja soolekesed vean (kisin) ja sööngi“. — „Aga kas ma võin (enesele) samuti teha?“. — „Võid“.

Läks karu, kuuseladva murdis katki, oksad katkus, kuuseladva litsus (sisse), säääl segas segas, soolikad kiskus. Soolikad karu kiskus ja karu lõppes ära, ja toitu väga palju rebasele soega sai, söövad ja söövad seda karu. Minagi säääl olin ja kostitasid mind väga hästi, karulihaga, ja karu nahast tegid (nad) väga hää kasuka. Ikka edasi (seda) kannavad (peavad).

2. kaks sanad äänisen randaipai.

(Parlogr. nr. 1).

Soutjärvi, Kaske küla. — M. Piilin,
42 a. (Liekka 12. V. 22).

*minun kod'i om kaskeza, šoutarvem voolostid. siga oma kaik luidi-
maizēd, ukod i akad, prihad i neitšed, pagištaze luidišk. neitšē rahvaz
vāhan tedab itšēzē rodus. hüvā oliž, ku vellet someimaizēd enamb
otš kaittu luidih, da tedustadud neitšen rahvan¹ raukan el'andan da
kelen. spasibo nile, ken radab da opendaze mejte kelhe. možet pitkaal
igaa vel prigod'izē noriāe lapsiāe neitšē kel. anda d'umal heile tervhut
neitšiš rados. tulob vel aig, m'o ühtum teideke² vellet someimaizēd da
kardamaizēd . . . siñe³ i meit tulob üks kel dai⁴ üks mel. — anda käl,
ala pahaks muštne!*

Kaks sõna Äänise rannalt.

Minu kodu on Kaskes. Šoutjärve voolostit. Sää on kõik lüüdilased
(vepslased), (vanad) mehed ja naised, poisid ja tüdrukud, kõnelevad lüüdi
keelt. See rahvas vähe teab enese soost. Hää oleks, kui vennad soomlased
enam oleksid käinud lüüdilaste juurde ja saanud teada selle rahva vaesekese
elu ja keelt. Tänu neile, kes töötab ja õpib meie keelt. Vahest pikal eal
veel hakkab kõlbama noorile lapsile see keel. Anna Jumal neile tervist
ses töös. Tuleb veel aeg, meie ühineme teiega, vennad soomlased ja kar-
jalased . . . Siis meilgi tuleb üks keel ja üks meel. — Anna kätt, ära
pahaks pane!

reb'o'i i kukšin.

(Parlogr. nr. 2).

Mundjärvi, Bošši küla. — Ondrei Alekse-
jeff, 66 a. (Sortavala 18. V. 22).

*peadon nittan neitšud rugiš. kod'is lähtes kukšinā⁵ pañi itšēle
kerale majdod. majdonke kukšinam pañi peadon randale, ei soittoze
meštšas. a itše nittan. — reb'o'i meštšas läheä dühun of: kukšin om*

¹ < rahvahan.² < ker (või kea) < kerdaa (vrd. vepsL kerdä, kerdale 'kaasas,
kaasa').³ vepsL siñō < silloin.⁴ da + i.⁵ Illat. sg.; h > i ja i neis murdeis kas säilinud või assimileerunud
eelmise vogaaliga.

maidonke. hän kukšinad lähembi podoi^dī, kukšina^aū¹ tuli. kukšinas katšov, siga om maidod. nei^tšud reb^oi^d ei näge. — reb^oi^d piä^d oppi^y kukšinā panda, piä^d ei mäne, piä^a tu^ou ahtaz. a hä^a maidod reb^oi^a him^oi^ašakai. reb^oi^d täyd väged piän šinne liti^oi, maidopiäⁱ, poh^dāpiäⁱ, kukšina^a šüdāmē. piä^d i mahtui šinne, māni. maidod d^uoi, d^uoi kai. piät^u suäⁱ² ottamā iäre³ kukšinas — piä^d ei piäze, kukšin d^ulgē tu^ou. reb^oi^d kukšina^a sanou: mina šinda i^tšenke emvoi ottada. lähte piässⁱäre. kukšin ei piäze piässⁱäre . . . „šina sanou hüvä^a ed heita, mina sanou šindaⁱ upotan“. — reb^oi^d tusken^dui, män d^urve^a, d^urven randā, kuäⁱ^oi vedē i piäm^u paⁱn^oi kukšina^ake šinne. kukšinā vet māni täyš, kukšin suäⁱ upponemā poh^dū i reb^oi^m vedⁱ d^ulgē.

Rebane ja kruus.

Põllul niidab (lõikab) tüdruk rukist. Kodust tulles kruusi pani enesele kaasa piima. Piimaga kruusi pani põllu äärde, ei kaugele metsast, aga ise niidab. — Rebane metsas lähedal tundis haisu: kruus on piimaga. Tema kruusile lähemale astus, kruusi juurde tuli. Kruusis, vaatab, sääl on piima, Tüdruk rebast ei näe. Rebane pääd katsub kruusi panna, pää ei lähe, pääle saab kitsas. Aga temale rebasele piima järele hakkas himu tekkima. Rebane täie jõuga pää sinna litsus, piima poole, põhja poole, kruusile sisse. Pää mahtuski sinna, läks. Piima jõi, jõi kõik. Pääd hakkas võtma ära kruusist — pää ei pääse, kruus järele tuleb. Rebane kruusile ütleb: mina sind enesega ei või võtta, mine pääst ära. Kruus ei pääse pääst ära. „Sina — ütleb — hääga ei heida (lase), mina — ütleb — sind uputan“. — Rebane vihastas, läks järvele, järve randa, sumas vette ja pää surus kruusiga sinna. Kruusi vett läks täis, kruus hakkas uppuma põhja ja rebase kiskus järele.

¹ vepsL -nost, -nost, s. -luo.

² Analoogiline uq, uq (vrd. d^uon, suq).

³ < iäreⁱ < iäre^h < ärehen.

Trükivigu ja täiendusi.

I. Konsonantismis. ¹

6. lk.	12. rida	ülevalt	on	part.	p. o.	illat.
11. "	13. "	"	"	sõnaalguline	"	silbialguline
18. "	9. "	alt	"	utku-järv	"	utku-järv
28. "	17. "	ülevalt	"	rosmestuda	"	rozmestuda
30. "	13. "	"	"	vadnas	"	vadnaz
39. "	19. "	"	"	magada	"	magata
43. "	18. "	"	"	seista	"	seišta
45. "	3. "	alt	"	iaasadne	"	iangadne
45. "	14. "	"	"	paugand < paugand ganud	"	paugand < pauga- nud
58. "	12. "	ülevalt	"	videz	"	videnš
58. "	16. "	"	"	kohtendada	"	kohtendab
65. "	16. "	alt	"	ühtüvütsed	"	ühtüvütsed
66. "	19. "	ülevalt	"	puzerdazhe	"	puzertazhe
69. "	17. "	"	"	spirandi ja klusiili	"	klusiili ja spirandi
70. "	3. "	"	"	šoom-	"	tšoom-
70. "	9. "	"	"	tšep	"	tšäp
70. "	19. "	"	"	modetē	"	modotē
70. "	4. "	alt	"	tšotšō	"	tšotšō
73. "	18. "	"	"	sträpikōdazhe	"	sträpikōtazhe
75. "	7. "	ülevalt	"	ka vormid	"	ka metateetili- sed vormid ²

¹ Kahjuks ei ole vokalismist seni ühtegi poognat trükitud, ja nõnda siis see osa kontrolleerimata.

² Selle vea märkas in J. MARGI arvustust, mis oli sihitud minu eitava arvamise vastu s : z hüpoteesi puhul (vt. Eesti Keel 1922, lk. 91; ka mõni otsekohene trükiviga sääl lahkesti näidatud). Et teisis vépsa murdeis ja koguni aunus-karjalas *veneheze* tüüp ette tuleb, on metateetiline seletusviis loomulikum, kui oletada analoogilist *-he* lõppu, mis *taivaz*, *venez* jne. tüvedesse oleks liitunud. Kuid viimaks maksab metateesi seletus ka *pestazhe*, *peznunžhe* jts. vormide kohta (vt. 166, _{sb}), vrd. näit. aunuse *pestäheze*, *laskenuheze* jts., olgugi, et me kahe suffiksi oletamisest ka sel puhul ei pääse.

75. kl.	10. rida	ülevalt on	<i>h</i> -silbi eel	p. o.	<i>h</i> -silbi järel
75. "	4. "	alt	" <i>*kirvezehen</i>	"	" <i>*kirvehezen</i>
76. "	3. "	ülevalt	" <i>kiskha</i>	"	" <i>kiškha</i>
88. "	6. "	"	" <i>nega</i>	"	" <i>nega</i>
90. "	10. "	"	" <i>nelaňspäiv</i>	"	" <i>nelaňspäiv</i>
90. "	11. "	"	" <i>kahtsaňz</i>	"	" <i>kahtsaňz</i>
103. "	7. "	alt	" <i>sanondare</i>	"	" <i>sanundare</i>
118. "	10. "	"	" <i>ňorgāda</i>	"	" <i>ňorkāda</i>

Täienduseks *s*:i ajalukku (lk. 79, § 154): *virz*, gen. *virzun* 'viisk'. Sõna vist pääle *s* > *š* muutust vepslastele tuttavaks saanud (? venest, vt. MIKKOLA, BFS 97).

Täienduseks *h* ajalukku (lk. 85, § 166 2): ka *h* kadu näikse olevat võimalik ühtumates nagu *poľkmaňze*, *hejťmaňze*.

Soome siitova 'paha vaim' (lk. 71, § 137) näikse olevat lain karjalast, kus (näit. Tunguel) *židova* (< v. шид 'juut', vrd. ka GENETZ, Tutkimus Venäjän Karjalan kielestä 143) ebamäärane vandesõna on. Vepsa *tšidō* on vist otsekohe võrreldav karj. *tši-orava* (GENETZI järele), s. siipiorava sõnadega (s. siipi 'tiib'); sarnaste nimetuste juures leidsime ju väga mitmesuguseid kujusid (vrd. *poľgmāne* ~ *pod'mhāne* j. t., *handhed* ~ *hundred* j. t.).

tšak 'veri' (lk. 71, § 137) sõna täienduseks mainitagu karj. *tšakka* (tähendus 'sääsk', aga ka:) 'kärn' (mida WICHMANN, FUF. XI, lk. 251, sürj. *tšak* 'räude' sõnaga võrdleb, selles algupärast affrikaata nähes). Nõnda vahest *sakka* > 'pahtunud veri', mis kergesti teiselt poolt 'kärna', teiselt poolt 'vere' tähenduse võis omandada. Aga niisama nagu eesti 'kärn' (~ 'kaarn', vrd. s. kaarna 'okaspuu koor') deskriptiivsõnade tundemärke näitab (vrd. ka s. rupi: rupa, röpä jts.), on võinud ka *sakka* sõna asemele *tšakka* tekkida. — Olgu teistele *tš*-sõnadele siin juurde lisatud veel *tšurg* 'nurk' ja *tšoga* 'sopp'.

tš-sõnade relatiivsest noorusest on autor ikka kindlamale arvamisele jõudnud pääle selle, kui tal võimalik oli (kevadtalvel 1922) paari kuu jooksul Soomes olevate Karjala pagulaste juures karjala-aunuse ja lüüdi murdeid (ning isegi Äänis-vepsat) uurida; uusi *tš*-sõnu oli võimalik leida suurel arvul, kuid igal pool on neil lõpmata palju variatsioone, mis kogu selle liigi häälikmetafoorilisest tekkimisviisist lisatunnistust annab¹.

¹ Kahjuks on selle uurimistekonna vili, nii tähtis kui ta oleks käesolevale teosele, siin peaaegu kasutamata jäänud, sest ka vokalism oli siis juba murtud korrektuurina valmis.

